

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Summa de casibus conscientiae

Astesanus <de Ast>

Venedig, 18.III.1478

Incipit liber quartus

[urn:nbn:de:bsz:31-310618](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-310618)

Tituli huius quarti libri in quo agit
de sacramētis in cōi. 7 de trib' p̄mis sacra-
mentis in sp̄ali. s. de baptis̄mo. de cōfirma-
tione. 7 de eucharistia. sunt isti. s.

De sacramētis in cōi.	1.
De cathecismo 7 exorcismo.	2.
De baptis̄mo.	3.
De effectu baptis̄mi.	4.
De baptizantibus.	5.
De baptizandis.	6.
De sacramēto p̄firmatiōis.	7.
De sacramēto eucharistie.	8.
De mā eucharistie.	9.
De forma cōsecratiōis eucharistie.	10.
De cōversioe que fit i eucharistia: 7 quō corp' xpi est ibi post cōversioem.	11.
De accitib' remanētib' i eucharistia.	12.
De ministerio eucharistie.	13.
De celebratiōe misse.	14.
De effectibus p̄tingētib' in missa.	15.
De auditiōe misse.	16.
De usu eucharistie.	17.
De impedimētis vsus eucharistie.	18.
De efficacā eucharistie.	19.

Incipit liber quartus. De sacramen-
tis in p̄muni. s. i.

Axpedi-
tis per rei gr̄am p̄
modulo tenuitatis
meatibus parti-
bus huius sume. s.
p̄ma de io. p̄ceptis
7 2^a de virtutibus:

7 virtus. 7 3^a de p̄ctibus. Restat ulterius
p̄sequi quartā p̄tem eiusdem: q̄ est de sa-
cramētis. Et p̄mo dicendū est de sacramē-
tis in cōi. 2° de tribus sacramētis in sp̄ali
s. de baptis̄mo. cōfirmatiōe. 7 eucharistia.

Circa p̄mū p̄ dicendū qd sit sacra-
mentum: 7 in quibus cōsistat. 2° dato qd sacra-
menta cōsistant: nō tñ in rebus: sed etiā
in verbis. de variatiōe verbor' sacramen-
taliū. 3° de numero 7 ordine sacramēto-
rū noue legis. 4° de effectu ipsoꝝ. 5° de
ministeris. 6° de iteratiōe. Circa p̄mū
sciendū qd de rōne sacramēti noue legi de
quo hic est intentio: sunt tria. s. nālis simi-
litudo: ex qua hz aptitudinē rep̄sen tandi
Actualis institutio occulta vel exp̄ssa: ex
qua hz ordinatiōem extermiatā respectu
huius significati. Et sp̄ialis sanctificatio:

ex qua hz virtutem efficiēdi illud signa-
tum. Hec autē tria cōplectit' exp̄sse diffi-
nitio sacramēti: quā ponit Aug. de sancto
Uict. li. 1. de sacram. par. 9. ca. 2° dicens qd
sacramētum est māle clemētum: extrinse-
cus oculis suppositū. ex institutiōe signifi-
cans. ex similitudine rep̄sentans. 7 ex sancti-
ficatiōe aliquā gr̄am inuisibilē cōferens.
Sumit autē in p̄dicta diffinitioe clemen-
tū p̄ quacūq; re sensibilī. Oculis vō su-
mit' ibi cōiter p̄ quocūq; sensu. similitudo
aut' sumit' ibi nō p̄ similitudine p̄cipatio-
nis. s. eiusdē qualitati. qz talis similitudo nō
posset esse visibilī ad inuisibilia. sed p̄ si-
militudine rep̄sentatiōis fm quādā p̄-
portionabilitatē. vt sicut se hz aqua ad la-
uandū sordes corpales: sic gr̄a ad sp̄itu-
ales. Est autē cōe omibus sacramēti. tam
legis nature: q̄ legis scripte: q̄ legis noue
qd cōsistat in rebus visibilib' inuisibilem
gr̄am significantib'. sp̄ale tñ est sacramen-
tis noue legis: qd cōsistant etiā i verbis
cum sint ordinata p̄ncipalit' ad sanctifica-
tiōem. sanctificatio vō creature fit per ver-
bum rei: 7 oratiōem. i. Thim. 4. vnde ma-
gister s̄iaz li. 4° di. i. dicit: qd sacramēta
p̄sistant in duob'. s. in verbis 7 rebus: q̄
etiā duo tangunt' in p̄dicta diffinitioe.
Nam res tangūt' ibi p̄ hoc qd dicit' ma-
teriale elementū. Verba vō intelligunt' per
hoc qd dicit' ex sanctificatiōe. qd hoc fit
p̄ verbum rei. vt dictū est. Requirit' etiā
in sacramētis facta fm Aug. que fm ma-
gistrū p̄prehendi possit sub rebus. Inten-
tio etiā p̄ferentis requirit' que in verbis
intelligit'.

Circa 2°. s. de variatiōibus ver-
borū sacramentaliū querūt' plu-
ra. s. vtrū liceat variare verba de-
terminata in alia verba signif' cōtia idem.

Rpondeo qd nō. vnde fm theologos lib-
tarius cōsiderātes baptis̄m' nō esset: si qs
in nomine genitoris 7 geniti baptizaret. qz
nō est data vis nisi nominibus p̄sonas p̄-
cipalit' significātibus. dicta vō nomia hz
p̄ personis supponant: nō tñ significāt
mō p̄ncipalit': sed pot' notioes: siue acrus
p̄sonales fm De. 4. di. 3. q. 2. arti. 2. q. i. c.
i^o ad oppo. 7 Seco. 4. di. 2. q. 2. arti. 2.

Quidā vō canoniste vt Hof. 7 Jo. dixe-
rūt qd si qs mō p̄dicto. s. in nomine genito-
ris 7 geniti baptizaret: baptizatus esset
tutius tñ esset qd rebaptizaret' s̄ p̄dictiōe

Utrū additio vel diminutio impediāt
a a

baptisimū. Unde q̄ circa cōs istas mutatiōes que possūt in forma sacra nētorū cōtingere duo possūt cōsiderari. vñū quidem ex pte eius q̄ p̄fert verba: cui⁹ intentio requirit ad sacramētū. vt. j. dicit. Et ideo si intendat p̄ hī⁹ additiōem: vel oimīnutiōem alium ritum inducere: qui non sit ab ecclia receptus: nō videt̄ p̄fici sacramētū: q̄ non videt̄ q̄ intendat facere qd̄ facit ecclia. Aliud est ex pte significationis verborū. cum. n. v̄ba operent̄ in sacramētis quātum ad sensū quem faciunt: oportet cōsiderare vtrū per talē mutatiōem tollat̄ sensus verborū debitū. quia si sic manifestū est q̄ tollit̄ virtus sacramēti. ¶ Circa diminutiōem igit̄ sciendum q̄ si diminuat̄ aliqd̄ eorū que sūt de substantia forme sacramētalis: tollit̄ debitū sensus verborū. 7 iō nō p̄ficit̄ sacramētum vñd̄ dicit̄ Dionys l^o de spū sancto. Si q̄s ita baptizari petret: vt de p̄dictis nominib⁹ vñm̄ p̄mittat. s. p̄m̄ aut̄ filium aut̄ spūm̄ sanctū. sine p̄fectiōe baptizabit̄. Si aut̄ subtrahat̄ aliqd̄ qd̄ nō est de substantia forme talis: diminutiō talis nō tollit̄ debitū sensū verborū. 7 per p̄s nec sacramētū p̄fectiōez. sicut i forma eucharistie: q̄ est. Hoc est enī corp⁹ mei. ly enim sublatū: non tollit̄ debitū sensū verborū 7 ideo non impedit̄ p̄fectiōem: q̄uis p̄sit cōtingere q̄ ille q̄ p̄mittit̄ ex negligētia vel cōtemptu peccet. ¶ Circa additiōnem vō cōsiderādū est q̄ cōtingit̄ aliqd̄ apponi qd̄ est corruptiūū debitū sensus. puta si aliq̄s dicat̄ In nomine p̄is maioris: 7 filij minoris. sicut Arriani baptizabant̄ Et ideo talis additiō tollit̄ virtutē sacramēti. ¶ Si vō sit talis additiō q̄ non auferat̄ debitū sensū. nō tollit̄ virtus sacramēti. Sed nunqd̄ refert̄ vtrū talis additiō fiat in p̄ncipio: medio: 7 fine. ¶ Unde q̄ non. vnde si aliq̄s dicat̄. Ego te baptizo in nomine p̄is omnipotentis: 7 filij ei⁹ vñi geniti: 7 spūs sancti pacifici: erit verū baptisma. Et similiter si q̄s dicat̄. Ego te baptizo in nomine p̄is 7 filij 7 spūs sancti. 7 beata virginis. Et sic dicit̄. Ego te baptizo in nomine pa. 7 filij 7 spūs. s. 7 beate virginis. Unde q̄ non est baptizat⁹. qz dicit̄. i. Cor. i. Nūquid Paulus p̄ vobis crucifix⁹ est. aut in nomine Pauli baptizati estis. Sed h̄ verū

est si in nomine beate virginis intelligatur baptizari: sicut in nomine trinitatis: q̄ baptisimus cōsecrat̄. talis. n. sensus h̄ius est vere fidei. 7 per p̄s tolleret virtutē sacramēti. Si vō intelligat̄ q̄ addit̄ in nomine beate virginis: nō q̄ nomen beate virginis aliqd̄ operet̄ in baptismo. sed vt eius intercessio p̄sit baptizato ad cōferendū grām baptismalē: non tollit̄ p̄fectiōe sacramēti. hec Th. vbi. s. ¶ Quid si oratio aliqua distinguat̄ h̄ formā baptismi. Unde Seco. 4. di. 3. q. 2. ar. 2. de 2. variatione: q̄ nō est baptismus. quia distinctio nō potest extermiare alteram p̄tem. 7 ideo dicit̄ si apponat̄ cōditio aliqua que non extat. ¶ Utrū corruptio impediāt effectū sacramēti. Unde. aut est tāta corruptiō q̄ nō manet̄ idē sensus aliquo mō. 7 tūc nō est sacramētum. aut nō est tanta quin maneat sensus fm̄ vsus accommodatiōem lz nō fm̄ institutiōis p̄me rectam formationē. sicut p̄z in puero balbuciente: qui nō intelligit̄. 7 est exemplū fm̄ Prisci. si diceret̄ olli. p̄ illi. 7 tūc est sacramētū si fiat ex simplicitate. nō ex diuisiōe siue a partante: siue a p̄post. vnde dicit̄ de p̄c. di. 4. retulerit nunciū. ¶ Quid si cōtingat̄ aliqd̄ infringēdo linguā p̄pter ignorantiā dicere in nomine patris 7 filij. non est rebaptizādus. qz sanus est sensus. h̄ Bon. 4. di. 3. q. 2. ar. 2. c. ¶ Utrū interruptio impediāt. Unde q̄ si sit tanta interruptio verborū q̄ interceptat̄ intentio p̄nunciātis: tollit̄ sensus debitū. 7 per p̄s virtus sacramēti. non tū tollit̄ q̄ est ita parua interruptio q̄ p̄sentis non auferat̄ intentionē 7 intellectū. hec Th. 4. di. 3. ar. 2. q. 4. c. i. ¶ Utrū trāspōitio impediāt. R̄ si mutet̄ sensū locutiōis que h̄z ex vi ordinis verborū: impedit̄ virtus sacramēti. vt si dicat̄. Ego pa. 7 filij. baptizo te in nomine spūs sancti. qz ex vi ordinis talis est sensus. Ego q̄ sum pa. 7 filij. baptizo te. quia ex vi verborū nō est sensus q̄ ego baptisem te sed aliqd̄ in te p̄ nomē p̄is. 7 filij. Si autē sensum locutiōis nō varient: nō tollit̄ virtus sacramēti fm̄ q̄ p̄s dicit̄: q̄ nomia 7 verba trāspōita idem significat̄. hec Ric. 4. di. 3. q. 2. ar. 2. c. Attendenda est etiam intentio. si. n. fiat trāspōitio ex simplicitate sine erroris cōgmatione. nō nocet. vt si diceret̄ In nomine p̄is 7 filij. R̄ hui⁹ est. qz ordo intelligit̄ in ipis verbis eo q̄ filius p̄cedit a patre. 7

ideo ita non optet exprimere ordines sicut
noia personarum. Si autem fiat ex malicia: no
cet. qz mutare formam ecclesie non est bonum
Circa 2°. s. numerus et ordinem sa
cramentorum nove legis sciendum:
qz sacramenta nove legis sunt. 7. s.
baptismus. confirmatio. eucharistia. pnia.
extrema unctio. ordo. et mrimoniū. Sūt
enī ordinata ad medicandum infirmita
tes spūales: q̄ sunt. 7. s. n. infirmitas pe
ne et culpe. Infirmitas culpe est triplex. s.
originalis: q̄ quam est baptisus. Actual
mortalis: q̄ quam est pnia. Et actual
venialis: q̄ quam est extrema unctio. Defe
ctus autē pene est quadruplex. s. ignorātia
q̄ quam est ordo: in quo tradit̄ p̄t̄s di
scernēdi. Infirmitas q̄ quam est confirmatio.
Malicia: q̄ quas est eucharistia. et ex
his cōflata cōcupiscentia: q̄ quam est mri
moniū. Hec. n. 4°. vt dicit Beda ex pec
cato nobis inflicta sunt. ¶ Sciendum. n.
fm Ricb. 4. di. 24. q. 4. ar. i. c. 2°. qz sem
per digne recipiēti sacramentū ordinis cō
fert aliqua illuminatio q̄ ignorātiā q̄ est
in homine rōne p̄t̄i originalis tñ. lz enim
semper appareat in effectu hominem illumina
tionē recepisse talem: illa tñ illuminatio totā
tam illam ignorātiā nō tollit: sed minuit
it. Dicit autē q̄libet p̄dicatorū sacramēto
rū vnum sacramentū: ab vna p̄fectiōe fi
nis. sicut dicit vna communis. qz lz in ip̄a ge
nerant̄ plura: totum tñ q̄ ibi gerit̄ ad
vnum significandum: et efficiendū ordinā
tur. Primo autē ordinant̄ illa sacramēta
que respiciūt cōiter omēs. p̄nta baptisus.
confirmatio. eucharistia. pnia. extrema un
ctio. Postea q̄ respiciūt spūaliter aliquos.
vt vltima duo. ordo et mrimoniū. Inter
p̄na vō. s. p̄mo ordinat̄ illud q̄ est sacra
mentū intrantiū. s. baptisus. vltimo illud q̄
est euentiū. s. extrema unctio. media autē
sunt p̄gredientiū inter q̄ p̄mo ordinat̄ il
lud q̄ pertinet ad gr̄e collate cōseruatio
nē. s. confirmatio. 2° illud q̄ ē ad ei^o au
gmentū et roboratiōem. s. eucharistia.
3° illud q̄ est ad eius: si sit amissa: repa
ratiōem. s. pnia. Inter vltima vō duo. p̄
mo ordinat̄ illud q̄ respicit p̄fectos. s. or
do. 2° illud q̄ respicit imp̄fectos. s. ma
trimoniū. ¶ Dubitaret autē aliq̄s de asper
siōe aque bñdicte: an sit sacramentū: pro
eo qz est q̄ p̄t̄a venialia remediū. R^o qz
non est sacramentū. qz p̄ aspersiōes aque
bñdicte remittunt̄ venialia per modū me

riti: in q̄tum. s. excitat motum voluntatis.
sive feruore cbaritatis: p̄ que fit remissio
p̄ctōz venialiu: nō tanq̄ p̄ vim sacramē
ti. sacra vō significāt res sacra: vt sacra
tem actu: p̄ virtutes sacramēti: nō p̄ mo
dū meriti. s. Ricb. 4. di. i. q. i. ar. z. c. i^o.
fm autē Tho. 4. di. z. q. i. ar. z. c. 7°. aqua
bñdicta ordinat̄ directe ad tollendū im
pedimētū. vñ dat̄ q̄ nequiciā remouit: et
venialia: et omē q̄ p̄t̄ imp̄dire sac̄oz ef
fectū. vñ nō est sac̄m: s. quoddā sacramē
tale: q̄si dispositio q̄dam ad sac̄a. ¶ Et
nō qz cū aqua nō bñdicta addit̄ aque be
nedicte fit fm Bon. 4. di. iz. q. z. ar. z. c.
tota bñdicta. et idē ē et oleo nō p̄secrato
et et p̄se. cc. qz in duob^o. Et idem dicunt
Tho. 4. di. iz. q. i. ar. z. q. 6. c. 2°. et Pe. 4.
di. iz. q. z. ar. z. q. z. c. 2°. ¶ Dubitaret
etiā aliq̄s de iuramēto. vtz sit sac̄m: cuz
vocet̄ cōiter sac̄m iuramēti. R^o qz h̄z
quādam bitudinē ad res sacras: in q̄stuz
s. est cōtestatio q̄dam p̄ sacra: vel aliq̄d sa
crū. et ex h̄z dicit̄ iuramēti esse sac̄m. nō
eadē rōne qua nūc loquimur de sacramē
tis: sed equiuoce sūpto nomine sacramenti
vel analogice. s. fm diuersam bitudinē
ad aliq̄d vñū q̄ est res sacra. s. Tho. 3.
q. 60. ar. i. c. 2°.

Circa 4°. s. effectū sac̄oz sciendū
qz effectus sac̄oz nove legis est
duplex. vnus p̄ncipalis. s. gratia
gratum faciēs: ad quā p̄ncipaliter or
dinant̄. Alius secundarius p̄ambul^o. vt di
spositio et ordinatio ad vltiorē p̄fectio
nem. s. gr̄am gratū faciētē. Et iste dicit̄
character: vel aliq̄s ornatus aīe in sacra
mentis in q̄bus nō imp̄imūt̄ character. Di
cunt̄ autem sac̄a causare duo p̄dicta fm
Bon. 4. di. i. q. i. ar. 4. nō q̄si faciāt ea in
aīa. sed qz virtus dei suscipiētibus sac̄a
assistit ad infundendū illa ex ordinatiōe
sua. Mar. vlt. Qui cre. et ba. sue. sal. erit.
Vñ dicit̄ Aug. 9. de ci. c. 7. qz spūs san
ctus operat̄ intrinsecus vt valeat medicia
q̄ exhibet̄ extrinsecus. Assistit autē ad hoc
tūc virtus diuina merito passiōis xpi. vñ
sup illuz Ro. 5. In similitudinē p̄uaricatio
nis Adē. glo. Ex latere xpi. p̄fluxerūt sa
cramēta. s. aqua ablutiōis: et sanguis re
demptiōis: p̄ que saluata est ecclesia. et spūs
s. et de baptisus habet̄ et p̄se. di. 4. pp̄ic.
et ex de baptisus maiores. s. caute. ¶ Si q̄
rat̄ qd sit character p̄nt̄ hic accipit̄. dicit̄
dum qz fm qz elici p̄t̄ ex scripti maḡoz
a a z

caracter est quoddam spirituale signum aie diuinitus impressum gr̄e significatiuum: 7 q̄tū est de se ad gr̄am dispositionū dei cui⁹ gr̄a est 7 similitudo cōfiguratiua: 7 ppli dei s̄z fi dei statum distinctiui: reddens boniētem h̄stem ipm̄ sp̄ialium actū 7 m̄unicatiū cūiusmōdi sūt m̄istratio vel receptio sacro rum: 7 inddibilis p̄mansiuū. vñs̄ Auḡ. Caractere semel imposito nunq̄ aliquis eo carebit. hoc aut̄ verū nō esset: nisi p̄ sacramētū illud aliqd̄ p̄petuū aia recipet. Quia vō vt dictum est caracter ē signum distinctiui ppli dei s̄m statum fidei. id̄ im p̄mit̄ tñ in sacramētis recipiētibus de terminatū fidei statum. **T**riplex autē est status fidei in ecclia militate: 7 s̄z hoc est triplex distinctio: sicut in exercitu. P̄i ma cōis totius exercitus ab alio exercitu 2^a sp̄ialis militū a p̄laribus. 3^a sp̄alissima ducis ab vtr̄isq̄. P̄i ma respicit status fidei gignēde. 7 hec fit p̄ caracterem baptis mi. 2^a statum fidei defendēde ab aduersariis. 7 hec fit per caracterē cōfirmatiōis. 3^a statum fidei multiplicāde in alijs: 7 cō cende. 7 hec fit per caracterē ordinis. P̄i ma est b̄ onoz a malis: seu fidelū ab infidelibus. 2^a fortū ab infirmis. 3^a clericoz a laicis. **H** Bon. 4. di. 6. p. i. ar. 4. c.

Circa 5°. s̄ ministros sacramētoz querunt̄ plura. s̄. vtz p̄tās ministri cōueniat etiā malis in sacramētis. **R**o q̄ sic. q̄dam. n. sunt de suba sacramēti. 7 hec om̄issa sac̄a enacuāt. q̄dam vō de 7gruentia. 7 hec si omittant: nō enacuāt. bonitas vō ministri de 7gruentia est: nō de suba. Itā ea q̄ sunt de suba optet esse certa. bonitas vō ministri incerta est. ideo si desit nō est min⁹ sac̄m. vñs̄ Auḡ. sup̄ illud Jo. i. Sup̄ quē videri. 22. dicit qd̄ inquit tibi facit minister malus: vbi bonus est dñs. 7 habet̄ de cōse. di. 4. baptis m̄. Ad hoc etiā est ar. e. di. c. romanus p̄tifer. 7 c. di. 4. c. sequētib⁹ ad di. cti. c. roman⁹ p̄tifer. 7 pluribus alijs.

Utz sanctitas ministri operet̄ aliqd̄ ad effectū sacramēti. hoc est querē vtrū sanctior minister meliorē effectū sacramēti faciat. **R**o q̄ nō. vñs̄ Auḡ. sup̄ Jo. tractatu 5°. 7 habet̄ de cōse. di. 4. cum baptizat malus. nō dat̄ inquit impar baptis m̄us: p̄ impares ministros. hoc idē etiā p̄bat̄ in plurib⁹ alijs. c. eiusdē di. **S**ciendum tñ q̄ i sacramēto qd̄a sūt substātia: 7 i bis nō plus valet operatio boni ministri:

mal. qz̄ vus ibi operat̄ vt actor. homo vt minister. q̄dam vō non sūt substātia: vt sacramēta. s̄. oratiōes 7 b̄. 7 in bis pōt̄ valere sanctitas 7 bonitas ministri. 7 hoc p̄ acc̄s: nō p̄ se q̄tum. s̄. ad alios quos effectus acc̄tales sac̄o nō essentia les s̄m. **P**e. 4. di. 5. q. 3. ar. i. q. i. 7. z. 7 **R**i ebarl. 4. di. 5. q. 3. ar. i. c. Uel dicendū q̄ illud qd̄ est effectus sacramēti nō impetratur or̄one ecclie vel ministri. sed solū passione 7 merito xpi. cuius virtus operat̄ i sacramētis vt dictū est. vñs̄ effect⁹ sacramēti non dat̄ melior p̄ ministri meliorem. aliqd̄ tñ annexū impetrari pōt̄ recipi entī sac̄m p̄ veniōdem ministri: sed tñ minister nō operat̄. sed impetrat̄ operandū a deo. sancti. n. aliq̄ inueniunt̄ baptizādo obtinuisse bis q̄s baptizabāt̄ sanitate cor poris. vt sanct⁹ Siluester Constantino mū datōem lep̄e. **U**tz mali peccēt̄ dispensando sac̄a. **R**o q̄ sic. nā alijs in agēdo peccat̄ ex hoc q̄ operat̄ non s̄m q̄ optet. vt p̄ p̄m 5° ebi. est autē cōueniēs vt ministri sac̄o s̄ sint iusti 7 mūdi. qz̄ ministri debēt̄ dño cōformari s̄m illud **L**euit. 19. Sancti eritis 22. 7 ideo nō est dubiū qm̄ mali exhibēt̄ se ministros dei: 7 ecclie in dispensatiōe sac̄o peccat̄. 7 qz̄ h̄ peccatū pertinet ad irrecuerētiā dei: 7 cōtaminationē sac̄o q̄tum est ex parte ipsius hominis peccatoris. s̄z sancta s̄m se 7 incōtamiabilia sint. q̄s est q̄ tale peccatū sit mortale ex genere suo. **H** **A**bo. 4. di. 5. q. 2. ar. 2. q. 4. c. 7. z. q. 64. ar. 6. c. **U**trū malus minister cui offert̄ puer baptizandus in piculo mortis existēs sit p̄plexus. **R**o vt. j. vbi ageť̄ de his q̄ requirūt̄ ex parte baptizantiū. **U**trū suscipiēs sacramētum a malo ministro peccet. **R**o ille q̄ ad sac̄a accedit̄ suscipit̄ qd̄em sac̄m a ministro ecclie: nō inq̄tum est talis p̄sona: s̄z inq̄tum est minister ecclie. 7 ideo q̄d̄ia minister ab ecclia tolerat̄. ille q̄ ab eo suscipit̄ sacramētum: nō 7municat̄ ei⁹ peccato. sed 7municat̄ ecclie que tanq̄ minister exhibet̄ eum. vñs̄ nō peccat̄ in hoc: nisi forte per acc̄s: 7municādo eius peccato: vel cōsentiedo. si hoc ipso faueat̄ ei. vel foueat̄ eum in peccato. vñs̄ dato etiā q̄ malus p̄byter peccet. sacramētum conferendo: non tñ optet̄ q̄ sumens vel petēs ab eo: etiā p̄ter cām necessitatis peccet: p̄pter dno. P̄i mo: quia nō pōt̄ esse cert⁹ q̄ ille sit in peccato mortali: cui sp̄s san.

cooperat ministranti iustificationem in-
 pū. 2° qz pū qd iustum est. qz sacramē-
 ta a suo pūytero recipi debet. nec p h co-
 git: nec inducit eum ad peccādum. qz ille
 reddere pōt: non peccādo. qd debet. ¶ Si
 vō ab ecclia non tolerat. puta cum regra-
 dat: suspendit: vel excoīcat: peccat q ab
 eo recipit sacramētū. qz pūnicat pecca-
 to ipū: nisi cum in necessitate suscipiet
 ab eo baptisimū. bec *Arbo. 4. di. 5. q. 2. ar. 3. q. 5. o. 7. Pe. 4. di. 5. q. 2. ar. 1. q. 3. o.*
 Utz angeli possint esse mīstri sacramēto-
 rū. vñdeo. vt. s. dictum est. tota virt^o sa-
 cramentoz a passiōe xpi veritat: q est ei^o
 fm q homo: cui in nā cōformant homi-
 nes: nō angeli. sed fm passiōem dicūt mo-
 ditū ab angelis minorat: vt p3 ad hēb.
 12°. 7 ideo ad homies pertinet dispensare
 sacramēta: nō ad angelos. ¶ Sciendū tū
 q sicut potentiā suam nō alligauit deus
 sacramētis: qn possit sine sacramētis esse
 ctus sacramentoz cōferre. ita etiā potenti-
 am suam nō alligauit mīstris ecclēsie.
 qn etiam angeli possint veritates mīsterij
 cōferre in sacramētis. 7 qz boni angeli sē
 nunciij veritatis: ideo si aliqđ sacramēta
 le mīsteriū a bonis angelis pficeret: ra-
 tum esset hūdum. qz cōstare debet hoc fie-
 ri auctate dīna. sicut qdam templa dicūt
 mīsterio angeloz cōsecrata. Si vō demo-
 nes: q sunt spūs mendaciū: aliqđ sacramē-
 tale mīsteriū exhiberent: nō esset ratū ha-
 bendū. bec *Arbo. 4. di. 5. q. 2. ar. 3. q. 2. o. 7. 3. q. 64. ar. 7. c.* De intentōe 7 fide vtz
 requirant in mīstris sacoz: vide. 3. vbi
 agit de his que requirunt ex parte ba-
 ptizātium

Circa 6°. s. iteratōez sacramētoz
 querunt plura. s. vtz possint ite-
 rari. vñdeo tria sacramēta pe-
 nitus iterari nō possunt. nec debent. s. ba-
 ptisimus 7 ordo. i. q. i. qd qdam. in pūn.
 sūlter cōfirmatio. de cōse. di. 5. dicitur est. 7
 ea^o de homie. Quia q nō possunt iterari:
 ideo nihil facit q iterat. quia vō non de-
 bent. ideo q sciēter iterat grauissime pec-
 cat. Reliqua vō 4° iterari possunt. s. ma-
 trimoniū. 2i. q. i. aperiant. 7. c. se. Item eu-
 charistia. de cōse. di. 2. quotidie. Item peni-
 tentia. ex vō peni. 7 remis. omis. Itē extre-
 ma vñctio. 35. di. illud. Rō autem hoz est
 qz nulluz sacramētales nec sacramētū qd
 habet effectū pūctuum debet iterari. quia
 ostenderet sacramētum nō fuisse efficacē

ad faciēdum illum effectū. 7 sic fieret in-
 iuria illi sacramēto. i. q. i. qd qdam. Sa-
 cramentū autē qd habet effectū non perpe-
 tuū: pōt iterari sine iniuria: vt effectus p-
 ditus merito recuperet. quia q pma tria
 effectū habent pūctuum. imprimūt. n. ca-
 racterem indelibile in aīa: q ex quo semel
 imprimūt: amplius nō potest imprimi. Et
 ille effectus pūctus sine quo nihil fit: est p-
 pūctus. ideo nō possunt nec debent iterari
 7 qz etiam sic statuit dñs. vñde si aliqs
 resuscitaret: nō esset rebaptizādus: vl re-
 ordinādus: vel recōfirmādus. Sec^o autē
 est de alijs 4° sacramētis. Probat h di-
 ueritas ab Augl. 22. q. 7. licite. 7. i. q. i. q
 qdam. ¶ Quidā autē dicunt: q nullum
 sacramētum est iterandū. p quibus facit
 Augl. dicens. Nulli sacramēto est iniuria
 faciēda. q nullum sacramētum est iteran-
 dum. quia de tali iniuria loquit de p. di.
 4. ostendit. Cōcordādo vō potest dici si-
 ne pūctio q sacramētum iterari possit:
 intelligit duplicif. Uno mō respectu eius-
 dem sumentis. 7 sic verū est q supdicta
 4° sacramēta possunt iterari. quia ab eo-
 dem possunt pluries sumi. ¶ Alio mō re-
 spectu eiusdem effectus. 7 sic verum est q
 etiam illa 4° iterari nō debent. si. n. itera-
 rent ad eundē effectū in numero: ad quē
 pus fuissent sumpta 7 collata: fieret ipis
 iniuria: ac si fuissent pus ab effectu suo
 vacua: cum tū semp habeat suū effectuz.
 nisi assit impedimentū ex parte sumentis.
 Iterari tū possunt ab eodem ad effectum
 nouū sine iniuria sacramēti. rōne predi-
 cta. ¶ Que est pena iterato cōferentis ba-
 ptisimū. vñdeo q sciēter aliquem reba-
 ptizauerit fm hosti. ti. de apostasia. talis
 si sit clericus est fm canones deponēdus.
 ar. de cōse. di. 4. eos quos. 7. c. qui bis. si
 sit laycus est excoīcandus: 7 pena graui-
 ori plectēdus. vt dicit ibidem. nec potest
 ordinari. vñde etiam acolitus: qui mīste-
 rium pūit sciēter pūytero rebaptizan-
 ti si publicū sit: non debet ad ordines pro-
 moueri: nisi religioem intret. vbi fauore
 religiois potest secum dispensari. Si vero
 sit occultum: cum de pena penitētiā ege-
 rit: pmoneri potest. extra de apōsta. ex lra-
 rum. Si vō rebaptizauit ignorāter igno-
 rantia facti: exhibita debita diligētia oī-
 mode excusat. Si autem ignorantia iuri-
 non excusat. quia talis ignorantia in ta-
 libus non excusat. Scdm leges vō qui
 a a 3

rebaptizat est si sit laycus: & capitandus. Si vero sit presbyter est tanquam indignus a sacerdotio deponendus. C. ne san. ba. iter. l. i.

¶ Que est pena suscipiens iterato baptis-
mū. Rndeo fm leges videtur esse de capitā-
dus. vt in pdicta. l. fm vō canones q spon-
te vel coacte cōdit onaliter fuerint reba-
ptizati: nō possunt pmoueri. Et idem in-
tellige si ignorāter. 7 postea cum sciuerint
ratum habuerint. dis. 50. cōfirmādus est.
7. l. q. 7. cōueniētibus. 7. c. qui in qualibz
hoc autē fuit statutum ppter reuerentiā
faci 7 in detestatōem iniuriātū sacramē-
to. In habitu tñ clericali debent illi vine-
re. 7 sic retinebūt pñilegiū clericale. di. 81.
dictum. 7 de cōse. di. 5. dictum. Qui autē
ignoranter fuerint rebaptizati sicut inter-
dum fit de pueris. vel coacti absolute pos-
sunt pmoueri de iure fm aliquos: ex qui-
bus est hosti. fm vō alios de dispensatio-
ne epi. 7 hoc est tutius fm Hoff. cō. 7. l. q.
4. placuit. de vtrifq; habet de cōse. di. 4.
eos quos. Obuiare tñ pdictis videtur de cō-
se. di. 4. qui bis. vbi dicit. Si qd est ignorā-
ter rebaptizatus: nō indiget p eo penitē-
sed tñ irregularis est: 7 nō potest pmoue-
ri: nisi necessitas magna cogat. Rndeo
fm Bar. hoc intelligit de ignorātia iuris
que non excusat. 7 cum dicit q talis nō
indiget p eo penitere. supplet: verum est
tñ qdum als. Secōm Hugl. vō intelligit
nō tñ de ignorātia iuris: sed etiam facti.
7 factum fuit hoc olim in odium rebapti-
zantiū. sed hodie bene possunt tales pro-
moueri: quia tales oīno excusat ignoran-
tia facti. 7 he responsiōes habent in glo.
pdicti. c. qui bis. ponunt etiā a Hoff. par-
tim in sum. sua ti. de factis non iterādis.
Nō vō dicit ibi nisi necessitas cogat. 7 ad-
dit qz imminēte necessitate: est cum talibz
per ep̄m dispensādum. Secōm autē Sco.
4. di. 6. q. 4. ar. l. q. z. illud. c. qui bis. cum
accipiat ex pñiali Theodori epi Cantu-
ariē. infligere non potest irregularitates
nisi forte dicat q omnia. c. a Gratiano in
corpore de rectorū incorporata: sunt a papa
cōfirmata. hoc tñ non est manifestum: si-
cut est manifestū: q omnia que sunt in cor-
pore decretalū sunt per papā cōfirmata.
hoc enim pz per penitū Grego. 9. 7 per
proemū Bonifa. 8. Et si dicat. lz ille ep̄s
non potuerit ius illud cōder: innuit tamē
papam illud ius cōdidisse: cum dicit fm
canones. Rndeo glossator deberet ostendere

vbi sit super hoc editus canon: 7 hoc nō
facit. potest ergo dici: q ignorātia dūmō
sit pbabilis sicut excusat totaliter cōferē-
tem a pena irregularitatis: ita 7 suscipien-
tem. vlt enim pena canonica non incurritur:
nisi a latoze canois inferat. vbi ergo
non inuenit ex vi verborū inflicta. dicen-
dum est: q nulla est. verba enim cōstitutū
onū penaliū: nō sunt amplianda: sed po-
tius restringēda fm regulā iuris. h. Sco.
vbi. s. **¶** Quid autē dicitur est de rebapti-
zato: intelligēdum est etiam de reordinā-
to: vel recōfirmato. ar. di. 68. c. i. 7 de cōse.
di. 5. dictum. 7 di. 50. pbyteros. Ita dicit
canoniste. **¶** Sed Sco. vbi. s. in si. dicit
cōtrarium: cum nō inueniat exp̄sse in iu-
re irregularitas inflicta p iteratiōe cōfir-
mationis. 7 hoc cōfirmat per illud. c. di-
ctum. vbi infligit pena p iteratiōe cōfir-
mationis. 7 non pena irregularitatis. sed
magl innuit oppositum. s. exercitium offi-
cij clericalis. De pena etiam talibz impo-
nenda: dicit. 7 cum de mensura satisfaci-
onis agef. **¶** Quid de illo qui dubitat p
babilis: vtrū sit baptizatus vel cōfirmat⁹
vel ordinatus. Rndeo q sine periculo p-
pter tale dubium: potest baptizari: ordina-
ri: 7 cōfirmari. quia non intelligit iteratū
quod nescit esse factum. de cōse. di. i. solē-
nitates de dicationū. 7 de cōse. di. 4. si nul-
la. 7 c. de p̄f. non bapti. veniens. vnde
si habita diligētia requirendo. s. a famili-
aribus eius: 7 notis de eo per aliquem sci-
ri nō possit q baptizatus fuerit intrepide
rebaptizari poterit. de cōse. di. 4. cuz itaqz
quāmo etiam tenet 7 debet in dicto ca⁹ si
nulla. vnde in tali cān: quia illud est si-
gnūm pbabile q non sit baptizatus: cū
qui baptismū iterat ignorātia totaliter
excusat. debet autē tunc cōferens ba-
ptismus bis verbis vti. si es baptizatus:
non rebaptizo te. sed si non es baptizatus:
ego baptizo te in nomie patris 7 filij 7 spi-
ritus sancti. extra de baptis. c. z. 7 candez
formam seruet in alijs. Quomō de ali-
quo cōstabit pbabiliter q baptizatus sit.
Rndeo vnius hominis testimonio. Nā
de baptismo 7 cōfirmatiōe credit testimo-
nio vnius hominis. secus est de ordine. di.
98. affros. 7 est ratio fm Grego. l. q. i. s.
ecce enim honoris. quia circa talia. s. que
etiam ad alios ordinant. vt est ordo ma-
ius periculuz vertitur. di. 42. quiescam⁹
hoc notatur di. 4. placuit in glo. **¶** Et sic

q̄ inueniat infans expositus: 7 a quo sit
expositus nesciat penitus: nec cum eo si-
gnū vel vestigium inuenit: q̄ baptizatus
sit. nūquid est talis baptizandus absolutē:
vel sub conditōe. R̄ndeo talis est bap-
tizandus: quia in dubio quisq̄ baptizari
debet. de cōse. dis. 4. paruulos. 7. c. si nulla
Quia tamē non est certū cum non eē ba-
ptizati. ideo ad vitādum omne periculum
baptizandus est sub conditōe: vt pdictum
est. **Q**uid si aliquis p̄bet se esse ordina-
tum quo ad speciez facti. tamē aliū exci-
pit cōtra eum dicens eum nō fuisse bap-
tizatum. nūquid crederet tunc vnus testi-
monio baptizati. R̄ndeo. dicit Aug. q̄
quādo non est in iudiciū alij: credit.
als autem nō. vnde nō posset quis de ba-
ptizato suo testimoniū facere p̄ vnū si qd
sibi legatum esset siue relicto sub hac cō-
ditōe. s. si baptizatus esset. quia. s. fieret cō-
iudiciū heredi. de cōse. dis. 4. placuit. in
glo. **Q**uid si dubitet de mortuo: vtrū
fuerit baptizatus. R̄ndeo q̄ secus est de
vivo 7 de mortuo. vbi enim dubitat de vi-
uo: habet p̄ non baptizato: 7 baptizat.
de cōse. dis. 4. cum itaq̄. vbi vō dubitat
de mortuo: p̄sumēdum est eum esse bap-
tizatum. c. 7. de p̄es. non bapti. c. 2. 7. 3. vbi
dicit. De eo qui natus est ex xpianis pa-
rentibus: 7 inter xpianos est fideliter cō-
uersatus: tam violenter p̄sumit q̄ fue-
rit baptizatus. vt hec p̄sumptio p̄ certū
dine sit habenda: donec euidētibus for-
sitā argumētis cōtrariū probaret. de h̄
etiam est ar. de cōse. dis. 4. quibus. 7. c. pal-
legato. cum itaq̄. vbi etiā hoc nō. in glo.

De cathecismo 7 exorcismo. ti. 2.

Consequēter cōsiderādus est
de singulis sacramētis in spe-
ciali s̄m ordinem p̄missum.
Unde p̄mo cōsiderādum est
de cathecismo 7 exorcismo: que duo p̄pa-
rant ad baptizandū. 2° de ip̄o baptizato.
3° de efficacia baptizati. 4° de ministris
baptizati. 5° de baptizandis. **C**irca ca-
thecismū autem querant̄ plura. s. vtrū ca-
thecismus debeat p̄cedere exorcismū: vel
ecōuerso. R̄ndeo si baptizandus sit adul-
tus: 7 capax doctrine. tunc secus est q̄ si
sit paruulus. vnde in adultis p̄cedit ca-
thecismus. in paruulis vō exorcismus. 7

ideo mutat⁹ est ordo s̄m aliquas ecclesias
nec obseruat ille qui cōsuevit esse in eccle-
sia p̄mitina. quia tunc baptizabant⁹ adul-
ti: nunc autē paruuli. **U**trū debeat cathe-
cismus p̄cedere baptizandū. R̄ndeo q̄ sic.
de cōse. dis. 4. ante baptizandū. 7. c. p̄ma. cū
enim baptizandi salus per fidei veritatez sit
merito requirunt a baptizandō ea que s̄t
de necessitate fidei. hec autem sunt tria. scz
fidei susceptio: p̄fessio: 7 obseruatio. 7 iō
p̄pter hec tria cathecismus est inuentus.
in quo sit instructio de articulis cōibus:
distincta ad fidei susceptiōem. sit etiā re-
sponsio ad fidei p̄fessioem. sit etiā respō-
sio siue obligatio ad fidei obseruatiōem.
Quia vō adultus peccatum p̄prium ha-
bet: 7 per se credere potest: requirunt⁹ hec
de necessitate ab eo: 7 per seipm. Quia vō
paruulus nec p̄ctū actuale habet: nec per
se actu credere potest. ideo requirunt⁹ ab
eo de cōgruitate: 7 per vicarium. s. patri-
num suum. **U**trū verū dicat patrinus
respondens p̄ paruulo: credo. R̄ndeo q̄
sic. quia respōdet p̄ eo de fidei sacrame-
to s̄m Aug. in p̄senti. vt sit sensus credo.
i. fidei sacramētum suscipio: vel suscipere
p̄ciso sum. 7 non est sermo falsus: vel in-
solitus. quia vt dicit Augusti ad Bonifa-
cium. Sex signū sumit⁹ p̄o re. sicut di-
cimus: Cras erit resurrectio oīi. 7 vidēs
furnum dicit se videre ignem. Vel respon-
det de obseruatiā fidei in futuro. s̄m Dio-
nyssiū. vt sit sensus credo. i. quādo ad p̄-
fectam etatem venerit: credet. 7 hoc qui-
dem cōfiteri potest ex p̄posito sollicitudi-
nis circa eum adhibende. Aut alio mo-
do posset esse sensus. credo. i. operam da-
bo ad hoc q̄ credat. **U**trū paruuli sint
cathecizandi. R̄ndeo q̄ sic. s. enim cathe-
cismus p̄pter adultos fuerit institutus: s̄t
tamē cathecizandi etiā paruuli: s. nul-
lam possint apprehēdere instructiōem cir-
ca exprimēdam veritatem: siue vtilitatez
baptizandi. tum etiā p̄pter maiorem tolen-
tiam. tum etiā vt patrinū melius sci-
ant: super q̄bus debeant paruulos infor-
mare. tum etiā vt paruulus fidez 7 re-
ligionē xpianam diligentius custodiat:
per hoc q̄ sciet se eam per alium in bap-
tizato p̄fessum fuisse. **S**ed querit⁹ in cu-
ius persona respondeant patrinū. R̄ndeo
potest dici q̄ in persona sui: vel in persona
paruuli. vt patet ex sup̄dictis. **U**trū autē

ex illa responsione patris obligentur. de hoc habet. 3. ubi agit de ritu baptismi. **U**trius parvulus pro eos obliget. In deo quedam sunt necessitati. et ad hoc potest homo per alium obligari. quedam voluntati. et ad hoc requiritur proprius consensus. obligat ergo per patris voto generali. non speciali. ad ea que sunt necessitati. non ad ea que sunt superrogationis. de consensu. 4. parvuli. hoc Bonif. 4. dist. 6. p. 2. q. 2. ar. 2. q. 2. **U**trius huiusmodi obligatio sit votum. In deo quod non proprie. quia votum proprie est de eo quod est superrogationis: extenso tamen nomine est votum. quia est voluntaria obligatio. nisi super illud per. Uonete et reddite etc. dicitur glo. quod votum emittit in baptismo. non facit autem duplex peccatum veniendo contra. quia non obligat postea magis quam prius de necessitate. sed de bono et equo. hoc Bonif. ubi. 5. questionum. 4.

Circa exorcismum sciendum: quod baptismum pervenire debet. non tamen cathecismus sed etiam exorcismus. de consensu. 4. siue parvuli. usque ad. c. illud: venit ad fontem. quia per exorcismum assistente sibi virtute divina. potestas diaboli expellit a baptizando. sic intelligendo per Richardum 4. dist. 6. q. 6. ar. i. c. quod artat potestas diaboli respectu illius: ne ceteris paribus tantum possit occidere illum: quantum vellet. sed per exorcismum fit ne maxime impediatur baptismum a susceptione baptismi: et effectu eius. unde non debet exorcismus aliquo modo pretermitti: nisi in necessitate. et tunc cessante periculo debet suppleri ut solennitas et unitas formae servet in baptismo. Et etiam quod secundum Richardum. ubi. 5. habet efficaciam etiam post baptismum repemendo diaboli potestatem: quam diabolus accepit super homines per peccatum. Item enim in parvulo post baptismum non sit peccatum: tamen in eo remanet actualiter fomes peccati. Cum predictis conveniunt etiam hoc. 4. dist. 6. q. 2. ar. 2. q. 1. et alij et ceteros. Debet etiam baptizandus cathecizari et exorcizari per presbyterum. de consensu. 4. sacerdotes. **A**d hoc nota quod adulti baptizandi debent tribus septimanis ante baptismum cathecizari et exorcizari in quibus decantant symbolum. Credo in deum. et in eterna dei debent episcopo et presbytero respondere: et postea baptizari in sabbato pasche. de consensu. 4. baptizandos. et c. sequentem. **I**udei autem quia frequenter ad fornicium rede-

unt: debent ante baptismum. 40. diebus cathecizari: et in abstinentia probari. de. 4. ne quod absit. **Q**uid autem significet ea que sunt in cathecismo et exorcismo: ponit de consensu. dist. 4. ab illo. c. postea. usque ad. c. venit. et c. persona habet etiam hoc. 3. de ritu solenni baptismi. quasi in fine.

De baptismo. tit. 2.

Prostea considerandum est de ipso baptismo. et primo de quo baptismus est hic intentio. 2º quid est baptismus: et quo hic intenditur. 3º a quo fuit institutus. 4º de eius materia siue liquore: in quo habet fieri. 5º de forma verborum eius: que debent ibi dici. 6º de lotionem. 7º de ritu baptismi. et quare baptismus non possit iterari. **C**irca primum sciendum quod triplex est baptismus. ut dicit Augustinus. li. 4. de unico baptismo. et habet de consensu. dist. 4. baptismi vicem. scilicet fluminis sanguinis et flammis: siue spiritus sancti. De primo Jo. 3. Et postquam venit Iesus in terram Judeam: et baptizabat. De 2º Jo. 12. Baptismo hoc habeo baptizari. De 3. Act. 2. Vos autem baptizabimini spiritu sancto. Primus dicitur proprie baptismus alij duo metaphoricè. quia uterque instat baptismi aque habet purificare. et per consequens vicem eius supplere. Est autem potissimus baptismus sanguinis. unde Augustinus ad Fortunatum. et habet de consensu. dist. 4. Cathecumini baptizatus conficit fidem suam coram sacerdote: martyr coram persecutore. ille post professionem suam aspergit aqua hic sanguine. presens autem intentio est de baptismo aque.

Circa 2º sciendum quod baptismus dicitur ab eo quod est baptizare. quod grece idem est quod lauare latine. unde baptismus potest dici lauarum quod est aqua deputata ad laudandum. vel lotio: quod est effectus vel usus lauarii. Secundum autem quod baptismus est nomen sacramenti: dicitur sic a magistro sententiarum li. 4. dist. 2. Baptismus est ablutio corporis facta sub forma verborum certa. id est determinata. Et stat ibi ablutio antonomastice pro ablutione aque. stat est pro lotionem corporis passiva. et ly corpus stat antonomastice pro corpore humano. **S**ciendum tamen quod in baptismo est aliquid quod est sacramentum dei. ut lotio exterior. et

aliquid quod est sacramentum et res ut cara-
cter. et aliquid quod est in res. s. mandatio
interior. Et idem intellige de alijs sacramen-
tis. primum est causa secundi et tertij. et est si-
gnum primum et tertij. dat autem descriptio pre-
dicta de eo quod est in factum in baptismo.

Circa 3°. s. a quo baptismus fuit in-
stitutus sciendum quod Dominus sacra-
mentum baptismi instituit: et confirmavit. Instituit autem factum
cum baptizatus fuit a Johanne. et verbo:
cum dixit Nicodemo Jo. 3. Nisi quis re-
natus fuerit ex aqua et spiritu sancto non
potest ingredi in regnum celorum. Instituit autem factum
cum baptizare discipulos fecit. Jo. 3. post
hoc venit Jesus iterum in Iudeam et bapti-
zabat. et tunc instituit verbo et factum. quia
dicit ibi quod baptizabat. et si non in persona
propria: tamen discipuli in sua presentia: sicut quod
ipse volebat. et iterum misit discipulos su-
os ad predicandum et baptizandum Luc. 10.
Confirmavit autem baptismum etiam factum:
cum. s. ex latere eius non tunc fluxit sanguis
sed etiam aqua in passionis confirmatione.
et verbo quando post resurrectionem omnes
discipulos et singulos ad predicandum mi-
sit Mat. ult. Et sic patet ex scriptura quod in-
stitutus est baptismus: et quod scriptura di-
uersimode loquitur. patet etiam quod baptismus in-
stitutus fuit ante passionem: et post. sed ante:
instituitur privata. post vero instituitur pu-
blica. cum omnibus publicatum et impositum
est euangelium prima institutio erat quod in co-
nfilio. 2^a in precepto. cuius vnusquisque ex eo
tempore rebitor esse cepit. ex quo ad eum insti-
tutio puenit sicut in Ioh. 4. di. 3. p. 2. q. 1. ar.
1. q. 1. in fine. et Ric. 4. di. 3. q. 5. arti. 1. c.
et Bual.

Circa 4° sciendum quod baptismus fie-
ri debet in aqua. Ratio cuius est in-
stitutio divina. Institutionis vero huius
patet congruentia. quia in baptismo anima mun-
datur per gratiam: et sine eo sicut in eodem lege nullus
saluatur. propter que duo optime sibi con-
uenit aqua. s. quantum ad puritatem. quia est naturali-
ter ablutiva. et quantum ad quantitatem. quia est inter
omnes liquores communissima. unde debet fie-
ri non in aqua artificiali: sed in naturali. quia
illa ab omnibus comiter et facillime potest haberi
non sic autem aqua artificialis. Potest autem
fieri in omni aqua naturali: non tamen simplici sed
etiam mixta. et in aqua quodlibet: quod tamen sim-
plicitate: dummodo sit ibi species aque salua. aliter secus
esset. unde potest fieri in aqua maris: in liruio

et in aquis sulphureis. Ad sciendum autem
discernere spiritum aque oportet attendere tria
sicut in Bual. s. liquoris originem. rationem cuius
patet quod baptismus non potest fieri in aqua rosa
causa vel de ruta et huiusmodi facta. nec in urina nec
in salina. et de baptismo. non ut opponeres.
quia bene habent aque elementaris originem
et ideo nec speciem et formam. ratione cuius
patet quod non potest fieri in porteta pulmento
et huiusmodi liquoribus mixtis. quia nec materiam nec
spiritum aque habet et efficaciam. ratione cuius pa-
tet quod non potest fieri in clareto luto ceruisia et
huiusmodi. Vnde autem speciem aque tenet: ideo
in eo potest fieri baptismus: sed melius fiat in
aqua. Cum predictis pueniunt Ric. 4. di.
3. q. 2. 0. et alij doctores: Si autem aliquis esset
baptizatus in aliquo liquore et quo du-
bium est an haberet spiritum aque: rebapti-
zandus esset. ut dicit Seco. 4. di. 3. q. 3. c. in
pricula. q. pura sub conditione. Sed nu-
quid in aqua paludosa potest fieri baptismus?
Vnde quod sic. quia si inquinat corpus ac-
cidentaliter propter eius confusionem cum im-
mundicijs grossis. salua tamen in ea species aque
cui ex natura sua per se conuenit habitus ab-
lutiua: et etiam aliquo modo remanet in ea
proprietas ablutiua: quod ideo dico: quia si in ul-
lo modo remaneat in aqua actu proprietas ab-
lutiua ut in glacie grandine niue et huiusmodi. quod
dum sic est disposita baptizari in ipsa non
potest. hec Ric. 4. di. 3. q. 3. arti. 3. c. 2° ad
oppo. Si etiam aqua paludosa esset ita
intrafata quod recederet a vera raritate aque
non esset in ea baptizandum sicut si esset lu-
tum. aliter secus esset. quia adhuc species aque
remanet. hec Tho. 4. di. 3. arti. 3. q. 3. c.
3°. Sed nuquid etiam in brodio car-
nium potest fieri baptismus. Vnde quod sic. Nam
admiratio carnis non soluit spiritum aque.
nisi forte facta sit tanea resolutio carni-
um coctum in aqua quod liquor plus habeat de
aliena substantia quam de aqua quod ex spissitu-
dine percipi potest. si tamen ex liquore sic ipsius
satis exprimat aqua subtilis: potest in ea fi-
eri baptismus: sicut etiam in aqua quod ex-
pmit de luto. sed in luto fieri non possit bap-
tismus. hec Tho. 3. q. 66. ar. 4. c. 2°. **H**uius-
modi ad baptismum requiritur aqua sancti-
ficata Vnde duplex fit sanctificatio in
baptismo. Una est que fit in baptismo per
verbum adueniens elemento. Alia est que
fit ante baptismum per orationem a presbytero
prima puenit ad necessitatem baptismi: sicut

7 ipm verbū. 2^a ad solēnitatem. Dicēdū ergo q̄ ad baptisimū requirūt sanctifica-
tio aque. p̄ma de nēcia. 2^a vō de cōgruo.
ita tñ q̄ nisi nēcitas hoc requirēt i aqua
non sanctificata q̄s baptizari nō debet: q̄
alī faceret: mortalit̄ peccaret fm̄ Bon. 4.
di. 3. p. 2. q. i. arti. 2. in fi. Si q̄s autem ve-
lit in sabbato pasce 7 penthe. de aqua con-
secrata recipe ad sue domus aspersiōez: re-
cipiat eam ante crismatis infusiōez. de cō-
se. di. 4. in sabbato sancto.

Circa 5°. s. formam verboz que
dicunt̄ in baptisimo querūt pla-
ra. s. que sit illa forma. 7 si est illa:
que ponit̄ eē de baptis. si quis. 7 de cōse.
di. 4. a quodam. 7. c. multi. s. Ego te bap-
tizō in no. pa. 7 fi. 7 spi. san. Bndeo q̄ sic.
In hac. n. forma baptisimi one particule
cōtinent̄: vna ptinens ad sanctificatiōez
elemētī. s. inuocatio trinitatis. Alia perti-
nens ad dēterminatiōem intentiōis mini-
stri. s. exp̄ssio actus baptizādi p̄ma habet̄
ex institutiōe dina: 7 est eadem apud oēs
ecclesias: 7 fm̄ om̄e ips. Nā circa illā uno
cōcurrunt. s. exp̄ssio ipsius actus 7 p̄sone
i qua 3 trāsit actus. 7 hoc iterū est cōmune
apud om̄s. vnde videt̄ r̄scendē a prima
cōsuetudine 7 traditiōe baptizādi aplica
Sed modus exp̄mēdi est diuersus apud
latinos 7 grecos. Cum q̄ baptisima vnus
sit illorū q̄ baptizant̄ in ecclia latinorū
7 q̄ in forma grecorū: que est. Baptizet̄
Petrus in no. pa. 7 fi. 7 spi. san. ideo optet̄
q̄ de substātia forme sit vna pars forme:
illa. s. que ptinet ad sanctificatiōez elemētī
Alia vō optum ad exp̄ssionem actus 7 per-
sone baptizate. s. sicut est de substātia q̄tū
ad modum vō exp̄ssionis q̄ varius est:
nō est de suba: sed accidit ex statuto ecclie:
que pōt obligare minist̄. sed nō pōt mu-
tare subaliter sacramētū. ideo etiā ille mo-
dus est de nēcitate faciētis: 7 non facti. I3
q̄dam dicūt q̄ sit de nēcitate vtriusq̄. ita
q̄ alī baptizati nēcessē sit rebaptizari. s.
opi. p̄ma est verior 7 cōior. hec Pe. 4. di.
3. q. 2. ar. i. q. i. c. **U**trū exp̄ssio triū perso-
narū sit de nēcitate forme baptisimi. B^o q̄
sic. cuius rō est. quia baptisim^o per formā
suam cōsecratus est fm̄ Aplum Eph. 5°.
Mundans eam lanacro in verbo vite. 7
etiā 3 Angl. li. de vni. baptis. dicit q̄ baptis-
mus verbis euāgelij cōsecrat̄. 7 ideo oportet
q̄ in forma baptisimi exprimeat̄ causa

sanctificatiōis. scz. trinitas personarū.
Sciēdum tñ q̄ professio fidei pōt fieri q̄-
drupliciter in baptisimo. Aut ita q̄ sit ple-
na in corde 7 ore: sed non in fide ecclie. 7
tunc est vacuū. Aut in ore plena: sed non
in corde: 7 tunc est pleniū. quia fit in fide
ecclie 7 nō persone. Aut plena in corde s3
non in ore. 7 hoc aut fit ex volūtate: 7 tūc
est vacuum. aut ex necessitate. s. mortis su-
perueniētis: vel infirmitatis: 7 tunc nō est
simpliciter plenum: sed ex dina pietate sup-
plente: pie putari pōt esse pleniū vt. s. sum-
mus sacerdos nō dimittat imperfectū qd̄
erat inchoatū. 7 in hoc cāu intelligit̄ ver-
bū Amb^o li. de spu san. c. 3. S. fide mysteri-
um trinitatis teneat̄: 7 vna p̄sone tñ noie
tur: pleniū ē scz. v^o expone pleniū ē scz. m. i.
plena est fides sacramenti: nō effect^o a^o.
vnde si talis moriat̄ debet sepeliri in cim-
terio. Si autem anteq̄ om̄ia verba cōple-
rent̄ impediret̄ baptizat^o ita q̄ p̄leri nō
posset. puer iterū baptizāndus esset sub hac
cōditiōe fatiōe dubij. si tu nō es baptiza-
tus r̄. fm̄ Rich. 4. di. 3. q. 2. ar. 3. c. 5°. 7
cum eo cōueniunt alij doctores. **S**ed
obijcit̄ cōtra p̄dicta. quia Bern. dicit in
q̄dam eplā quēdam esse baptizati in no-
mine x̄i 7 sancte crucis. asserens: queris
vtrū sit baptizat^o. ego vō hunc baptizatū
puto. Bndeo q̄ si ly in nomine x̄i v̄s̄tin-
ctā intelligit̄ trinitatis exp̄ssionem: veruz
dicit. quia adiectio facta ex reuotioe nō
vitiat sacramētū. si vō non falsum dicit̄
fm̄ Pe. 4. di. 3. q. 2. ar. i. q. 2. c. 7. c. 3°.
Quid si dicat̄ in nomine triū personarū.
Bndeo nō est baptizatus. vt habet̄ de cō-
se. di. 4. multi sunt. in glo. **U**trū in no-
mine Ch̄risti posset q̄s baptizari. Bndeo
q̄ nō. Nā nunq̄ 3 formam cōem a x̄po
traditam de inuocatiōe trinitatis mutare
in spālē sine spālī cōsilio spūs sancti de ar-
ius p̄silio tpe p̄mitiue ecclie apli in nomi-
ne x̄pi baptizabāt duplīcī rōne. s. p̄ mo-
dum significādi. nāz quodāmo noie x̄pi
tota trinitas intelligit̄ vt Ambro. exponit̄
ch̄ristus. n. vnctus dicit̄: 7 ideo vnctus
vnctū 7 vnctiōem insinuat. Et p̄ r̄te-
rentiā significati. s. vt nomē Ch̄risti virtu-
osum 7 celebre ostēderet̄. cessante vō hac
cā iam non 3 sic baptizare: nec potest vt
theologi cōiter dicunt sic tradi baptisim^o
fm̄ Bon. 4. di. 2. par. i. q. 2. ar. 2. c. 3° ad
oppo^o. 7 Pe. vbi. s. c. 2° S3 obijcit̄. q̄a

Nicolaus papa de cōse. di. 4. a quodam dicit qd si in nomine trinitatis vel in nomine xpi baptizantur baptizati sunt. Unū enim idē est ut sanctus exponit Ambrosius. **R**nde qd nō intelligit qd verba oīno idē sonant. sed qd modus baptizandi in p̄mitiua ecclia cōformis fuit modo: quem nūc tenet ecclia. qz in xpo intellectus claudis trinitatis. vt dictum est. s̄. n̄ implicite et remote. vel idē est. qz eiusdem virtutis est et efficacie in eā in quo esset eadem cā baptizandi. vnde et eadem dispensatio eēt spiritus sancti s̄m Bon. vbi. s̄. i. dūbi. circa l̄am. q. 4. Vel p̄t dicit qd qz in nomine xpi intelligit tota trinitas. vt dictum est. ideo p̄pter dūbiū vtrū esset baptizatus qui in xpi nomine baptizaret. dicit papa Nicolaus qd nō esset baptizandus. qd est intelligendū absolute. qz nō si aliquis h̄mō baptizaret debet rebaptizari s̄m dicitōe s̄m Ricb. 4. di. 3. q. 2. ar. 3. c. 10. s̄m vō Sco 4. di. 3. q. 2. ar. 3. c. 2. v̄. p̄. variatōe for. qz nō legit vbi p̄dicta dispensatio fuerit relaxata dūbiū est an talis sit baptizatus. et id s̄m dicitōe eēt baptizandus. Scdm vō Jo. de cōse. di. 4. a quodam. et Bern. c. 7. co. si qd. Si qd in nomine xpi baptizaret baptizatus eēt. l̄. nō sic debet rebaptizari. Scdm vō Bugl. e. di. multi. nō esset baptizatus. et hoc qd dicit Nicolaus papa refert ad temp̄ ecclie p̄mitiue. hoc nō. eēt de baptis. c. i. in glo. c. huius 2. op̄. est Hosti. Nō autē dicit Nicolaus papa in nomine trinitatis: intelligit explicite p̄iis nominibus personarū exp̄ssis vt dicit glo. p̄dicta. **U**trū exp̄ssio actus baptizandi sit de necessitate baptismi. Rnde qd sic. di. n. Alex. 3. c. 7. de baptis. c. i. Actus baptizandi est de necessitate forme. Rō huius est diuina institutio. Rō autē institutionis est. qz intentio necessaria est sacramento. et hoc est sacramentum necessitatis: et est ad alterūz Immersio aut potest fieri p̄pter plura. et ideo p̄pter piculum defectus intentionis: p̄prio verbo debet exp̄mi intentio in forma. **Q**uid si dicat. Ego mergo te in nomine. Rnde vt habet de cōse. di. 4. multi sunt. in glo. non est baptizatus. qz mergo non est synonymū cum hoc verbo baptizo. **Q**uare dicit in nomine et non in nominibus. Rnde. quia l̄. sint tria nomina personalia trium personarū. tamen est vnum nomē essentiale. virtus autē diua

que operat in baptismo ad essentiam pertinet. et ideo dicit in nomine: et non in nominibus s̄m Tho. 4. di. 3. arti. 2. q. 1. c. 9. **U**el dicitur qd nomen ibi non sumit nisi pro voce significante: sed pro noticia que quodāmodo vna est trium personarū: in quātum est vna veritas trium: et in quātum vnum correlatiuū intelligit in altero s̄m Pe. 4. di. 3. q. 2. arti. 1. c. 4. **D**icitur etiam s̄m Pe. ibidem. qd ibi sumit singulare p̄ plurali. et s̄m istam sententiam videt qd si diceret in nominibus patris etc. esset baptismus. Scdm vō alios non eēt baptismus. quia sicut mutatio nominis impedit baptismū: ita et mutatio numeri. quia alia est sententia. **U**trū si hec p̄positio in scienter omittat: sit baptismus. Rnde qd nō. quia nomine p̄is nihil ē dictum: vel non est eadem significatio que prius. sed si ex defectu lingue vel eiusdem idiomatis mō et p̄prietate dimitteret: eo qd in illo idiomate idem significet per ly in nomine et per ly nomine: et cōuerso. pie p̄t credi qd est baptismus. hec Hual. **U**trū ergo sit de necessitate sine et substantia forme baptismi. Rnde qd nō. quia hec vox. s̄. baptizo generat plenā sensum. ar. de cōse. di. 4. reulerūt. vbi dicit. si qd ita dicat. baptizo te in nomine. p̄. baptismus est l̄. nō ponat hoc p̄nomen ego. hoc nota. eēt de baptis. c. i. in glo. b. Est t̄. ly ego de intentionis expressiōe. Et idem dicitur est de hac dicitōe. Amen. **U**trū peccet grei nō seruādo formam n̄am. R̄ licuit eis formā n̄am ad ipsos dimitte. p̄pter remouendū errorem quorūdā qui vntes baptismi baptizantibus attribuebāt. dicētes ego sum Pauli. ego autē appollo etc. n̄. illo errore sublato rebuerūt ad ipsam redire. v̄. credidit qd sic baptizādo mortaliter peccet si formā ecclie romane cōtēnāt Illi vō qd ipsam nō cōtēnāt et suā ex anti qua p̄suetudine seruāt: mortaliter vt puto nō peccāt. qz ecclia romana de illis grec. qd ei obediūt hoc dissimilat: et in alijs bonestis eos recipit. hec Hual. De hac autē mā. s̄. de variatōe forme baptismi quere ampl̄. s̄. ti. de sacris in cōi. ar. 2.

Circa sextū sez lotiōem faciendam in baptismo tenendum est breuiter s̄z docto. qd ablutio ē de necessitate sacramenti baptismi. Modus autē determinatus ablutiōis. puta p̄ aque

aspersiōem infusiōem vel immersiōem. et numerus ablutiōis nō sunt de necessitate sacramēti baptisimi. unde i his cōsuetudo cuiuslibet ecclesie est seruāda: quam qui nō seruat grauitē peccat: nisi casus occurrerit spālis: v' necessitas que impediāt. de cōse. di. 4. post q̄ vos. 7. 4. c. sc. 7. c. propter fluctates autem que dicūt ter immergēdū: intelligūt: vbi cōsuetudo talis erat ille vō que dicunt semel immergēdū: intelligunt vbi cōsuetudo erat cōtraria. Sed si vna immersio sufficit ad baptisimū 7. 2. 7. 3. addit: nūquid 2. 7. 3. baptizatur. Rōdeo sicut. j. dicit. intentio requiritur ad baptisimū. 7. ideo ex intentione ministri ecclesie qui intendit vnū baptisimū dare: trina immersio efficit vnū baptisimū. Si autē ad singulas immersiōes referret verba forme peccaret quātū est de se plures baptisimū. Unde quādo fit trina immersio: in p̄ma debet nominari pater. in 2. filius. in 3. spūs sanctus. 7. tunc nulla sup̄fluit. quia nō est cōpletum sacramentum donec terminati sūt verbū. incipit. n. immersio cum verbo 7. terminat cū illo. Debet autē baptisimū quātū magis potest bono mō simul abluere: 7. verba pferre: nō est tamē necē s̄m Richarl. 4. di. 3. q. 4. ar. 2. c. 7. Scotum. 4. di. 6. q. 2. c. q. simul punctualiter vtrūq̄ incipiat 7. terminet s̄ sufficit q. platio verborū an incipiat q̄s ablutio terminet: vel cōuerso. ¶ Donat q. aliquis existat sup̄ pontem non potens aquā habere ad baptisimū pueri: quē cum timeat cito mori: si intendens p̄uide re salutū pueri proferēs verba in quibus cōsistat forma: proiciat eū in aquam intentione baptizandi: 7. postea puer aliquo cāu euadat: nūquid debet reputari baptisimū. ¶ Rōdeo. credo q. nō. q. proxima mō baptisimi est ablutio in aqua. q. autem aqua abluat p̄mo aqua cooperit in toto vel in parte: 7. postea discooperit. unde ppter primū representat xp̄i sepulturā. ppter 2. eius resurrectiōem. Quis autē puer i casu p̄dicto p actum illius q. ipm̄ proicit in aquam immergat: nō tamē est actus ordinatus ex sui nā ad hoc vt puer abluat sed vt submergat. Et ideo si aliquo casu p alios vel per eūdem proiciētē ipm̄ in aquam puer extrahat de aqua: non propter hoc puer esset baptisimū. q. illa immersio que fuit facta ex sui natura non

ordinabat ad elenatiōem pueri de aqua sed ad submersiōem. hec Richarl. 4. di. 4. c. de tribus casib. cāu. 2. ¶ Esto q. aliquis existat super puteum ad cuius aquas nō potest ptingere manu: nec vas habet cuius quo possit haurire: sed habet calatū 7. cor dam. Ad quē si p cordas dimittat puerum in calato in aquam: 7. ex hoc baptizare intendens: 7. verba in quibus cōsistit forma proferēs. vtrū puer sit baptisimū. Rōdeo q. sic. dum tamē calatus sit talis q. aqua subintraverit ad abluēdum corpus pueri. quia q. baptisimū tangat illuz immediate quem baptizat: v' aliquid aliud: nō est de essentia baptisimi. 7. in p̄dicto casu est immersio 7. elenatio de aqua 7. est immersio talis que ex sui natura nō ordinat ad pueri submersiōem. sed ad eū de aqua elenatiōem qd̄ patet p hoc q. ille q. eum mittit semp̄ tenet eum cum corda ad elenādum. Si tamē occurrerit p̄dicta necessitas debet mitti p̄m̄ in aquā 7. p̄ ea illis extractis debet aqua exp̄imi super corpus pueri sub debita forma verborū 7. cum intentione baptizandi. hec Richarl. vbi. s. casu. 2.

Circa 7. ritum baptisimi sciendum q. in sacramēto baptisimi de necessitate ei' sūt ablutio in aqua 7. verba debita. 7. alia q. in ritu baptizandi seruant: p̄tinent ad solēnitatem. Adhibetur autē hi' tum ad excitādā cōuetiōem 7. reuerētiā sacramēti. tum ad instructionem fidelium. tum ad cōhibitiōem vno nū: ne sacramētalem impediāt effectum. Debet autē in baptisimo aliquis adesse q. baptisimū leuet de sacro fonte: recipiens eum q̄si nouitiū in suam instructionem 7. tutelam. quia parvuli 7. nouitiū p̄ter curā p̄munē indiget cura spāli. 7. ille talis qui leuat de fonte dicit̄ patrīnus. quia vt dicit̄ Aug. de san. Uictō. in oblatiōe baptizandi 7. responsiōe quodā mō facit ad regenerationem eius. Obligat autē suscipiens de sacro fonte ad eius instructionem. de cōse. di. 4. vos an̄ oia. si ipse sciret q. necitas imineret. in quo cāu. necitas aliq̄s ad mitti nō deberet. nisi i diuinis doctus eēt. vt dicit̄ Diony. Non baptisimū autem nō potest suscipere baptisimū. de cōse. di. 4. i baptisimū. 13 nō baptizat' possit baptizare. quia p̄sona baptisimū est de necessitate sacramenti: non autem p̄sona suscipiens

Prohibet autem abbatibus et monachis de baptismo comatres habere: et hoc propter familiaritatem que solet ex hoc oriri inter paternos et matres carnales pueros. *ar. de conse. dist. 4. monachi. 7. c. non licet 7. c. se.* Et idem intelligitur de canonicis regularibus: et alijs religiosiis. et hoc est verum leuando et tenendo hoc tamen licet baptizando. debet autem ad leuandum tamen vnus ad mittendum vt confusio discipline vite. tamen propter cognationem spiritualem inuicem impediat. sed quedam ecclesie hanc consuetudinem non seruant plures ad susceptionem parvulorum admittentes. *de conse. dist. 4. in cathecismo. 7. c. non plures. 7. idem oritur cognatio spiritualis ad omnes tenentes: impediens inuicem contractum: et dirimens postea contractum. Et idem iudicium est de confirmatione. li. 6. de cogn. spi. quibus. Et dicit ibi Jo. an. q. si necessitas urget: vnus potest esse pater in cathecismo: baptismo: et confirmatione. Ad est autem recens: sed non sit prohibitum coniuges simul leuare pueros alterius de baptismo. 20. q. 7. q. d. q. d. ca. sequenti. Non debet autem aliquis baptizare aliquem alibi: quia in ecclesijs vbi sunt fontes ad hoc specialiter deputati: nisi esset filius regis vel principis: aut talis necessitas emergerit propter quam sine periculo ad ecclesiam accedere non possit. li. 7. de baptis. presentia. Sciendum etiam quod ordo pertinentium ad solennitatem baptismi secundum morem ecclesie visitatum est iste. primo enim insufflatur: vt virtus diaboli exterior expellatur: et exterius expellenda significet. 2. signum crucis fit in pectore: et in fronte vt demon se agnoscat expellendum: tam in occulto cordis quam in publico confessionis. 3. sal in ore ponitur: vt significet quod per baptismum sapor sapientie preparat. 4. fit aurium et narium cum spatio linitio: vt significet gratia ad discernendum: et obediendum. 5. fit linitio olei sancti: quod dicitur oleum cathecaminorum in pectore: et scapulis. vt significet vnctio ad deum amandum: et ei onera portandum. 6. fit post baptismum inunctio crismatis in vertice vt significetur apertio mentis imputribilis ad contemplandum. crisma enim confectum est ex oleo lucente: et balsamo conseruante. et debet hec inunctio fieri de crismate nouo: non veteri. *de conse. dist. 4. si quis. Episcopo**

tamen presente non debet presbyter crismare infantes baptizatos in vertice: nisi episcopo iubente. sicut etiam non debet benedicere nisi de iussu episcopi: episcopo presente. *de conse. dist. 4. omni tempore. 7. vestis veste munda: et alba: vt significet candorem innocentie et stola resurrectionis. Ultimo cereus ponitur in manibus vt sit lucerna pedibus eius verbum domini: et lumen semitis eius. Dionysius. autem alium ordinem ponit sacramentalium baptismi qui in primitiua ecclesia seruabatur in solenni celebratioe baptismi: quia adulti veniebant ad baptismum. Hugl. etiam de sancto Uiceto. aliam ponit formam. modus tamen predictus magis est visitatus: secundum Bon. 4. dist. 6. in fine articulo. vbi notat ordinem eorum que ad solennitatem baptismi requirunt. Ad hoc nota quod eorum que agunt post baptismum aliquid est: quod non solum significat: sed etiam efficit. puta vnctio: que fit in vertice: que operatur conseruationem gratie baptismalis. aliquid est quod nihil efficit: sed solum significat: sicut quod datur eis vestis candida ad significandum nouitatem vite. *Thom. 2. q. 71. arti. 2. c. 4. Pedes autem baptizatorum non sunt lauandi aqua benedicta siue consecrata. i. q. i. emendam. populo tamen Mediolanensi. permittitur hoc facere. quia hoc faciunt Ambrosij auctoritate. vt dicitur glo. ibidem.**

Circa 8. s. iteratioe baptismi: sciendum quod baptismus non potest iterari: cuius causa est duplex. Una est eadem sibi et alijs. s. impressio characteris: qui indelibiliter manet in anima. Et alia propria sibi et hec est triplex. Una quia originale cui apponitur: non iteratur. 2. quia morti christi: quod tamen semel facta est: assilatur. 3. est quia per ipsum mentalium purgatio efficitur. et quia si posset iterari: hominibus semper incentiuum daret peccandi. Secundum autem *Seco. 4. dist. 6. q. 4. c. ro* quare baptismus non est iterabilis: est institutio divina: cui non est alia causa prior nisi voluntas eius: sed per conuenientiam eius ex predictis. reliqua ad hanc materiam pertinentia: querere sibi vbi agit de iteratioe factorum in eodem.

De effectu baptismi. ti. 4.

Einde considerandum est de efficacia baptismi. et primo de efficacia baptismi in adultis. Secundo de impedimento efficacie

baptismi in adultis. tertio de efficacia baptis-
mi in paruulis. quarto de effica-
cia baptis-
mi ante passionem Christi.

¶ Circa p̄num querunt̄ plura. s. vtrum
per baptis-
mū auferunt̄ omnia peccata.

¶ Vnde q̄ sic. de cōse. di. 4. regenerāte. 7
c. sine p̄nia. Rō huius est diuina liberali-
tas: que tantā huic sacramēto cōtulit effi-
caciā. q̄ quidē cōueniens fuit. quia
baptis-
mus est ad regenerādam institut̄.
vnde ibi transit homo de p̄tate tenebrarū
in adoptiōem filiorū dei. 7 maxie aperit
largitas diuine manus in p̄mo aduentu
7 hoc est q̄ dicit̄ T. bi. z. Per lauacru
regeneratiōis 7 renouatiōis sp̄s sancti
quem effudit in nos abunde zc.

¶ Utrū
per baptis-
mū homo liberet̄ ab omni pena.
Vnde q̄ sic. p̄ter q̄ a pena cōtracta. vnd
Ambro. sup illud Ro. z. Sine penitētia
sunt dona dei: 7 vocatio. 7 habet̄ de cōse.
di. 4. sine penitētia. Gratia inquit dei in
baptis-
mo gratis omnia cōdonat. cum enīz
vt ait Damas. baptis-
mū sit p̄ncipiū vi-
te sp̄ialis. tam gr̄e q̄ glorie tollit illud q̄
retardat vel excludit a vita. pena vō que
dam est eterna: que oīno excludit a vita.
quedāz temporal̄ assumpta: quāz homo
meruit. hec retardat morietes a vita: nec
excludit. quedam tēporalis cōtracta. hec
a vita nō retardat morietes: nec excludit
ideo baptis-
mus p̄mā tollit. sed z^a 7 z^b
non. quia non opponit̄ effectū eius.

¶ Utrū
per baptis-
mū auferat̄ cōcupiscen-
tia. Vnde per baptis-
mū cōcupiscētia ex-
tinguit̄: non vt non sit. nisi forte hoc fiat
miraculo vel dono dei sp̄ali. sed vt nō ob-
sit. quia ibi gratia infundit̄ qua superari
possit. hec Aug. 7 habet̄ de cōse. di. 4. c.
z. vnde cōcupiscētia in quātum habz ra-
tiōem culpe: extinguit̄ per baptis-
mū: in q̄-
tum habet̄ ratiōem vitij sicut pene manet.

¶ Utrū
per baptis-
mū tollat̄ irregularitas
Vnde fin Jo. si irregularitas promeni-
at ex defectu sacramēti non tollit̄ per ba-
ptis-
mū. vnde bigamus ante baptismum
nō potest post baptismū promoueri. Hec
etiam corrupta ante baptismū potest post
baptis-
mū velari. quia virgo velata signi-
ficat eccliam triūphātem: in qua non est
macula: neq̄ ruga. s̄ bis duob⁹ habet̄ di.
z. c. acuti⁹. Si vō pueniat ex relicto tol-
lit̄ per baptis-
mū. vnd si quis ante baptis-
mum homies occidisset volūtate: p̄ ba-

ptis-
mū promoueri posset. Si autem pro-
ueniat ex institutiōe ecclesie non tollitur
per baptis-
mū. vnde iudex. executor. testis
adnucatus i causa sanguinis non possūt
p̄ baptis-
mū ordiari. hec Jobānes di. z. 6.
vnde. Et eiusdem sentētie est Bar. Sz
Hoff. 7 Hostien. 7 Aug. dicit̄ q̄ baptis-
mus etiam tollit̄ hāc irregularitatem. q̄
non debet melioris cōditiōis esse peccās
q̄ non peccans. di. z. 4. si quis viduam.
7 di. z. z. s̄. tccc. in glo. Scdm̄ autem the-
ologos aliquos nulla irregularitas tolli-
tur per baptis-
mū. per baptis-
mū enīz solū
tollunt̄ peccata: 7 ea que sequunt̄ ex ip̄is
sub ratiōe qua peccata sunt irregularitas.
autem nō est peccatū. quia quādoq̄ nō
sequit̄ ex peccato: sed ex opere merito. vō.
vt cum quis occidit hominem zelo iusticie
vel in iudicio iusto. ex quo sequit̄ q̄ irre-
gularitas non tollit̄ per baptis-
mū. Non
enim videt̄ rōnabile q̄ baptis-
mus tollat
penam ex causa meritoria cōtractam.

Si dicat̄ q̄ saltem tollat̄ irregularitatem
ex causa culpabili cōtractam. Vnde q̄
non est verū. quia 7 si contrahat̄ ex cul-
pabili causa aliquādo. non cōtrahit̄ tam
sub illa cōditiōe qua est culpa: sed s̄ ra-
tione alia. Et ad hoc est auctoritas Au-
gusti. libro de bono cōiū. 7 habet̄ in glo.
super illud ad Titum. i. Unius vrosi vir
habetur etiam in decret. di. z. 6. Acutus
inquit intelligunt̄: qui nec cum qui ca-
thecumicus aut paganus habuerit. alte-
ram: ordiandū censuerunt. quia de sa-
cramento agitur: non de peccato. **¶** Sed
obijciat̄. quia Hierony. super epistolā ad
Titum dicit̄. q̄ si quis ante baptismum
plures: vel vnā ante: 7 alteram post ha-
buerit: non est bigamus. Vnde q̄ in
hoc non tenetur eius opinio. sed opinio
Augusti. hec Ricard. 4. di. z. 7. q. 4. ar-
ti. z. o. 7 cum eo conuenit̄ Pe. 4. di. z. 7.
q. 5. arti. z. c. Scdm̄ autem Seco. 4. di.
z. z. q. z. arti. i. z. c. per baptismum tolli-
tur irregularitas homicidij cuiuscunq̄.
non autem bigamie. sicut dicit̄ opinio se-
cūda. 7 hoc habetur expresse in glo. disti.
z. 4. si quis viduam. vbi super illud ver-
bum post baptismum: arguit̄ glo. a cōtra-
rio sensu. ergo si ante baptismū fuit homi-
cida: nō nocet. Rō huius diuersitatis est
institutiō ecclesie. s̄ volent̄ 7 h̄ nō sine rō-
ne. scz quia homicida non est ad ordies

inhabilis: nisi ppter horrorem sanguinis qui qdem tollit in baptismo. quia supponit q sit factus agnus de lupo. sed in bigamo non tollit defectus significationis: ppter quem est ad ordines inhabilis. **U**trq; quelibet infamia per baptismu tollitur: vel dimittat. **R**nde q sic. de cose. di. 4. sine penitentia. in glo. dictum est enim q per baptismu tolluntur peccata: et ea que sequuntur ex peccati. sub ratioe qua peccata sunt. vnde cum infamia consequatur ex peccato sub ratioe peccati: tollit per baptismu. **U**trū iudex seculari indulget illi penam: qui commisit maleficiū si baptizet. **R**nde in penis que in iudicio humano in feruntur non soluz attendit qua pena sit homo dignus quo ad reum: sed etiam i quo sit obligatus quo ad homines qui sunt lesi: et scandalizati ppter peccatum alicuius. et ideo hō homicida liberet per baptismu a reatu pene quo ad reum: remanet tñ obligatus quo ad homines. quia iustum ē homines edificari et pena sicut sunt scandalizati de culpa. pie tamē pnceps talib; posset indulgere penam. **U**trū p baptismu conferantur homi gratia et virtutes. **R**nde q sic. **U**trū Ap[osto]lus ad Titum. Saluos nos fecit p lauacrum regenerationis. i. per baptismu: et renouationis spūs sancti: quem effudit in nos abunde et ad remissionem peccatorum: et copiam virtutū. **S**m glo. ibi. **S**ed nōne per penitentia etiam aliquis adultus ante baptismu consequitur gratiam et virtutes. **R**nde q sic. **S**m q; habet baptismu in voto implicite: vel explicito. postea vō in baptismo consequitur maiore copiam gr̄e et virtutū. **C**irca 2°. s. impedimentum efficacie baptismi in adultis queruntur plura. s. vtrū effectus baptismi sit equalis in omnibus. **R**nde duplex est effectus baptismi. vnus per se. scilicet ad quod est institutus. scilicet regeneratio hominis in spiritualem vitam. et hunc facit eque in omnibus qui se habent equaliter ad baptismu. vt i parulis. **A**dulti vō quia qdam cum maiori deuotione ad baptismu accedunt. **I**deo qdam plus. qdam nimis de gratia nouitatis accipiunt. **A**lius est effectus baptismi per accidens. scilicet ad quod baptismus non est ordinatus. sed diuina virtus hoc in baptismo miraculose operatur. sicut super illud Ro. 6° vt ultra non seruiamus peccato dicit glo. **N**on hoc prestat in baptis-

mo: nisi forte hoc miraculo ineffabili et atozis: vt concupiscentia que est in membris totaliter extinguatur. et tales effectus non suscipiunt equaliter a baptizatis: etiam si cum equali deuotione accedant. sed differunt huiusmodi effectus sibi ordinem diuine prudentie. **h**ec **T**ho. 2. q. 69. arti. 2. c. **U**trū fictio impediat effectus baptismi in adultis. **R**nde fictio dicitur dupliciter vel quo ad susceptionem. vel quo ad collationem baptismi. quia scilicet pretendit se velle suscipere baptismu vel conferre: et nō vult vere: sed simulate tñ. vt in iocosa immerfione. vel quo ad dispositionem: quia pretendit se dispositum esse extra cum sit indispotus intra. **P**rima fictio impedit sacramentum. **I**tem enim **A**ugustinus. contra dictū **D**on. ppe finem non determinet vtrū tales eēt baptizati vel non. sed dicat diuini iudicium per alicuius reuelationis super hoc esse oraculum imploandum. quod etiam habetur de cose. di. 4. solet. videtur tamen dicere q nō recipiunt baptismi sacramentum. quod certum est: si baptizans non intendat illam ablutidē facere vt sacramentum: s; causa ludi tñ. vt dicit ibi glo. quod tamē dicit ibi glo. scilicet q baptizans intendat baptizare qualēcūq; intentionem habeat baptizatus recipit sacramentum: non est vere vt est ostensum. s. **S**m **R**ichardus. 4. di. 4. q. 1. ar. 1. c. **U**trū fictio impedit effectus baptismi qui est tñ res. scilicet gratiam et remissionem peccatorum. non tamē impedit effectus qui est res et sacramentum. i. characterem. de cōsecra. di. 4. ostendit. quia actus actiuos sunt in patiente et disposito. **H**ec autem in dispositio seu contraria dispositio potest esse tripliciter. scilicet aut discernēdo: quo ad rationē. aut indenote accedendo. s. cum proposito peccandi. aut malum appetendo: quātum ad concupiscibilem. aut sacramentum cōtemnēdo. s. accipiendo irreuerenter. preerigit enim fides et deuotio. s. voluntas abstinendi a peccato: et reuerentia sacramenti **S**m **B**onifacius. 4. di. 4. q. 2. ar. 2. c. et **P**etrus. 4. di. 4. q. 1. ar. 2. c. **S**i q; querit quomō sumitur fictio: que impedit effectum baptismi. **D**icendum q fictio hec quodamō includit omne peccatum mortale quod contrariatur gratie. **h**ec **T**ho. 2. q. 69. ar. 9. c. 3°. **U**trū recedente fictioe baptismus habeat effectum **R**nde q sic. de cose. di. 4. ostendit. in fine. **D**uplex est enim effectus baptismi in terioz. scilicet character. qui est sacramentum

7 res 7 gra que est res. p̄mus nō opponitur culpe: aut fictiō: sed 2°. ideo character cum ea recipit sed nō gratia. character. n. q̄tum est de se est dispositio imediata ad gr̄am: sicut organizatio corporis ad anime infusōem. sed impedit p̄pter h̄iam si bi in eodem s̄bieto aie cōiunctā fictionē ideo illa stante gr̄a non infundit. recedēte aut statim infundit. sicut diaphanitas aeris impedit recipere lumen solis: propter obscurā nubem. qua resoluta statim recipit lumen a sole. vnde Aug. li. 2. de baptis. 7 habet de cōse. di. 4. tunc valere incipit ad salutem baptismi: cum fictio illa veraci cōfessione recesserit. Et qz sacramētuz respicit culpā p̄cedentē: 7 non sequentē. hinc est: qz plenam facit gr̄a sup̄infusa remissionē totius culpe 7 p̄ne p̄cedentis. 7 hoc p̄ se. totius v̄o culpe sequētis p̄ccatis quia nō p̄t vnam sine alia tollere. vnde tollit culpam venialem sequentem: si quaz inuenit: & qua hominē nō peniteat: in generali 7 in sp̄ali. si tñ tollit: nō tollit etiam totā penam. qz culpa 7 pena sequens magis tollit in eo virtute p̄nitē: q̄ baptismi. vnde tam de fictiōe q̄ de peccatis post baptismū p̄tratis: ei est penitētia iniūgēda s̄m Bon. 4. di. 4. q. 2. ar. 3. o. 7 Pe. 4. di. 4. q. 1. ar. 2. q. z. c. vnde si veniens ad baptismū cōtrahat de omnibus suis peccatis mortalib⁹: nisi de vno solo: qd̄ est cā fictiōnis eius in baptismo: optet qz vere peniteat de illo peccō: 7 in se: 7 in quātū fuit cā fictionis ei⁹. quo facto deus cōfert gratiaz ei baptismalē. in remediū cōtra alia peccā que fuissent in baptismo teleta: nisi fictio impedisset. 7 ideo de illis alijs nō optet habere veram p̄niam. nec forte attritiōem nonam: p̄ter illam quā habuit an baptismum. Nec s̄m Sco. 4. di. 4. q. 2. arti. 2. c. circa mediū: optet dicere characterē in ficto aliquid operari. sed solum qz deus ex eadem pactiōe qua affuit ei qui baptismū sine fictiōe suscipit. Affuit etiam ei qz baptismū suscipit quādo fictio recedit. Sed esto qz aliquis accedat ad baptismū cum motu peccati venialis. nūquid talis cōsequitur effectum baptismi. vnde. quidaz dicit qz est duplex fictio. s̄. simplex. 7 s̄m quid. Fictio simplex aufert totū effectum baptismi. 7 hec est cum volūtate mortali ter peccandi. Fictio autē s̄m qd̄ hec est venialis: 7 non impedit ingressuz gratie. sed cōplēmentum. vnde in tali non habet per-

fectum effectum. quia non delet veniale illud: 7 etiam minus recipit de gr̄a. qz minus est dispositus p̄pter illud. **¶** Aliud tamen p̄t dici. s̄. qz motus venialis non facit fictum simpliciter: sed ad temp⁹. qz gratiam non expellit: sed retardat duz homo non eleuat se ad recipiēdum diuinā gratiam. 7 quādo talis motus cessat: statim baptismus habet plenum effectum. 7 hunc motum: 7 alia peccā delet. etiam si non superveniat de illo cōtritiō noua. Pe. vbi. s̄. Prim⁹ modus dicēdi magis placet: 7 cōuenit cum Sco. vbi. s̄.

¶ Circa 3°. s̄. efficaciam baptismi in parvulis: querunt plura. s̄. utrū parvuli recipiāt sanctificationem in baptismo. vnde qz sic. Absit. n. quibz parvulis misericors deus ad salutis remedium baptismū procuraverit. e. de baptis. maiores. s̄. caute. vnde parvuli in baptismo purgant⁹ a peccato originali: 7 b̄ merito passiōis xp̄i: 7 aliene fidei. ecclesie 7 virtute sacramēti. **¶** Utrū parvuli recipiant in baptismo plene rem. i. gr̄am: cū habitibus virtutū. vnde qz sic. recipiūt. n. s̄m omēs gr̄am p̄ quam iustificant⁹. cōtinent enim vt sicut cōtrahant alio p̄merente culpam: sic etiam alio p̄merente recipiant iustificatiōis gratiam. vt. s̄. dicitur est. **¶** De virtutibus v̄o sunt plures opi. cōmunitior tamē 7 verior est opi. magistri s̄niay li. 4° di. 4. qz parvulis dantur virtutes in baptismo in munere sine habitu perfecto: sed non in usu. ad vsum. n. non tñ requirit⁹ perfectio habitus: s̄ etiā potentie: que deficit in parvulis. 2° enim habitus innatus 7 acquisitus perfectus esse non possit ante perfectiōem potentie. infusus tamē potest. quia eius perfectio nō dependet nisi a creatore. **¶** Sciendum tamen qz in parvulo virtutes habent aliquos actus. Actus enim virtutum sunt 4°. scilicet cōtrarium expellere. subiectum p̄ficere. 7 ad vltimū finem ordinare. 7 isti tres actus cum habitibus conferunt. Quart⁹ est bonum opus elicere. 7 iste non confert parvulo: non p̄pter defectum virtutū: sed p̄pter defectum potentiarū in eo. 7 ideo bene dictum est qz parvulis non dant⁹ virtutes in usu. qz ergo eundē effectum habet baptism⁹ in parvulis: 7 adultis. ideo dicit Aug. ad Bonifaciu. Regians sp̄us in maiorib⁹ offerri bus: 7 parvulis oblati cōis est. h̄ Guil.

Utrū in puulis baptisim⁹ habeat equalem effectū. Rñdeo q̄ sic: q̄ tum est ex lege cōi. equalē. n. est ex pte vantis illud medi ante quo dat̄ gr̄a. s. sacramētū. Equal̄ est ex pte recipientis q̄ruitas: vel dispositio. bec. n. nō attendit̄ fm̄ nālem capacitatē: sed fm̄ voluntariā pparatiōem: q̄ nulla in eis p̄cedit. sed p̄ dispositiōe ē eis ecclie fides: q̄ equalit̄ respicit omēs p̄nulos: q̄ baptizant̄. Pōt̄ tñ v̄tus magis dare ex gr̄a vni q̄s alteri: ex p̄uilegio sp̄ali. qz eius potentia nō est sacro alligata. **R**ichard. 4. di. 4. q. 2. ar. 2. c. **U**trū effectus baptisimi sit equalis in puulis et in adultis. Rñdeo q̄ nō. caracter. n. imp̄ssio ē equalis. sed restitutio innocētie penes terminū a quo est inequalis. infusio etiā gr̄a est in equalis. qz vnicuiq̄ magis p̄dest fides: et dispositio p̄pria q̄s aliena: ceteris parib⁹. **A**dulti q̄ plus recipiūt ex gr̄a i baptisimo q̄s puuli. **R**ich. vbi. s.

Circa 4. s. de efficacia baptisimi an passiōem xp̄i scilicet: q̄ baptisimus xp̄i habuit eandē virtutē an passiōem et post. qz sicut post: ita et an passiōe characterē imp̄ssit: omnē culpā deleuit: gr̄am cōtulit. et per p̄ns cōcupiscētiāz minuit. p̄babile tñ est q̄ post passiōez maior gr̄a cōferat̄ in baptisimo. qz passio xp̄i a qua baptisim⁹ efficaciam habet: maioris debet esse virtutis exhibita q̄s p̄uisa. et cōpleta q̄s inchoata.

De baptizantibus. ti. 5.

Pro ista cōsiderādum est de ministris baptisimi. Et p̄mo quis pōt̄ baptizare. 2. de numero baptizantū: et baptizandorū. 3. de intentiōe quam d̄z habē baptizās. 4. de fide eius. 5. de bonitate eius. **C**irca p̄imū querunt̄ plura. s. ad quez p̄tinet ex off̄o baptizare. Rñdeo q̄ ad solū p̄sbyterū. ex cōse. di. 4. cōstat. vñ etiā diaconi absq̄ ep̄o vel p̄sbytero non audeant baptizare: nisi p̄dictis ordinib⁹ longius cōstitutis necessitas extrema cōpellat. di. 9. diacones. **U**trū laycus possit sacramētū baptisimi cōferre. Rñdeo vt habet̄ ex cōse. di. 4. cōstat. 7. c. in necessitate. 7. c. sanctū est. baptizare necessitate imminēte laycis xp̄ianis plerūq̄ cōcedit̄. Rñdeo huius est. qz inter alia sacramēta maxie necessitatis est baptisimus: q̄ est regeneratio

vite sp̄ialis bonis. qz p̄neris alit̄ subueniri nō pōt̄. et adulti nō p̄nt alit̄ q̄s per baptisimū plenā remissiōem cōsequi. s. q̄stuz ad culpā: et q̄stū ad penā. ideo vt circa remediū tam neciūm hō defectū pati pōt̄ possit: institutū est vt mā baptisimi sit cōis. s. aqua q̄ a q̄libet ex facili h̄ri pōt̄. et mister baptisimi sit q̄cunq̄ etiā nō ordinat⁹. s. in necessitate. et h̄ verū est etiā in aqua nō sanctificata: si alia h̄ri nō possit. als nō. **S**i aut̄ p̄ter necessitatē baptizaret q̄s nō p̄sbyter: siue layc⁹: siue cleric⁹: peccaret mortalit̄ baptisimi tñ sac̄m cōfert. **H**o. 4. di. 5. q. 2. arti. 1. q. 1. c. vñ ex de. nō or. c. 1. of: q̄ si nō ordinat⁹ baptizauerit: vel aliud diuinum off̄iū nō p̄tens exerceuerit: supple neciūs articulo nō exigēte: ab ecclia abijci d̄z: et nunq̄s ordinari. **U**trū nō p̄sbyter baptizās facē possit vel debeat sacramēta baptisimi. Rñdeo. illa p̄tinent ad solēnitatē baptisimi: nō ad necessitatē. et iō fieri nō debet: nec p̄nt a layco: vel clerico. sed solū a sacerdote: cui⁹ est solēniter baptizare. **H**o. 3. q. 67. ar. 2. c. 2. **U**trū mulier possit baptizare. Rñdeo q̄ sic: necessitate instante. 20. q. 2. sup̄ q̄bus. als baptizare p̄bibeatur. ex cōse. di. 4. mulier. qz tñ caput mulieris est vir. et caput uiri xp̄s. ut d̄r. i. Cor. ii. nō d̄z baptizare mulier. si assit copia viri. nec layc⁹ p̄nt cleric⁹. nec cleric⁹ p̄nt p̄sbytero. qz nō pōt̄ baptizare p̄nt ep̄o. eo q̄ h̄ p̄tinet ad off̄iū suū. Si tñ mulier p̄ter necessitatē baptizaret: rebaptizādus non eēt. sicut etiā dictū est de layco. peccaret tñ ip̄a baptizās: et alij q̄ ad h̄ cooperarent̄: vel baptisimū ab ea suscipiēdo: vel aliquē baptizandū offerēdo. **H**o. 3. q. 67. ar. 4. c. 7. c. 2. **U**trū nō baptizat⁹ possit baptizare. Rñdeo q̄ sic. dūmō formā ecclie seruet. ex cōse. di. 4. c. in baptisimate. et rō est. qz sicut ex pte mat̄ie q̄stum ad necessitatē salutis sufficit q̄libet aqua. ita etiā sufficit ex pte mistri: quicūq̄ hō. et ideo etiā non baptizat⁹ in necessitate baptizare possit. Si v̄o ex articuloz necessitatis h̄ fieret: vterq̄ granit̄ peccaret. s. baptizās et baptizatus. et hoc imp̄diret sacramētū effectū: d̄z non tolleret ip̄m sacramētum. bec **H**o. 4. di. 5. q. 2. arti. 1. q. 3. c. 7. q. 67. arti. 5. c. **U**trū excommunicatus possit baptizare. Rñdeo q̄ sic. potestas enim ministrandi sacramētum p̄tinet ad sp̄ialem caracterē q̄ indelibilis est. sicut p̄z ex sup̄dictis. et iō p̄ h̄ q̄s ab ecclia suspendit̄ vel excoicat̄

vel etiam degradat: non propter hoc amittit potestatem conferendi sacramentum. confert quidem: sed peccat conferendo nisi in necessitate baptizaret. sicut etiam ille qui ab eo recipit sacramentum: et sic non recipit rem sacramenti: nisi forte per necessitatem: vel ignorantiam excuset. Tenendum est igitur breviter circa predicta: quod actus baptismi: sicut et alius cuius alterius potestatis convenit alicui dupliciter. scilicet vel ex officio auctoritate. sic convenit solis presbyteris. vel ex ecclesie permissione. sic etiam convenit alijs: maxime in casu necessitatis.

Utrumque possit baptizare seipsum. Respondeo quod non. quia cum in forma baptismi exprimitur duplex persona. scilicet baptizans et baptizatus: alius debet esse baptizans a baptizato. Et quod Innocentius papa dicit in quadam littera tali: quod iudeus seipsum in aquam merisit. de corde. di. 4. c. sanctum est. et ex de baptis. debitu in glo. et tex. dicens De baptisio in nomine patris. et si recessisset tunc ad patris cuo lasset. intelligendum est propter vim contritionis: ex cuius magnitudine hoc peccatum videbatur: ut inter iudeos consistens quasi se offerret periculo mortis. Ad ostendendum autem quod alius est baptizans a baptizato voluit Dominus baptizari a Iohanne. Mat. 3. et ex de baptis. debitu.

Circa 2. scilicet numerum baptizandorum et baptizantium querunt plura. scilicet utrum plures possint simul baptizare. Respondeo sacramentum baptismi proprie habet virtutem ex forma: quam apostolus nominat verbum vite ad Eph. 4. et ideo considerare oportet: quod cum plures sint unum baptizant quod forma utantur. si. n. dicat. Nos te baptizamus in nomine patris. et dicitur quod non conferunt sacramentum baptismi: eo quod non seruant formam ecclesie: que sic habet. Ego te baptizo in nomine patris. sed hoc excludit per formam baptizandi quam habent greci. possunt enim dicere. Baptizet servus tui. b. in nomine patris. sub qua forma greci baptismum recipiunt. que tamen forma magis dissimilis est formae qua nos utimur: quam si diceret. Nos te baptizamus. Respondeo notandum quod sub tali forma Nos te baptizamus exprimitur talis intentio. scilicet quod plures conveniant ad unum baptismum conferendum. quod quidem videtur esse rationem ministrum. b. n. non baptizat nisi in quantum est minister christi: et vice eius gerens sed sicut christus est unus: sic oportet esse unum ministrum qui ipsum representet. propter quod signanter dicit apostolus ad Eph. 4. Unus domi-

nus: una fides: unum baptismum. Et ideo contraria intentio videtur excludere sacramentum baptismi. Respondeo. q. 67. ar. 6. c. huiusmodi etiam sine videtur esse. Seco. 4. di. 6. q. 2. ar. i. c. Si vero uterque dicere. Ego te baptizo in nomine patris. et uterque exprimit suam intentionem quasi ipse singulariter baptismum conferret. quod potest contingere in eo casu quo contentio se uterque aliquo modo baptizare conaretur. et tunc dicendum est quod ille qui prius verba proferret: prius conferret baptismi sacramentum: alius vero quantumcumque ius baptizandi haberet: nihil faceret. sed si verba pronunciare per sumeret puniendus esset tanquam rebaptizator. Si autem simul ambo verba proferrentur hominem immergeret: vel aspergeret: essent puniendi de inordinato modo baptizandi: non de iteratione baptismi. quia uterque intenderet non baptizatum baptizare. et uterque quantum est in se baptizaret. nec traderet aliud sacramentum. sed christus qui est unus interius baptizans: unum sacramentum per utrumque confert. hoc Respondeo. vbi. s. Utrum esset baptismus si unus solus baptizaret dicens. Nos baptizamus te. Respondeo super pluralem numerum non fit vis aliqua: nisi quod sit secundum cursum solitum loquendi. si. n. quod papa de se unico dicit. Nos dicimus. et in vulgari hoc utimur linguagio Respondeo non dicitur tunc forma mutata: sed corrupta. Sed si verbum seriose diceret et eius pondere: cuius sensus alius generaret intellectum: non esset baptismus. hoc Respondeo. 4. di. 5. q. i. ar. i. q. 5. Utrum unus possit simul baptizare plures. Respondeo in casu necessitatis: unus potest simul baptizare plures sub hac forma. Ego vos baptizo. puta si immineret ruina: aut gladius: aut aliud aliud horum. quod non pateret mora: ut singillatim omnes baptizarentur. Nec per hoc diversificaretur forma ecclesie. quia plurale non est nisi singulare geminatum Respondeo. dicitur. cum pluraliter dicatur Mat. 3. et 4. Baptizantes eos. nec est sile de baptizante et baptizato. quia christus qui principaliter baptizat: est unus. sed multi per baptismum efficiuntur unum cum christo. Respondeo. q. 67. ar. 6. c. 2. Utrum si duo baptizarent: unus maneret: quod verba proferat: et alius mutus: qui immergat. sit baptismus. Respondeo. sic. dicitur est integritas baptismi consistit in verborum forma: et in usu materie. et ideo nec ille qui tantum proferat verba baptizat nec ille qui tantum immergit. et ideo si unus proferat verba: et alius immergit: nulla forma verborum poterit esse conveniens. non enim poterit dici Ego te baptizo. cum ipse non immergat.

7 per sequens non baptizaret. re: etiam poterit dici. Nos te baptizam. cu neuter baptizaret. Si. n. duo sit qz vnus vnaz ptem libri scribat: 7 alius alia no e ppria locutio Nos scripsim istu libri. sed sino doctrica: inquam totu ponit p parte fm Tho. vbi. s. c. 2. Bon. 4. di. 5. q. i. ar. i. q. 4. 7 Ricb. 4. di. 2. q. 4. ar. i. c. i. 13 enim. determinat modus exprmedi acti baptizandi no sit de necessitate efficacie facti exprmere tam actum esse ab eo a quo non est: derogat efficacie sacramenti. sic esset i hoc cau Si. n. ille q verba illa Ego te baptizo pferit. no abluir: exprmit actum baptizandi esse a quo no est. sine exprmat in singulari: sine in plurali. qz dicit Ego te baptizo. Labuo: 7 si non abluet p casum: sed socius suus. vnde in illo casu de coi lege: puer no esset baptizatus fm Ricb. vbi s. Conuenit cum pdictis hosti. de sacra. qz sacrameta ecclesiastica sunt sacra vnitas. 7 no couenit ea diuidi. de pfe. di. 2. qz passus. Et idem dicit: si vnus dicit vnaz ptem verboru: 7 alius aliam. 13 autez: vt s. dictum est fm aliquos baptizas debeat esse vnus. alig ti dicit q vnitas ministri vel baptizati non est de necessitate. osimod qn plures baptizant qlibet intendat face re totum. 7 qn vnus plures intendat baptizare: vel omes. est ti de pgruitate ppter maiorē distinctiōem. ideo no debet fieri sine necessitate. vnde siue vnus siue plures dicant baptizam: te in baptizādo vnus siue etiam vnus dicat in baptizādo plures vel vnu baptizo vos: baptizati est. quia modus exprmedi actum baptizandi 7 exprssio psonē ministri no sunt de suba forme. sunt. n. ex traditiōe ecclie. 7 pr istam additiōem forma no mutat: cum non sit additiō corrupens: sed saluans. vn de necessitate vnus actus baptizandi e vnitas ministri: solum ad vitandū petū baptizantis. nisi forte i casu plures eēt necessarij ad puerū abluendū. no autē est de necessitate ad efficaciā sacramenti. vnde puerum sil' pluribus abluir no videt efficacie baptismi repugnare. 7 h e op. Ricb. 4. di. 2. q. 4. ar. i. c. 7 de. 4. di. 5. q. 3. ar. 2. q. 3. c. 7 c. 1. ad oppo. Quid si monstrū matū sit cum duob' capitib': nūqd o3 baptizari vt vnus hō: vel vt duo. Vndet Tho. i qdam qōne de qlibet: q tale monstrū aut certū est bfc duas aias rōnales. puta si sint duo capita duo colla 7 duo pectora.

qz per oīs erunt duo corda: 7 in tali cau baptizādi sit ibi duo. 7 13 psumat q plures possint simul baptizari. dicendo. ego baptizo vos. tutius tū eēt eos baptizare singillatim. Si vō no sit certum. puta si non sunt duo capita bene distincta: vel due cervices fundate in eadem vitta sine in eodem trunco: tunc pmo debet baptizari vnus: 7 postea debet alter sub dubio baptizari. dicēdo Si no es baptizatus: ego te baptizo 2c.

Circa 3. s. intentiōem baptizantis plura querunt. s. vtrū intentio ministri sit de necessitate baptismi. Vnde q sicut dicit magister sen. li. 4. di. 6. in hoc 7 in alijs sacramentis sicut formā seruanda est ita 7 intentio illud cōferendi. cuius ratio est fm deo. 4. di. 6. q. 2. arti. i. c. quia ille actus ad quez quis obligat: debet in eo esse humanus non casualis: vel fortuitus: in quib' non cadit obligatio. humanus autē effectus est pprie qui per intellectum 7 voluntatem causat ab homie. 7 ita est intentus ab homine. ipa etiam obligatio est: vt homo intendat actum istum: sed homo obligatur ad actum cōferendi baptismū pro loco 7 tpe. q obligat vt intendat pferre baptismū pro loco 7 tpe. Utz requirat mentalis intentio in ministro. Vnde aliqui dicunt q non. quia minister sacramenti in verbis que pferunt exprimit intentiōem ecclesie: que sufficit ad perfectiōem sacramenti. nisi cōtrariū exterius exprimat: ex parte ministri 7 ex parte recipientis sacramentum. 7 hec est opi. Tho. 4. di. 6. q. i. ar. 2. q. i. c. 2. Alij vō dicunt q non est sacramenti. 13 ibi sint verba nisi sit ibi mentalis intentio in ministro. quia vt dicit Gregor. in moral. non debet intentio verbis reseruire: sed verba intentiōi. 7 hoc maxime locum habet in hoc sacramēto. 7 ito non baptizat quātum est per illud quod per homies gestum est: nisi assit intentio baptizantis. Utrū alit non saluetur nisi sit intentio in ministro. Vnde si adultus baptizat vt debet fides interior supplet. Si paruulus. plium est credere q sumus sacerdos suppleat. si tamen non faciat: iuste facit. 7 nos incertos esse voluit de salute ad exponēdam supbiam: 7 ex eitan dam diligētiam vt attentius 7 a psonis digniorib' 7 seniorib' reqrat. credendū tam est: vel q vus reudet: vel q integre

supplet: nisi petā nostra impediāt. **B** Hoff. 4. di. 6. p. 2. q. 2. ar. i. c. 5. ad oppo. Hoc aut qd dictum est. si adultus baptizat si des interior supplet. si paruul: plium ē credere qd xps suppleat. Aliqbus vt **A** bo. vbi. s. non placet. dicit. n. q. 7 si hoc satis dici possit quo ad vltimū effectū: q est in-
 stitucio a pctis: tñ quo ad caracterē non videt. quia caracter nūq̄ imprimi nīss p sacramētum. Sed nīdes ei: q vltimus effectus bene sufficit ad salutem. vñs etiā sine sacramēto bene possit imprimere caractere. **U**trū actualis intentio requirat in ministerio. **R**ndeo fm **S**co. 4. di. 6. q. 2. ar. 2. c. q. pter intentiōem actualē 7 habitualē est ponere mediā. s. intentiōem virtua-
 lem. p̄batio. si qs in p̄ncipio intēdens dicit missam: postea aut ad alia distrabatur: tñc non h3 intentiōem actualē: dū est distractus: nec tñ h3 intentiōem habitu-
 alem. quia etiā dormiēs talem h3. h3 etiā habitu inclinātem eum ad talez actū. h3 g se medio modo: qui medius mod⁹ pōt dici intentio virtualis. qz in virtute alicuius intentiōis prius habite actualit: facit omnia que facit: tanq̄ ex radice. **D**icendū g q in baptizate nō sufficit sola intentio habitualis. qz ppter illam solam non dicit actus hūanus. nec requirit semper intentio actualis. qz non obligat vñs hominē ad impossibile: vel nimis difficile. cu insinōi est nō distrabi. quia fm **A**ugl. 3. li. de lib. ar. nō est in ptate nostra quib⁹ vis tangamur: sed sufficit intentio virtualis. s. q aliqui habuit intentiōem actualēz ex qua descendit nūc actus ille baptizandi: siue i illo actu habeat intentiōem actualē: siue non. 7 intelligo q descendit ille actus sine omni motu voluntatis hūo interueniēte fm **S**co. vbi. s. fm **R**ich. 4. di. 6. q. i. ar. 2. c. tñ si baptizans nō sit diligens in applicādo intentiōem suam fm q de-
 cet ad ipm actum: nō excusat a pctō. **Q**uid si qs putet baptizare puerū cui im-
 ponit nomē Petri: cum sit puella. **Q**uid baptis-
 mus? caret effectu. **R**ndeo fm **D**o-
 sticā. aut intendit baptizare psonā cuius-
 cūq̄ sexus esset: 7 sic esset baptizata. aut
 intendit baptizare marē tñ: 7 nō femi-
 nam. 7 sic nō est baptizata. **A**ut simpliciter
 baptizat: 7 tñc est baptizata. **D**icit tamē
Host. q in his casib⁹ 7 similib⁹ si adhuc
 vnat baptizari pōt sine errore. sed i hoc
 nō assentio sibi. **U**trū ebrius possit

baptizare. **R**ndeo. dñs est inter ebriosū:
 7 ebrius. **E**brius dicitur actu. **E**briosus ex
 p̄suetudine. 7 bene pōt aliq̄s cōsuetus in
 ebriari: aliq̄s esse sobrius in actu. 7 tunc
 baptizat. **E**brius vō si habeat ligataz rō-
 nem: ita q tollat intentio baptizandi. qz. s.
 nescit quid faciat: nō baptizat. **S**i autem
 rō libera est tantū saltem q sciat qd faci-
 at: nō tñ oino est cōpos sui. tunc tenendū
 est q sit baptizat⁹: etiam si lingua aliquo
 mō balbuciat. qz illud non est semp suffi-
 ciens signū ligamēis rōnis. vnde si formet
 vcrba intelligibilia: 7 non oino pfecte ba-
 ptizat. **S**i aut ita corrupte: q cōiter intel-
 ligi nō possit: est rebaptizandus postea. **B**ec
Host. 4. dist. 5. ou. circa lram. q. 2.
Utrū si qs aliquem iocose baptizaret ve-
 re sit baptizatus. **R**ndeo q sic. si bap-
 tizans 7 ille qui baptizat intentiōem ba-
 ptizandi actu vel habitu in gñali: vel spe-
 ciali habeat qd exp̄ssus est. i. q. i. sp̄s san-
 ctus. 7. s. ecce qñ. **Q**uid si sciri nō pos-
 sit certitudinalit intentio abluētis: vel ab-
 luētōriū. **R**ndeo fm **A**ugl. li. de vni-
 ba. imploandū est sup hoc diuinū cōsili-
 um: qd si nō reudet vñs: sub cōditōe sic
 ablutus est baptizandus. 7 habet de cōse.
 di. 4. solt. **U**trū requirat recta inten-
 tio ministri: ad sacramēti pfectiōem. **R**ndeo
 intentio ministri pōt pueri duplicat.
 Uno mō respectu ipius sacramēti. puta cū
 quis nō intendit sacramētum cōferre: sed
 celulose aliqd agere. 7 talis pueritas tol-
 lit veritatem sacramēti. p̄cipue quādo suā
 intentiōem exterius manifestat. **A**lio
 mō pōt pueri intentio ministri q̄tuz ad
 illud qd sequit sacramētū. puta si p̄sby-
 ter intendat aliquā feminā baptizare ut
 abutatur ea. vel si intendat cōficere corp⁹
 xpi vt eo ad veneficia vtar. 7 qz p̄s nō
 dependet a posteriori: inde est q talis puer-
 sitas intentiōis sacramēti veritatem non
 tollit. sed ipse minister ex tali intentiōe gra-
 uiter peccat. **B**ec **A** bo. 4. di. 6. q. i. ar. 2. q.
 z. c. **U**trū in offerētib⁹ paruulū ad ba-
 ptisimū requirat recta intentio. s. q rege-
 neret. **R**ndeo q nō. vnde **A**ugl. ad **B**o-
 nificiū. 7 habet de p̄s. di. 4. non illud. si
 nō eadem fide ad baptisimū paruulos fe-
 rant vt ad vitam regenerent eternaz. sed
 eos putant hoc remedio temporalē retine-
 re vel recipere sanitatem. non p̄trea illi
 nō regenerant. qz nō ab istis hac inten-
 tione offerunt.

Circa 4°. s. fidem baptizatis que
runt plura. s. vtrū ad cōpletum
esse baptismi necia sit fides aliena
ius articuli. Vnde fides necia est omi-
bus sacramētis. q. omnia sacramēta ha-
bent virtutem a fide vt dicit Aug. de san-
ctis. spāliter vō est in baptizato necia.
cum Ambro. dicat q. baptism⁹ est fidei sa-
cramētū: 7 fundamētū: 7 ianna sacra-
mentorū sicut fides est ianna virtutū. de
cōse. di. 4. cum itaq. 7 eē te pres. nō ba. c.
veniens. Gratia. n. sacramētalis cōparat
ad xpi passioēz sicut ad meritū. 7 ad san-
ctam trinitatē sicut ad pncipiū effectiū
7 iō in sacramētis vt in eis magis q. in
alijs passio xpi operet^r 7 disponat 7 san-
cta trinitas insinat: necia ē fides vtriusq.
s. passioēz 7 sancte trinitatis. cū baptism⁹
sit sacramētū nō singularis hominis sed ec-
clesie: sicut etiam efficacā hz a fide ecclie.
hcc Bon. 4. di. 2. q. 1. ar. 2. c. **U**trū recta
fides requirat^r in baptizate ita. s. q. infide-
lis nō possit tradere sacramētū baptismi
Vnde q. nō. de cōse. di. 4. roman⁹. 7. c.
a quodā. 7. c. ecclia. pōt etiam cōtingē q.
aliqs patiat defectum fidei circa aliquid
aliud: 7 nō circa veritatē sacramētū: qd
exhibet. puta si aliqs credat iuramētum
in omi cāu illicitū: tū credat baptismūz
efficaciā hē ad salutem: 7 sic talis infide-
litas nō impedit intentiōem cōferendi sa-
cramētū. Si vō patiat fidei defectum 7
ipm sacm qd exhibet: hz credat per illud
qd agit ecclia nullum interiorē sequi ef-
fectum: nō tū ignorat q. ecclia catholica
intendit per hī q. exteriū agunt: sacm
prebere. vnde nō obstat infidelitate pōt
intendē qd facit ecclia. hz estimet illud ni-
hil esse. 7 talis intentio sufficit ad sacm.
q. vt. s. dictum est: miser ecclie agit in p-
sona totius ecclie: ex cuius fide suppletur
qd deest fidei in mīstro. **N**otandū autē
q. hereticoz qdam in collatiōe sacmōz
nō seruāt formam ecclie in his que sūt
substantialia forme. 7 tales nec sacm pfe-
runt: nec sacramētū rem. Quidaz vō ser-
uant formam ecclie: 7 tales pferūt sacm
eē te sum. tri. firmis. s. sacm. quia hz non
sunt membra: nec mīstri ecclie. simpliciter
tū cōferunt in hoc cāu: etiam rem sacra-
mētū. nisi assit defectus ex parte baptizandi.
baptism⁹. n. datus in forma ecclie a quo
cumq. semp hz efficaciam: nisi obicem in-
ueniat ex parte suscipiētis. de cōse. di. 4.

Romanus. 7 plurib⁹ alijs. c. eiusdem dis.
Tūc autē hz obicem qm ille q. baptizatur
heresi cōsentit. 7 hoc pōt eē tripliciter. Aut
q. est hereticus 7 fauet errori. Aut si nō
est hereticus: vadit tū ad hereticū pncipiū
in ecclie cōtemptū. Aut si nō est heretic⁹
pncipiū: vadit tū ad occultum: quē scit esse
hereticum ppter aliqd pmodūz vel sano-
rem. 7 tūc nihil grē recipit. q. ab hereti-
co vt hereticus est accipit. vñ Aug. li. de
fide ad Petrū. Nullaten⁹ dubites extra
eccliam baptizatos si ad ipam nō redie-
runt: baptismō cumulari perniciem. 7. i. q. i.
firmissime. 7 de cōse. di. 4. q. vñ. Un talis
postea penitēs recōciliāndus est p imposi-
tiōē manus. 23. n. baptism⁹ nō possit itera-
ri. impositiō tū aliq. manus. s. recōciliāto-
ria poreft repeti. vt dicit. 7. Tūc autem
nō cōsentit qm hz impotētiam discernēdi
vt puer. vel qm iste heretic⁹ est occultus 7
credit esse catholicus. Aut qm homo ē in
necessitate cōstitutus solum necitatis in-
tuitu. talis. n. recipit sacm 7 rem sacramē-
ti. q. dum in mortis piculo catholicus nō
inuenit. sancti⁹ est ab heretico baptismūz
recipere q. in eternū pire. di. 22. c. pter hoc
pncipiū. s. porro. vnde talis nō est recō-
ciliāndus per impositiōem manus. i. q. i. hī
qui. 7. c. manus. Unde nō dīam inter re-
cipiētes sacm a hereticis 7 scismaticis:
7 recipiētes a simoniācis 7 fornicatorib⁹
notorijs. q. baptizati sciēter 7 pter neces-
sitate periculū ab hereticis 7 scismaticis:
7 etiā ordinati sciēter ab eisdem: cum ve-
niūt ad eccliam: nō recipiunt sine man⁹
impositiōe. Baptizati vō 7 ordinati p dī-
cto mō a simoniācis 7 fornicatorib⁹ no-
torijs recipiunt sine manus impositiōe
di. 22. s. verū. in ter. 7 glo. **S**ed bec etiā
nota q. illi q. baptizati sunt ab hereticis in
nomie trinitatē cum redeunt ad eccliam
sanctam recōciliant. qm q. crismatis vn-
ctiōe: sine cōf. rmatōe. qm q. manus impo-
sitiōe. s. recōciliāto-ria. qm q. sola fidei pfe-
fide. Primo mō recōciliant Arriani in
ecclia oriētali. 2° mō in ecclia occidētali.
3° mō Donoselite: 7 alijs. de cōse. di. 4. ab
antiq. Donoselite autē sic dicti sūt a Do-
noso autoze heresis coz. isti sunt vt puto
q. dicunt Donosiaci. de cōse. di. 4. hī q. s.
q. daz libri habēt ibi Donosiaci: per. b. isti
nō credebāt xpm esse dei filium nālem: s.
adoptiū. vt in dicto. c. v. monosiaci. **H**ec
autem diuersitas recōciliātois hereticoz
b b

vt habet ibidem in glo. pueniebat ex di-
uersis modis errorz ipoz hereticoz: vel
etiam ex diuersa cōsuetudine eccliaz. Ar-
riani nō crismabant in oz. ēte. crismabant
autē in occidēte. vnde erant ex diuersis se-
ctis. ideo illi recōciliabant crismate. isti vō
manus impositiōe vt ostenderent esse de
vnitate ecclie. ex cōsecra. disti. 5. man.
Sciēdum autē fuit Jo. qd sicut habet i gl.
impositio manus qdam est cōfirmatoria
7 hec nō repetit. qdam cōsecratoria siue
ordinatoria. 7 hec etiam nō repetit. que-
dam benedictoria. 7 hec sicut nō repetit
sed si omīssa fuerit supplet. ex de sa. vnc.
c. i. vbi dicit: qd si manus impositio omī-
sa fuerit in ordinatiōe subdiaconi d3 sup
pleri qdam curatoria. Mar. vlt. Super
egros man^o impo. 7 bñ. ha. 7 hec repetit.
qdam recōciliatoria. 7 hec imponit exco-
municatis 7 hereticis penitētibz. h non
est sacm: 7 repetit.

Circa 5°. s. bonitatem baptizantis
posset queri vtz bonitas requi-
rat in baptizante ad hoc qd possit
conferre sacm vel baptismi effectum. Et
vtrū melior mīster meliorem cōferat effe-
ctum. Et vtz malus mīster peccet bap-
tizādo. 7 vtz peccet recipiens baptismum
a malo mīstro. Sed hoz nō habet. s. i
p̄mo ti. huius li. ar. 5. vnde suppositus illis
q dicitur ibi. 7 sp̄aliter qd mali mīstri pec-
cent baptizādo. querere sufficit. vtz ma-
lus mīster cui offert puer baptizāndus in
periculo mortis exis sit pplexus. videtur
q sic. qd videt peccare siue baptizādo:
siue nō baptizādo ipm. cum sit in peccato
7 cum ex offō suo facē teneat. ex cōse. di.
4. ois p̄byter. Bndeo. aut malus mīster
baptizat cum solēnitate: vt mīster ecclie
cui ex offō cōuenit. 7 tunc peccat mortali-
ter si peccatum suū recolat: 7 non penitet.
vt habet in glo. sup illud Leuiti 22. Qui
accesserit mūdus ad mūda dicit accedē.
nec tñ talis est simplicit̄ pplexus. qd pōt
ex pctō penitere 7 licite ministrare. non est
autē incōueniens qd sit pplexus: supposi-
to qd velit remanere in pctō. Aut talis ba-
ptizat simplicit̄ in cāu nēcitatē: in q etiā
laycus baptizare posset. 7 tunc nō peccat
Secus autē est de alijs sacramētis q non
sunt tante necessitatē. sicut baptism^o. vt. j.
patebit. hec A. ho. 4. di. 5. q. 2. ar. 2. q. 4. 7
De. 4. di. 5. q. 2. ar. 1. q. 4. o. 7 Rich. 4. di.
1. q. 2. ar. 3. c. **A**liiter pōt dici qd malus

minister aut est occultus: aut notorius. 7
vtrōqz mō est distinguēdum. qz aut ē ne-
cessitas 7 timet scandalum. 7 tunc non
peccat baptizādo. sed in hoc qd negligit
se pparare 7 cuz timore 7 reuerentia ad
sacm accedē. Aut nō est necessitas nec ti-
met scandalum. 7 sic nō debet baptizare:
nisi p̄us se pparet ad iustificatiōem. qd si
nō facit non tñ peccat negligēdo: sed etiā
q̄tum est in se cōmēliam sacro faciēdo
7 vsurpādo id ad qd non est idoneus.
Si autē est notorius peccat: etiam scādali-
zādo. ideo dicit Augl. sup Jo. c. 5. Justos
optet esse per quos baptizat. hec Bon. 4.
di. 5. dubi. circa līam. q. i.

De baptizādis. ti. 6.

Deinde cōsiderāndum est de ba-
ptizādis. 7 p̄mo de eoz obliga-
tiōe ad baptismū. 2° de tpe 7
statu in quo debēt baptizari.
3° de his que requirunt in eis an bap-
tismū: vel etiam dum baptizant. 4° de
his que requirunt post bap. smū. **C**ir-
ca p̄mum. s. obligatiōez ad baptismū que-
runt plura. s. vtz alijs possit saluari sine
baptismo. Bndeo qd non. Jo. 3°. Nisi qs
renatus fuerit ex aqua 7 spū san. non in-
trabit in regnum celoꝝ. 7 ex cōse. di. 4.
necessariū. 7. c. 2. 7. 4. Cum autē vt habitū
est. s. triplex sit baptismus. s. flumis. flami-
nis. 7 sanguis. sciēdum qd baptismū flu-
minis vel in re vel in pposito: si habēi nō
possit in re: sit salus inq̄tum est de virtute
eius. Baptismo vō flumis sit salus adul-
to. oim tñ baptism^o flumis sit in pposito
ex p̄se. di. 4. baptism^o. 7 ex de p̄f. nō ba-
applicam. vbi etiam habet qd credēs se ba-
ptizat: 7 non sit baptizat^o: nihilominus
si recedat saluat. paruulo autē nō sit salus
p baptismū flumis. nisi ex p̄uilegio sp̄ali.
vt p3 de sanctificato in vtero. qd nō habz
vsum liberi arbitrij. Baptismo autē san-
guinis sit salus vtriqz. s. adulto 7 paruulo. 7
hoc si sit ppter x̄m. **U**tz sanctificat^o
in vtero teneat ad baptismū. B^o qd sic. si
cut p3 per Jo. qd dicit se a x̄po debē bap-
tizari. 7 hoc qdem nō ppter indigētā reme-
di: sed ppter impressiōem caracter. 7 h^o
actus charitatē. s. ppter bonū obedientie.
qd ex p̄cepto vt oēs q nascit̄ renascat̄. Et
ppter humilitatē. qd d3 se reputare pctō: an
7 indigē x̄pi redēptiōe: 7 ppter p̄formitatē

vt ab alijs xpianis non discordet. quia
tamē baptizari sibi pceptum est affirma-
tium. ideo non obligat ipm: nisi pro loco ⁊
tempore. vnde si ante adultam etatem seu
oportunitatē habitam morit: saluat. qā
non habebat opus baptizari ppter reme-
dium: sed ppter pceptum. ¶ Citz apli fu-
erint baptizati. Bndeo q sic. Unde gl. su-
per illud Jo. 1. Qui lotus est: dicit. His
verbis intelligimus baptizatos aplos. ⁊
si non legat vbi: ⁊ quādo. ⁊ cōse. di. 4.
qñ ab Hierosolymis. ⁊ c. si eos. ⁊ sunt. c.
Augl. Similit dicit potest ⁊ beata virgie
⁊ ⁊ Jobāne baptista. Latro vō tunc ba-
ptismo sanguinis ⁊ flammis fuit baptiza-
tus: quādo in cruce Chrlstū est cōsecutus.
⁊ cōse. di. 4. baptisimi vicem. ¶ Esto q
parvulus dum ad baptismū deferret ab in-
fidei interficiat: nūquid saluabit. Bn-
deo nullus parvulus saluat q̄tum est ⁊ te
ge cōi: nisi virtute sacramēti. non q̄ par-
vulus teneat ex pcepto. sed quia sine sa-
cramēto vel aliquo q̄ equipollat: deus
non disposuit dare grām. Si vō parvulus
ppter hoc solum occisus est a persecutore:
cum portaret ad baptizandum: nec bapti-
zaret. morit p baptismū. ideo in sangui-
ne suo pie credit baptizatus. Si autē alia
⁊ cā occidit quātūq̄ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊ ⁊
p̄tismū: damnabit. ¶ Sed nūquid ex q̄
teneat ad baptismū aliquis: peccat recipi-
ens baptismū a malo mīstro. Bndeo hui⁹
habet. s. in pmo. ti. ⁊ sacramētis in cōi.
¶ Sed esto q sacerdos nolit sine precio
baptizare. quid est tūc faciendum. Bndeo
si baptizandus sit adultus sufficit sibi pe-
re baptismū ad salutem. quia baptizatur
baptismo flammis. nec debet ppter hoc si-
monia cōmittere. quia non sut facienda
mala vt ueniant bona. Ro. 3. tamē si esset
ibi aliqs laycus deberet se potius ab eo fa-
cere baptizari. si tamen sit puer: tunc ipse
met debet cum potius baptizare: q̄ p̄ciuz
sacramēti simoniae dare. p baptismū: si
non sit p̄sto aliqs p̄byter qui velit bap-
tizare puerū debito mō. ⁊ licet ei aquā eme-
re: non tū sanctificatā: vbi potest h̄re aliā
aquam. si als aquam habere non possit.
quia aqua non est sacramētum. si autez
emit aquam sanctificatā. illa non operat
ad baptismū: ⁊ necitate eius existens q̄si
sanctificatā: sed q̄si aqua. ⁊ ideo nō emit
vt sanctificatā: sed vt aquam. bec Tho. 4.
di. 5. q. 2. arti. 2. q. 5. c. 2. ¶ Dicit etiam

aliqui Ric. ⁊ pbabiliter: q̄ in hoc casu
dari potest pecunia p aqua sanctificatā
sine vitio simonie. quia per hoc redimie
veratio iuris pueri. cuius in hoc cāu iu-
re nature ⁊ diuino est aqua illa: que ē ne-
cessaria ad vsum baptizandi. Alijs autem
vt Bos. 4. di. 5. q. 2. ar. i. q. 2. c. 2. sim-
pliciter videt q̄ in hoc cāu p̄ciuz dari po-
test p̄bytero p baptismū: non ad emēduz
sacramētum vel aquam: sed ad redimen-
dam veratōem sui iuris. Et hoc vt dicit
videt magis cōsonare pietati ⁊ bonitati
⁊ iuri. Scdm autem Sco. 4. di. 5. q. 2. c.
3. potius p̄mitti debet mori sine bap-
tismo parvulus: q̄ emat baptismus. quia
hoc fieri nō potest sine peccato mortali.
possit tamē emi aqua etiam sanctificata:
nullo mō habēdo intentiōem ad p̄secrati-
onē ⁊ etiam labor baptizandi: quem p̄by-
ter habet. emi potest: nullo mō habēdo in-
tentiōem ad actum illum inq̄tum est sa-
cramētalis. ¶ Esto q mancus roget p̄-
byterū vt baptizet puerū imminēte mor-
tis articulo: ⁊ null⁹ alijs asse q̄ eū possit
baptizare. ⁊ p̄byter eum baptizare nolit
nisi pecuniam ei dederit: quid ille faciet.
Bndeo. Ricard. 4. di. 25. q. 3. arti. i. c. 8. ¶
dicit q̄ ille mancus debet potius p̄mittere
illum parvulum mori sine baptismū q̄ da-
re pecuniam p sacramēto baptismi. qā
non sunt faciēda mala vt ueniant bona.
Ro. 3. Aliqui tamē dicunt q̄ in hoc cāu
pecunia dari potest: ita tamē q̄ dans non
intenderet eam dare p sacramēto: sed p
vitanda damnatiōe pueri: ⁊ remouenda
infantia p̄byteri. Secus est ⁊ alijs sacra-
mentis que sine periculo damnatiōis ex
causa possunt differri. bec Ricard. vbi. s.
¶ Quid ⁊ p̄bytero qui hoc faceret. Bndeo
nisi se corriget sponte errorem relinque-
do: debet subire periculū p̄rij honoris. i.
q. i. baptizandis. in ter. ⁊ glo. dicit etiaz ⁊
cōse. di. 4. quicūq̄ p̄byter nollet p inten-
tiōe muneris vel p alia excusatiōe bap-
tizare aliquem in mortis periculo si ille sine
baptismo excederet ⁊ poni deberet. Quid
si p̄byter cathecumios a baptismū repel-
lat: ⁊ ipi interim ante tempus cōstitutum
sine baptismū excedant. nūquid imputa-
bit sacerdoti. Bndeo q non. absit enim
vt ea que ppter bonuz ⁊ licitū faciunt
aut iubemus si quid per hoc p̄ter nostraz
voluntatem cuiq̄ male acciderit: nobis im-
putet. ⁊ ⁊ q. 5. ⁊ occidēdis. hoc notat ⁊
b b z

cōse. di. 4. de cathecuminis. in glo. **A**d B nota qd qñ p̄byteri subditis sacramenta negant maliciose: tñc subditi possunt ip̄a ab alijs recipere. ar. c. x. de Repl. veniens. in tex. 7 glo. 6. que ponit sup̄ illud. c. pastoralis. qd̄ verū est de privilegiatis: 7 in casib⁹ cōcessis. s. in baptismo 7 penitētia. que recipi possunt ab alijs in necitate. sed i alijs recurrēdum est ad sup̄iorem. c. x. de iur. patro. nullus. hec hosti.

Circa 2°. s. statum 7 temp⁹ i quo debet quis baptizari: queruntur plura. s. vtrū baptisimus sit differendus adultis. Vnde adultis subueniri pōt per desideriu baptisimi. 7 ideo adultis cum cōuertunt non statim est sacramentum baptisimi cōferēdum. sed oportet differri vsq; ad aliqd̄ certum temp⁹. Primo qd̄ dem p̄ cautela ecclie: ne recipiat sacramentum fide accedētibus cōferens. p̄pter qd̄ p̄batio sumit de accedētibus ad baptismum: quādo per aliqd̄ temp⁹ eorū fides 7 mores examinant. **2°** hoc est necēz ad vtilitatem eorū qui baptizant. qz aliquo tempore spacio indigēt ad hoc qd̄ plene instruant de fide: 7 exercitent in his q̄ p̄tinent ad vitam xpianam. **3°** hoc est necēz p̄pter reuerēciam sacramēti. ouz in solēnitatibus p̄cipuis. s. pasce 7 penthe. homines ad baptismū admittunt. 7 ita reuotius sacramētum suscipiunt. de p̄se. di. 4. de cathecuminis. 7. c. venerabil. **4°** vto tempore adulti baptizādi debeant cathecizari 7 exorcizari ante baptismū. habet si. de exorcismo. Sed dilatio in huiusmōdi est p̄mittenda duplici rōe. Primo qd̄dem quādo illi qui sunt baptizādi apparent perfecte instructi in fide: 7 ad baptismum idonei: tunc statim possunt baptizari. sicut Philipus statim baptizauit Eunuclū. vt habet Act. 8. Et Petrus Corinthios: 7 eos qui cum ip̄o erant. Act. 18. **2°** p̄pter infirmitatem vel aliqd̄ periculum mortis. de cōse. di. 4. de cathecuminis. 7. c. se. si tamē aliquis morte pueniat articulum oportunitatis excludit: dum expectat temp⁹ ab ecclia cōstitutum: saluat. s. per ignem: vt dictum est. peccat autem si vltra temp⁹ ab ecclia ordinatum differt accipere baptismū: nisi ex causa necēia 7 licentia p̄latorū ecclie. s. hoc peccatūz deleri possit cum alijs per succedētem cōtritiōnē que supplet vicem baptismi: vt dictū est. Nec est cōtra p̄dicta illud qd̄ dictum

est de p̄se. di. 4. cathecuminū. cathecuminū s. in bonis operib⁹ defunctum vitam habere nō credimus: excepto dumtaxat nisi martyriū sacramētum p̄pleat. quia s̄m regulam ibidē intelligit de eo qui baptizari nō querit: vel als in aliquo peccato cōfessit. **U**trū pueri sint baptizādi. Vnde indistincte qd̄ sic. indistincte enī vox euāgelica intonat. Nisi quis renatus fuerit ex aqua 7 spū san. nō intrabit i regnū dei. hac generalitate: nec sexum: nec etatē excludens. c. x. de baptis. maiores. Rō huius est. quia morbus est cōis parulis: 7 adultis. 7 medicina est p̄ueniēs istis 7 illis. Et ante vtilius 7 securi? statim puulo baptismū cōferri q̄ deferre vsq; ad etatem adultam. tum p̄pter piculum mortis 7 damnatiōis. de cōse. di. 4. venerabilis. in glo. tum p̄pter infestatiōes demonū qui minus possunt in baptizatis ceteris paribus. tum quia dum homo est paruulus: certum est in eo nihil esse qd̄ impediāt effectum baptismi. tum p̄pter bonū assuetudinis 7 q̄i educatiōis in his que sunt religionis xpiane. Et hāc rōnē assignat Dionysius. vlti. c. celestis ierarch. **S**ed obijciatur: quia legatus nō debet excedē fines mandati. sed dñs mandat Mar. vlt. Cre dentes baptizari. q̄ paruuli non sūt baptizādi. Vnde. s. illud mandati s̄m formam mandati sp̄aliter liget adultos tam ex alio eius mādato Jo. 3. nisi quis renatus fuerit. inuenit etiam ad paruulos s̄m intentiōem mandati extendi. **U**trū pueri hereticorū vel indeorū 7 aliorū infidelium sint baptizādi inuitis parētibus. Vnde filij infidelium aut habent vsū ratiōis: aut non. si habent iam tñ ad eā sunt iuris diuini vel nālis incipiunt sue potestatis esse. 7 ideo p̄p̄ia voluntate etiaz inuitis parētibus possunt baptismū suscipere. sicut 7 matrimoniū cōtrahere. 7 iō tales licite possunt induci ad suscipiēduz baptismū. Si vero non habēt adhuc vsū ratiōis vel liberi arbitrij. s̄m ins nāle sūt sub cura parētum q̄s diu sibi puidere nō possunt. vnde etiam de pueris antiquorū dicit qd̄ saluabant in fide parētum. 7 iō cōtra iusticiam nālem esset si tales pueri inuitis parētibus baptizarent sicut etiaz si aliquis habens vsū ratiōis inuit⁹ baptizaret. Et esset etiam piculosum taliter filios infidelium baptizare. quia de facili ad infidelitatem redirent. p̄pter nālez affectū

ad parentes. 7 ideo non habet hoc ecclie
 cōsuetudo: q̄ filij infidelium baptizent̄ in
 iuitis parētibz. Suerūt enī retroactis tē
 poribus multi catholici p̄ncipes potentis
 simi: vt Konstantinus 7 Theodosius: q̄
 bus familiares fuerunt sanctissimi epi: vt
 Siluester Konstantino: 7 Ambrosio: The
 odosio: qui nullo mō p̄termisissent hoc
 ab eis impetrare: si hoc fuisset consonū ra
 tionī. hec **Abo.** 2. q. 68. ar. 10. c. **S**ecūm
 autem **Seco.** 4. dif. 4. in fine. vbi. 2. Si
 p̄nceps aliq̄s partulos infidelium parenti
 bus inuitis baptizari faceret cum bona
 cantela. s. ne parentes pus p̄gnoscentes B
 futurū occiderent eos. 7 faceret eos edu
 cari religiose: laudabilē faceret. Et idem
 dico etiam si cogant parentes minis 7
 terrozibus ad baptismū suscipiēdū: 7 ser
 nandum susceptū. Et hoc videt̄ posse pro
 bari. quia simile cōmendat̄ de cōse. di. 4.
 pleriq̄. **P**reterea dato q̄ non essent om
 nes vere fideles in corde. tamē min⁹ ma
 lum esset eis non posse impune legem illi
 citam seruare q̄s posse. 7 etiam eoz filij in
 2. 7 3. generatiōe essent forte vere fide
 les. **U**tz infidelis p̄tens baptizari de
 beat statim baptizari. **V**ndeo fm **Dostū.**
 aut est in periculo. ne. s. alij infideles cum
 interficiant. si hoc p̄pendat̄: 7 tunc statim
 ei fides debet exponi 7 baptizari. de conse.
 di. 4. ne q̄ absit. Aut nullum piculuz im
 minet: 7 tunc vel p. 2. mentes: vel arbitra
 rie debet inter cathecumios retineri. sic in
 tellige illud de cōse. di. 4. indei. 7. c. sequē.
Utz i vtero existēs possint baptizari
Vndeo q̄ non. de cōse. di. 4. si ad matris
 7 plurib⁹ alijs. c. **O**ptet enim q̄ caro eius
 qui baptizaf̄ fm totum vel fm partē in
 mediate lauet̄. vnde si puer inuolut⁹ tota
 liter in vno cozio in aquam immerget̄
 sub debita verborū forma p̄pter hoc non
 baptizaret̄. hec **Richard.** 4. dif. 6. q. 2. ar.
 1. c. **U**tz vterus matris debeat aperiri
 vt puer extrahat̄ 7 baptizet̄. **V**ndeo.
 non sunt faciēda mala vt cueniant bona
 vt dicit̄ ad **Ro.** 2. 7 ideo non debet hō oc
 cidere m̄rem vt baptizet̄ puerū. si tamen
 mortuo sit viuente p̄ole in vtero: d̄z ape
 riri vt puer baptizet̄. hec **Abo.** 4. dif. 6. q.
 1. ar. 1. q. 1. c. 4. **U**tz debeat expectari
 oimoda egressio p̄teri de vtero anteq̄ ba
 ptizet̄. **V**ndeo q̄ sic. nisi mors imminet
 Si tamē p̄mo caput egrediat̄ in quo om

nes sensus fundant̄: debet baptizari picu
 lo imminētē: 7 non est postea rebaptizan
 dus: si cōtingat cum nasci perfecte. vnde
 etiam reputat̄ esse hominis sepultura: vbi
 sepultum est eius caput. ff. de reli. 7 sump.
 fu. l. cum in diuersis. Et post caput pectus
 quia sedes cordis est q̄si in pectore. 7 cum
 ambo ista non possunt abluī magis debet
 abluī caput: maxime facies. quia ibi ma
 gis patent aie operatiōes. **I**dem etiaz vi
 det̄ faciēdum quēcūq̄ alia pars egredia
 tur periculo imminētē. quia tamen in nul
 la exteriorū partiū integritas vite ita consti
 tit sicut in capite. videt̄ quibsdam q̄ pro
 pter dubium quacūq̄ alia parte corpori
 abluta: puer post perfectam natiuitatē: sit
 baptizādus sub hac forma. Si nō es ba
 ptizatus ego te baptizo. **A**liq̄bus tamē
 videt̄ q̄ puer etiam tūc esset baptizatus.
 quia aia est tota in qualibz parte corpo
 ris. 7 huius sentētie est **Sual.** in 4.º sūia.
 eo q̄ non est p̄ceptum magis q̄ caput im
 mergat̄ q̄ aliud membz. 7 ideo nō ma
 gis est necessariū: s̄ sit rōnabile. Et eius
 dem sentētie est glosator de cōse. di. 4. pro
 p̄rie. ar. c. ois. nec quācūq̄. p̄mum p̄muni
 us tenet̄. vt dicit̄ **Abo.** 4. dif. 6. q. 1. ar. 1.
 q. 1. c. 3. **Q**uid fiet de tali cuius alia
 pars q̄ caput abluta est. si recedat ante p
 sectam natiuitatem. **V**ndeo pic potest ta
 lis puer reputari baptizaf̄. si fuerit mor
 tuus. vnde est in cimiterio sepeliendus s̄z
Sual. **U**tz puer existēs adhuc i vte
 ro matris regenerari possit baptismo san
 guinis. **V**ndeo q̄dam dicit̄ q̄ nullo mō
 nec per effusiōem sanguinis: nec per aliaz
 viam de lege p̄muni potest puer in vtero
 matris a peccato purgari. **A**lijs autēz vi
 det̄ pic dicendū q̄ s̄z puer in vtero m̄ris
 baptismo aque baptizari nō possit qz nō
 potest ipm sensibile sac̄m suscipere 7 ec
 clesie ignotus est. quia tamē ad ipm effu
 sio sanguinis puenire potest: 7 eo notus
 est qui p̄ncipaliter baptizat. ideo p̄ infusi
 onē sanguinis illatā p̄ fide potest ab ori
 ginali peccato purgari. vnde illud **Aug.**
 li. 2. de baptismo paruuloz qui natus nō
 fuerit non potest renasci. intelligēdum est
 de regeneratiōe baptismi aque. vt dicit̄ **Ri
 char.** 4. di. 4. q. 2. ar. 3. c. 1.º.

Circa 2.º articulu. s. circa ea que
 requirunt̄ in baptizadis an̄ ba
 ptisimum: vel etiā oīū baptizant̄

querunt plura. s. vtz in adultis ante ba-
ptismū penitētia requirat. Vnde in ad-
ultis baptismū pcedit penitētia necessario
q̄stum ad attritiōem. quia volūtas semel
fixa in peccato: remanet semp in eo fixa:
actu vel habitu: nisi p actualem dissensū
euellat ab eo in spālī. vel saltem in gene-
rali. 7 q̄stum ad hoc dicit Augl. li. i. de pe-
nitentia. q̄ nullus sue voluntatis arbiter
cōstitutus: nouam vitā pōt inchoare ni-
si cum peniteat veteris. Estum autem ad
cōtritiōem pcedit penitētia baptismus de-
p̄gruo: ratiōe humiliatiōis: 7 instructiōis
sed q̄stum ad absolutiōem 7 satisfactiōez
neutro mō. i. nec de necessario: nec de cō-
gruo pcedit. 7 quia sacramētū penitētie
cōpletum est in absolutiōe: 7 in penitētia
fm̄ q̄ est ecclē sacramētū: ideo sequit q̄
non pcedit baptismū. cum baptism⁹ sit ia-
nua sacramētoꝝ. **S**ed obijcī cōtra p̄-
dicta. quia iudeis veniētibus ad bap-
tismū indicēda est penitētia: ac abstinētia.
40. dicitū. quā cōpleta sunt baptizādi. vt
habet de cōse. di. 4. ne q̄ absit. Vnde q̄
illa penitētia non indicit iudeis ppter sa-
cramētū inefficiā: sed ppter eius reuerēti-
am: 7 iudeoꝝ recipientū baptismū. p̄bati-
onē. vnde eis non indicēbat post suscepti-
onē baptismi: sed ante. q̄uis sic observa-
ret. tamē mō non optet hoc obseruare s̄z
q̄ videt dicere glo. ibidem. qd̄ intelligo:
vbi nō est cōsuetudo cōtraria. hec Ricb.
4. dif. 4. q. 3. ar. 2. c. 5. **U**tz in adultis
requirat vsus rōnis ad suscipiēdum ba-
ptismū. Vnde ad suscipiēdum sacramē-
tum baptismi 7 rem eius: non est necessa-
ria per se aliqua actio ex parte suscipiētis.
sed sufficit q̄ in eo nō sit aliquid phibēs
p̄dictoꝝ suscipiōem. phibens autē nō
est nisi peccatum mortale: de quo hō non
est attritus: nec cōtritus. 7 ideo l̄z aliq̄ ad-
ulti fiant carentes vsu rōnis: anteq̄ mor-
taliter peccauerit: si baptizant recipiūt sa-
cramētū 7 rem sacramēti. etiam si tunc
p̄dicant. quia illa cōtradictio non pcedit
a voluntate ratiōis fm̄ quam sunt capa-
ces gr̄e baptismalis. Si autē anteq̄ fiant
furiosi: vel obdormiāt: mortaliter pecca-
uerint: cōmittendo vel omittendo: 7 non
fuerint de illo peccato p̄triti: nec attriti: est
si baptizant non suscipiūt rem sacramēti
l̄z sacramētum suscipiēt tempore quo fu-
riam intrauerūt: vel obdormiuerūt iten-

tionē suscipiēdi sacramētum actu vel ha-
bitu. tamē quantūcūq̄ cōstaret q̄ tales in-
tentiōem habuisset non debet aliq̄s bap-
tizare comiētē vel furiosum habētes lu-
cida internalla: dum actu est in furia. sed
expectādum est furiosi lucidum internal-
lum: 7 comiētis vigilia. 7 qui facit con-
trariū peccat: nisi fm̄ suum iudiciū p̄ba-
biliter immineat piculum: si talem disse-
rat baptizare. Estum autē ad furiosū nō
habentem lucida internalla: nulla est di-
latio faciēda. 7 hoc habet c̄x de bap-
tis. maiores. hec Ricb. 4. di. 6. q. 2. arti. 2. c.
Nullus ḡ debz baptizare aliq̄m comiēti-
tem: nisi p̄sumat q̄ non euigilet añ mor-
tem: 7 nisi p̄sumat de eius p̄senti voluntā
te per verba vel saltes signa q̄ de xp̄ianis
sit natus. 7 in hoc cāu bis cōcurrentibus
baptizari debet. sicut etiam Augl. nar-
rat in 4. li. cōse. de quodam amico suo
qui baptizatus est nesciens ppter piculū
mortis. 7 idem dicēdum est de furioso. hec
Hos. 4. dif. 6. p. 2. vbi. circa l̄am. q. 2.
Sed q̄re adultis amentib⁹ 7 comiēti-
tibus qui nō cōsentiebant: dum essent in
vsu rōnis: baptizari non p̄cedit ad tollē-
dum peccatum originale: sicut p̄cedit par-
uulis. Rō quia vt habet c̄x de bap. ma-
iores. §. verū. d̄is qui totum homiēz sa-
num fecit in sabbato: opus imperfectiōis
non vult. 7 ideo peccata nō ex parte: s̄z ex
toto tollit: qd̄ faceret si baptismus origi-
nale veleret: 7 non actuale: qd̄ sine p̄sensu de-
leri nō potest. **S**ed ponat q̄ comiētes
excitati ratum habeant: q̄ sunt baptizati
l̄z nollēt p̄us baptizari. Vnde nō p̄cedit
quia nihil recipiunt. 7 ideo non est vtile:
q̄ ratum habeāt. sed iterū debent bap-
tizari. c̄x de bap-
tis. maiores. §. item querit. in
glo. h. **U**tz in adultis habētib⁹ vsū
rōnis quādo baptizant: requirat inten-
tio ad hoc q̄ recipiāt sacramētum bap-
tis. Vnde q̄ i talibus de x̄muni lege: ad
hoc q̄ recipiant caracterem baptismalez
requirit intentio actu vel habitu: tam in
illo qui cōsentire potest: q̄ in illo qui con-
sentire non potest ad suscipiēdum sacra-
mentum. per suscipiōem enim caracteris ba-
ptismi intrat homo ecclēsiā militantem
7 ascribit̄ exercitiū ecclēsie militantis. ad
hoc autem obtinēdum requirit̄ eius con-
sensus actu vel habitu si est in statu in q̄
cōsentire posset. Probabile enim est q̄ ab

illo plus requiratur qui consentire potest: quod ab illo qui consentire non potest, sicut videmus in cathecumino respondere pro parvulo patri. et si adultus est: debet respondere pro se ipso. de consensu. di. 4. parvuli alii. 7. c. cum pro parvulis. Ad hoc autem non est semper necessaria determinata intentio in actu. quia quicquid sufficit intentio in habitu. si enim aliquis cathecuminus non actu cogitantem de susceptione sacramenti baptismi. sed de re alia ablueret sub forma verborum debita intendens sibi ministrare sacramentum baptismi. Iste cathecuminus reciperet baptismalem characterem. quoniam enim intentio in habitu non sufficit ad causandam effectum. potest tamen esse sufficiens dispositio ad suscipiendum. maior enim actualitas requiritur in agente quam in patiente. cum res agat per suam actualitatem: et patiat per suam passibilitatem. quicquid tamen intentio in actu terminata requiritur per accidens. scilicet vel ad remotionem prohibens. vel quando non consentit in actu: et non consentire in habitu: se committant. si enim in accedente ad baptismum est actu vel habitu intentio non recipiendi sacramentum baptismi huiusmodi intentio prohibet sacramenti susceptionem. et tunc necesse est illam intentionem expelli per contrariam intentionem in actu: ad hoc ut ille recipiat sacramentum baptismi. si etiam accedens ad baptismum admonetur diligenter: ut actu consentiat: requiritur quod consentiat in actu ad hoc ut tunc vere recipiat sacramentum. quia si tunc ibi non consentiret in actu. tunc etiam non consentiret in habitu. sic enim accipimus consentire in habitu in aliquam rem quando homo sic dispositus est quod si actualiter et deliberate cogitaret de illa re quod actu consentiret in illa. h. Ric. 4. di. 4. q. 2. ar. 3. c. Quid ergo de adulto in quo tam in actu quam in habitu non est intentio suscipiendi sacramentum. nisi quid est rebaptizandus. Respondetur quod sic. sed ubi hoc non constaret esset dicendum. si non es baptizatus ego baptizo. etc. Nec debet teneri glossa de consensu. di. 4. c. parvulos. 7. c. se queri. que dicit. Solet etiam dici quod si baptizans baptizare intendat: qualicumque intentione habeat: baptizatus suscipit sacramentum. Ut ad recipiendum sacramentum baptismi requiratur voluntas libera: vel sufficiat coacta. Respondetur. cum quis cogit ad baptismum: aut cogit coactione absolu-

ta sine sufficiente. quia scilicet violenter eo renitente manibus et pedibus immergitur. et tunc non recipit sacramentum nec rem. Aut coactione conditionata sine inducente: ut minus et flagellis. ita quod potius vult se subijcere sacramento ecclesie quam morte perire. et tunc aut intendit alios illudere et mortem evadere. et tunc etiam neutrum suscipit. quia tamen ecclesia presumet consensum talem interius propter consensum exteriorum. talis debet cogi ad fidei christiane observationem. Aut vult potius circa se fieri quod facit ecclesia: quam perire. et tunc recipit sacramentum. Et habere omnia patent ex re baptismi. maiores. 5. item queritur in textu et glossa. Ad id igitur breviter quod suscipiendum baptismum quidam nunquam habuerunt usum rationis ut parvuli: et perpetui furiosi: et naturaliter stulti. et in his voluntas non requiritur. quidam autem aliqui habuerunt: sed tunc non habeant. et in his voluntas antecedens requiritur: sed non committans. quidam vero habent tunc cum baptizantur. et in his cum conditio eorum ibi melior sufficit voluntas conditionata. Ut fides requiratur ex parte baptizati. Respondetur in parvulis qui pro se non possunt credere sufficit fides aliena. scilicet ecclesie que est. vel si habere deficeret: sufficit meritum fidei: que fuit in ecclesia. dicit enim Augustinus ad Bonifacium. Cum offerunt parvuli ad percipiendam gratiam ab omnibus offerri intelligunt: quibus placet quod offerant. fides tamen ecclesie militantis nunquam deficit universaliter: nec deficit secundum illud Matthei. vlti. Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi. et divina providentia faciente. nec unquam fuit: nec erit quando semper esset aliquis qui deo placeret. In adultis vero requiritur fides propria non quidem ad susceptionem sacramenti. i. characteris. quia sacramentum non perficitur per iustitiam hominis dantis vel suscipientis baptismum: sed per veritatem dei: sed requiritur ad susceptionem rei sacramenti. i. gratie. Sed contra hoc videtur esse illud Hieronymi. Fides in aquis baptismi gignitur: et nutritur non habenti etiam datur: et habenti augetur. Respondetur quod fides parvulis in baptismum datur. sed adultis augetur vel informatur si erat informis. unde fides informata perigitur: si formata ibi datur adultis. hec Petrus. 4. di. 6. q. 2. ar. 2. o. Ut sine recta fide possit haberi intentio suscipiendi baptismum. Respondetur quod non habens rectam fidem circa aliquos

articulos pōt habere rectam fidem circa sacramētum baptisimī. si tamē etia3 circa hoc sacramētum nō recte sentiat: sufficit ad pceptiōem sacramēti generalis intentio q̄ intēdat suscipere baptisimū: sicut x̄ps instituit. 7 sic ecclia tradit.

Circa 4°. s. circa ea que requirūt ad baptizatiōem post baptisimū que runt p̄ra. s. per que opera nuxer baptizati sint exercitadi ad iusticiā. **P**er nō per opa penalia: sed p̄ opera facilia: vt q̄si quodam lacte facilis exercitiū p̄mo neant ad perfectiora. vt dicit glo. super illud psal. Sicut ablactatus est sup matrē suā. vnde etiam D̄ns discipulos suos de nono cōuersos a ieiunio excusauit. vt p̄ Matb. 9. 7 hoc est q̄ dicit. i. Pe. 2. Sic mō genitū infantes lac p̄cu. vt i co crescat in salutem. **U**tz teneant restituere illis quos leserūt. B̄ndico restitue ablata 7 satisfacere de iniurijs illati. est cessare a pctō. 7 hoc ipm nō facere est extincere alie na 7 p̄ximū lesam non placare: est peccatū. 7 ideo peccatorib⁹ baptizatis est iniungendū q̄ satisfaciant p̄ximis sic etiā q̄ a peccato cessant. hec **A**bo. 3. q. 68. ar. 11. s. c. 2° 7 3°.

De sacro cōfirmatiōis. ti. 7.

Deinde cōsiderādum est de sacramēto cōfirmatiōis. 7 p̄ ce ei⁹ institutiōe. 2° de ei⁹ necitate. 3° de eius m̄a. 4° d̄ forme 5° de efficacia. 6° de m̄stris eius. 7° de suscipiētib⁹ ipm. 8° de ritu 7 celebratiōe huius sacramēti. **C**irca p̄mum. s. institutiōem huius sacramēti. sciēdum q̄ h sacramētum. x̄ps instituit fm alijs aplis exhibendo. lz hoc non sit scriptū fm alijs p̄mittendo Jo. 15. Si autem abiero: mittam eum ad vos. 7 hoc ideo. quia i h sacramēto dat plenitudo spūs sancti: q̄ non erat danda aū resurrexiōem 7 ascensū fidem fm illud Jo. 7. Nōdum erat spūs sanctus datus: q̄ x̄ps nōdum fuerat glorificatus. 7 hec est opi. **A**bo. 3. q. 72. ar. 1. c. 1°. fm vō alios instituit hoc sacramētum pueris manus imponēdo: 7 eos b̄ndicendo Matb. 19. 7 hec est opi. Rich. 4. di. 2. q. 1. ar. 3. c. 2°. Alij dicunt q̄ fuit institutum ab aplis qui legunt cōfirmasse. **A**ct. 8. Alij dicunt q̄ ab ecclia que p̄mo

legit̄ ipius ritum solenni cōsilio instituit. se 7 p̄cipuisse. h̄ videt̄ esse opi. **H**on. 4. di. 7. q. 2. ar. 1. c. 1° in oppo^o. Alij dicunt q̄ x̄ps instituit figuratiue. s. imponēdo manus pueris. **M**atb. 19. Et spūs sancti in spiratiōe: 7 auctoritate apli traditiōe 7 ecclēsiastica approbatiōe. Est enī institutiō duplex. s. expressiōe facti: vel p̄cepti. ergo x̄ps instituit inspirando: apli faciēdo. 7 ecclia p̄cipiendo. 7 fm hoc omēs sup̄dicte opi. vere sunt in pte. 7 hoc est dictum **Pe**. 4. di. 7. q. 1. ar. 1. q. 1. c. 7. c. 1°.

Circa 2°. s. necitatem cōfirmatiōis sciēdum q̄ gratia que datur in cōfirmatiōe est necia. nō quia sine ea simpliciter non sit salus. sed quia sine ea vel per sacramētum: vel als accepta pugnando nō peruenit ad salutem. ideo dicit **M**elchisedes papa de cōse. di. 5. c. spūs sanctus. Spūs sancto i baptisimo regeneramur ad vitam: in cōfirmatiōe cōfirmamur ad pugna. 7 lz cōtinuo trāsituris sufficiat regeneratiōis beneficium. victuris tamen sunt necia cōfirmatiōis auxilia. **E**x institutiōe autem ecclēie est: q̄ nullus ab hoc sacramēto excipit̄ vt sit q̄ libet strenuus pugnator. **I**deo si quis eū habet loci 7 temporis oportunitatē: negligendo cōtemnit: periculo se exponit. 7 sic debet intelligi illud **D**ngl. li. 2. de sacra. pte. 7. ca. 2. **T**imēdum est de his qui per negligentia amittunt epi p̄nciam: 7 non suscipiunt manus impositiōem: ne forte ppter ea damnent̄. s. nisi penitent: quia festinare debuerūt dum potuerūt.

Circa 3°. s. m̄am cōfirmatiōis sciēdū q̄ materia hui⁹ sacramēti est q̄ componit̄ ex oleo 7 balsamo. 7 hoc bene cōuenit significatiōi effectus hui⁹ sacramēti qui est duplex. quoz p̄mus est nitor fidei i vera credulitate cordis. 2° est odor fame in cōfessiōe oris. p̄mus significat̄ in oleo. 2° in balsamo: q̄ p̄cipue est odoriferus. **P**otest autē q̄ erit ma q̄ est huius sacramēti m̄a p̄us fuerit ab epi cōsecratum. **S**acramētoz autē q̄dam sunt necessitatis. 7 ideo lz in his requiraf̄ sanctificatiō m̄e ad solennitatem non tñ ad necitatem: vt in baptisimo. que dam sunt perfectiōis. 7 ideo in his requirif̄ sanctificatiō materie ad solennitatem 7 necitatem vt in hoc sacramēto 7 extrema vinctiōe. hec **Pe**. 4. di. 7. q. 1. ar. 2. q. 3.

Sicut autē habet de cōse. di. 4. omī tpe. i. oī āno: vt exponit gl. licebat crisma p̄ficē qz tunc solemniter baptisim⁹ ad quem regit crismatis vsus i vigilia pasce celebra tur ideo cōgrue ordinatum est vt p bidu- um an ab ep̄o crisma benedicat vt possit p dioecesim testinari. dies etiā ille satis cō- gruit ad mās sacrorū benedicendas: in q̄ fuit eucharistie sacm̄ instituti: ad qd̄ oīa alia sacra quodāmodo ordinat. Debz autē ep̄s qm̄ vult crisma cōficere missam cele- briare: 7 hoc i ecclia cathedrali: nisi ex in- sta cā impediatur. c. 7. de cele. mis. te. referente Singulis autē annis dz in cena omī no- tum crisma cōfici 7 vetus in ecclia cre- mari. de cōse. di. 2. l. 1. s. Ad debet etiāz cris- ma accipi nisi a p̄p̄is ep̄is. de cōse. di. 4. p̄sbyteri. 7 q̄libz p̄b̄yē dz illud accipe q̄li- bet anno: vel p se vel p diaconū. di. 95. p̄- byteri. vñ abbates peccant q accipiunt il- lud ab alijs nisi sint p̄uilegiati q possint accipere a q̄bus velint. vt dicit glo. ibidem.

Quid si alijs cōfirmāndus oleo p cris- mate esset vinctus. Bñdeo nō esset sacm̄ cōfirmatiōis iterandū: sed esset caute sup- plendū: qd̄ est omisū. c. 7. de sacra: nō ite. pastoralis. Inno. 7 hosti. c. 7. de sa. vinct. c. 1. dicunt: qz cōfirmatus est oleo dz iterū crismate liniri. 7 dz illa oratio iterari. Si- gno te signo cruci. Alie autē orōnes que p̄cedunt 7 q̄ sequunt nō iterant.

c circa 4. s. formā cōfirmationis sciendū: qz forma verborū hui⁹ sa- cramenti ē cōsigno te signo cruci. cōfirmo te crismate salutis. Inno. pa. 2. c. Aliqui dicūt Signo te. 7 aliq̄ dicūt cris- mate sanctificatiōis. sed p hoc nō corru- puit subam forme p̄dicte. cū eadē res si- gnificet vtrobiqz.

c circa 5. s. efficaciam cōfirmatiōis sciendū qz in cōfirmatiōe impri- mit̄ character. vt etiā habitū est. s. ti. de sacris in cōi. ar. 4. p̄supponit autē ca- racter cōfirmatiōis characterē baptisimi. si- cut augmentū p̄supponit gñatiōem. cōfer- tur etiā in cōfirmatiōe gr̄a gratū faciens vñ dicit rabanus: qz p impositiōez manu- um pontificis sp̄s. s. dat̄ baptizato.

c circa 6. s. m̄stros cōfirmatiōis sciendū qz ex ordinaria p̄tate soli ep̄i possūt cōfirmare. ip̄i. n. sūt suc- cessores ap̄loz de q̄bus solis legit̄ in acti- bus qz p impositiōem manus dabāt sp̄m

sanctū. c. 7. de sa. vinct. s. p̄ frontis. Et cō- missiōe n̄ pape posset et̄ simplex p̄sbyr cōfirmare. qd̄ pbat̄ di. 95. puenit. vbi p̄- byteri ex cōmissiōe. b. Hicgl. p̄firmabant ad tps̄ ppter scandalū cuitandū. potestas enī cōfirmādi vt dicit qdam fundat̄ su- per dispositiōe vicarij xpi. hec Ricb. 4. di. 7. q. 2. ar. i. c. 7. c. 2. ad oppo. sup h̄ etiāz sunt plures alijs modi dicendi: quos omit- to gr̄a breuitati. ¶ Utz ep̄i degradati pos- sint cōfirmare. Bñdeo aliq̄ dixerūt qz cū potestas cōfirmādi fundat̄ sup dignita- te que ep̄o cōfer̄ in sua cōsecratiōe. 7 il- la dignitas ab eo auferri non possit p ho- minē. qz dignitatem apl̄atus omēs apl̄i quoz successores sunt ep̄i: imēdiate acce- perūt a xpo. ep̄i degradati cōfirmare pos- sunt: 7 hoc facere nō debent. qz eis p̄hibi- tus est simplicit̄ illius p̄tatis vsus. Alij di- cunt qz ep̄i degradati cōfirmare nō possūt nec de iure nec de facto. qz vicario xpi cō- cessa fuit a xpo p̄tatis plenitudo ordinan- di. de corpe xpi mystico: qd̄ est ecclia 7 ei⁹ membris fm̄ qz exigit rō recta. sup autem sūū verū corpus nullam sibi cōcessit pote- statem. nec etiam sup illos qui sacramen- tū baptisimi non receperūt. qd̄ est ianua q̄ intrat̄ in eccliam militantem: cōcessit ali- quā p̄tatem directe. vnde apl̄s. i. Cor. 5. Quid de his mibi q foris sunt iudicare. 7 ideo qz p̄tās ep̄alis directe respicit corp⁹ xpi mysticū: 7 eius membra. p̄tās autē sa- cramenti eucharistie directe respicit verum corp⁹ xpi. 7 p̄tās baptizādi nō tñ respicit illum solū q est ecclie membr⁹. sed etiā illū qui nec est nec fuit ecclie militātis membrū ideo vicari⁹ p̄t ab illo auferre dignitatē ep̄alem: nō tñ ab homie p̄tatem baptizan- di. nec a sacerdote p̄tatem cōficiendi. Se- cus aut̄ est de suspensis. qz per p̄natoez seu degradatiōem tollit̄ p̄tās: sed per suspensi- onē p̄hibet̄ p̄tāt̄ vsus. 7 iō si ep̄s suspēsus cōfirmat vere cōfirmatū est. sed cōfirmat̄ eo mortaliter peccat. qz vtiqz p̄tate cuius vsus est sibi p̄hibitus. hec Ricb. vbi. s. ar. 2. d. ¶ Utz nō p̄sbyter ex cōmissiōe pape possit cōferre sacm̄ cōfirmatiōis. Bñ fm̄ Bern. c. 7. de cōsue. q̄to. in glo. i. q̄ libet etiā clericus ex cōmissiōe pape possit cōfirmare diuino ip̄e cōfirmatus est. Sz videt̄ aliquibus p̄babilē qz nō: nisi solus p̄sbyter. gr̄a. n. ascendit i corpus xpi my- sticū: cuius caput est xps: per ip̄i. c. hūllū

meritum. 7 ideo ordianit xps vt potestas
 conferendi sacramentū cōfirmatiōis: eo q
 p eius susceptiōem: digne ipm suscipienti
 cōferri abundanter augmentū gr̄e ad cō
 fitēdum cōstanter crucificiōes veri corp
 ris xpi: dependeat ex p̄tate cōficiēdi corp
 xpi vtz: quam p̄tatem nō habeat nisi sa
 cerdotes. vnde etiam dicitur Ia. 5. Indu
 cant sibi yteros 12. Nec te p̄treat ad di
 scernēdum qd dictum est: q in sacra scri
 ptura nō inuenit exp̄ssam. qz sicut dicit
 Dani 4. l. c. 4. Ap̄li multa non scripta
 tradiderūt nobis. hec Rich. 4. d. 4. q. 2.
 ar. i. c. 2. ad oppo. Quid si papa post
 cōcessiōem suam crismare p̄byterū phi
 beret. B̄ndeo p̄byter ille nihil cōferret si
 postea crismaret. ex de cōsue. quāto. in gl.
 7. Utz alij ep̄i v̄l archiep̄i crismare pos
 sint in diocesi alius ep̄i. B̄ndeo q sic. de
 licentia alterius ep̄i. Ep̄i. n. ea que sūt iuris
 dictiōis. vt iudicare. ex cōdicare 7 silia: pos
 sunt alijs cōmittere: etiam nō habētibus
 iurisdicōem. que vō sunt ordinis 7 ep̄a
 lis auctoritatis: non possunt remādere vel
 etiam delegare alijs: q sunt gradus inferi
 oris. ex de cōse. ec. aqua. hoc nō. in glo. in
 p̄dicta.

C. Circa 7. s. suscipiētes cōfirmatio
 nem sciēdum q omibz cōpetit
 hoc sacramentū. qz character eius
 est signū distinctiū in militia sp̄iali: que
 iminet omibz. 13 enī hec militia nō cō
 ueniat pueris p̄ statu illo: n̄ p̄ statu futu
 ro. Utz cōueniat morientibz. B̄ndeo
 q sic. qz quāuis subtrahant eis p̄lia: n̄
 pergūt p̄ p̄mā militantiā: ideo cōiter acci
 piunt militie xp̄iane signū. Vel cōpetit eis
 p̄pter obediētie meritū: 7 gr̄e augmentū.
 ideo dicit Hugl. q oīno periculosū esset
 si ab hac vita sine cōfirmatiōe migrare cō
 tingeret. nō qz damnaret alijs nisi for
 te p̄pter cōtemptum. sed qz retrinētū per
 feciōis pateret. vnde 7 pueri cōfirmati
 recedētes maiorem gl̄iam cōsequūt. sic 7
 hic maiorem obtinent gr̄am. Sed obij
 cit illud Delebiadis pape dicitis. 13 cō
 tinue trāsituris sufficiāt regeneratiōis be
 neficia. victuris t̄m cōfirmatiōis beneficia
 sunt necēria. B̄ndeo. illud intelligit q̄tum
 ad hoc q morituris nō est necērium sacra
 mentū hoc p̄pter pugne p̄stis periculum.
 Utz debeat dari peccatoribz. B̄ndeo
 q non. quia hoc sacramentū dat ad cō

firmādū gr̄am quam p̄us inuenit. 7 ideo
 non debet dari nisi his qui habent gr̄am
 7 p̄pter hoc sicut non dat non baptizati.
 sic non debet dari adultis peccatoribz. ni
 si per p̄niam p̄paratis. vnde dicit in Au
 relian. cōcilio. vt iciani ad cōfirmatiōem
 veniant 7 moneant cōf. s̄sōem facere. vt
 mundi donuz sp̄s sancti valeāt recipere
 7 tunc per hoc sacramētum pficiat p̄nīe ef
 fectus: sicut 7 baptizati. quia per gr̄as col
 latam in hoc sacramēto cōsequit p̄nīes
 pleniorē remissiōem peccatorū. 7 si quis
 adultus existens in peccato cuius cōsci
 entia non habet. vel si etiam non perfecte
 cōtritus accedat ad sacramētum oīum.
 non victus accedat: per gr̄am collatā in
 hoc sacramēto cōsequit remissiōem pec
 catorū. hec Thomas. 3. q. 72. arti. 8. c.
 4. 7 ar. 7. c. 2.

C. Circa 8. s. ritum 7 celebratiōem
 cōfirmatiōis querunt plura. s̄ in
 qua parte debeat fieri inunctio in
 hoc sacramēto. B̄ndeo q in fronte. v̄n
 ctio enim fit ad significādum illud qd cō
 fert in sacramēto vnde quia in cōfirma
 tiōe cōferri audacia cōfessiōis cuius op
 positam. s̄ timor vel erubescētia. p̄mo eu
 dentius in fronte manifestat. ideo fit in
 ctio in fronte. qui t̄m crismatus non fuit i
 baptismo: debet in cōfirmatiōe crismari
 ab ep̄o p̄us in vertice postea in fronte. de
 cōse. d. 4. nullus. debet ante frons cōfir
 mati ligari donec exsiccet: ne frons inun
 cta cōtrahat aliquas sordes. Et etiam s̄m
 Hugl. li. 4. de sacris. par. 7. c. vlti. cōfirma
 ti nō debent lanare caput vsqz ad. 7. dies
 p̄pter. 7. dona sp̄s sancti. ecclia. n. 7. oīe
 bus celebrat aduētum sp̄s sancti. Sci
 endū aut q pannus ille quo caput pueri
 crismate tangit: vel quo vertex crismati
 inuoluit: p̄d̄ alteri cōfirmādo vel bap
 tizādo iterum circūcingi. de cōse. d. 4. si qz
 voluerit. Notādum g q inunctio cris
 matis triplex fit in tribus sacramētis. qz
 diuersitas ex fine accipit. quia in bap
 tismo fit in vertice ad significādum fidei su
 scēptiōem. quia vertex est locus cellule ra
 tionalis. In cōfirmatiōe in fronte ad signi
 ficādū audaciā cōfessiōis cuius impedi
 menti. s̄ tumor 7 verecūdia magis mani
 festat in pallore 7 rubore frontis ex p̄p̄t
 quitate cellule imaginatiue. In orate vō
 in manibz: ad significādū p̄tate p̄secrādi

cominica corp^o. hec Pe. 4. di. 7. q. 3. ar. 3. c. 7. ita ponit q^o manus p^obyteri inunguntur crismate. hoc idem scripsit Hof. i. sum. sed hoc nō est v^o fin^o hosti. sed inunguntur oleo benedicto. et hec pbant^r in ordinaro. di. 23. papa. vbi hec nō. Hugl. **U**trū ille qui cōfirmat^r debeat ab alio teneri. **R**pondeo. cum hoc sacramētum tenet ad robur corp^o q^o homo ad susceptiōem eius accedit ostendit q^o sufficiens robur standi p^o se habere non p^osumit. et ideo ad hoc significandū institutum est: vt ab altero teneatur. Si v^o aliquis cōfirmat^r absq^o hoc q^o ab alio teneat: sacramētum suscipit. I^o fieri non debeat nisi necessitas aliqua hoc exigat. **U**trū quo^o et a quibus debet teneri ille qui crismat^r. **R**pondeo q^o institutum fuit q^o non teneret nisi ab vno: eo q^o p^ognatiōes spūales m^oimonia impediunt. vnde de cōse. di. 4. nō plures ad suscipiendum infantem i baptismo q^o vnus accedat siue vir siue mulier. In cōfirmatiōe idē fiat. n^o vbi est p^osuetudo vt plures teneant nō est p^ohibitum si hoc p^ot cooperari ad amicitie nutrimentū. Nō autē debet teneri ab illo qui nō est cōfirmatus sicut nec i baptismo debent teneri ab illo q^o non est baptizatus. de cōse. di. 4. in baptismo. si tamē p^orium fiat: I^o fieri non debeat casu necessitatis excepto: nihilomin^o ille q^o baptizat^r v^o cōfirmat^r vere suscipit sacramētum: et non debet teneri a monacho: nisi sit necessitas. vnde de cōse. di. 4. non I^o abbatū vel monacho de baptismo suscipe filios nec m^o tres habere. Per sacramētū autē cōfirmatiōis spūalis p^ognatio p^otrabit. 20. q. 4. si quis vnus. n^o p^odicta ad necessitatem sacramenti nō referunt. P^ot autē teneri vir a muliere: et e cōuerso. I^o magis debeat virū a viro teneri. magis etiam congruit q^o tenentes et ille qui tenet sint eiusdem sexus p^opter piculum affinitatis. vt scribit Ricb. 4. di. 7. q. 7. o. In cāu autē necessitatis p^ot teneri ab illo qui tenuit in baptismo. vndē de cōse. di. 4. in cathecismo. In cathecismo baptismo et cōfirmatiōe vnus p^otrinus p^ot ferri si necessitas cogat. nō est t^o cōsuetudo Romana. sed per singula singuli sufficiūt. ad hoc etiam vt in pluribus amicitia cōtrahat. **U**trū certum temp^o sit determinatū in quo dat^r hoc sacramētum. **R**pondeo sicut Delchbiades papa dicit ita cōiuncta sunt hec duo sacramēta. s. ba

ptimus et cōfirmatio vt nisi morte fueriente nullaten^o possint ab invicem segregari: et vnū sine altero recte p^ofici nō potest. et ideo eadem t^opa sunt p^ofixa baptismo solenni celebrādo et huic sacramēto. s. q^o hoc sacramētum a solis ep^o dat^r q^o nō sunt sp^o p^ontes: vbi p^obyteri baptizat oportuit q^o tū ad eōdem vsū sacramētū cōfirmatiōis etiam in alia t^opa differri. **U**trū cōfirmans et cōfirmāndus debeant esse ieiuni. **R** q^o sic. v^o de cōse. di. 5. vt ieiuni. Ieiuni ad cōfirmatiōem veniāt perfecte etatis et moneant^r facere cōfessionē p^ous. hoc autē non refert^r ad sacramētū necessitatem sed ad reuerentiā et ad hoc vt suscipiens sacramētum melius sit disposit^o ad recipiendum rem sacramētū. i. grām. di. 4. etiam dicit^r vt ep^o nō nisi ieiuni p^o impositiōem manū ipsius sancti gr^o tradat sed hoc non p^oinet ad sacramētū essentia^o sed reuerentiā. **A**l^o illa v^o p^ohibitōe excipiunt infirmi et morte p^oclitantes: vt legit^r ibidem. et ideo p^opter multitudinē fidelium et p^opter picula imminētia sustinet^r vt hoc sacramētum q^o nō nisi ab ep^o dari potest et etiam a nō ieiunis tenet^r et accipiat^r. quia vnus ep^o maxie in vna magna diocesi non sufficet ad tot homines cōfirmandos: si ei temp^o artaret. vnde h^o multi ep^o de facto non seruant: ubi n^o p^ogrue seruari potest p^ovenientius est vt ibi a ieiunis detur et accipiat^r. hec **A**bo. 3. q. 72. ar. 12. c. 2°. scribit etiam Ricb. 4. di. 7. q. 7. ar. 2. c. q^o si ep^o non ieiunus hoc sacramētum tradat p^oter necessitatem: peccat.

Circa 9°: q^o est de vinctiōe sacra: sciēdum q^o duplex est vinctio. scz exterior in corpore: et interior in corde. et hec. Exterior est signum interioris vinctiōis: et signum gr^o inuisibil: quā vinctio visibilis auget: et agit si digne sumat. **U**ngit autem pontifex crismate: cui^o consecrat in capite et in manibus: et vngit solus pontifex in capite. quia personā capitis Christi significat. **U**ngit etia^o p^onceps non crismate: sed oleo. vt ostendat quātum differt potestas pontificis a potestate regali. **I**tem vngit p^onceps oleo: vt dictum est. **I**tem in veteri testamento reges vngēbant^r. distinctione. 75. capitulo primo. Sed tunc vngēbantur in capite. nunc autem vngi debent in brachio humero vel armo. **C**onsuetudo tamen

tam aliqua ut dicit Hostien. seruat. vnde rex Francie: 7 rex Anglie vngunt in capite. Inungit aut Imperator a papa: vel alio de mandato eius. et de decti. venerabili. Alij vero reges a suis metropolitanis. Si aut velit inungi et nouo consuevit a papa petere. sicut rex Aragonie fecit. ut dicit Hostien. potest non papa si vult super hoc aliquam ecclesiam privilegiare. Item inungit presbyter cum ordinat in manibus oleo benedicto. sicut patet in ordinario. dist. 22. papa. vbi notat Hugl. Item ungitur quilibet christianus bis ante baptismum oleo benedicto. primum in pectore. 2º inter scapulas. 7 bis post baptismum. per presbyterum. primum statim post baptismum crismate in vertice. 2º in confirmacione crismate etiam ab episcopo in fronte. In lege veteri inungebantur sacerdotes: reges: 7 prophete. In lege autem noua: quia christianos fecit in sanguine suo reges 7 sacerdotes. idcirco inungit quilibet christianus. Item ungitur ecclesia crismate cum dedicat altare. primo oleo. 2º crismate. calice 7 patena crismate. Unctio etiam principis patriarcharum. presbyterorum. ecclesie. altaris. calicis. 7 puulorum. Signatio post baptismum in fronte ad episcopos pertinet. puulorum vero unctio ante baptismum 7 post ab presbyteris. De omnibus predictis unctiõibus: 7 quod significet habetur. et de sa. vncti. p. totu.

De sacro eucharistie. n. 8.

Consequenter considerandum est de sacro eucharistie. 7 primum de ipso sacro. 2º de eius materia. 3º de forma. 4º de conuersione: que fit ad plationem forme. i. verborum. 5º de accidentibus remanentibus ibi. 6º de ministro huius sacri. 7º de ritu celebrandi hoc sacrum sive de celebratione missarum. 8º de refectionibus contingentibus in celebratione. 9º de missarum audicionibus. 10º de suspensione huius sacri. 11º de his que habent retrahere vel impedire ab hoc sacro. 12º de efficacia eius. Circa primum primum dicendum est de huius sacri institutione. 2º de eius significatione. 3º de figuracione. 4º de eius nominacione. 5º de eius necessitate. Circa primum sciendum quod sicut secundum philosophum duplex est operatio vite corporalis. scilicet gignere 7 alimentum. ita proportionabiliter conueniebat duplex esse opus vite spiritualis. ideo christus passus 7 magister vite spiritualis per se personaliter 7 expressè

instituit baptismum per quem filij dei generantur 7 eucharistiam per quam reficiuntur. Sicut autem conueniens sacramentum eucharistie institutum in cena domini propter spiritalem refectionem: que est in hoc sacramento. 7 in cena vltima propter corporalis vite subtractionem: 7 propter maiorem recommendationem: ut scilicet in recessu traditum apostolis diligentius retineretur. de eodem. dist. 2. liquido.

Circa 2º. scilicet significationem eucharistie sciendum quod in hoc sacro sunt tria. scilicet species visibilis. corpus christi verum. 7 corpus christi mysticum. scilicet ecclesia. Et hoc quod dicit Hugl. primum est signum secundi 7 tertij 2º est res 7 signum: 7 causa tertij. 7 3º est res secundi: 7 vitas primæ. de hoc et de cele. mis. cum marthe. §. distinguendum est. Ad cuius evidentiam sciendum: quod species visibilis. scilicet panis si comparatur ad materiam fit ex granis purissimis ad inuicem unitis. 7 sic habet similitudinem cum corpore christi vero: quod constat ex puris humoribus 7 membris: 7 cum corpore christi mystico: quod constat ex fidelibus puris fide 7 charitate copulatis. Si autem comparatur ad effectum: qui est cibare. tunc habet similitudinem ad corpus christi verum: quod est vere cibus. Si obijcis quod species non conuenitur nec reficit. Respondeo quod retinet idiomata. i. proprietates speciei: que prius ibi fuit. 7 ratione illius est signum conueniens. Si autem comparatur species visibilis ad medium. scilicet corpus christi verum: non habet rationem causandi illud: nisi adiuncto verbo. ut patet in aqua respectu characteris. sic etiam est de specie respectu corporis. 13 enim non efficit illud simpliciter. tamen facit esse illud sub illa specie. Si vero comparatur ad 3º: habet rationem efficiendi mediante 2º: sicut ablutio exteriorum cum caractere. similiter he species exteriores sunt causa corporis mystici ratione corporis veri interius contenti quod unit 7 cooperit ipsum. Res autem verum christi corpus si gnatur: 7 res sit respectu speciei panis: patet ex predictis. Res etiam signum 7 causa sit respectu corporis mystici patet. quia sicut corpus christi constat ex purissimis membris. sic corpus christi mysticum constat ex hominibus per fidem 7 charitatem purificatis. 7 ita est eius conueniens signum. etiam est causa eius quantum ad formam. i. unionem: qua per fidem 7 charitatem adiunctam copulantur. 7 ratione huius unionis corpus mysticum est res 7 effectus huius

sacramenti. Et quod dictum est de sacramento corporis: intelligit similiter de sacramento sanguinis. **¶** Querit autem: ut hoc sacramentum, scilicet eucharistie sit unum sacramentum. **¶** Unde quod sic: ab una perfectione finis: ut habitum est. scilicet de unitate sacramentorum in communi. unde sic sunt plura materialiter: est tamen unum simpliciter. propter quod Gregorius in quodam collecta: que dicitur post sumptionem sacramenti. primo dicit pluraliter. Purificet nos sacramenta que sumimus. Et post singulariter subdit. Et presta: ut hoc tuum sacramentum non sit nobis reatus ad penam.

¶ Circa 2°. scilicet figuratiōem huius sacramenti sciendum. quod conueniens fuit hoc sacramentum figurari. et ratione dignitatis: ut famosius ostendetur. et ratione difficultatis: cum sit inter omnia credibilia difficilius ad credendum ut homines assuefuerint quodam figurarum manducatione. **¶** Fuerunt autem huius sacramenti 4° figure secundum magister 4° li. sicut dicitur. scilicet sacrificium Melchisedech. manna agnus pascalis. et sanguis qui profudit de latere christi. Patet autem hanc sufficientiam: habito respectu ad figurata. **¶** Eius enim quod est in hoc sacramento sacramentum unum. scilicet foris visibilis panis. figura fuit sacrificium Melchisedech. Eius autem quod est res et factum siue rei contente et significate. scilicet christi pascalis. Agnus pascalis. rei in significate. scilicet gratia et etiam corpus christi mystici. **¶** Manna quod reficiebat omnem saporem suauitatis habens. virtutis vero dantis efficaciam. Sanguis qui magis tenet rationem cause. **¶** Nihilominus tamen habet rationem figure: pensatis conditionibus. scilicet quod et iam passio et mortuo fluxit.

¶ Circa 4°. scilicet nominatiōem huius sacramenti sciendum quod hoc sacramentum secundum quod est signum rememoratiuum passionis christi: que fuit sacramentum verum dicitur sacrificium. secundum vero quod est signum demonstratiuum ecclesie unitatis: cui aggregantur homines per ipsum dicitur communio. secundum autem quod est figuratiuum diuine fructiōis: que est in patria dicitur viaticum. quia prebet nobis viam perueniendi ad illam. vel etiam quia dat transitibus de hac vita ad ipsum. secundum vero quod continet realiter christum qui est plenam gratiam dicitur eucharistia. id est bona gratia. ab

cu quod est boni et caris gratia.

¶ Circa 5°. scilicet necessitate eucharistie non quod sicut ad salutem vite corporalis ita et vite spiritualis est aliquid necessarium dupliciter. scilicet vel sine quo non est salus: vel quo salus peritur melius. **¶** Primo modo eucharistia regulariter non est de necessitate salutis: sed in casu in quo ecclesia statuit. **¶** 2° modo est de necessitate salutis: si autem et quodlibet aliud sacramentum. scilicet magis illud. quia licet omne sacramentum sit signum et causa gratie: nisi sit impedimentum ex parte suscipientis. illud tamen cum sit maxime perfectionis iter sacramenta habet plures utilitates. ut patebit. 3. de eius effectu.

¶ Sed obicit illud Jo. 6. Caro non predest quicquid: sed spiritus est qui vivificat. ergo inutilis est manducatio carnis christi. **¶** Unde loquitur ibi de carne christi secundum intellectum estimatum eam visibiliter: non sacramentaliter manducandam. **¶** Obicit etiam illud Augustinus. Ut quid paras ventem: credere manducasti. secundum enim hoc videtur quod sufficit ad manducationem spiritalem. **¶** Unde quid paras ventem supple mentem. vel loquitur de manducatione spirituali per modum meriti. **¶** De hac etiam questione vide. 1. 2. de usu huius sacramenti. ar. 2. q. vtrum liceat omnino cessare a communione.

¶ De materia eucharistie. ti. 9.

¶ Unde considerandum est de materia huius sacramenti. et primo in communi de materia corporis et sanguinis simul. **¶** 2° in speciali de materia corporis. **¶** 3° de materia sanguinis. **¶** Circa primum sciendum quod panis et vinum sunt materia huius sacri: cuius causa est institutio divina. **¶** Instituit autem deus in his potius quam in alijs cibis. tum propter eodem usum refectiōis. quia panis et vinum est refectio hominis non brutorum. magis consueta minus fastidiosa. tum etiam propter proprietatem significatiōis: et a parte materiae. quia panis consistit ex pluribus granis et vinum ex pluribus racemis quod convenit ad significandum corpus christi vere et mystice. **¶** Et a parte preparationis. quia panis in fornace: et vinum in torculari preparatur. quod convenit ad representandam passionem christi. a parte effectus. quia ut dicitur in glo. 1. Cor. 12. Panis pro ceteris cibis sustentat corpus. et vinum letificat: sic hoc sacramentum magis sustentat

7 letificat charitate inebriatos q̄s alia sacramenta. Debit autem hoc sacramentū esse de duplici materia. quia materia sacramenti conuenit significationi 7 vsui. 7 fin vtrūq; modū duplex exigit materia i hoc sacramēto. vsus enim hui⁹ sacri est refectio que ad sui integritatem cibum 7 potum requirit. Significatio vō duplex est. Una est passio xpi in qua sanguis fuit separatus a corpore. Alia est ordinatio ad salutem corporis 7 anime. ppter hoc oportet ibi separatim vtrūq; significari. Rō ergo huius duplicis materie est significatio nre pfecte refectiōis spūalis per meditatiōes de minice passiois: que fuit in multiplici afflictioe sui benedicti corporis: 7 effusione sui preciosissimi sanguinis ad nram redēptionem anime 7 corporis. reficit enim 7 delectat mirabiliter viros sanctos meditatio talis.

Circa 2°. s. circa mām corporis i speciali querunt plura. s. vtrūz requiratur panis triticus. Bndeo q̄ sic fm̄ omne doctoz suam. de conse. dist. 5. ca. 1. 7 ca. nō oportet. 7. c. se. 7. c. sacramēto. tum quia vñs cōparauit se grano tritici Jo. 12. tum quia credit celebras se in pane tritico: 7 instituisse. vt sic celebraret: qd̄ pater. quia panis de frumento dicitur antonomastice panis. vnde cum dicit q̄ Iesus accepit panem: hoc de pane tritico debet intelligi. tum quia vsus ecclesie ab aplis: qui p̄sentes fuerūt: tradit⁹ h̄z celebrare in hoc solo pane. Ratio vō huius est. quia magis cōuenit huic sacramento panis triticus. tum quia in natura siue in specie dignior. tum quia in affectu refectōis vtilior. tum quia in cōi vsu hominū vsitatior. lz enim nō in omnibus terris nascatur triticus: vel vinum: tamē de facili ad omēs terras pōt deferri: q̄ntuz sufficit ad vsum sacramenti. nec ppter defectuz alius est vnum sine altero cōsecrandū. quia nō esset sacramentū pfectum. **U**trū possit cōfici de pasta triticea. Bndet Seo. 4. di. ii. p. 2. q. 1. du. 2. q̄ nō. quia xps instituit de pane tritico vsuali. vt sic h̄z Dam. li. 4. c. 6. Illud qd̄ solet cōiter esse nutrimentū corpore: ipm̄ vel silē esset nobis sacramentalit nutrimentū spūale. Si dicatur q̄ panis sit pasta si digitis p̄primatur. s. p. si h̄z cōpressiōez nō poterit cōsecrari. Dicendū q̄ panis et q̄ est semel coct⁹: nisi manifeste recedat a rōe panis vsuali:

nō recedit a rōe panis cōsecrabilis. hec Seo. ibidem. **U**trū possit cōfici in pane farre 7 bi. B̄o qdam dicūt in pane farre 7 spelta cōfici posse. qz est eiusdē sp̄ei cum pane tritico. lz differat differētis accitibus. Aliqbus vō videt magis trinum. Generans. n. lz generet sibi sile in specie. sit tñ aliqua dissimilitudo generāti ad generatū q̄ tum ad accidētia: vel ppter materiam: vel ppter debilitatem virtutis generatue. 7 ideo si qua frumēta sunt q̄ ex semine tritici generari p̄t. sicut ex tritico seminato in malis terris nascit siligo ex tali frumēto. panis cōsecutus pōt esse materia huius sacramenti: qd̄ tñ nō videt habē locum in ordeo nec in spelta neci farre qd̄ inter omnia est grano tritico simill⁹ i f. gura. Similitudo autē figure in aliqbus magis videt significare p̄p̄ngtatem q̄ idēp̄tatem sp̄ei. sicut ex sil. tudine figure manifestat q̄ canis 7 lupus sūt p̄p̄nque sp̄ei nō autē eiusdēz. vñ ex talibus frumētis q̄ nullo mō p̄t ex semine grani tritici gñari: nō pōt cōfici panis q̄ sit rebua mā huius sacramenti. 7 hec est opi. Tho. 3. q. 74. ar. 3. c. 2°. **Q**uibusdā autē videt q̄ p̄dicta rō nō sit sufficiens. s. q̄ id̄ far non est eiusdē sp̄ei cum tritico. qz nūq; vnuz generat⁹ ex altero. qz qdam sūt accitua inseparabilia p̄comitātia gñatiōez: vt nigreco cornū. h̄ Pe. 4. di. ii. q. 2. ar. 2. c. 2°. Sedm̄ autē Alber. in 4° sen. Frumentū est gen⁹ ad triticū 7 speltā. vñ hec duo sūt sp̄es frumētū valde vicine: 7 parū distant in sp̄icarū formatiōe. 7 q̄si nihil distāt in forma granorū: 7 colore 7 sapore panis. 7 ideo de spelta pōt cōfici fm̄ eū. **U**trū cōfici possit in pane p̄mixto de tritico 7 alijs granis. B̄o. aut est tanta p̄mixtio q̄ trahit triticū ad sp̄em alienā. vt qz virtus ex tremi est p̄domināns. vel ad mediū: vt qz ē equalis 7 tūc in eo nō pōt cōfici. aut manet sp̄es panis tritici. vt qz virtus tritici p̄ponderat. 7 tūc pōt. qz aut ita sit ex accidētibus. s. ex sapore p̄p̄ue pōt p̄gnosci. qz accitua magnā p̄tem cōferūt ad p̄gnoscendū qd̄ qd̄ est. **U**trū possit cōfici i pane corrupto. B̄o. aliqñ est tāta corruptio panis q̄ soluit sp̄es panis. sic qz p̄tinuitas soluit⁹ 7 sapor 7 color 7 alia accidētia mutant. vñ ex tali mā non potest cōfici corpus tritici. Aliquādo vō nō est tāta corruptio q̄ sp̄em soluat: sed est aliqua

dispositio ad corruptiōem: quam declarat aliqua immutatio saporis. et ex tali pane potest confici corpus Christi. sed peccat confici ens propter irreuerentiam sacramenti. Et quia idem est ex tritico corrupto. non videtur quod panis ex eo confectus possit fieri corpus Christi. Iam quidam huiusmodi dicant. hec **Thom.** 3. q. 74. arti. 3. c. 4. **Secundum** autem **Secundum** 4. dist. 11. p. 2. q. 1. dubi. 1. est dubium de amido: an sit materia conveniens ad faciendum panem pro se crabilem. et cum multo sit probabilius quod non ideo non exponit se aliquis sine peccato: tali dubio. et maxime ille qui parat hostias consecrandas. quia certus est quod parat de materia tali. profecrans autem forte magis excusat ab illo peccato. quia supponit illam materiam esse bene paratam. Si autem illa non sit materia debita: non profecrat: nec tamen idolatrat: nec idolatrare facit. quia quantum est in se materia est idonea et ob alijs adorandam supponit. hec **Secundum** ibidem.

Utrum confici debeat in pane azimo. **Respondeo** sic. et de cele. mis. l. 1. as. et de conf. di. 2. in sacramento. Non est tamen de necessitate sacramenti. sicut enim dicit **Augustinus** in epistola de azimo. fermentatum et azimam non variant speciem panis: cum sint accidentia. unde in utroque confici potest de facto. unde **Hug.** dicit ut habet ibi in predicto. c. l. as. in glo. **Ber.** quod in ecclesia occidentali si quis de fermentato conficeret: nihil faceret. conveniens autem est ut unusquisque secundum ritum se habeat in celebratione sacramenti. Super hoc autem sunt diverse ecclesiarum consuetudines. Unde dicit **Hug.** in registro. Romana ecclesia offert azimos panes propterea. quod dominus sine ulla commixtione suscepit carnem sed ceterae ecclesiae offerunt fermentatum: pro eo quod verbum patris indutum est carne. sicut fermentum commisceat farinae. Unde sicut peccat sacerdos in ecclesia latinorum celebrans in pane fermentato: ita peccaret sacerdos in ecclesia grecorum celebrans in azimo: quasi pervertens ecclesie sue ritum secundum **Thom.** 3. q. 74. arti. 4. c. **Secundum** vero **Secundum** 4. dist. 11. par. 2. q. 1. dubi. 2. forte greci graviter peccant. quia se Romane ecclesie non conformant. **Hibilonim?** tamen consuetudo celebrandi in azimo pane rationabilior est. Primo propter institutionem Christi qui hoc sacramentum instituit primo die azimorum. ut habet **Matth.** 26. et **Mar.** 14. qua die in comibus iudeorum nihil fermentatum esse debebat. **Exo.** 12.

Quia panis est proprie sacramentum corporis Christi: quod sine corruptioe conceptum est: magis quam ipse deitas. ut. i. patebit.

Quia magis competit sinceritati fidelium que requirit ad usum huius sacramenti secundum illud. i. **Cor.** 5. Pasca nostrorum immolatus est Christus: itaque epule. in azi. sinceri. et veri. habet tamen consuetudinem grecorum aliquam rationem. et propter significatiōem quam tangit **Hug.** ut dictum est. s. et propter detestationem heresis Nazareorum: quae legalia et eua gelica miscebant. **Sciendum** etiam quod a principio tota ecclesia conficiebat in azimo. s. postea tempore Leonis pape. propter hereticos Ebyonitas: dicentes legalia observari debere cum euangelio: et in azimo conficiendum esse propter preceptum legis. ecclesia instituit ad tempus confici in fermentato. cessante vero causa: ecclesia occidentalis rediit ad ritum antiquum orientalis vero illum retinuit. et ulterius addidit non posse confici nisi in fermentato. et ad hoc probandum: asserbat dominum in fermentato confecisse. et quia tres euangeliste contradicunt: dicentes prima die azimorum Christum instituisse hoc sacramentum. Quidam ex eis in tantam insaniam praeperunt ut dicerent euangelistas illos falsum dixisse et scripsisse: et a **Iohanne** correctos fuisse. qui ante diem pasce dicit dominum cenasse cum discipulis suis. Sed quod **Iohannes** non contradicat alijs euangelistis ostenditur ex multiplici acceptioe pasce. Pasca enim dicitur aliquando agnus pascalis. **Matth.** 26. Quando necesse erat occidi pasca. Aliquibus hora immolationis. s. vespera. 14. lune: qua agnus comedi debebat et festum incipiebat. **Mar.** 14. Erat pasca et azima post bi duos dies in cuius vespera immolabat agnus. **Lud.** 22. Appropinquabat dies festus iudeorum qui dicitur pasca. Aliquando prima dies azimorum post immolationem agni celeberrima. **Jo.** 13. Ante diem festum pasce. Aliquibus panes azimi. **Jo.** 18. Et ipsi non introierunt in portum ut non contaminarent: sed mandu. pasca. Et hos. 5. modos ponit **Innocentius** .li. de off. mis. Aliquibus Christus dicitur significatos per agnum pascale. **1. Cor.** 5. Etenim pasca nostrorum immolatus est Christus. Aliquibus tota septimana azimorum. q. s. incipiebat. 14. die aprilis in vesperis. et dura bat. 7. diebus. s. usque ad. 21. die aprilis. ut patet **Leuit.** 23. et **act.** 12. volens pro pasca perducere cum populo. Aliquibus festum epularum. 2. **Paral.** 55.

non fuit pbafe simile huic. Unde versus.
 Ebdomas hora dies epule pecus azima
 Christus. Septē autem dies sup̄dicti azi
 moꝝ omēs erant dies festi. sed p̄mus erat
 per excellētiā dies festus. s. is. 7 de illo di
 cit Jobānes. Ante diem festum pasce. p̄
 illum autem in maiori excellētia erat dies
 festus sabbati. quia erat inter illos dies fe
 stos in quibus nihil debebat parari. tum p̄
 pter suam celebritatē. tum p̄pter azimā. 7
 sic patet q̄ Jobānes non tradicat alijs
 enāgelistis. quia alij accipit pasca q̄ ipsi.
 sicut enim legit̄ Exo. 12. Solennitas pa
 scal̄ incipiebatur a vesper. 14. lune. 7 tūc x̄p̄s
 post immolatiōem agni pascalis sacramē
 tum hoc instituit. unde hoc dies dicitur a
 Jobāne p̄cedere sequētem diem pasce. a
 tribus autem alijs enāgelistis dicit̄ p̄ma
 dies azimoz̄: quādo. s. fermentū non in
 niebat in domibus indeoz̄. Sed vide
 tur esse p̄tra p̄dicta q̄ Christus p̄uenit di
 em azimoz̄. figure enim debet veritas re
 spondere. Cum ḡ agnus: qui erat figura
 Christi immolaret̄. 14. luna Christus fu
 it crucifixus. 15. luna. sed ante diem cruci
 fixiōis cōfecit: ergo in fermentato cōfecit.
 Hendeo q̄ passio eius statim fuit inchoa
 ta post cenam: quando fuit in agonia: 7
 fuit cōprehensus. unde optime est factus
 quia agni comestio 7 ipsius immolatio sc̄a
 est. 4. luna. non quia cōsumata. sed q̄ in
 choata. Et sic patet q̄ non p̄uenit. Sed
 quare magis attendit̄ in hoc sacramēto
 discretio inter panem: azimū: 7 fermenta
 tum: q̄ in baptismo circa aquam: vtz ca
 lida sit vel frigida. Hendeo q̄ fermentum
 aliqd̄ habet corruptiōis. 7 ex pane corru
 pto non potest cōfici hoc sacramētum. vt
 dicit̄ est. Possit enim tanta corruptio eē
 fermētū q̄ ex eo non possit cōfici sacramē
 tum. hcc Tho. 2. q. 74. arti. 4. c. 4.º
 Utz possit cōfici de pane facto de aqua
 rosacea. Hendeo fm̄ Inno. 3. in q̄dam
 decreta: vere aque admixtio est de necessi
 tate huius sacramēti. vtpote cōstitūēs s̄b
 stantiā panis. Et ideo si farine admisce
 tur aqua rosacea: v̄l quicūq̄ alius liquor
 q̄ aqua vera: non possit ex eo vere cōfici
 sacramētū. quia vere panis non esset
 panis etiam de quo Christus cōfecit: erat
 factus ex aqua naturali. 7 ideo non p̄t
 cōfici corp̄ Christi de alio pane s̄z Tho.
 vbi. s. arti. 7. c. 2.º Sedm̄ aliquos tamē

potest. quia aqua ipsa non requirit̄ vt ma
 neat in specie p̄pria. immo in naturā aliaz
 etiam anteq̄ fiat panis transmutat̄: 7 hu
 ius sentētie est Petr̄. 4. dist. ii. q. 2. arti. 4.
 q. 2. c. 1.º

Circa 2. sc̄z matiam sanguinis
 sciēdam q̄ de solo vino vitis po
 test cōfici sanguis x̄pi. 7 hoc p̄
 mo p̄pter institutiōem x̄pi qui in vino vi
 tis hoc sacramētum instituit. vt patet de
 eo q̄ dicit̄ Luc. 22. circa institutiōem ei.
 Admodum nō bidam de genuine vitis co
 nec 2. 2. q̄ sicut dicitur est. s. ad ma
 teriam sacramentoz̄ assumit̄ illud q̄ p̄
 p̄t 7 p̄muniē habet illam formam. p̄p̄e
 autem vini dicit̄: q̄ de vite sumit̄. Alij
 autem liquores vinum dicunt̄ fm̄ quā
 dam similitudinem ad vinū vitis. 2. q̄
 vinum vitis magis cōp̄t̄ ad effectū hu
 ius sacramēti: qui est sp̄ialis leticia. ga
 scriptum est q̄ vinum letificat cor: homi
 nis. in psal. Et quia omnia vina vitis sunt
 eiusdem speciei. s̄z docto. ideo cōfici potest
 de quolibet vino vitis: dūmodo remane
 at in specie vini. Acetum autē perfectū nō
 est vinum: cum differat a vino fm̄ p̄mū
 8. metha. ideo de eo cōfici non potest.
 In vino tamē q̄s accedit ad accedēte ma
 nente ad huc forma substantiali vini potest
 cōfici. 7 p̄ tali vino sumit̄ acetum Inno.
 de off. mil. cum dicit q̄ potest de aceto con
 fici: aliter non diceret verū fm̄ Petr̄ 4.
 distinct. ii. q. 2. arti. 2. 0. 7 Richar. 4. di
 stinct. ii. q. 2. arti. 4. 7 5. 0. Quid ergo
 fiat si vini species accescat. Hendeo. non
 manet ibi sanguis Christi: sicut nec cor
 pus Christi: quādo corrupit̄ species pa
 nis. Similit̄ fm̄ Albertū de missa. Si
 vnum sit putridū perfecta putrefactiōe
 que redire non possit ad cōplationem vi
 ni: de eo non potest confici. Si vero sit
 in via ad corruptiōem: de eo potest confi
 ci. sed non debet p̄pter reuerentiā sacra
 menti: si p̄t aliud haberi de facili. Si au
 tem sit in vino cum sapore vinoso sapor
 aromaticus vel ponticus vel stipiticus v̄l
 acerbus ex minus perfecta digestiōe vini
 potest de eo confici. quia remanet species
 vini. Non potest etiam cōfici de agresta.
 quia non est in termino generatiōis. q̄s
 eius immaturitas ostendit. Unde non
 est vinum. quia nihil recipit speciem:
 nisi in termino sue generatiōis.

In musto ante ꝑfici potest. quia habz spe-
ciem vini qđ attestat maturitas eius: ꝛ
dulcedo. sed non cōuenit de ipso cōfici an-
te qđ sit defecatum. vñs ꝑhibet ne mustū
de vua in calice statim exp̄sum offerat ꝑ-
pter indecētiam impuritat̄is musti. ꝑpter
qđ de cōse. di. z. om̄e crimen. Julius pa-
pa resp̄ndit sacerdotes hoc facientes. po-
test tamē hoc fieri in nēcitate. quia dicit ibi
dem. Cum nēcē fuerit bonus in calice ex
primat. s. ante cōsecratiōem. De musto
vō dum adhuc continet in vua matura:
cōfici non potest s̄m ꝑbabilis opinātes
ar. de cōse. di. z. didicimus. ꝛ. c. se. Nā x̄ps
non cōfecit suum sanguinez: nisi in vino
existente in specie potabili. qđ patet ꝑ hoc
quod dicit discipulis. Bibite ex eo omēs
Uinum autē non est in vua matura s̄m spe-
cie potabili: sed esibili. vino etiam sic se ha-
benti: aqua non potest admisceri. Aqua
vō debet apponi vino qđ offert in hoc sa-
cramento. vt patet ex c. de. mis. l. f. as. Et
hoc qđem primo ꝑpter institutiōem. ꝑ-
babilis enim credit qđ dñs hoc sacramē-
tum instituerit in vino aqua permixto s̄m
morem terre illius. imo etiam sc̄i: qđ apo-
stoli qui interfuerūt illi cene ita reliquerūt
ecclie 2° quia hoc cōuenit resp̄sentatiōi
comitice passiois: in qua vtrūq; ꝑfluxit
se legit. Et rō habet de cōse. di. z. c. i. 3°
quia cōuenit ad significādum effectū hu-
ius sacramenti: qui est vnio populi x̄p̄i
ni ad Ch̄ristū. Et hoc rō tangit ex c. de
le. mis. cum maribe. s. quesimū. ꝛ. de cōse.
di. z. cum om̄e crimen. Non sufficit autē
in calice apponere aquam. admixtio enīz
aque sacramētalis: ꝛ vini: est tñ sacerdot̄is:
ꝛ est ad significatiōem. ꝛ ideo tñc po-
ni debet: etiam si als posita fuisset quādo
sacra mysteria inchoant s̄m Boñ. 4. di.
ii. par. z. dubi. circa l. f. am. q. 4. 13 autem
appositio aque sit de necessitate ꝑcepti: non
tamē est de nēcitate sacramēti. quia aqua
refert ad significādum participatiōez hu-
ius sacramenti a fidelibꝫ quātum ad hoc
qđ per aquam vino mixtam significat ꝑ-
pulus adunatus x̄po. Sed s̄m hoc ip̄z qđ
ex latere Ch̄risti pendētis in cruce aqua
fluxit: ad idem refert. quia per aquam si-
gnificabat absolutio peccatorū: que fie-
bat per Ch̄risti passioem. Dicitur est autē
qđ hoc sacramētum ꝑficit in cōsecratio-
ne materie. vsus autem fidelium non est
de necessitate sacramēti: sed aliquid cōse-

quens sacramētum. ꝛ ideo cōsequens est
qđ appositio aque nō est de nēcitate sacra-
menti. qđ est ꝑpter significatiōem que se-
quitur sacramētū. ꝑpter qđ etiam dicit qđ
greci non apponūt aquam. vñde de conse.
di. z. scriptura. dicit. Si qđ de antecessori-
bus nostris vel ignorāter vel simpliciter
nō obseruauit. vt. s. aquam vino misceret
potest eius simplicitati venia cōcedi. Nec
obstat illud de cōse. di. z. sicut i sanctificā-
do. vbi dicit. Sicut in sacrificādo calices
dñi: offerri sola aqua non pōt: sic nec vi-
num solum. qđ intelligit ibi Ciprianꝫ nō
posse fieri: qđ nō potest bene vel de iure fie-
ri. vñde vbi Ciprianꝫ dicit. e. di. c. i. potest
Alex. dicit debet. tamē qui ex heresi ꝛ cō-
tempu apponere ibi aquam omittit: vel
etiam ex negligētia ex hoc qđ nullā dilige-
tiā adhibet: mortalitꝫ peccat. Et sic intelli-
gi pōt illud. Qui aquā vino nō apponit in
sacrificādo: oꝝ ꝑꝑtuo ꝑuari officio: ꝛ bñ-
ficio. ex c. de. mis. l. f. as. qđ aut omittit ex ne-
gligētia ex hꝫ qđ habuit diligentiā semiple-
nā: uenialitꝫ peccat grauiter. qđ hꝫ sac̄m ē
cū magna diligētia cōsecrandū. Et qđstuz
illud sacramētū ꝑcellit alia sac̄a ꝛ opera
tantū in eo i alijs negocijs ꝑponderat ne-
gligētia. s̄m Boñ. 4. di. ii. p. z. q. i. ar. z. c.
7° ad opp^o. Debet autē sola aqua nālis
apponi in ꝑficiēdo. qđ tñ admixtio aque
ad vinū nō est de nēcitate sac̄i. id non re-
fert qđstuz ad nēcitatē sac̄i quecūq; aqua
miscet vino: sine nālis: sine artificialis:
sine rosacea: qđstuz ad ꝑuenientiā sac̄i
peccet qđ alia aquā admiscet: nisi nālez: vñ
verā. qđ de latere x̄pi pendētis in cruce ve-
ra aqua ꝑfluxit: nō humor stigmaticus:
vt qđaz dixerūt: ad ostendū qđ a^o corpꝫ
erat vere ꝑpositū ex 4° humoribꝫ. Et qđ-
dem ex elemētis aqua. ex humoribꝫ ma-
gis sanguis ꝑfluxit: quia magi mysterio
erāt ꝑgrua. nā duo maria sac̄a fuerūt i
eis figurata. s. redēptiōis in sanguine. ꝛ re-
gnatiōis in aqua. vt h̄t ex c. de. mis. in q̄-
dam. oꝝ aut modica aqua apponi. nā cir-
ca aquā mixtā fuerūt opi. plures. s. ꝑba-
bilior ē opi. coz s̄m Inno. z. qđ dicit aquā
ꝑuerti i vinū. h̄t aut fieri nō possz nisi a ceo
poneret de aqua modici qđ in vinū ꝑur-
teret. ꝛ ideo tutiꝫ est semp parū de aqua
apponere. maxime si vinū est debile. quia
si tanta fieret appositio aque qđ solueretur
species vini: non posset ꝑfici sacramen-
tum. hec Thomas. 3°. q. 74. arti. 7. 3°.

7 ar. 3. c. unde etiam hoc habet consuetudo ecclesie generalis. et de cele. mis. p. n. c. i. s. u. s. Si autem tantum de aqua adderet quod tollet vinositatem vini: non posset de eo consisti quia tunc non esset vinum. s. aqua vinata. unde non potest consisti de yappa que est aqua perfusa. nec de aqua effusa super acinos yuarum postquam est vinum expressum secundum Albertum in 4. nec etiam secundum Thomas 4. di. ii. q. i. ar. 4. q. 4. c. 4. de aqua rubea in qua est lotus pannus vino rubeo intinctus. de consec. di. z. cum omne.

Quid fiet ergo in illis terris in quibus non potest vinum haberi. Bendeo secundum Albertum. de missa. super hoc papa esset consulendus: et videtur quod cum eis dispensandum esset ut corpus Christi sine sanguine consecraretur ne propter defectum sacramenti maximum damnum incurreret. Sed nunquid comixtum equaliter ex aqua et vino converteretur in sanguinem. Bendeo quod equa comixtio ex vino et aqua dupliciter potest fieri. aut scilicet mixtura equalis quantitate molis. aut secundum equalitatem proportionem virtutis. Primo modo aqua non solueret spiritum vini. magis enim est vinum actiuum quam aqua. nec generaretur natura 3^a ex duobus. nec vinum posset cito aquam convertere in suam naturam. sed satis cito alteraret se in excellentiam suarum qualitatium accidentium. et sic de eo quod per formam consecrationis vini sola substantia vini transubstantiaretur in sanguinem.

Secundo modo generaretur natura 3^a ex duobus: que nec esset vinum nec aqua. sed non statim operationes eius nature non fiunt in instanti. quod vis earum terminum in instanti sunt. et ideo tam cito posset sacerdos consecrari per talen vini appositionem quod illud quod fuit ibi vinum: cum adhuc non esset transmutatum ad compositionem nature 3^a: converteretur in sanguinem. Si tamen antequam proferret verba consecrationis: esset ex illis duobus natura 3^a constituta ex illa non posset consisti sanguis Christi. quia species compositum ex quibus per essentiam constituitur unum: in compositione non remanent secundum essentias. nisi forte diminute: vel secundum quid. quod dico propter opinionem illorum qui dicunt eas remanere in compositione. hec Ricardus 1. 4. di. ii. q. 3. ar. 5. c.

De forma consecrationis eucharistie. tit. 10.

P

Questio considerandum est de forma sacramenti eucharistie. et primo de quibusdam que coniter

tenent ad formam consecrationis panis et vini. 2° in speciali de forma vini. 3° de virtute forme. Circa primum sciendum quod forma huius sacramenti est illa que habet in canone missae. hoc est corpus etc. hic est enim calix etc. Unde extra de cele. mis. cum marthe. §. ex eo dicitur. credimus quod formam verborum: sicut in canone reperitur: a Christo apostoli: et ab illis eorum receperunt successores. Circa predictam autem formam possunt plura queri. scilicet. utrum Christus prius consecraret quod verba protulerit. Bendeo. communior et verior opinio est: quod illis verbis tamen semel dictis Christus consecravit: et formam consecrandi reddidit. sed non posset consecrari sine verbo: debuit tamen consecrari verbum dicendo: ut apostolis consecrandi traderet formam. Sed contra. quia dicitur Mattheus 26: et tamen illis accepit Iesus panem benedixit ac fregit et dicit discipulis suis dicens. Accipite etc. Et post hoc. hoc est corpus meum. In his verbis pater quod prius benedixit et fregit: quod verba profert. sed benedictio illa fuit consecratio: ut videtur. quia fractio consecravit consecrationem. quare videtur quod prius consecraverit quod verba protulerit. Bendeo. illa benedictio non fuit consecratio sed benedictio. 4° de 8. par. i. q. 2. arti. 3. c. 1°. Sed quedam gratiarum actio: in qua ostendit quod benedictio premiti debet ante cibum.

De fractione vero distingue. quia fractio potest esse vel ad figurandum. et sic presbyter frangit post consecrationem. vel ad distribuendum. et sic Christus ante consecrationem fregit: ut inter apostolos distribuere.

Utrum hec verba: scilicet Accipite et medite vel bibite sint de substantia forme. Bendeo quod non. sed significant usum materie consecrate: qui non est de necessitate sacramenti. Utrum solis verbis supra dictis que sunt in canone missae presbyter consecret. Bendeo. quidam dicunt quod non. Et huius opinio videtur esse Secundo. 4° de 8. q. 2. arti. 2. Sed contra eos videtur esse quod canon missae non est idem apud omnes: nec per omne tempus. et ideo secundum Thomas 3. q. 78 arti. i. c. 4°. si presbyter sola illa verba cum intentione consecrandi proferret: consecraret quia intentio faceret quod hec verba intelligerentur quasi ut in Christi persona proferret. Sic tamen conficiens graviter peccaret. quia ritum ecclesie non servaret.

Quid demonstrat in forma panis vel

vini. p. nomen demonstratiuū hoc vel hic. Rndeo. circa hoc fuerūt etiāz plures modi dicendi: quibus dimissis cā breuitatē dicendi est q̄ Ricb. de san. Uict. li. de trini. dicit q̄ ibi est demonstratio mixta. s. partiz ad sensum: et partim ad intellectū s̄ hoc sensu. illud in q̄d h̄ trāsmutabit: est corp⁹ meum. sicut si de cibo quem adhuc p̄ me do dicam: hoc est corp⁹ meū. i. illud i q̄d iste cibus est trāsmutādus: est corp⁹ meū. Hec autē locutio abue esset verior et magis p̄p̄ia si virtute eius in platiōis termini nō ille cibus fieret corp⁹ meum. In p̄posito autē sic est: q̄ ibi virtute verborū in cōpletio et termino ipius oratiōis: panis sit verū corp⁹ xp̄i. **U**tz hec cōiunctio enī sit de suba forme. Rndeo q̄ nō. sed additur ibi ad tenotandū ordinē cōsecratiōis ad vsum m̄e cōsecrate: q̄ nō est de necessitate sacramēti. vnde nec cōiunctio similis. sciētē tū omitti nō debet: vbi vsum antiqu⁹ ecclie illius hoc h̄z. Scdm̄ vero Seo. 4. di. 8. q. 2. ar. 2. in p̄n. ly enī ibi ponit ad cōiungēdum: ne. s. verba forme s̄ ne p̄cedentibus proferant.

Circa 2. s. formam vini in sp̄ali: sciēdūz q̄ hec est recta forma cōsecratiōis vini q̄ ponit in canone missæ. s. Accipite et bibite ex eo omnes hic est. n. calicē san. m. 22. vsq; in remiss. pec. Et hoc p̄z p̄ hoc q̄ eam tenet Romana ecclia: q̄ fuit a p̄ncipib⁹ ap̄loz edocta. vñ Inno. Romana ecclia illud semp̄ integra fide seruauit: q̄ ab ip̄is ap̄lis: q̄ eam p̄ncipalit̄ sacris volumētis eccliaisticis ritus coenerūt: accepit. **A**b ip̄is igit̄ ap̄lis Pe. et Pan. quos vīnos autores habuit et defunctos custodit. hūc ritum sacrificij accepit quem acten⁹ immobili cultu seruauit. **C**irca p̄dictam autē formā cōsecratiōis vini querunt̄ plura. s. vtz p̄dicta forma habeat̄ ex aliquo euāgelio. R⁹ q̄ nō. cui⁹ rō est h̄z aliquos. quia euāgeliste nō intēdebāt tradē formam sacroꝝ quā in p̄mitina ecclia oportebat esse occultam vt dicit Diony. in si. ecclie. serarcb. sed intēdebāt historiā de Ch̄isto terere. vñ omia verba illa vere ex diuersis scripture locis sumi p̄t. Nam q̄d dicit̄ hic est calicē habet̄ Luc. 22. vbi dicit̄ sic. hic ē ca. no. re. in san. m. q. p. vo. cf. h̄z etiā. i. Cor. ii. vbi scribit̄. hic ē san. no. t. q. p. mul. et in re. pec. q̄d autē addit̄ et n̄i et iterū myste riuū fidei. habet̄ ex traditiōe dñi q̄ p̄ ap̄lof

ad eccliam puenit̄ fm̄ illud. i. Cor. ii. Ego accepi a dño q̄d et tradidi vobis. sicut. n. habet̄ ex de cele. mis. cum marthe. multa tam de verbis q̄ de factis dñicis inuenimus ab euāgelistis omiſsa: que apli suppleuisse verbo: vñ exp̄fisse facto legunt̄. et ponit̄ ibi exemplū vbi dicit̄ ibidem. Ipi et euāgeliste inter se mutuo suppleuisse leguntur: que ab eoz aliquo vel aliquibus sunt omiſsa. et ponit̄ exemplū ibidem. **U**trū cōsecraret̄ in forma euāgelistarū vel etiā Pauli. i. Cor. ii. Rndeo fm̄ aliquos q̄ non. p̄ eo q̄ euāgeliste vel etiāz Paulus non intēdebant: vt dicit̄ tradere formā sacramētoꝝ. sed intēdebant historiāz terere de Ch̄isto. et hec est opi. Tho. 2. q. 78 ar. 3. c. 9. et 4. di. 8. q. 2. ar. 2. q. i. c. 1. et in exp̄fitiōe l̄e. Sedz alios vō quēlibz forma tradita ab aplis et euāgelistis: est forma bona: ita q̄ si ecclie placeret in ea cōsecrare posset. quia omēs idem dicit̄: et eadem forma est in sn̄ia cum forma sup̄dicta. sed p̄pter ecclie cōsuetudinē et traditiōem nō debent: et hec est opi. Pe. 4. di. 8. q. 2. arti. 2. c. 5. et in exp̄fitiōe l̄e. et Ricb. 4. di. 8. q. 2. ar. 2. c. 1. Sedm̄ vero aliquos melius est de hoc pie dubitare: q̄ p̄sumptuose aliqd̄ diffinire. cui⁹ nesciat an ip̄i intēderūt formam describere aut verba narrare. credunt tū q̄ si q̄s cōficeret i forma euāgelistarū: vel Pauli: nō esset p̄uipendēdū. immo esset honor et reuerentia exhibenda hostie sic cōsecrate p̄pter periculū. q̄ maius periculuz est cōtemnē hostiā cōsecratam q̄ illi reuerentiā exhibere. Et si cōmiseret̄ alijs cōsecratis a q̄bus nō posset discerni: melius esset totuz venerari q̄ recipere aliquam ex eis. cū nō posset agnosci. Si quis tamē formā ecclie ex certa scia mutat: grauiter peccat. et hec est opi. Bos. 4. di. 8. p. 2. du. circa l̄am. q. i. Unde accipi debet forma tradita ab ip̄is ap̄lis fm̄ q̄ est in canone missæ. non ab euāgelistis. quia apli eccliam instituerūt h̄z q̄ a deo acceperūt. Euāgeliste vō diuina verba et opera narrauerūt attendētes ad intellectū. non ad vocem. ideo nec in forma cōueniunt quia forte non intēdebant formam tradere. sed cōueniunt i sensu: quē volebant narrare. vnde in canone tradit̄ per modū institutiōis. in euāgelistis vō per modū narratiōis. h̄ Bos. 4. di. 8. par. 2. q. i. arti. 2. c. **U**trū greci conficiant qui viuuntur tali forma. scilz

Hic est sanguis meus novi testamēti pro
 vo. 7 p. mul. effu. in remis. pec. Unde. cre
 dit' ab aliqbus q' sic. q' illaz ab apostolo
 Paulo accepit: 7 est eadem cū nostra
 intelligibilis. 13 non sensibilis. bec Pe. 4.
 di. 8. q. 3. ar. 2. c. 4. **Q**ue sit de substā
 tia forme p'dicte. Unde fm aliq's in for
 ma p'dicta ista q'dam ponunt que sunt de
 suba. quedā v'o non: sed pertinet ad orna
 tum: 7 ad ostendendū vsum vel dignita
 tem vel effectum. Ad subam p'tinent ea p
 que exprimit' cōuersio vini i sanguinē. i.
 Hic est calix san. m. ad vsum v'o acci. 7 bi
 bi. ad effectum aut' noui 7 eterni testamē
 ti. 7 bec est opi. Gen. 4. di. 8. p. 2. q. i.
 ar. 2. c. 3. 7 Pe. 4. di. 8. q. 3. ar. 2. c. Scd'z
 v'o alios cum bec verba Noui 7 eterni tē
 sint q'daz d'ermiatōes p'dicati. i. sangui.
 xpi p'tinent ad integritatē eiusdem locuti
 onis. 7 id' dicunt q' omia sequētia sunt de
 suba forme. v'p' ibi Quotiescuq' sc. 2. q.
 non sunt de suba forme: sed p'tinet ad v'sū
 huius sacramēti. Et inde est q' p'lyter co
 dem ritu 7 mō. s. tenēdo calicem in mani
 bus profert omia bec verba. And. etiā. 22
 interponunt bec verba sequētia verbis p
 mis. Dicunt q' omia p'dicta verba sit
 de suba forme. sed p' p'ma verba cum dicit
 tur. Hic est ca. san. m. significat' ipa cōuer
 sio vini in sanguinē. eo mō quo dicitur est
 in forma cōsecratiōis panis. Per verba
 v'o sequētia. i. no. te. assignat' virtus san.
 effusi. que operat' in hoc sacro. q' enīz ut
 dicitur est. sanguis scorum cōsecrat' ex
 p'esse passiōem rēp'sentat. id' potius fit ibi
 mentio de effectu passiōis q' i cōsecratio
 ne corp'is. q' est passiōis subiectū. 7 bec
 est opi. 2. bo. 3. q. 78. ar. 2. c. fm aut' Seco.
 4. di. 8. q. 2. ar. 2. ratio p'dicte opi. non cō
 cludit. possibile. n. esset multa addi in aliq
 oratiōe cōsecratiua sine q'bus tū tota cō
 secratio haber' sicut & hristus dicere po
 tuit. Hoc est corp' meum sūptum de virgi
 ne suspendēdū in cruce. sicut dicit de san
 guine. Qui p' vobis 2. 7 tunc illa verba
 essent oīcēda p'pter x'notiōem: nō tū falsi
 font nec'ia simplicit' ad formā quāntūcūq'
 p'tinerent ad eandem oratiōem. **P**lura
 etiā alia adducit h' rōnem istam. Scd'z
 ipm tū non est nobis traditum p' certo an
 ad formam cōsecratiōis sanguinis perti
 neant aliq' verba post ly san. m. id' p'ricu
 losum est hoc asserere de quo sufficiens au
 thoritas nō habet neq' est p'iculosum hoc

ignozare. q'a ignorātia est inuincibilis.
Post hoc notāda est expositio 7 rō eo
 rum q' ponunt in hac forma. Accipite in
 quit 7 bibite ex eo. Ex eo dicit: 7 non ex
 hoc. ad x'notādum p'tiaz sanguinis an
 p'cedentem: sub altero signo. s. panis. Se
 quit' Hic est calix. m. bec est locutio figu
 ratua. 7 potest duplicit' intelligi. Uno mō
 fm methonomiā: qua ponit cōtinens p
 cōtento. vt sit sensus. Hic est sanguis. m.
 cōtētus in calice: de quo fit hic mentio.
 q' sanguis & hristi in hoc sacramēto cō
 fecrat' in quātum est potus fidelium. q' b
 nō importat' in rōne sanguinis. id' opor
 tuit hoc assignari p' vas huius v'sui acco
 modatum. Alio mō potest intelligi h'z me
 thaphorā: put per calicēz similitudinē in
 telligit' passio & hristi q' ad similitudinēz
 calicis inebriat. fm illud 1. cor. 10. 4. Reple
 nit me amaritudinib'. inebriauit me ab
 sinitio. Unde ipse Dñs passiōem suaz vo
 cat calicem Mat. 26. vt sit sensus. Hic
 calix est signū passiōis mee: de qua fit me
 tio in sanguine scorum a corpe cōsecra
 to. q' sanguis fuit a corpe sepatus p' passi
 onē. Et intellige q' ly sanguinis cōstruit'
 intrāsitue cum ly calix. sicut cum dicitur
 creatura salis. **S**equit' noui 7 eter. tē.
 in q'bus verbis notat' virtus sanguinis
 xpi: in q'tum ordinaf' ad tria. Primo ad
 acquirēdam eternam hereditatem fm il
 lud Heb. 12. Habem' fiduciam in introi
 tum sanctor' in sanguinē eius. 7 hoc nō.
 ibi Ro. 7 eter. testa. sicut. n. habet' c'f' de
 cele. mis. cum marthe. 5. verū. ly eterni di
 cit' tum q'z promittit regnū eternū. tu; q'z
 durat in perpetuū. vnde dicit' ibi nouum
 i. vltimū esse describit'. id' eternū. i. perpetu
 um cōprobat'. noui sūmū. n. testamēti ho
 minis immobile p'seuerat. q'z testamētum
 obitu cōfirmat'. **2°** ordinaf' ad collatio
 nem gr'e que est p' fidem fm illud Ro. 2.
 Quem p'posuit v'us p'piciationem per
 fidem in sanguine eius vt sit ipse iustus 7
 iustificans eum qui ex fide est Iesu & hri
 sti. 7 q'tum ad hoc subdit' mysteriū fidei.
 non excludit autē mysterium rei veritatē
 sed ostendit occultatiōem. quia 7 ipse san
 guis xpi occulto modo est in sacramento
 7 ipa passio xpi fuit occulte figurata i ve
 teri testamēto. 7 d' mysteriū fidei q' fidei
 obm. quia q' sanguis & hristi vere sit in
 hoc sacramēto: sola fide tenet'. vt. n. dicit'
 i p'oiecto. c. 5. ex eo autē. aliud ibi credit' q'

eternat. ipa. n. passio xpi p fidem iustificat
 Baptism^o autē dicit sacm̄ fidei. quia est
 qdam fidei ptestatio. hoc autē sacramētū
 est charitatis qsi figuratiuū 7 effectiuū.
 2° ordinat ad remouēdū impedimētum
 ytrinq; pdictoz. s. pctā fm̄ illud Heb. ii^o.
 Sanguis xpi emū. cōscientias vestras ab
 operib⁹ mort. a peccatis. 7 q̄tum ad h ad
 dū q p vo. 7 p mul. ef. in re. pe. Sanguis
 n. passiois xpi hz efficaciam nō tm̄ in m̄
 deis: sed etiā in gentib⁹. nec tm̄ in p̄sbyte
 ris: q hoc sacm̄ cōficiūt. vel in alijs q su
 munt: sed etiā in illis p qbus offert. 7 iō
 signāter dicit. Pro vobis. s. iudeis. 7 p
 multis. s. gentib⁹. vel p vobis māducanti
 bus. 7 p multis p qbus offert. Ad dicit
 autēz p omnibus. qz l3 sanguis xpi sit effu
 sus p omnibus q̄tam ad sufficientiā: non
 tm̄ omēs recipiūt eius efficaciam ppter co
 rum indispōitiōem.

Circa 2°. s. virtutē forme sacramē
 ti eucharistie querunt plura. scz
 vtz p̄sbyter quantūcūq; māz cō
 nertere possit. Bndeo dicit aliq q nō. cū
 de integritate sacri sit intētiō implicita: vel
 explicita faciendū qd facit ecclia seu illud
 qd sacm̄ institūēs facere intendebat. sed
 nō intendebat ecclia vel xps transubati
 onē panis nisi ad cōmunionē fidelitū: 7 re
 memorādū xpi passioem. Ideo sacerdos
 tantū 7 nō plus pōt transubare de pane:
 q̄tū requirit ad cōmunionē fidelitū: 7 ad
 rememorādū xpi passioem. vñ vbi eēt
 tot fideles ad cōmunicādū per vnū sacer
 dotē q totus panis de foro requireret ad
 huc ille sacerdos totū panē de foro possit
 trāsūbare. Si vō sacerdos velle trāsūba
 re ad hoc tm̄ vt panem in lunā p̄ficeret v̄
 vt aliq; aliud dedecus fieret sacro. dicit
 q talis nō transubaret. qz nō est verisimile
 xpm̄ p̄atem dedisse sacerdoti in iudiciū
 7 irreuerentiā sacri. nec talē qualē sapiēs
 dicitaret non esse conādā. 7 hec est opi.
 Pe. 4. di. io. q. 4. ar. 2. o. 7 Bon. 4. di. io.
 p. 2. q. i. ar. 4. o. **C**ōtra hec autē arguunt
 aliq sic. Si abluēs puez sub forma verbo
 rū debita intendēs facere qd facit ecclia:
 q̄uis in spālī intēdat sacri dedecus 7 cre
 dat damnare illū quē baptizat. ad huc ve
 re cōfert sacm̄ baptismi. vt p3 ex superi⁹
 dicitis de baptismo. Igit̄ silic̄ si sacerdos
 sup̄ debita m̄m̄ dicat verbox formaz ad
 transubandū institutā. nitendēs impli
 cite vel explicitē p hoc ibi esse corp⁹ xpi.

l3 vltius ibi itendat sacri irreuerentiā: 7
 dedecus. nec intēdat illud sacm̄ admini
 strare fidelib⁹. nihilomin⁹ vere cōficiūt: vt
 videt̄. Ille. n. intendēs sequētes. s. inten
 tiō rememorādū passioem xpi 7 cōmunicā
 di fideles: nō iunt necē ad sacri cētāz.
 videt̄ q alijs dicendū: q sacerdos tantū
 pōt de pane transubare: quātū trāsūba
 re intendit. vñ tm̄ illud p̄s sit corā ipō.
 et ihs. n. in campo nō possit transubare
 panem in ecclia. qz ad hoc nō extendit se
 forma sacri. qd p3 p p̄nomen demonstrat
 uum faciēs aliquo mō demonstratiōem
 ad sensum: qd est respectu rei p̄tis ipsi
 demonstrati. hec Ricb. 4. di. io. q. 6. ar. i. c.
 2° autē positiōis videt̄ esse Lbo. 3. q. 74.
 ar. 2. o. in scripto. 7 in sum. p̄ma magi mi
 bi placet. **C**Utz virtute verbox sacer
 dos possit vnam ptem eiusdē hostie cōse
 crare sine alia: hostia cōtinua remanente
 B^o q aut sacerdos intendēt cōsecrare al
 terā ptem hostie determinate. vtpote determi
 nate illam q esset ad dextrā. vel illā q esset
 ad sinistrā. Aut intendēt cōsecrare vnāz
 medietatē: nō tm̄ ferendo intentionē suam
 ad vnā signatam. Primo credo q pos
 sit virtute sacri cōsecrare vnā medietatez
 hostie sine alia. qz cum ad cōsecrationē
 m̄e debite nō tm̄ requirat ordo in conse
 crate: 7 forma verbox debita. sed etiam in
 tentio faciēdi sup̄ illam m̄m̄. qd facit ec
 clia: nō operabit̄ verba: nisi sup̄ illā me
 dietatē hostie ad quā p̄cise fert̄ mō sup̄ di
 cto intentio cōsecratis. 2° mō dico q nō
 cōsecraret vnā ptem sine alia. qz virt⁹ sa
 cramentū non plus respicēt vnam ptem q̄
 aliam. qz vtraq; medietas cōsecrat. quia
 tūc cōsecraret tota hostia. Et ego pono:
 q nō intendat cōsecrare totā hostiā: l3 me
 dietatē tm̄. ideo videt̄ p̄babile q in casu
 pdicto nulla pars hostie cōsecraret. realit̄
 n. operatiōes nō sunt circa singularia va
 ga: sed circa determinata. 7 ideo optet q in
 tentio ad quam sequit̄ realis determinat⁹
 aliqd determinatū 7 determinate respiciat. B
 Ricb. 4. di. io. q. 6. arti. 2. c. **C**Utz vna
 forma operet sine alia. B^o q sic. cū qlibz
 ipaz habeat virtutē p̄p̄iā cōpletā signifi
 cationē 7 p̄p̄iam determinatā m̄m̄. Utz
 si alique hostie ex obliuōe in altari cū p̄
 byter cōficiūt sint posite. nūquid 7 ille hostie
 sūt cōsecrate. Quid etiā si alique gutte vi
 ni adherēt pedi calcis: om̄ p̄sbyter con
 ficit. Bndeo fm̄ Alber. li^o de m̄. nec ille

hostie nec gutte iste cōsecrant. quia de eis nihil intendit.

De cōuersiōe que fit in eucharistia. 7 quōd corp⁹ xp̄i est ibi p⁹ cōuersiōem. ti. ii.

d Eūde cōsiderādum est de cōuersiōe q̄ fit in hoc sacro p virtutem forme v̄g boz. 7 qz per hanc cōuersiōem fit p̄ns corp⁹ xp̄i sub hoc sacro. ideo cōsequēter dicendum erit de mō quōd xp̄i corp⁹ existit in h sacro. **C**irca p̄mū firmiter tenendū est: qz in hoc sacro est vere corpus xp̄i. vñ super illud Luc. 22. Hoc est corp⁹ meū: qd p vobis tradet. Dicit Lirillus. Non dubita an h sit v̄z. cuz. n. sit veritas. p̄ferēs nō mentit. Et idem intellige de sanguine xp̄i. suba. n. panis cōuertit in subam corp⁹ xp̄i. 7 suba vini in sanguinē. Uñ in canone missę de pane 7 vino dicit. Siat nobis corpus 7 sanguis dñi n̄i Iesu xp̄i. **C**p. de sacramētis tenendū est qd tenet Romana ecclia. e. x. de heret. ad abolēdā. Ipa autē tenet panem transubari in corpus xp̄i: 7 vinum in sanguinē xp̄i. e. x. de sum. tri. firmiter. §. vna. Et hunc intellectū ipa Romana ecclia nobis tradidit di recta: vt credit a sp̄i veritatis. vnde alit crederē nō licet. bec Sco. 4. di. ii. q. z. ar. i. in responsiōe p̄p̄ia. cōuertit autē totum cōpositum ex m̄ā 7 forma existēs actu in totum corp⁹ xp̄i actu existēs. ita qz m̄ā in m̄ā: 7 forma in formā. i. corporeā: solis accitibus remanētibus. Num. n. spēs panis sit signū corp⁹ xp̄i: debet ipm̄ immediate rep̄itare. si autē remaneret aliqd de panis suba: rep̄sentaret illud immediatē: qz corpus xp̄i. 7 ideo nihil debet ibi de substantia panis remanere: sed tota debet cōverti. Sit autē p̄dicta cōuersiō in instanti. virtute rei inexistēte forme verborz: 7 cōuertente cōpleta ofone. nec est in specie alit cuius mutatiōis n̄alis. sed p̄p̄io nomine transubatio dici p̄t. hanc autē cōuersiōem nō erit cuiqz difficile credere: si cōsiderat virtutē inferioris n̄ā: q̄ in stomacho hominis panē quē accipit in carnē vinā 7 vinum in sanguinē cōuertit. **S**i autē querat v̄z vinum cōuertat in sanguinem purū. Dicendū qz sic. nō est enim intelligendū vinū cōverti in sanguinē inq̄stum sanguis dicit aliqd cōsum ex 4. hūoribus sed in quātum dicit humore qui est

vnus ex 4. alij autē humores sunt ibi p cōcomitantia. vnde e. x. de cele. mis. in q̄dam. dicit qz 30. exp̄sit ex demētis aquā 7 ex humorib⁹ sanguinez. e. x. p. q. sanguis q fluxit de latere xp̄i fuit vn⁹ ex 4. humorib⁹. 7 per p̄ns vinum nō cōuertit nisi in humore sanguineū. bec Ric. 4. di. ii. q. z. ar. 4. c. **A**d bec nō. qz in hoc qd. s. dicitur est. i. qz in hac cōuersiōe m̄ā cōuertit in m̄ā: 7 forma in formā. cōueniunt in 4. sup̄ s̄nias Ric. 4. di. ii. q. i. ar. z. c. 2. bo. z. q. 75. ar. 3. o. Bos. 4. di. ii. p. i. ar. z. c. De. 4. di. ii. q. i. ar. z. c. 7 cōiter doctores alij. Sco. autē. 4. di. ii. q. z. ar. z. dicere videt: qz ibi nō est cōuersiō sube in subam: quātum ad esse subale simpliciter. sed quātum ad esse b. qz corp⁹ xp̄i nō acquirat simpliciter esse b. s. sub specie panis. vnde acqrit nouā p̄ntiam: nō admittendo antiquā. panis vō definit eē ibi nō acgrendo aliquā p̄ntiam alibi. vnde lz illa definitio panis p̄m se cōsiderata sit a. nihilatio. ipa tñ cōuersiō nullo mō est a. nihilatio. qz eius termin⁹ nō est nihil. s. noua p̄ntia corp⁹ xp̄i sub sp̄e panis. bec Sco. ibidē. **Q**uerit autē hic v̄trū sub h sacro sit vere corpus xp̄i qñ apparet ibi miraculose caro vel puer vel aliqd tale. **R** talis apparitiō cōtingit qñqz p̄pter solam immutatiōem videntū. qñqz manētibus p̄oribus hostie dimensiōibus. p̄p̄t immutatiōem circa alia accitū: vt figure coloris 7 bi⁹. 7 vtroqz mō remanet ibi vere corp⁹ xp̄i. qz ibi rō sacri manet. vtroqz etiam mō fit miraculū ad ostendendū qz in hoc sacro est vere corp⁹ xp̄i 7 sanguis. 7 ideo nō est ibi receptiō. bec 2. bo. z. q. 76 ar. 3. c. Scoz vō De. 4. di. io. q. z. ar. z. q. z. c. s. b. figura illa q̄ apparet: latet spēs sacramēti sub qua p̄tinet corp⁹ xp̄i: nulla immutatiōe facta circa ipam. 7 ipa spēs tñ cōfundit q̄busdā accitib⁹ carnis vel pueri q̄ nō sunt p̄p̄ia accitūa vel liniamēta corp⁹ xp̄i. 7 bec in se. ar. patebit. §. est etiā corp⁹ xp̄i inuisibile.

c **C**irca 2. s. modū quo existit corpus xp̄i sub hoc sacro est firmiter credendū qz totus xps est in hoc sacro. Nam in sacro corp⁹ xp̄i. sub specie panis est totū corpus xp̄i ex vi sacramēti siue cōuersiōis. Suba. n. panis cōuertit in solā subam corp⁹ xp̄i. 7 intelligo hic nomine corp⁹ xp̄i cōtineri nō tñ carnes: s. etiā nervos 7 ossa 7 alia bi⁹. sanguis vō

est ibi rōne p̄mixtiōis. p̄mixtus enī 7 dis-
 fusus est i corpore. 7 ideo ybiciq; est cor-
 pus xp̄i: ibi est sanguis. eius vō aīa est ibi
 ratiōe cōiunctiōis. s. cum corpore. est enī in
 sepabiliter corpore cōiuncta. **E**titas autē
 7 alia accidētia sunt ibi rōne inseparatiōis
 a corpore. **D**ivinitas autē est ibi rōne unio-
 nis dīne nature cum hūana. **E**st autēz to-
 tum corpus xp̄i ita in hostia tota q; est in
 qualibet eius pte: in qua saluat rō toti.
 cum. n. sit totus homogeniū: nō est maior
 rō q; vna pars cōvertat in vnam ptem
 q; in aliam. vnde hec fuit positio hūlarū.
 hūgl. x. san. **U**lico. 7 cōiter tenet. **E**st etiā
 sub hostia corpus xp̄i quātuz: sed nō mō
 quātūtinō. quā l3 sit ibi corp; quātūtinō:
 nō tñ cōparat ad spēs vt quātūtinō. sicut
 etiā q;uis sit ibi clarū: non tñ vtiē clari-
 tate sua illuminādo medium. ita quātūtinō
 sit ibi quātūtinō: nō tñ vtiē quātūtinō occu-
 pando locum. sicut vna pōt facē vt b sic
 ignis: non exerceōdo cōbustiōis actum.
Est etiā corp; xp̄i sub hoc sacramēto si-
 ue sub specie nō localiter p̄prie loquendo
 quā esse localiter p̄prie: est esse dimēsiue
 siue cōmensuratīue. est tñ corpus xp̄i in lo-
 co specie p̄ncipaliter. **E**t ex hoc sequit; q; **C**
 corpus xp̄i est in plurib; locis simul sicut
 esse sacramētale. q; vere 7 realiter cōtine-
 tur sub diuersis spēbus: q; sunt in diuersis
 altarib;. **R**ō hui; est dīna institutiō q; oīa
 pōt. **R**ō vō hui; institutiōis est. q; est ci-
 bus spūalis cōis ad cibandum plures in
 pluribus locis. sed sicut esse suū nāle est tñ
 in vno loco. s. in celo. sicut autē esse spūale:
 nō est in loco. **E**st etiā corp; xp̄i in hoc
 sacro immobile localiter: 7 se loquendo. l3
 sit mobile p̄ accūs. s. ad motum hostie: sic
 aīa mouet moto corp; mouet etiā 7 qui
 escit sil' p̄ accūs corp; xp̄i: mota vna ho-
 stia 7 quiescētē alia. sicut hō sup scammū
 in nauī p̄ quietem scammū q̄scit: 7 per mo-
 tum nauis mouet. **C**orp; etiā xp̄i p̄ acci-
 dens simul mouet sursum 7 deorsū: mēta
 vna hostia sursum 7 alia deorsū. sicut hō
 exis sup equū in nauī mouet motu equi
 ad terminū oppo^m termino ad que; nauis
 tendit. hec Ricb. 4. di. io. o. **S**3 itūq; d
 versa hostia corp; xp̄i vertit; sicut mota
 mouet. **R**endeo q; nō. q; l3 ptes ordinez
 hūit in ipō corpore absolute: nō tñ p̄ cōpara-
 tiōne ad spēm. vnde dici nō pōt q; pedes
 habeat in vna pte hostie 7 caput in alia.
 7 sic de mēbris alijs. q; omēs ptes sūt sil'

sb qualibet pte hostie. vt supius est osten-
 sum. hec Ricb. 4. di. io. q. 4. ar. i. c. 2.
Hūquid mutata hostia vel fracta vl' pas-
 sa aliqd: corpus xp̄i patit; sicut mota mo-
 uet. **R**endeo q; nō. nō enim est silē. q; mu-
 tatio 7 passio innotaret in xpō aliqd ab-
 solutū. sed motus localis p̄ accūs nihil. s.
 sicut p̄c. 4. di. io. q. 2. ar. 2. c. i. ad oppo^m.
Est etiā corpus xp̄i penitus inuisibile
 oculo corpali sicut Ricb. 4. di. io. q. 5. ar. 2.
 c. 7 **S**co. 4. di. io. q. 4. ar. 3. ita. s. q; nō pōt
 videri oculo corporeo: nec p̄ nām nec per
 gliam: nec p̄ miraculū: sicut nec existētia
 sube spūalis in loco: ad cuius instar cor-
 pus xp̄i est sub sacro: in quātūtinō est ibi p̄e-
 lens: 7 per se rōe sube. 7 quātūtinō non est
 ibi nisi p̄ cōcomitātiā. vnde sicut Ricb.
 vbi. s. si aliqd appareret ibi spēs puuli: vel
 frustū carnis: nō est corpus xp̄i. maiores
 enī sūt dimēsiōes corpis xp̄i q; ille que
 ibi apparēt. 7 si appareret ibi vere corp; xp̄i
 nō appareret vt sub sacramēto. vnde credo
 q; illa apparētia paruuli q; aliqd ibi visa ē
 vel descriptū in imaginatiōe: vel in sensu
 cōi videntis. vel etiā si est realiter extra
 non credo q; ille dimēsiōes fundent; in
 dimēsiōibus spēi panis: l3 tunc appare-
 ant. hec Ricb. ibidem. de hoc. s. in p̄ceden-
 ti articulo circa fi. **S**ed nūquid corp;
 xp̄i videri pōt sub spē panis ab oculo suo
 p̄prio. **R**endeo q; sic. non pōt tñ videri ab
 ipō modus quo corpus xp̄i existit sub sa-
 cramēto. hic enim p̄inet tñ ad intellectū
 nec est silē de alio oculo glioso. q; ipse o-
 culus xp̄i est sub hoc sacro in quo nō cōfor-
 mat; ei alius oculus gliosus. 7 huius snie
 est **A**bo. 3. q. 76. ar. 7. c. 2. **A**lī vō dicūt
 q; forsā xp̄s put est ibi nō videt; a seipō
 mō corpali: sed spūali. 7 huius snie ē **P**c.
 4. di. io. q. 3. ar. i. c. 2. ad oppo^m. **E**st etiā
 sicut Ricb. 4. di. io. q. 5. ar. i. c. corpus xp̄i i
 hoc sacramēto inuisibile: visione intelle-
 ctuali omī intellectui p̄ nām. visibile tamē
 p̄ gliam non tñ in verbo: sed etiā i p̄prio
 genere. **S**cōm autē **S**co. 4. di. io. q. 4. ar.
 2. c. in 2^a p̄clōne. visibile est etiā p̄ nām
 omī intellectui non alligato sensibus i in-
 telligēdo. siue angeli siue aīe separate. **E**st
 etiā p̄gnoscibile a nobis dum sumus in
 via q; est ibi corpus xp̄i. non q;dem p̄ na-
 turam: sed p̄ fidem 7 cōtīnam. dicit enī
 intellectus: q; veritas non pōt dicē falsū
 si fides asserit q; veritas dixit. hoc ē cor-
 pus meum: 7 p̄cepit q; diceret. q; verum
 c c z

dicit. Est etiam corpus xpi vt est sub sacramēto intangibile immediate ab alio. sic nec substantia spūalis tangit a loco: nec a corpe aliquo. vnde quācumq; aliquis spēm penetraret xpi corpus tangere non posset fm Ric. 4. di. fo. q. 4. ar. 2. c. Premissa ad hunc titulum pertinentia: breuiter tñf cundo grā cōtinuationis m̄c: tetigi. 7 corā declaratiōem peritiōib; referuauī. quā si quis pfundissime 7 realissime vidē cōsiderat in 4. Scoti requirat.

De accētibus remanētibus in eucharistia. ti. iz.

Postea cōsiderādum est de accētibus remanētibus in hoc sacramēto de qbus hoc firmiter tenendū est q omnia accētia sūt ibi sine subiecto. Prio. s. sine substantia. 7 h virtute diuina. Et hoc est 2grū duplici rōne. Una quo ad significatiōem. qz species sine subiecto existens exp̄sus ducit intellectū fidelis credentis bec in corpus xpi cōtēntum sub spēsbus: cum non habeant ibi stabilis p nām. Altera vō quo ad cibatiōem. quia hoc sacramētum cib; est fidei spūalis. vnde nō recet vt sit ibi aliquis cibus corporalis sed sensus eleuetur p fidem. 7 volūtas per charitatem. sic etiā species sacramētalis virtute diuina remanēt esse qd habebant p̄s. ita 7 agere. vnde possūt exteriora corpa 7 sensus immutare. nō possūt tamē alia in sacramētum cōuertere. quia in hoc sacramēto fit transtibatio: que nō fit sine verbo. Si dicat q aqua modica cōuertit in spēm vini. dicit aliq; q ibi forma tubalis aque non soluit: sed alterat. quia mutat color 7 sapor 7 odor: 7 sensus percipit proprietates vini. 7 ideo quātum ad sensum cōuertit. Alij vō dicunt q aqua cōuertit in vinū: 7 hoc virtute specierū illaz: nō in quaz in vinū: qd sit vinū fm spēm. sed est vinū fm mām tñ. sicut caro fm spēm cōuertit in carnem fm mām. Uterq; mod; dicēdi s; Res. 4. di. iz. q. 2. ar. 2. c. 1. est satis pbabil. 7 sic p; q neutro mō sege q aqua iuncta vino fiat sacramētum. 2. autē sit miraculosū q sic p se. s. sine substantia maneat accētia. nātē nō est q sic manentia agant. vnde si securis p se incidet ligna: ipam per se moueri esset miraculosum. sed incidere naturale. ita est hic.

Possūt etiam ipa accētia nūc corūpi: sicut poterant p̄s substantia panis 7 vini existere. Circa qd distinguo. q si fiat immutatio ex parte accētium que non sufficit ad corruptiōem panis vel vini ppter talem immutatiōem nō cōfinit corp; xpi aut sanguis esse sub hoc sacramēto. Si autem fiat immutatio ex parte quātitatis. sicut cum diuidit panis vel vinū i tales partes q in eis non possit saluari nā panis vel vini. non remanet corp; aut sanguis xpi sub hoc sacramēto. Et similiter ex parte qualitatis: vt cum ita immutat color 7 sapor 7 alie qualitates panis 7 vini q nullo modo possit cōpati natura panis vel vini. bec A. bo. 3. q. 77. ar. 4. c. 1. hō sic autē corūpūnt spēs sacramētales vt anihilent. sed eis aliquid sensibile in instāti succedat. 7 ita necesse est dicere q ex eis aliquid generet. qd qdem videre quō fiat est difficile. Unde circa hoc fuerit 7 si diuersi modi dicendi que s etiam Sco. re ciat: 7 reprobat. 4. di. iz. q. 2. ar. 2. q. 2. c. qbus emissis cā breuitatis dicēdū est fm Sco. ibidem. q cōfinit ibi esse eucharistia redit substantia cōposita: cui talia accētia cōueniunt: q; etiam afficiunt. 7 h etiam in instāti corūpūōis: 7 immediate a deo. Prima pars huius snie p bar. ga xus statuit illas spēs manere sine subiecto tñ in eucharistia. g statuit q nō sūt eucharistia: nō sint accētia sine subiecto 7 per p̄s in instāti illius corūpūōis: fit aliqua substantia. 2. pars probat. quia si redit aliqua substantia: non est alia q illa que p̄t illis accētibus affici. q; alia substantia non esset eoz capax. 3. pars. s. q non redit nisi immediate a deo. p; quia nullum aliud agens bec agere posset. h Sco. ibidem. Possūt etiam spēs sacramētales nutrire. quia per eandem rōnam conuertunt in corpus humanū: per quam possunt cōverti in cineres vel vermes. possūt etiam iste spēs diuidi. diuisio. n. est passio quātitatis vt est quātum. in hoc vō sacramēto est aliquid quātum per modū q; ti vt species. 7 aliquid quātum non per modum quātū vt corpus xpi. ideo diuisio fit in spēsbus: non in corpore xpi. Querit autem vtz illis spēsbus posset aliquid per misceri: vt vinū vel aqua. Rōdeo q sic Distinguit tamen Pe. 4. di. iz. q. 2. ar. 2. q. 2. c. q aut apponit vinum: aut alius liquor. Si vinum addit. aut est quātitatis

maioris: aut equalis: aut minoris. Si maioris: tunc ad omnes dimensiones sp̄i puenit: et eius cōtinuitatez totaliter tollit vel soluit. et sic etiā aliud vinum nouum quo ad actum esse incipit: et sanguis xp̄i ibi eē definit. Si equalis: similis cōtingit. Si aut minoris: tunc vsq; ad oēs dimensiones speciei nō puenit. sub p̄tibus ḡ illis ad quas puenit: sanguis xp̄i esse definit. cum ibi iā non sint accētia sine subiecto. et cōtinuitas sp̄i que sine subiecto erat: soluta sit. s̄b partibus vō illis ad quas nō puenit sanguis xp̄i manet. Puto tñ q; si additū non sit notabilis excellens: p̄pter omnium toto liquore ip̄o tanq; sacramēto v̄tēduz esset. Si vō addat liquor alius a vino in minori quantitate trāsmutat in nām speciei tamē sub p̄tibus illis ad quas liquor additus penetrat: cum nō sint ibi accētia sine subiecto: definit esse sanguis xp̄i.

De ministro eucharistie. ii. 12.

Deinde cōsiderādum est de ministro hui⁹ sacramēti. s. eucharistie. Et p̄mo in cōf. 2° in sp̄ali: de ministro inepto ex pte corporis. 3° de ministro indigno ex pte mentis. **A** circa p̄mū sciendū q; solus p̄byter p̄t cōsecrare corpus et sanguinē dñi. vt habet dñs. 25. p̄tētis. et ex sum. tri. firmiter. s. vna. Nam hec docet fides nostra quam ab aplis accepimus: et ip̄i a cōmūno. vnde etiā ordinauerūt eccliaz s̄n̄i dei institutiōem. Et quia apli: et eoz successores p̄tatem cōficiendi p̄sonis sp̄alib⁹ cōtulerunt: quos etiā p̄blyteros vocauerūt. ideo tñ eis: vt tenet fides: licet cōficere. Et s̄z Seo. 4. di. 12. q. 2. ar. i. ecclia accepit fundamētū h̄i⁹ s̄n̄i ex illo verbo Luc. 22. Hoc quocūq; fecerit: in mei memoriā facietis. vbi loquitur xp̄us aplis: v̄t ad min⁹ nō nisi discipulis: quibus non succedunt nisi p̄byteri. vt habet dñs. 21. s. i. 7. c. i. Rō autem q̄re dñs sic instituit est. quia illud sacramētum in magna reuerētia debet haberi. et ideo sp̄alibus p̄sonis debuit cōmitti. aut ḡ rōe sanctitatis: aut auctoritatis. si rōe sanctitatis. vt dicunt heretici. tunc nō esset quis certus: v̄t cōficere vel non. et salus nostra ex aliena bonitate dependēdē. Si rōe auctoritatis. cum auctoritas possit cōmitti bonis et malis. constat: q; oēs et soli p̄byteri hoc possunt. Et

hanc uocamus ordinem sacerdotij.

Quid ḡ si quis credat se p̄byterū esse: cū tamē non sit. et celebret missam. **R**espondeo non p̄ficat in veritate. sibi tamē: dūmodo al̄s bonus sit. et etiā alijs qui credūt ip̄m p̄byterum esse: audientibus eius missam: vel etiā recipientibus ab eo eucharistiaz p̄ficat tanq; si verum cōficeret sacramētum. ex te p̄f. non bapti. aplicam. in glo. Solum etiā p̄bytero cōuenit dispensare corpus xp̄i. vt habet de cōse. di. 2. puenit. nā in reuerētia eius a nulla re cōtingit: nisi cōsecrata. vnde corpale: calix: et patena cōsecrant. et similis manus sacerdotij ad tangēdum hoc sacramētum. vnde nulli alij tangere licet: nisi i necessitate. vt si caderet in terram. v̄t in aliquo alio cāu. nec etiā diaconis. di. 92. diacones. **N**ota tamē q; cum dicit. 92. di. diacones. q; diacones sub cōspectu ep̄i: vel p̄byteri: nisi his absintibus corpus dñi dare non debet a cōtrario sensu colligit: q; illis absintibus possunt dare: non tñ debent: nisi in extrema necessitate: absintibus ep̄is vel etiā p̄byteris. vt habet ibi. **D**icit etiā di. 92. diaconi. p̄sente p̄bytero diaconus eucharistiam populo si cogat necessitas: iussus erogat. Necessitas est: cum p̄byter est fessus. vel al̄s impotens hoc facere. sicut notant ibi Hug. Et si tanta sit necessitas ibi q; iussio p̄byteri non p̄t expectari: nō est expectāda: nisi p̄byter hoc in necessitate p̄hibeat ex cā exp̄sa. quia est forte vsurarius vel impenitēs: qui cōmunionē petit. quia tunc obediēdum est ei. al̄s nō. vt ibi notant Hug. Laycis autē nullo mō cōp̄t dispensare hoc sacramētum. de cōse. di. 2. puenit. **D**ispensatio vō sanguinis non p̄tinet tñ ad p̄byterum: sed etiā ad diaconē. quia cōtinet i vase. et sic nō tangit a dispensante. sicut corpus xp̄i. id magis cōuenit ei dispensatio sanguis.

Circa 2° q̄d est de ministro inepto ex parte corporis querunt plura. **1°** v̄t defectus corporalis in p̄bytero impediat a celebratiōe missę. **R**espondeo debilitas vel egritudo supueniēs ordini sacerdotali non tollit ordinem: impedit tamē ordinis executiōem quo ad cōsecratiōem eucharistie. qñq; qdam p̄pter impossibilitatem executiōis. vt si p̄inetur oculis. vel digitis. vel vsu loquē. **2°** qñq; autem p̄pter vitium nature. vt si patiatur morbum caducū. vel etiā aliquā mētis

alienationem. quibus propter abhominatorem.
 ut patet de leproso: quod non debet publice cele-
 brare. et hoc est verum quo ad sanos. Potest
 tamen dicere missam occulte: et etiam celebra-
 re leprosis: nisi in unum inualuerit lepra quod pro
 corrosionem membrorum ad hoc reddit eum
 impotentem. Item autem presbyteri quibus propter
 aliquid predictorum non permittitur celebrare:
 omnia alia pertinentia ad sacerdotale officium:
 possunt facere. et de cle. egro. c. 2. **Q**uid
 de presbytero qui duos digitos vel est unum
 de illis cum quibus hostiam leuat perdidit.
 Respondetur. talis celebrare non potest. ar. ibidem.
 Dicunt tamen Hostii. et Innocentius. et sic. c. i. quod si
 quis tantum perdidit de digito quod non possit ce-
 lebrare sine scandalo: potest episcopus dispensare
 quod celebret in occulto: non in publico.
Quid de presbytero demoniaco. Respondetur.
 demoniacus. aut est ex toto liberatus. et tunc
 potest celebrare sicut in Angliis. sicut alios vero ce-
 lebrare non debet. aut non est ex toto libe-
 ratus. et tunc non debet celebrare donec fu-
 erit liberatus penitus. de. 22. c. 1. et. 7. ca.
 usque adeo. **Q**uid de furiosis lunaticis:
 et epilepticis sine caducis. Respondetur. si
 sint ex toto libati possunt celebrare. Si vero
 sepe accideret eis huiusmodi passiones oino
 cessare debent a celebratione missae. 7. q. 2.
 in lris. Si autem raro et sine electione spume
 et emissionem confuse vocis accidant: non pro-
 hibentur. dum tamen habeant iuxta se alium
 presbyterum qui officia cepta suppleat si defici-
 ant vel collidant ad terram. 7. q. i. illud.
 quanto antequam tempore presbiteri debeant et qualiter
 ut liberate sint dicte persone. habet. de. 22.
 c. 1. allegato c. 1. et. 7. q. 2. §. vlt. Et potest
 dici quod tempus presbiterii est arbitrarium pen-
 satis circumstantiis persone vel dignitatis et
 alijs huiusmodi. Alia de hac materia vide
 j. li. 6. de cor. viti.

Circa 3. s. de ministro indigno ex
 parte mentis querunt plura. scilicet
 utrum malus presbyter possit eucharis-
 tiam consecrare. Respondetur quod sic. et hoc patet
 ex supradictis in prima questione huius tituli. et in
 titulo de sacramentis in c. 1. ar. de administratione
 sacramentorum. q. i. 7. 2. Item autem potest: non tamen
 debet. quia peccat. et de cele. miss. de homie
 in tex. et glo. 3. et de consec. dist. 2. quotidie.
 7. i. q. i. sacerdotes. talis. n. suspensus est qui
 ad se. et de c. 1. de. 7. mul. c. vlt. **U**trum
 quilibet presbyter quantumcumque malus pos-
 sit hoc sacramentum consecrare. Respondetur. hoc
 dupliciter potest intelligi. aut de iure aut de

facto. Si primo modo. non omnis sacerdos po-
 test hoc sacramentum consecrare. quia nec irregularis.
 nec interdictus. nec suspensus. ab executione eorum qui sunt ordinis. nec ex-
 comunicatus. nec simoniacus. nec schismaticus.
 nec hereticus. nec degradatus siue suspen-
 sus sine repositus. nec fornicator notorius
 hoc sacramentum potest de iure consecrare. quia
 cuilibet predictorum prohibitus est usus presbiterii
 sacerdotalis. et hoc presbiteri posset per mul-
 tos canones. sed hoc omitto gratia breuitatis.
 unde consecrando gravissime peccat. **2**
 modo quilibet sacerdos potest hoc sacramen-
 tum consecrare. quia nullus sacerdos quan-
 tumcumque nepharus amittit caracterem sacer-
 dotalem super quem fundatur potest consecrari.
 unde si quis predictorum super materia debita dicat
 formam verborum predictam debitam cum in-
 tentione faciendi. quod facit ecclesia vere con-
 vertit substantiam panis in corpus christi. et substantiam
 vini in sanguinem. hoc Ricus. 4. dist. 13. q. 1
 ar. i. c. Nec obstat predictis quod dicitur de. 22.
 §. 1. ad hoc que tibi syllogisticum. et ali-
 bi. si quis nisi in ecclesia. nec est verum corpus christi
 nec vera sacerdotia: nec vera sacrificia. quia
 illud et omnia alia iura filia debent intelligi
 de veritate fructus. non de veritate sacra-
 menti. Nec etiam illud quod dicitur ibidem. s.
 quod hereticis solum baptismum ratum esse pro-
 mittimus. intelligitur. n. quod licet eis in neces-
 sitate baptizare sed in nullo casu possit licite
 eucharistiam consecrare. vel alia sacra-
 menta conferre. Nec etiam illud quod di-
 citur i. q. i. quod degradatus habet
 et presbiterium baptizandi: non tamen consecrandi. quia
 debet intelligi inquisitione non assertive. ut
 ex circumstantia potest haberi. **S**ciendum
 tamen quod si presbiter ab ecclesia vere consecratus
 sicut predicta non tamen est efficax officio eius cu-
 ius ratio est: quia presbyter in missa et officio
 bus loquitur in persona ecclesie. in cuius unitate
 manet. et ideo si separaretur ab ecclesia
 eius non valeret. sed in consecratione
 loquitur in persona christi cuius vicem gerit in
 hoc presbiterio et characteri presbiterii. et ideo si pres-
 biter ab unitate ecclesie missa celebrat: quia
 presbiterii ordinis non perdidit: consecrat verum
 corpus et sanguinem christi. hoc Ricus. 3. q. 82
 ar. 7. c. 3.

Quid de celebratione missae. tit. i. 4.

Postea considerandum est de ritu
 celebrandi hoc sacramentum. si-
 ne de celebratione missae. Et per de

ipsa celebratio in cōi. 2° in spālī & cele-
 bratioe p̄byteri mali. 3° & tempore cele-
 bratiois. 4° & loco & vase. ¶ Circa p̄-
 m̄i querunt plura. s. vtz liceat p̄bytero
 penitus a cōsecratioe eucharistie abstinere
 B̄ndeo circa hoc est duplex modus dice-
 di. Unus est: q̄ p̄bytero liceat oīno a cōse-
 cratioe abstinere: nisi teneat ex cura sibi
 & missa populo celebrare & sacramēta p̄e-
 bere. puta si sit p̄byter parrochialis vi-
 uens & altari debet seruire altari. si autē
 & altari nō viuat: sed in libertate sua re-
 maneat: non tenet magis q̄ alius & debi-
 to. sed magis & bono & equo. & huius sen-
 tentie est B̄n̄. 4. di. 12. p. z. q. z. ar. 1. q. z. o.
 ¶ Sed cōtra hoc obijcit. quia p̄bytero
 impositū est sacrificandi officii. sed offici-
 um sine vsu est ociosum. Et etiam q̄ habz
 talentū eo vti tenet. ne cum seruo nequā
 damnet. & tenet sacrificare. B̄ndeo offi-
 cium sacrificandi nō imponit. vt illud ho-
 mo necessario exequat. sed p̄ loco & tem-
 pore vt expedire sibi videbit. & ideo si cō-
 scia dicit q̄ ob sui indignitatem & sacra-
 menti reuerentiā abstinat: non peccat. B̄
 B̄n̄. vbi. s. ¶ Alius modus dicendi est
 q̄ qlibet tenet vti gratia sibi data: cū fu-
 erit oportunū s̄m illud z^a B̄n̄. 6. No-
 tamur vos ne inuaniū gr̄am d̄i recipiat.
 Opportunitas autem cōsecrādi non attendi-
 tur n̄ per cōparatiōem ad fideles x̄pi: q̄
 bus optet sacramēta ministrare. sed p̄nci-
 paliter p̄ cōparatiōem ad eum cui in cō-
 secratioe huius sacramēti sacrificiū offer-
 tur. & ideo nō licet p̄bytero etiam si non ha-
 beat curam aīarum oīno a celebratioe
 cessare. sed saltem videt q̄ teneat celebra-
 re in p̄cipuis festis: & maxie in illis in q̄
 bus cōsueuerūt cōdicare fideles. & hui⁹ sen-
 tentie est Richar. 4. di. 12. q. z. ar. z. c. &
 B̄n̄. 4. di. 12. q. 1. arti. z. q. 1. c. vnde p̄s-
 byter q̄ hac gr̄a sine p̄tate loco & tpe debi-
 tis & cōuenienti. habita oportunitate & di-
 spositiōe nō vult vti: sed notabiliter negli-
 git: peccat. Et multum timē debet ne sic ser-
 uis nequā qui d̄i sui pecuniam abscondit
 & eam ociosā dimisit: iudicet a d̄o: nisi
 se corrigat. p̄pter qd̄ eī & cele. mis. volen-
 tes. §. sunt. & aliqui rep̄bendunt q̄ missaz
 solennia vtz celebrant quater in anno. B̄
 Richar. vbi. s. ¶ Vtz p̄byter cōsecrās
 teneat sumere hoc sacramētum. B̄ndeo
 q̄ sic. tam corporis q̄ sanguinis. & h̄ ha-
 bet & cōse. di. z. relatiū. nam vt. s. dictū

est: eucharistia non t̄m est sacramētum: sed
 etiam sacrificiū. quicūq; autē sacrificiū
 offert debet esse sacrificij particeps. qz ex-
 terius sacrificiū qd̄ offert est signū interi-
 oris sacrificij quo aliquis se deo offert. vt
 dicit Aug. 10. c. ci. vi. Unde p̄ hoc q̄ p̄-
 cipat sacrificiū exterius ostendit se sacri-
 cij interius p̄petrasse. Similit̄ per hoc q̄
 sacrificiū populo dispensat: ostendit se et-
 se dispensatorē diuinorū ipoz: quoz ipse
 p̄us debet particeps esse. vt dicit Diony.
 in eccle. ierarch. & ideo p̄us debet sumē q̄
 populo dispensare. Nam p̄ hoc fit p̄iceps
 q̄ & sacrificio sumit. l. Cor. 10. Nōne qui
 edant hostias participes sūt altaris. & ideo
 necesse est q̄ p̄byter quicūq; celebrat: h̄
 sacramētum integre sumat. ¶ Quid si
 quis. i. missam infirmaret ad mortem: &
 p̄byter non haberet aliam hostiam cōse-
 cratam q̄ illam quam cōsecrauit. nūqd
 p̄byter illi debet hostiam dare & a sūptio-
 ne abstinere. B̄ndeo q̄ non. sed potius
 illam hostiam dinidet & ptem sumet sibi
 & alterā dabit illi. B̄n̄. 4. di. 12. q. z. ar. z.
 q. z. c. 1°. ¶ Vtz si corp⁹ x̄pi appareat mi-
 raculose in altari sub sp̄e carnis vel san-
 guinis sit sumēdum. B̄ndeo ab eo sumi
 nō debet: cui in tali specie appar. qz non
 apparet sub specie cōuenienti humane re-
 sectiōi. Dicit. n. Hiero. sup Leuit. & hac
 qdem hostia que in x̄pi cōmemoratiōem
 mirabiliter fit: edere licet. & illa vō quam
 x̄ps in ara crucis obtulit s̄m: nulli ede-
 re licet. nec p̄pter hoc p̄byter transgredit̄
 quia ea que miraculose sunt legib⁹ non
 subdunt. Cōsulēdum tamē esset p̄byte-
 ro q̄ iterato corpus & sanguinem d̄i cō-
 secraret: & sumeret. hec B̄n̄. 3. q. 82. arti.
 4. c. 3°. ¶ Vtz pluribus sacerdotib⁹ ean-
 dem hostiam liceat cōsecrare. B̄ndeo. de
 lege cōi non debet nisi vnus p̄byter ean-
 dem hostiam cōsecrare. Ex cā tamen spe-
 ciali sup eandem hostiam possūt plures
 p̄byteri cōsecratiois verba p̄ferre. non
 tamē qlibet nisi semel t̄m. Sicut. n. s. di-
 ctum est. p̄byter cum ordinat̄: in gradu
 eoz cōstituit̄ qui acceperūt in cena a do-
 mino p̄tatem cōsecrandi. & ideo in qbus-
 dam ecclijs. sicut apli cōsecauerūt x̄po ce-
 nanti: ita ad rep̄sentāduz hoc p̄byteri no-
 ti ordinati cōcelebrant ep̄o ordinātī. Di-
 cit enim Inno. de offi. mis. parte. z. c. 12. cō-
 fuerūt p̄byteri cardinales Romanuz
 circūflare pontificem: & cum eo pariter

celebrare. cuius consummatam est sacrificium
 de manu eius immundities accipere significat
 res aplos: q cum dno discubentes: sacra
 de manu eius eucharistia acceperunt. Et si
 cut dicit idem ibidem: sine huius sine posterius
 q epus pferat verba consecrationis pbr
 nouiter ordinati: referri debet eoz intentio
 ad instans. platiōis ep: cui pncipalit ce
 lebranti cōcelebrat: tunc omēs cōfici
 unt sil. Alijs vō videt q cōcelebrantes
 epō non debēt illa verba dicere intentione
 cōsecrandi: sed tñmō māliter recitare: vt
 s. representēt q quādo discipuli a xpo pote
 statē acceperūt cōsecrandi somnam dedit
 eis cōficiendū. Si. n. alij sacerdotes ab ep
 scopo illa verba pferent intentione conse
 crandi in cōueniens semp accidē posset si
 quis diligēter cōsideret. hęc Rich. 4. dis.
 iz. q. z. ar. i. c. tñ hoc nō explico: sed pru
 denti lectori grā benenitatis relinquo.
 Scdm autē Alber. li. de celeb. mis. plures
 pbr̄i non debent vnam hostiaz pscra
 re. quia fm Aug. iniuria fieret sacramen
 to. Id autē plures pbr̄i assistūt pape: b
 fit ppter obsequiū. sed ipi signa non faci
 unt nec verba dicunt: nec facere vel dice
 re debent. Pbr̄i vō de nouo ordinati
 assistunt epō ordinanti ppter reuerētia sa
 cramenti: ppter doctrina. 7 ideo signa fa
 ciunt ad exemplū ep̄i: vt sint in exerci
 cio officij suscepti. nō verba cōsecrationis
 nō dicunt. Ad hoc nota q fm cōueni
 entiam dierū sunt celebrāda cōuenienter
 solennia missarū. quotidie. n. dici possunt
 missę defunctorū dñmō missa diei compe
 tens nō omittat. e. x. de cele. mis. cum crea
 tura. Nam 7 omēs missę celebrant p sa
 lute viuoz 7 mortuoz. eo. ti. qdam. vnde
 male faciunt qdam: qui postposito officio
 feriali celebrant missam de sanctis: quozū
 non sunt tūc festa. vt ibidē dicit. 7 si qñ
 missę peculiāres. i. spāles sine votine dica
 tur in diebus solēnibus a pbr̄is nō de
 bent ita solennitē celebrari q p eas a mis
 sarū solennitē q canonicē sunt hora cer
 ta vel tertia populus abstrahat. de cōse.
 di. i. 7 hoc attendendū. Item in mis
 sa debent esse plures ad min^o duo qui re
 spōdeant pbr̄o. vt habet de cōse. di. i. b
 quoq. quia vt ibi dicit: cum pluraliter a
 sacerdote dicat dñs vobiscū. 7 Orate
 p me. hoc quoq. aptissime cōuenit vt ei^o
 salutatioi respondeat. vnde etiam ad ma
 iorem solennitatē ibidē statutum legit q

ep̄s qñ celebrat solēnibus festis: tunc
 debent cum circūstare septē vel qñq. aut
 tres diaconi q eius oculi dicunt: 7 subdi
 aconi 7 reliqui ministri. de cōse. di. i. ep̄us
 7. c. se. In missis vō pnatīs sufficit habē
 vnam mīstrum q gerit psonam totius po
 puli: in cuius psona pbr̄o respōdet. si
 ne mīstro autē sibi respōdente nunq. mis
 sam: nec alia diuina officia celebrabit. 7. q
 i. illud. 7 de cōse. di. z. 7 hoc statutum. 7. c.
 nemo. 7. e. x. 7 si. pbr̄. pponit. in fi. Ep̄s vō
 sine diacono celebrare non pōt: nisi neces
 sitas cogat. di. 9. diaconi. in glo. Item
 pbr̄i pōt in sine missę dare benedictōez
 simplicem: etiam pntē epō. di. 9. ecce. Et
 solennitate vō illa. f. Sit nomen dñi bene
 dictum. vel humiliare vos ad bñdictōez
 z. nō debent dare nisi ep̄i. non debent in
 quā alij nisi teneant calicem: aut aliquid
 tale. 7 ita possunt intelligi p̄traria inra. di.
 zi. vniq. 7. z. 6. q. 6. mīstrare. Uel dic q p
 byter dum celebrat p̄sente epō sibi a b̄z in
 nuere vt ip̄e velit benedicē: qd si velit pbr̄
 byter non benedicet. di. zi. vniq. sin aut
 pbr̄i supplet benedictōem p̄dictam. Et
 sic loquit illud. c. p̄allegatū. ecce. di. 9. ar
 de cōse. di. i. cum ad celebrādas. Nec erit
 necessaria alia licentia ep̄i exp̄sa. ex hoc
 enim solo q pmittit cum missam celebra
 re: intelligit per p̄ns omia que spectāt ad
 missam pertinē. ar. e. x. de offi. vli p̄trca. b
 Ray. Abbates tamē qui possūt ex puile
 gio pape solennitē bñdicere: possunt in
 is eccl̄is quādo celebrāt officia diuina p
 missam vesperas 7 matutinas solennitē
 populum benedicere. Alij vō abbates nō
 possunt hoc facere: nisi hoc sit cōcessum
 exp̄sse. e. x. de pu. l. quoniā. Item lz aliq
 sit bene meriti: non tamē p̄test benedicē
 nisi fuerit ordinatus ad exhibēdum bene
 dictōis mysteriū. xi. autem est tribuē be
 nedictōis effectū. i. q. i. dictum est. Nec de
 bet inferior benedicē sup̄iorem etiā si ad
 p̄nunciādum aliquam lectiōem petat be
 nedictōem. di. zi. vniq. vbi notauit Jo.
 q alicubi epō volenti legere lectiōem: 7 di
 centi t̄ube dñe benedicē. respondet. Ora
 p nob̄ sancte p̄r: vt mīfereat n̄i i. xus n̄f
 alibi inferior die. In. co. bñ. Et ip̄emet ep̄s
 bñdicat. Item nō licet celebrare sine igne. p
 ppter eccl̄ie cōstitutōem fm quam si q
 cōtrarium faceret: officio vel beneficio pri
 uari deberet. e. x. de cele. mis. c. vlti. 2° pro
 pter ip̄ius ignis significatiōem. significat

enim feruore dilectiois: propter quem Christus
hoc sacramentum instituit: et pro nobis passus
fuit. significat etiam quod sacramentum illud
operatur in digne celebrante et suscipiente au-
gmentum illuminatio in intellectu: et seruo-
rum charitatis in affectu. 3° propter figu-
rationem. hoc enim figuratum fuit per ignem. et
quo dicitur Leuiticus 6. Ignis in altari meo semper
ardebit. et per ignem qui virit sub aqua an-
nis. 70. ut habetur in glo. et cretalis pallegl.

Item precipit sacerdotibus: quod frequenter
deceant plebem: ut cum in celebratioe mis-
sae eleuat hostia salutaris: se reuerenter
inclinat genibus flexis. Idem faciet etiam
cum portat presbiter ad infirmum. et ex cele-
bratione. cum quali vero solemnitate debeat
eam egro deferre habet ibidem. Item officium
in missa recolit nomen domini: debent fideles
fletere genua cordis: quod saltem testantur in
clinatioe capitis. ut patet in consuetudine Inno.
et ex c. m. ec. recet. Item presbiter visitans
infirmum debet esse munus pluribus hostiis
sacris. ita quod in reditu ipsi non idolatret
orando. si antequam omnes expenderit: faciat
cessare sonum campanae. vel faciat aliud si-
gnum: quod homines non adoret. et ex c. m. ec.
sancti. Expositio sitidem et rationem eorum quod dicitur
in missa: o mittere gratia benedictionis. et si quis in
uenire. quere in li. de sacris.

Sequitur videre de 2°. scilicet de celebrati-
one presbiteri mali. circa quod queruntur
plura. scilicet. ut missa mali sacer-
dotis valeat minus quam boni. 1° in missa
est duo considerare. scilicet ipsum sacramentum: quod
est principale. et officium que sunt pro viuis:
et mortuis. **U**tum ad primum non minus
valeat missa mali presbiteri quam boni. vnde Au-
gustinus. li. de corpore christi. et habetur. i. q. i. intra.
in misterio corporis et sanguinis domini nihil a
bono magis: nihil a malo minus proficit
sacerdote. **Q**uod antequam fit ibi dupliciter po-
test considerari. Uno modo in quantum habet effica-
ciam ex deuotione presbiteri orantis. et sic mis-
sa melioris sacerdotis est fructuosior.
Alio modo in quantum profertur in persona totius
ecclesie. cuius presbiter est minister. et quo ad hoc
est fructuosa: non tamen officio peccatoris sacer-
dotis in missa. sed etiam omnes alie oratio-
nes quas facit in officijs ecclesiasticis in quibus
gerit personam ecclesie. **Q**uod omnes autem eius
puate non sunt fructuose secundum illud Eccl.
23. Qui declinat aurem suam ne audiat le-
gem oratio eius erit execrabilis. vnde si quis
audiat libentius missam sacerdotis boni

quam mali vel deuotionis quam minus deuoti.
credo quod bene faciat domino cum in subali-
bus excedere potestatem non credat. aliter pi-
culose erraret. **I**dem concordat Hostiensis. 4. dist.
12. q. i. arti. 4. c. Pe. 4. dist. 12. arti. 2. q. 2.
Abbas. 2. q. 82. ar. 6. Ricardus. 4. di. 12. q. 1. ar.
i. c. 5. et Seco. 4. dist. 12. q. 2. c. 2. **U**ter
presbiter qui scient est malus teneat celebra-
re. **R**pondeo presbiter peccator si per suam sit
ordinis executione priuatus: vel simpliciter
vel ad tempus: redditus est impotens ad sacri-
ficii offerendum. et ideo obligatio tollitur. **S**i
autem cedit sibi in extrinsecum spirituali fru-
ctus: magis quam in augmentum. **S**i vero non sit
priuatus potestate celebrandi non soluit obliga-
tio. non enim est perplexus. quia potest et potest pe-
nitere: et celebrare. **H**ec Abbas. 4. di. 9. ar. 3.
q. i. c. 2. **Q**uid si talis presbiter non habet
copiam confessionis. **R**espondeo huiusmodi quoniam ha-
bet. in missione illius quoniam. **Q**uid ex pre-
bytero cui postquam est indutus occurrit 12.
vt. j. ti. de defectibus emergentibus in celebra-
tione. **Q**uis magis peccat. scilicet presbiter malus:
qui se conficere fingit: et non conficit. vel il-
le qui conficit. **R**pondeo ille qui conficere fingit
et non conficit: falsa enim sunt abolenda reme-
dia: que sunt veris grauiora periculis. et ex
de cele. mis. de homic. quod Lanerc. sic intel-
ligit et bene: ut dicit in glo. quia grauius
peccat presbiter criminiosus qui se celebrare si-
mulat: et non celebrat quam si celebraret. quia
in primo casu in pluribus delinquit. **U**ter enim
offendit: et populum decipit: ut dicit ibi lra.
In 2° tamen deum offendit. vnde talia reme-
dia nullus debet inuenire. quia falsa sunt.
ex eo quod non conficit: et videtur conficere. et iteo
grauiora sunt quam vera pericula peccatoris qui
conficit. **Q**uis magis peccat. vtrum malus
presbiter qui conficit et non sumit: quam ille qui
vtrumque facit. **Q**uis etiam magis peccat: vel
ille qui sumit corpus et sanguinem. vel qui sumit
alterum tamen. **R**pondeo. grauius peccat qui con-
ficit et non sumit quam qui vtrumque facit. et qui
sumit alterum tamen: quam qui vtrumque. **R**atio hu-
ius est. quia irreuerentia dupliciter fit sacra-
mento. Uno modo cum minister est indignus
Alio modo cum non solum est indignus: sed
etiam non seruat ritum quem debet. et tunc
non tamen non exhibet sacramento reuerenti-
am quam debet. sed etiam facit contumeli-
am. quia sacramentum non perficit: sed in-
completum dimittit. et incurrit etiam inobe-
dientiam. quia contra statutum ecclesie con-
mittit. quod. scilicet. est: ut qui sacramentum conficit

sumat. 7 vtrūq. s. corp^o 7 sanguinē sumat
de cōse. dīf. 2. r. clatū. bec Bōn. 4. di. 12. du
bi. circa līam. q. 2. **Q**uid de illis qui sci
enter legunt p. vīnis defunctoz. missam.
Bndeo tales si faciunt ppter odium pua
tū: grauiissime peccant. 7 nisi p legitimā pe
nitētiā se purgauerint: si cōtēti fuerint:
indistincte deponi debēt. Et ad agēdā pniaz
tā ipī presbī q̄ q̄ eos ad h. incitauerūt ce
bent ex hīs ppetuū ergastulo: seu monaste
rio relegari. hoc totū habet. 26. q. 5. qui
cunq. sacerdoti.

Sequit vidē de 3°. s. de tempore ce
lebratiōis. 7 circa hoc querūt plu
ra. s. vtz missa debeat quotidie in
ecclesia celebrari. Bndeo in missa recolit
passio xpi fm q̄ eius effect^o ad fides ex
rūat. sed tempore passiōis recolit tñ fm
q̄ in xpo capite nostro fuit pfecta. qd̄ qui
dem factum est semel. quotidie vō fructuz
passiōis percipiunt fides. 7 ideo illa cōme
moratio fit tñ semel in anno. hoc autē cō
tinne 7 ppter fructum 7 ppter memoriā in
gen. 7 recipit autē dies vneris sancta: 7
sabbati sancti: i. qd̄ nō o3 missa celebra
ri. de cōse. di. 2. sabbato vō. Illa vō que in
sabbato celebrat. non ad sabbatum: s. ad
noctem paschalis festiuitat: vt in eius ora
tiōe patet. noscūt pertinē. **S**ed quare in
die vneris nō celebrat. **R**o. veniēte vīta
te: cessat figura. hoc autē sacramētū est fi
gura quedam: 7 exemplū dñice passiōis:
vt dictum est. 7 ideo in die quo passio xpi
put est gesta recolit huius sacramētū mi
nime psecratio celebrat. **Q**uare seruat
corp^o xpi cōsecratū in die iouis sancti: su
mendū in die vneris sancti. Bndeo ne
etiā illo die ecclesia sit sine fructu passiōis:
exhibito nobis p hoc sacramētū. **Q**ua
re etiā nō reseruat sanguis. Bndeo p
pter piculum effusiōis. **Q**uare in nata
li dñi ter celebrat missa. Bndeo ppter tri
plicem natiuitatē representandā. i. aeternam.
temporalē. 7 spūalem: que oīf tanq̄ luci
fer in cordib^o nostris. vt dicit. 2. Pe. i. Si
milit ppter representandū tpale 7 corpale.
Nam vt dicit de cōse. di. i. nocte sancta.
in glo. tres missae natalis die oīf celebrat.
vna ante legem quando eramus in tene
bris. 2ª cum dicit. 7 significat temp^o sub
lege: quādo nōdum plena agnitio habe
bat. 3ª san die plena: 7 significat tempus

grē: quādo iam plena agnitio habet. Ce
lebrant etiam tres missae p̄dictis tempori
bus. ideo: quia multi homines tñ tempoz
per xpi natiuitatē corpalem saluant. bec
Richard. 4. di. 12. q. 2. ar. 3. 7. 4. c. **U**tz
debeat tñ de die celebrari. Bndeo q̄ sic.
q̄ ipse xps est p̄ns in h. sacramēto. qui di
cit Jo. 9°. De optet oprari opera eius q̄
misit me conec dies est. venit nox quādo
nemo pōt opari. q̄ diu sum in mūdo lux
sum mundi. Debet in quā celebrari in tē
ita tñ q̄ p̄ncipium diei sumat quādo au
roza incipit apparere. tunc enī quodāmo
sol dicit ortus in q̄ tum claritas radiorū
eius apparet. spūaliter tamē nocte natali
mini missa celebrat. quia nocte dñi ē na
tus. de cōse. di. i. nocte. 7 similis in sabbato
sancto solebat antigtus celebrari circa
p̄ncipium noctis. quia dñs nocte surre
xit. i. cum adhuc essent tenebre ante mani
festū solis ortum. **N**ota igit fm Ro. 6.
q̄ qui scienter ante diem celebrat: cum sit
cōtra cōsuetudines ḡhalem ecclesie peccat
mortalit. nisi super hoc p ep̄m: vel superio
rem dispensaret in casu. vt si aliquē vl. al
quos ad mortē ptingeret infirmari: nec
eucharistia posset haberi nisi cōficeret an
te diem. Idem dicendū est de celebrandi^o
matutinis nōdum dicitis. cum id etiam sit
cōtra cōsuetudinē ḡhalem 7 ap̄ robarat.
hoc etiam vult Bōn. in sum. Qui autem
celebrat ante q̄ p̄nam dicat: non peccat
mortalit nisi sit p̄traria cōsuetudo. aut fa
ciat cōtra statutum synodale vel p̄uincia
le. bec Ro. 6. **N**otādum etiam q̄ Bōn.
dicit titulo de sacramētis q̄ clerici p̄gri
ni dicere possunt omēs horas suas. i. p̄
nam. tertiam. sextam. nonam. 7 vesp̄as
7 postea facere iter suum. qd̄ etiam de ca
rialibus itelligi potest. ar. ad hoc extra de
cele. mis. c. i. **Q**ua hora diei debet cele
brari. Bndeo in celebratiōe huius myste
rii attendit 7 representat dñice passiōis
modus. 7 participatio fructus eius. 7 h̄
vtrūq. oportuit determinari tempus cōgru
um 7 aptum ad celebratiōem hui^o sacra
menti. quia enim fructu dominice passio
nis indigemus quotidie ppter quōtidia
nos defecimus. ideo quotidie hoc sacramē
tum regulariter offert. vnde etiam domi
nus petere docet. Lud. ii. Panem nostruz
quotidianū da nobis hodie. quod Ang.
exponēs libro de verbis dominicis: ait. si quo
tidian^o est panis: cur post annum illuz sit

mas: quæadmodum greci i orietate consuevit accipere quotidie: quod quotidie tibi pfit. sic vine q̄ quotidie meraris accipere. q̄a v̄o passio domini celebrata fuit a tertia hora vsq̄ ad nonam. ideo regularit̄ hoc sacramētum in illa parte diei solennit̄ celebrat̄ in ecclesia. ¶ Utr̄ in sero possit celebrari. Hæc sicut dictum est: Christus voluit hoc sacramētum tradere vltio discipulis: vt fortius eorum cordib⁹ imp̄meret. 7 ideo in sero consecrauit post cenam 7 eis tradidit. Et nobis autē celebratur hora passiois officii. i. in diebus festis in tertia quādo fuit crucifixus linguis in deozū. vt dicit̄ Mat̄. 15. Et quādo sp̄s sanctus descendit super discipulos. In diebus v̄o non festis: aut ferijs hora sexta. quādo fuit crucifixus manib⁹ militum. vt habet̄ Jo. 19. In diebus autem ieiuniorū in nona: quādo emisit sp̄m. vt habetur Mat̄. 27. & cōse. di. 1. solent. Potest tamen tardari maxime: quādo debent ordines tradi. quia pertinet ad dominicam: sequentem. di. 75. fm̄ q̄ a patribus. 7 precipue in sabbato sancto. quia missa pertinet ad noctem sequentem. Possunt tamen missæ celebrari in prima parte diei ppter aliquam necessitatem. & cōse. di. 1. nocte. Unde q̄ dicit̄ q̄ ante horam tertiā nō est celebrādum nisi in natiuitate domini. & cōse. di. 1. nocte. intelligit̄ de missa conuenticali: in qua est cōcursum populi que debet hora tertia diei. ¶ Attēdendum tamen q̄ si presb̄ solus sit in ecclesia: non celebrat vsq̄ ad horam tertiā. sed vsq̄ tūc seruabit ieiunium: vt necessitatibus peregrinorū 7 hospitiū: sine dinerforū cōmēntium infirmorū atq̄ defunctorū succurrē possit. extra de cele. mis. c. 1. In ecclesijs autem p̄uenticialibus sine collegiatis. 7 si missa cantet̄ p̄ma hora diei: vt dictum est. nihilomin⁹ in tertia cantari solennius debz 7 sic intelligo & cōse. di. 1. nocte. vbi dicit̄. Reliquis v̄o temporib⁹ missarū celebrationes ante horam diei tertiā minime celebrant̄: subaudi solennes. hæc Hof

¶ Utrū presb̄ possit eadem die pluries celebrare. Hæc vt habet̄ & cōse. di. 1. sufficit presb̄o in die semel celebrare. q̄a Christus semel est passus: 7 totum mūdū redemit. 7 valde est felix qui semel in die digne celebrare potest. Quidam tamen vnam missam p̄ defunctis dicunt. 7 aliam de die si est necesse. Sui vero pro pecu-

nia vel adulationibus secularium vna die presumit pluries celebrare: non estimo damnationem euadere. Item extra de cele. mis. c. 1. dicit̄ q̄ p̄ter natalem domini: nisi necessitas suadeat presb̄tero semel in die sufficit celebrare. & hoc etiā habet̄ ibidē. c. referētis. Ex predictis patet q̄ in omnibus casibus licet vni presb̄tero pluries eadem die celebrare. Unus est de die natiuitatis domini. Alius est pro defunctis si sit necesse. quem casum intelligo fm̄ Rod. non t̄m̄ quando finis est presens. vt quidam dicunt. cum canon non distinguat. vtrum presente sanere fieri debeat: aut in amminersario: aut pro ratione. dum tamen intentio non sit corrupta: nec cōtra loci cōsuetudines approbata: vel contra cōstitutiones synodales fiat. ¶ Quidam etiam moti de verbo dicti canonis. scz. nisi causa necessitatis suadeat. addunt cuz Ray. alios quatuor casus scz. peregrinorū necessitate. vel hospitium cōmēntium. vel infirmorū. vel nuptiarū. vbi tempus labaret̄. Sup̄dictis etiā cōsonat Bern. in glo. super illud. c. consulti. dicens q̄ presb̄ter potest in eadem ecclesia eadem die celebrare pluries. vel ppter necessitatem. vt quando celebrauit missam de die: postea moritur aliquis. vel ppter bonitatem seu vtilitatem: vt si dicta missa superueniat aliqua persona magna que velit audire missam. ar. extra de celeb. mis. c. 1. 7. 2. alis sufficit vnam dicere: nec prohibet̄ ex hoc expresse: q̄ dicit pluries celebrare. Hostien. vero addit dictis casibus septimū casum. scz. quando ppter paucitatem clericorū: vel paupertatem ecclesiariū: one ecclesie vni presb̄tero cōmendat̄. ar. extra de cele. mis. c. 1. creatura. 7 ca. cōsultuisti. 7 de secreta. di. 1. sufficit. ¶ Nota tamen q̄ quādo presb̄ter debet aliam missam celebrare: non debet vinum perfusiois sumere: seu non debet manū vino perfundere in prima. quia illud celebrationem aliam impediret. extra eo. ti. ex pte.

¶ Equit̄ videre de quarto. scz. de loco 7 vasis celebrationis. Et circa hoc querunt̄ plura. scz. vtrū celebrari debeat in vasis sacratis. Hæc deo q̄ sic. Nam in his que cōcurrunt ad hoc sacramentum duo cōsiderant̄. vnus pertinet ad representationem eorum:

que circa passionem dñi sunt acta. **A**liud ad reuerentiam huius sacramenti: in quo **L**ibellus vere continet. unde etiã consecrationes his rebus adhibent que veniunt in usum huius sacramenti. tum propter reuerentiam. tum ad representandum sanctitatis effectum: qui ex xpi p̄sentia passionis fm̄ illud **Deb.** vlti. vt sanctificaret p̄ suum sanguinem pplm̄ x̄c. **U**tz debeat missa dici tñ in domo. **B**enedo q̄ sic regularit̄ fm̄ illud **i. 2. bi. 2.** Scias quomodo spectat te conuersari in domo: que est ecclesia dei vni. extra. n. ecclesiam non est locus veri sacrificij. vt dicit **Augl.** 7 quia ecclesia non erat recludenda sub finibus indecor: sed i vniuerso mundo diffundenda. ideo xpi passio est sub diuo celebrata: vt sic totus mundus se habeat ad xpi passionem vt domus. Et tñ vt dicit **de cõse. dis. i. circa finem. 7. c. cõcedim.** In itinere possit si ecclesia defuerit sub diuo seu tentorio: si tabula altaris consecrata: ceteraq; misteria sacra ad istud officij pertinentia ibi affuerint: missar. solennia celebrare cõcedimus. **I**tem intelligit̄ fm̄ **Ray.** vt possit in exercitu honesto: vt filij non tñ p̄t celebrari in nauis de mari vel flumibus: ne ea nutante sanguis effusio. vel corpis indebita motio fiat. **U**tz domus in q̄ celebrat̄ debeat esse consecrata: 7 s̄r altare. **R.** com? in qua celebrat̄ hoc sacm̄ nominat̄ ecclesia. hoc aut̄ agne consecrat. tum ad representandã significationẽ qua ecclesia consecrata est p̄ xpi passionem etiã ad significandã sanctificationem q̄ requirit̄ in his q̄ hoc sacm̄ recipere debet. **P**er altare v̄o significat̄ xpus. vt d̄ **Deb.** vlti. **P**er ip̄s offeram? hostias laudis deo **U**nde 7 consecratio altaris significat̄ sanctitatem xpi. unde de cõse. di. i. altaria placuit nõ tñ vnctiõe crismatis: sed etiã bñdictione sacerdotali sacrari. Et sic regularit̄ nõ licet hoc sacm̄ celebrari nisi in domibus sacratis. vt habet̄ de cõse. di. i. null? propter qd̄ etiã qz infideles non sũt de ecclesia. ibidem legit̄ ecclesiam in q̄ cadauera mortuorum infidelium sepeliunt̄ sanctificare nõ licet. sed si apta videt̄ ad consecrandum: cuius inde corporibus: 7 rasis parietibus vel tignis eius loci: reedificet. dicit nõ quia fabrica sit destrũda fm̄ glo. s̄ su perficies parietũ rasoz in formã pristina restant̄. postea sequit̄. sed si hec p̄us consecrata fuit missas in ea celebrare licet. Si tñ fideles fuerit q̄ in ea sepulti sũt. p̄t ne

cessitate tñ: p̄t sacm̄ h̄ pagi in domibus nõ consecratis. 7 h̄ de p̄sentia epi. vt ibidẽ de cõse. di. i. legit̄. c. missar. **L**aus necessitatis est si eccle in patria sint destrũctæ. de cõse. di. i. cõcedim? 7 s̄r fm̄ **Seco. 4. di. 2. q. 2. ar. 2.** Si q̄s in via positus accedere non possit ad aliquã ecclesiaz consecrata: qd̄ regularit̄ est verũ de nauigatib? 7 ceteris bi? nõ est eni verisile qd̄ obseruantia p̄cepti de sanctificatione sabbati qd̄ ecclesia est interpretata: i h̄ qd̄ est audire missã in die dñica. de cõse. di. i. missas. ecclesia voluerit impedire p̄cipiendo qd̄ nõ celebrat̄ missa nisi i domo consecrata. cũ nõ debeat aliqs retrahi a magisterio: propter minus necessitatem. **H** **Seco.** ibidẽ nõ tñ debet celebrari sine altari portatili consecrato: sine tabula parua consecrata. vñ ibidẽ legit̄. cõcedim? si eccle fuerit cõbustæ etiã i capellis cũ tabula consecrata missã interim celebrari. **C**apelle dicebant̄ antiquus tuguria caprarũ pellib? tecta. qz enis xpi sanctitas est fons totius ecclesiasticæ sanctitatis. ideo in necessitate ad pagendũ hoc sacm̄ sufficit altare consecratũ. p̄t qd̄ est ecclesia nunq̄ sine altari consecrat. tñ sine ecclesia qñq̄ consecrat̄ altare cum reliquis sanctorum: quoz vita abscondita est cum xpo in deo. als nõ. vñ ibidẽ legit̄. placuit: vt altaria: in quibus nullũ corpus aut reliquie martyris cõdite. pbant̄: ab epi qui locis eisdez p̄sunt: si fieri p̄t euertant̄. **I**ntelligendũ aut̄ qd̄ tabula illa parua d̄ esse lapidea q̄ consecrari nõ d̄: nisi capsulam habeat cui cõpaginet̄. de capsula aut̄ non refert̄ vtz lignea vel lapidea vel de aliã mã solida fuerit. **S**ed nunq̄ celebrans sup altare nõ consecratũ: vel fractũ est irregulari. **R.** q̄ non. qz irregularitas est de iure positiuo. hoc aut̄ nõ est i iure positum. scient̄ tñ celebrans sup altare nõ consecratũ granit̄ peccat: etiã si h̄ faciat ex ignorantia crassa. q̄uis min? q̄ si hoc faceret scient̄. quia cõtra ordinatiõem ecclesie facit. de conse. di. i. ecclesie. 7. ca? cõcedimus. 7 duobus. c. sequentibus. **S**uper v̄o enormit̄ fractum celebrans esset irregularis. extra de cõse. di. i. ecclesie. **S**ed h̄ nota qd̄ in oratorio puato alicui? missa celebrari nõ d̄ nisi de cõsensu epi: 7 p̄t necessitatem. 7 ita qd̄ non fiat p̄iudicium: saltem enorme parrochiali ecclesie. **Q**ui autem sine epi auctoritate celebrauerit. vt of ibidẽ: reponi debet. de cõse. di. i. vnicius. 7. c. si quis. 7. c. sancimus. **S**ancim? quim

missam nō canere vel audire eā ubi non
optet canere vel audire. de cōse. di. i. sicut
p̄dicatorib⁹ n̄i ⁊ mioribus cōcedit vt
vbicūq; fuerint sine p̄obialis inris p̄u-
dicio celebrare valeāt cum altari viatico.
eē ⁊ p̄u. in bis q̄ ad cultum. Nec possūt
alī: nisi de lnia epi. ¶ Item nullus i ecclia
cōsecrata erigat aliq̄d altare: nisi de lnia
epi. de cōse. di. i. nullus. sed anteq̄ sit cō-
secrata erigere p̄bzo licet. fm̄ Jo. vi. 68. q̄s-
nis. ¶ Item i altari in quo missaz canta-
uit epi: eo die p̄elbz: nisi eius cōsensu: nō
p̄sumat aliā celebrare. de cōse. di. z. c. vlt.
v̄ nisi nēcitate vrgēte. ⁊ q. i. nihil. Eandē
t̄i missaz pōt perficē si epi defecerit. vt di-
cit̄ ibidem. forte vō pōt rōnabiliter dici:
q̄ huic iuri derogatum est p̄ h̄iam cōsue-
tudinē p̄scriptam: q̄ derogat iuri scripto.
In romana. n. curia sepe celebrat a plrib⁹
aī ⁊ post in altari vbi celebrabant epi car-
dinales sciētibus ipis: ⁊ papa: ⁊ non p̄di-
cunt. ⁊ ideo vidēt illud approbasse. ¶
Item epi extraneus in aliena dioecesi p̄t
celebrare de lnia dioecani: vel p̄bzi par-
rochialis dūmō sine p̄obicalib⁹ celebrat
vt dicit̄ Inno. host. vō eē ⁊ auctori. c. ul-
ti. dicit̄: q̄ etiam cum p̄obicalibus ⁊ sine
lnia pōt solennit̄ celebrare. ⁊ seruat̄ ḡna-
lis cōsuetudo. ¶ De quo debet eē altare
¶ Vnde ante t̄ps Siluestri pape celebra-
bat sup altare lignai: q̄ cito poterat trāf-
ferri. q̄ p̄pter p̄secutiōem nō erat certus
locus fidelib⁹ ad manēdū. sed postea sta-
tuit ecclia vt t̄i sup altare lapideum cele-
braret. vñ de cōse. di. i. altaria. si nō sint
lapidea: crismatis vntiōe nō cōsecrent̄.
q̄ cōuenit significatiōi huius sacramēti
tum q̄ altare significat xp̄m i. Cor. io.
petra autē erat xp̄s. tum q̄ corp⁹ xp̄i in se-
pulchro lapideo fuit recōditum. Cōuenit
etiam vsui sacramēti. Lapis. n. est solidus
nec de facili moueri pōt: q̄ non erat ne-
cessariū in lege veteri: vbi fiebat in vno
loco altare t̄i de terra vel de lapidib⁹ infe-
ctis fuit ad remonēdam idolatriā. De
quo debet esse calix ⁊ patena. R̄ sic ibi-
dem loquit̄. c. vasa. ⁊ c. vt calix. p̄bzi nō
aureis sed ligneis calicib⁹ vtebant̄. Ce-
pherin⁹ aut̄ papa in patenis vitreis mis-
sas cōstituit celebrari. deinde Urban⁹ oia
argentea fecit. postea statutū est vt calix cū
patena siue ex auro oino: siue ex argento
fiant: vel saltē de stanno sub quo etiā itelli-
git̄ plumbū fm̄ Ro. de ere autes siue an-

ticalco nō fiant. q̄ vini virtutē inficiunt
erugine pariter q̄ puocāt vomitū. Null⁹
aut̄ in ligneo seu vitreo calice p̄sumat can-
tare. q̄. l. lignum est porosū: ⁊ sanguis cō-
secratus in eo remaneret. Vltz̄ autem est
fragile ⁊ fractiōis periculū imineret. ⁊ ca-
dem rō est de lapide. ⁊ ideo p̄pter reuerē-
tiam sacramēti statutū est vt ex p̄dicti ma-
teris calix nō fiat. ¶ De quo debent esse
corpale ⁊ palle altaris. Vnde vbi pōt fi-
eri sine piculo. ecclia semp̄ statuit circa h̄
sacramētū illud q̄d magis representat pas-
siōem xp̄i. nō erat autē t̄i periculū circa
corpus xp̄i q̄d ponit̄ in corpali: sicut cir-
ca sanguinē qui in calice cōtinet̄. ⁊ ideo
l̄ calix nō fiat de petra: corpale t̄i fit de li-
neo panno. q̄ corpus xp̄i fuit p̄no lineo
inuolutū. Et debet esse corpale ab epi cō-
secratum. de cōse. di. l. omnium cōsulto. Cō-
uenit etiam p̄annus lineus p̄pter sui mun-
diciā: ad significādū cōscie puritatez. ⁊
p̄pter multiplicē laborez quo p̄annus h̄i
parat̄: ad significādū Christi passiōem.

¶ Vltz̄ liceat celebrare sine vestib⁹ ab epi
scopo b̄ndictis. R̄ q̄ nō. tum p̄pter ecclie
cōstōnem. vñ de cōse. di. i. vestimēta. of q̄
vestimēta ecclie: q̄bus v̄no misrar̄ sacra-
ta debēt esse ⁊ honesta. q̄bus i alijs vsib⁹
nō est vtendū q̄ eccliaisticis ⁊ eo dignis
officijs. tum p̄pter vestimentoz significati-
ōem. tum etiā p̄pter coz figuratiōez q̄ pre-
cessit in vestibus legalium sacerdotū: in mul-
tis t̄i locis inualuit cōsuetudo q̄ cingulum
nō b̄ndicet̄. rōnabili⁹ t̄i cēt̄ ipm̄ benedi-
ci. sp̄ūalem. n. bz significatiōez: vt patebit
J. h̄ nō cōcludit nēcitatez. calciamēta. n.
sacerdotis sp̄ales b̄nt significatiōem. nec
t̄i fotulares b̄ndicunt̄. ¶ Vltz̄ celebrans
sine vestib⁹ b̄ndictis ad celebrādū repu-
tatis: sit irregulari. R̄ q̄ nō. siue h̄ faciat
sciēt̄ siue ignorāter. q̄ h̄ nō inuenit̄ i in-
re positū. t̄i sciēt̄ siue ex ignorātia crassa
celebrās: aut sine manipulo b̄ndicto: aut
s̄i sola. ⁊ sic de alijs granit̄ peccat. vbi t̄i
cōsuetum est cingulū nō b̄ndicī: nō credo
q̄ peccet celebrās sine cingulo benedicto
B Ric. 4. di. i. q. 3. ar. 4. ⁊ Sco. 4. di. i. q. 2. arti. z.

¶ De defectib⁹ cōtingētib⁹ in missa. ti. i. z.
¶ Eūde cōsiderandū est de defe-
ctibus cōtingētib⁹ in mis-
se celebratiōe. Circa q̄d sciēt̄
dum q̄ h̄i defectib⁹ dupliciter

d

occurri potest. Uno modo pueniendo: ne. s. defectus accidat. Alio modo subsequendo. s. ut illud quod accidit emendet: vel adhibendo remedium: vel saltem pnam ei qui negligenter hoc egit. ¶ Et ad maiorem evidentiam querunt hic plura. s. quid fiet si pbyter impeditus fuerit aliqua infirmitate vel morte. Rndeo si nesciat vbi pmissus sacerdos desit: tunc debet hostia cum reuerentia reservari. quia nescit vtz sit consecrata vel non. et alia accepta hostia: debet alius sacerdos mysterium a capite inchoare. Si autem certum sit vbi desit. aut desit ante consecrationem. et tunc non oportet quod per alium suppleat. aut post consecrationem. aut post consecrationem corporis et sanguinis. et tunc alius pbyter possit vbi ille defecit incipere missam: et perficere. nec oportet a capite incipere. Et sic intelligit illud. 7. q. i. nihil. Aut post consecrationem corporis: et ante consecrationem sanguinis. et tunc debet alia hostia accipi: et totum accipere inchoari. quia consecratio corporis et sanguinis ad vnum pertinet sacramentum: quod ab vno debet perfici. Et hostia p primum sacerdotem consecrata cum sub illa vere sit corpus xpi. cum consecratio corporis consecrationem sanguinis non expectet. debet solenniter reservari: ac per secundum sacerdotem sumi. hec Rich. 4. di. 8. q. 2. ar. 2. o. Et ut dicit. 7. q. i. illud. 7. c. se. Vbi temporis vel loci vel cleri copia suffragatur: quilibet pbyter celebrans debet habere posse quod missam compleat: si eum contingat desicere. et hoc intelligit de infirmo. Ne tamen ut dicit in dicto. c. nihil. quod nunc languoris causa consilium. s. in psumptione permittit pueritas: nullus absque patienti pntu molestie mister vel pbyter cum cepit: imperfecta officia psumat oino relinquere. si quis autem hoc temerarie psumpserit facere: excommunicationis suam sustinebit. ¶ Quid de pbytero cui postquam est indutus occurrit remorsus de aliquo mortali. ni quid desisset aut peccet. Rndeo. aut non tenet celebrare et tunc non debet accedere: nisi prius contritus et etiam confessus. Aut tenet: et tunc aut habet copiam sacerdotis. et sic tenet prius ceteri et confiteri. Aut non habet. et sic tenet se pparare per contritionem: et habere ppositum confitendi. et hoc sufficit ad hoc quod non peccet si accedit cum verecundia et reuerentia. hec Host. 4. di. 13. dubi. circa lram. q. i. et etiam Bern. ex de cele. mil. de homie. in glo. B. ar. de sen. excoi.

de cetero. 7. c. quavis. 7. 26. q. 6. qui recedunt. Si autem non pparet se et cantet. peccat peccato omissionis. cum omittat ceteri et alio etiam peccato: si est occultus. si autem est manifestus: dico quod scandalizat. si autem ab ecclesia phibitus: peccat oibus his modis: et peccato transgressiois. hec Host. vbi. s. ¶ Quid faciet pbyter quando celebrando recoleret se comedisse: vel etiam alii cui peccato mortali subiaceret. vel etiam excoicatus esse: cuius prius non erat memor. Rndeo quod vbi difficultas occurrit semper accipiendum est illud quod minus habet de periculo. maxie autem circa ecclesie sacramentum hoc est piculosus: quod est contra perfectionem eius. quia hoc sacrilegium est immane. minus autem est illud quod pertinet ad qualitatem sumtis. et ideo si pbyter post consecrationem inceptam recordaret se aliquid comedisse vel bibisse: nihilominus debet perficere sacrificium et sumere sacramentum. Similiter si recorderet se peccatum aliquod commississe: debet penitere eum pposito confitendi et satisfaciendi. et sic indigne non celebrat. sed fructuose sumit sacramentum. Et eadem ratio est si meminit se excoicatum: debet enim assumere ppositum humiliter ab solutionem petendi. Et sic p inuisibiles pontificem Christi consequens absolutiois quantum ad peragendum oinina mysteria. Si vero ante consecrationem pdictorum meminit: tutius esset maxie in causa meliorem: et excoicatiois missam inceptam desistere: nisi scandalum graue timeret. hec Host. 3. q. 83. ar. 6. cau. 2. Aliqui vero distinguunt de eo quod meminit ante consecrationem. quod aut habet copiam sacerdotum: et sic debet confiteri. aut non habet. et sic dixerunt aliqui quod si populus assistit. contritio cum pposito confitendi sufficit. quod scandalizaret populum si omitteret. Si autem non timeret scandalum: consilium quod omitteret: maxie cum nihil cogat. Rndendum tamen est quod sine peccato quod inchoatum est potest perficere: si habet ppositum confitendi: et cum contritione totum suppletur. nec videtur ibi esse contemptus. hec Host. 4. di. 13. dubi. circa lram. q. i. ¶ Quid faciet ille cui accidit in missa remorsus de irregularitate: tunc enim non est remedium contritionis: nec etiam confessionis. Ad hoc respondet aliqui: quod cum irregularis sit phibitus hoc sacramentum conficere. et irregularitas solum delectat per dispensationem: quantum ad assistit et populus: et scandalum

timeat. cum nō sit faciendum cōtra verita-
tem vite: 7 cōtra pceptū ppter scandalū
tenet aut deponere cōsciam irregularita-
tis: aut dimitte missam. hoc autē dico aī
cōsecratiōem. marie ante inchoatiōez ca-
nonis. **Alj** vō dicunt q̄ p̄hibitio ppter
irregularitatē non extendit se ad eum. ma-
xime cum accessit sine cōscientia irregula-
ritati. Unde ppter reuerēciam sacramen-
ti: 7 scandalū populi dicit: q̄ si colet 7 li-
benter faceret qd̄ in se esset: a dño esse di-
spensati p̄ tunc. hec Bon. xbi. s. **Quid**
de illo q̄ incipit in missa cōsciam habere:
q̄ non sit p̄byter. **R**pondeo q̄ aut debet di-
mittere missam aī cōsecratiōem. aut con-
sciam deponere. aut fingere infirmitatem.
Ideo sanū cōsiliū est: q̄ homo ante oīli-
genter se p̄paret: 7 in missa nō cogitet de
se. sed magis de sacramento. hec Bonaueri.
xvi. s. **Quid** faciet p̄byter si post confe-
cratiōem musca vel aranea vel aliud ani-
mal venenosū cadat: vel p̄gnoscat immis-
sum esse venenū calici: causa occidēdi eī.
Rpondeo si aliqd̄ tale ante cōsecratiōez ac-
ciderit: tunc debet effūd. 7 abluto calice de-
nuo aliud cōsecrādum poni. si vō post cō-
secratiōem: debet caute aīal capi: 7 diligen-
ter lauari: 7 cōburi. 7 ablutio cum cineri-
bus in sacrariū mīti. **De** veneno autēz
dicēdum: q̄ nullo mō sumē debet: nec ali-
cui dare. ne calic vite vertat in mortē. sed
debet diligēter seruari in vasculo altq̄ ad
hoc apto cū reliquijs alijs. Et ne sacra-
menti remaneat imperfectū: debet in cali-
ce aliud vinū ponē: 7 tenuo cōsecratiōez
sanguis resumerē: 7 sacramentū p̄ficere.
hec **A. bo. 3. q. 82. arti. 6. cān. 3.** Et q̄ nihil
abominabile debeat fieri huius sacramē-
ti occasiōe: est ar. de cōse. di. 2. si p̄ negligē-
tiam. in tex. 7 glo. **Quid** debet facere sa-
cerdos si postq̄ incipit canonē misse per-
pendat esse materiā idebitam misstratam.
Rpondeo si p̄pendat hostiam esse indebitāz
Aut p̄pendit ante cōsecratiōem. 7 tunc de-
bet accipere hostiā debitam: 7 canonem a
capite inchoare. Aut post cōsecratiōem: 7
ante vini cōsecratiōem. 7 tunc debet acci-
pere aliam: 7 incipere canonē a capite: 7 il-
lam cōsecrare. Et alia hostia debet reuerē-
ter reseruari: aut a clericis: aut a sacerdo-
te sumi post corporis 7 sanguinis sumpti-
onem. nō ante. quia post eius sumptiōem
non esset ieiunus. Si autem p̄pendat post
illius hostie sumptiōem: 7 sanguinis. non

debet illa ole aliam hostiam cōsecrare. q̄
ieiunus non esset. vt dicit de cōse. di. 2. re-
latum. sed debet de sua negligētia penitere:
7 cōfiteri. Si autem p̄pendit hoc post sum-
ptiōem hostie: tamē ante sumptiōem san-
guinis: videt aliquis q̄ non debeat san-
guinē sumere. quia ieiunus non esset. sed
sanguis reseruari debet: aut aliam ieiuno
dari. **Alj** autem videt **Sum.** quia q̄
est cāus necessitatis: non ieiunus pōt cō-
municare. Si autēz p̄pendat in calice nō
esse ministratā debitam materiā. Aut hoc
p̄pendit ante cōsecratiōem panis: aut post
ante tamē platiōem verborū: quibus cō-
secrādum est vinum. Aut post platiōez
eoz ante tamē corporis sumptiōem. Aut
post omia p̄dicta scz verba cōsecrationis
sanguinis: 7 sumptiōem corporis. **P**rimo
mō debet ministrare materiā debitāz: 7 in-
cipere canonē a capite. Si autē non pos-
set habere materiā debitam: non debet vl-
terius p̄cedere. quia vt dicit de cōse. di.
2. cōsumimus aut integra sacramēta perci-
pian. s. cōficientes: aut ab integris arcan-
tur. quia diuisio vnus 7 eiusdem myste-
riū sine grandi sacrilegio puenire non po-
test. **2°** mō debet materiā debitāz acci-
pere: si potest habere. alia sublata. sed non
credo q̄ debeat canonē a capite incipere
quia iam cōsecratiō panis p̄cessit. sed de-
bet rēncipere a verbo imēdiate sequente
panis cōsecratiōem. Si autē haberi non
potest materiā debita: non ppter hoc debet
omittē corporis sumptiōem. **C**ōtritus tū
cum p̄posito cōfiteudi de sua negligētia.
3° mō debet accipere mām debitāz: alia
reuerēter in aliquo vase reposita: 7 reinci-
pere ab isto loco. Sili mō postea q̄ ce. 22.
7 pagere mysteria vsq̄ in finem. Et tutū
est q̄ post sumptiōem corporis 7 sanguis
aliam materiā sumat anteq̄ accipiat vi-
num qd̄ accipit post sanguis sumptionē.
hec **Richard. 4. di. ii. q. 2. arti. 6. o.** **S**cōm
vō **A. bo. 3. q. 82. arti. 6. cān. 4.** debet appo-
nere aliam hostiā iterū cōsecrandā cū san-
guine. 7 h̄ ideo: q̄ si dicit sola vba p̄seca-
tiōis sanguis: nō seruaret debet ordo cō-
secrandi. 7 sicut d̄. 7. q. i. nihil. p̄fecta non
p̄t videri sacrificia: nisi p̄fecto ordine cō-
pleant. Si vō inciperet a cōsecratiōe san-
guinis: 7 omia verba cōsecratiōis repetēt
nō cōpeterent oīa verba nisi hostia p̄seca-
ta adesset: cui verbis illis occurrat qd̄a vi-
cenda 7 faciēda nō tū circa sanguinē: s̄

etiā circa corpus. Et oportet in fine sumere hostiam cōsecratā iterum i sanguine non oblatē si etiā p̄sus sumpserit aquā que erat in calice. quia p̄ceptum de p̄fectiōne sacramēti est maioris ponderis q̄ p̄ceptum q̄ sumat a ignis. hec *Tho.* 4. vi. 8. q. 3. c. 7. cum eo etiā cōuenit *Seco.* quo ad vltimūz *ibidem.* *Secūm* *Inno.* d. 50. si p̄byter post sumpsiōem corpus exp̄benderit t̄m aquaz esse in calice. vinū infundat ⁊ totam sanguinis cōsecratiōem repetat. Et si scandalū de mora timeat. t̄m cōsecratiōis verba dicat. *f. Sili* modo 22. Sed si aquam habuerit in ore. nō debet eam emittere. quia p̄pter particulas corpus q̄ fuit in aqua posita. est custodiēda ne vilit̄er tractet. q̄ si aquam reglutiat. tunc cōficere nō debet. quia nō est icinnus. *f. In nocent.* **¶** Quid si post verba cōsecratiōnis sanguinis p̄pendat q̄ aqua t̄sit. *f. n. deo* nihilomin⁹ p̄cedere debet. quia appositio aque nō est de necessitate sacramenti. vt dictam est. s̄. tamē puniri debet ille ex cuius negligētia hoc cōtingit. Nullo aut̄ mō debet aqua apponi vino iam cōsecrato. quia sequeret̄ inde p̄ aliqua pte corruptio sacramēti. vt dictum est. **¶** Quid si p̄byter non recolat se dixisse verba cōsecratiōis. vel etiā alia verba que dicuntur ibi. *f. n. deo.* nō debet de hoc mēte turbari. non enī qui multa dicit recolat omnia que dixit. nisi forte in dicēdo apprehēderit aliquid sub ratiōe iam dicti. sic enīz fit aliquid memoriale in q̄tum sumit̄ sub ratiōe p̄teriti. vt dicit̄ in l̄o de memoria. Si tamē p̄bytero p̄babiliter cōstet omisisse aliqua. si q̄dem nō sūt de necessitate sacramenti. nō estimo q̄ p̄pter hoc debeat resumere immutādo ordinem sacrificij. sed debet vlt̄erius p̄cedere. Si v̄o certificet se omisisse aliquid corp̄ que sunt de necessitate sacramēti. *f. formam cōsecratiōis. idem* videt̄ faciēdum sicut dictum est i defectu materie. vt. *f. resumat a forma cōsecratiōis. ⁊ cācta per ordinē recitant̄. ne sacerdotij ordo mutet̄. hec Tho.* 2. q. 82. arti. 6. cān. 4. 7. 5. **¶** Quid si p̄pter frigus q̄d p̄byter patit̄ in manib⁹. vel ex negligētia hostia dilabit̄ in calicem. *f. n. deo* *f. m. Tho.* vbi. s̄. cān. 6. q̄ non est necesse p̄pter hoc aliqd̄ circa celebratiōem huiusmōi sacramēti iterari. **¶** Quid si vinū in calice congelet̄. *f. n. deo* si p̄byter exp̄benderit ip̄m esse cōgelatum ante cōsecratiōem. re-

soluat illud aq̄s p̄secret. vt habeat actualem ratiōem potus. Si tamē nō resoluat ad huc cōficit. quia vinum cōgelatū a nō cōgelato differt t̄m qualitate accidētali. Quid si p̄ negligētia p̄byteri Christi sanguis effundat̄. vel sacramētum sūptuz euomat̄. aut etiā hostie cōsecrate tandū seruent̄ q̄ p̄ntrescant. vel etiā si a muribus rodant̄. vel qualiter cūq̄ perdant̄. *f. n. deo* sicut legit̄ de cōsec. ois. 2. ex decreto *P̄ij* pape. ca. p̄allegato. si p̄ negligētiā. dicit̄. Si p̄ negligētiā stillauerit de sanguine in tabula. radet̄. si v̄o non fuerit tabula. terra radet̄ ⁊ igni cōburet̄. ⁊ cinis intra altare condef. ⁊ p̄byter. 40. dies peniteat. *f. n. deo* decretū intellige *f. Ro.* cum non dicat. 40. dies peniteat in pane ⁊ aqua. sufficit icinnare in cibo cōi. vt et sicut solet sexta feria icinnari. **¶** Sequit̄ postea de dicto decreto. Si sup̄ altare. *f. n. deo* interposita palla stillauerit calicem. minister i. p̄byter sorbeat stillam. ⁊ tribus diebus peniteat. si sup̄ lintheā altaris p̄mūz ⁊ ad aliā stilla p̄uenit. 4. diebus peniteat. si vsq̄ ad tertū. 9. diebus peniteat. si vsq̄ ad tabulaz. 20. diebus. ⁊ linteamia que tetigit stillate minister lauet. calicem subposito. ⁊ aqua ablutiōis sumat̄. ⁊ iuxta altare recōdat̄. **¶** *f. n. deo* ex hoc q̄ *f. m. Jo.* si quid turpe ceciderit in calicem. nō teneor sumere. posset etiā sumi in potū nisi p̄p̄ ablutiōem dimitteret̄. Illi etiā q̄ super his habent aliq̄d p̄ceptum synodale. formam eis traditā sequi debent. vt dicit̄ *ibidem.* **¶** Sequit̄ *ibidem* de penitētia *Be.* de p̄byteri. si quis p̄pter voracitatem vel ebrietatem eucharistiā euomuerit. 40. diebus peniteat. si laycus est. Clerici autē vel monachi diaconi vel p̄byteri. 70. diebus *Ep̄i.* 90. Si autem infirmitatē causa euomuerit. 7. diebus peniteat. Debet etiāz in hoc cāu vltimo. sicut in cāu sup̄dicto sumi vomitus ille. ⁊ diligenter cremari. ⁊ cineres iuxta altare recondi. Et dicit̄ *glo. su* per ca. si quis. de cōsec. ois. 2. q̄ pro cāu infirmitatis penitētia imponit̄ ad cautelā vt. 24. q. 2. in lectum. Et quia sumere nō debuit. cum infirmus esset. ideo in culpa fuit. **¶** Sequit̄ etiā *ibidem* ex concilio *Aurdian.* Qui non custodierit bene sacramētum. ⁊ mus. vel aliquod aliud animal illud in ecclesia comederit. 10. diebus peniteat. Qui autem perdidit illud in ecclesia. aut pars eius ceciderit:

7 non inuenta fuerit .20. diebus. Et fm
 Tbo. 2. q. 87. ar. 6. casu. 7. hac pnia videt
 dignis pbyter: p cuius negligentiaz bo
 stie cōsecrate putrefiūt. Ad hoc nota q
 in pdictis penitentis debet ieiunare: 7 a
 p̄muniōe cessare pbyter pensatis tamen
 cōditionibus negotij 7 persone: potest
 minui 7 addi fm Jo. Observādum autē
 est: q vbiq; inueniunt integre hostie:
 vel species: sunt reuerēter seruāde. q; ma
 nētibus sp̄ibus manet ibi corpus xpi. vt
 dicitur. Ea vō in qbus inueniunt: si mo
 de fieri potest: sunt cōburenda: cinere i sa
 crario recōdito. vt .s. dicitur est de rasura
 tabule. hec Tbo. ibidem. Item statuit
 ecclia vt in cunctis ecclesiis crisma 7 eu
 charistia sub fideli custodia clauibus ad
 hibitis cōseruent: ne poss; ad illa temera
 ria manus extendi ad aliqua horribilia:
 vel nebaria exercēda. Si vō is ad quez
 spectat ista custodia: ea incaute reliquerit
 tribus mensib; ab offō suspendat. 7 si per
 eius incuriā aliqd nebariū cōtingerit gra
 uiori subiaceat vltiōi. ex de custo. eucha.
 statuit. Item districte p̄cipit q a pby
 teris eucharistia in loco singulari mūdo:
 7 signato semp honorifice collocata: de
 note ac fidelit cōseruet. ex de. mis. sane.

De auditiōe miss. ti. 16.

Postea cōsiderādum est de au
 ditiōe missarū. 7 circa hanc q
 runt plura. s. vtrū seculares te
 neant in die dominica missaz
 audire. Vnde q sic. p̄cipit. n. secularib;
 7 multo fortius clericis: q in die dñico to
 tas missas audiant: ita q ante benedicti
 onē pbyteri nō recedant: supple fm Jo.
 nisi necessitas cogat qd si fecerint ab ep̄o
 publice cōfundant. de cōse. di. i. missas. q
 vō vsq; i finem nō p̄serauerit supple ex
 cōsuetudine vel supstitiōe. vt dicit glo. v̄l
 qui recedit quādo pbyter i ecclia verbū
 dei pponit. supple fm glo. eū q̄si min⁹ litte
 ratū p̄tenēs: ex cōse. di. i. lōes fideles. 7
 c. se. 7. 28. di. sedulo. Qui etiā die solēni p̄
 termino ecclie cōuentu ad spectaculū va
 dit ex cōse. di. i. ibides. q. die. Clericis vō di
 stricte p̄cipit in virtute obediētie: vt diu
 num officiū nocturnū: pariterq; diurnūz
 quātum eis reus vederit: studiose celebret
 pariter 7 deuote. ex de cele. mis. volentes.
 s. sunt 7 alij. Si vō querat vtrū secu

larēs: qui non audiant missam in domini
 ca mortalit peccent. Dicēdum est q non
 audire missam in die dñica seculari aliqñ
 potest esse peccatū mortale. aliquādo veni
 ale. aliquādo nullum peccatū. tunc enim
 est peccatū mortale quādo omittit hoc ex
 cōtemptu vero vel interpretatio. voco autē
 cōtemptum interpretatiuū: quādo sine cau
 sa legitima missam non audire in diebus
 dominicis assuecit. p̄nta vt ad spectacula
 iret: non audir; missam assuefecerit. Cau
 sam legitimāz voco: qñ detinet corpora
 li infirmitate: vel inimicor; timore: vel ali
 quo alio simili: qd fm rectum iudiciū ex
 cusatio legitima debeat reputari. Et talis
 ab ep̄o debet cōfundi. vt dicit de cōse. di.
 i. missas. Et autem talis mortaliter pec
 cet probat per hoc q talis ex cōicari de
 bet. vt de cōse. di. i. qui die. Ex cōicatio. n.
 non debet fieri nisi p peccato mortali.
 Tunc autē est ei peccatū veniale: cuz hoc
 omittit non ex aliqua cā legitima: sed ex
 aliqua mentis infirmitate. sicut ex aliqua
 passiōe: vel ex aliqua pigritia. si tamē ad
 hoc non fuit assuetus. Tunc autē est ei
 nullum peccatū: cuz hoc omittit ex aliqua
 causa legitima. vnde glo. sup illud. c. mis
 sas: dicit sic. hoc dico p̄ceptum esse. vnde
 cōtra p̄ceptum faciunt: qui diebus domi
 nicis non audiunt: nisi necessitas aliqua
 cogat. Sed obijcit q cōsuetudo est in
 cōtrarium. quia multi seculares in domi
 nica missam nō audiunt. nec tamē ab epi
 scopo cōfundunt. Vnde q cōsuetudo
 que est ad irreuerētiam rei: quāto est dia
 turnior: tanto est detestabilior: 7 tanto ma
 gis debent eam supiores conari citius ex
 tirpare. vnde talis cōsuetudo nō excusat
 sequētes eam a peccato mortali. hec Ri
 char. quolibet. i. q. 19. Item de cōse. di. i.
 ep̄us. dicit. Nullus ep̄iscop⁹ p̄sibeat in
 trare ecclesiaz 7 audire verbum dei: siue
 gentilem siue hereticū: siue iudeum vsq;
 ad missam cathecuminoz. i. vsq; ad cōse
 cratiōem. Sed p̄tra di. 25. c. perlect
 circa p̄nci⁹. vbi dicit q bestiaris de
 bet infidles eijcere. 7. 24. q. 2. clericus. 7
 i. q. i. non liceat. Ad quod dicit qdaz q
 illud. c. Ep̄us: non tenet. Vel dicēdum: q
 ibi audire verbum dei ponitur p eo qd
 est audire predicationem verbi dei. potest
 enim prelati in ecclesia cōnuocare ex cōi
 catos ad audiēdū pdicationēz. q̄ finita sta
 tim exire debet. ex de sen. ex. n̄so. B. Hosti.

Quam missam debet qs audire. **P**n-
deo missam dici. vnde ppter missam pecu-
liarez de aliquo sancto: vel de mortuis: nō
debet qs dimittere qn audiat missā de oie
eꝛ de cele. mis. qdam. Hoc aut qdam itel-
ligūt qn dies ppriam hꝛ missam. 7 de illis
q quotidie tenent audire missas. 7 sic itel
ligit Rod. vnde phibitum est in dicto. c.
qdam audire missas peculiares: nō quia
malum sit tales missas audire. sed qa ma-
lum est ppter illas missas ganonice insitu-
tas dimitte. 7 etiam: qz malum est credeꝛ
q iste sint meliores qz ille. als si fiat ex re-
nerētia licite audiunt. **H** habent in glo.
sup dicto. c. qdam. **U**tz possit missa ma-
loꝝ pbyteroz audiri. **V**nde q sic. ali-
quoz: 7 aliqꝛ nō. Illi quoz missa licite
audiri nō pōt: sunt illi a qbꝫ alia sacra-
ta licite nō possūt recipi. s. q sciunt eos esse
tales: qles sunt heretici: scismatici: excoꝛ-
cati: interditi: ab offiꝛ suspensi: depositi siue
degradati: irregulares. **H**oc dico siue ta-
les sint occulti siue manifesti. **O**mēs enī ta-
les sūt p sniam ecclie executiōe pñati. di.
zz. §. vtz. 7. §. porro. eꝛ de de. ex. mi. si qs
eps. 7. c. si qs pbyter. 7. c. clerici aut. **S**ilicet
simoniaci qsdm ab ecclia tolerant. eꝛ de
simo. tanta. **S**ilicet fornicatores notozij. scē
est si sint occulti. di. zz. nullus. 1. 3. n. forni-
catio nō sit gravior ceteris pctis: ad eam
tñ homines sūt pñiores ppter contumaciaꝝ
carnis. 7 iō ecclia phibuit spālī ne quis
audiat missā pbyteroz notozij. **I**n alijs
vō crimibꝫ expectada est snia ecclie: etiā
si sint notozia. is. q. vlt. **O**mniū igit pby-
teroz supdictoz missē licite nō pōt audi-
ri. qz sūt suspēsi quo ad se ex snia dei. 7 q
ad alios ex snia ecclie. 7 iō peccāt qctqꝛ
missā eoz audiat: vel ab eis sacra suscipi-
unt. qz sꝫ statutū ecclie cōmittūt. **S**ciē-
dum tñ q baptismꝫ in articulo nēditatis
licite dari 7 recipi pōt ab oibus supdictis
vt etiā habitū est. s. **U**ideꝛ etiā q eucharis-
tia licite recipi possit i articulo mortis a si-
moniaco: 7 etiā a fornicatore notozio: nō
tñ ab alijs supdictis. di. zz. §. porro. **E**t sic
fm hꝫ simoniaco 7 fornicatore notozio li-
cet eucharistiā tangē in hoc cāu. nō tamē
pñicē hꝫ 7 hosti. eꝛ de heret. frnitat.
7 Bern. eꝛ de cobra. de. 7 mu. c. vlt. 7 de
p̄script. cū nō liceat. **U**n vltus. **S**imon su-
spensus anathema depositusqꝛ. **N**on cele-
brant heresis scismaticusqꝛ mechꝫ. **A**liqꝛ
lauāt simon mechꝫ abluat atqꝛ cibabit.

Omniū vō alioꝝ pbyteroz maloꝝ siue
sint pctōres occulti: siue manifesti q nō sūt
p sniam ecclie executiōe cōsecrādi pñati
missē licite pōt audiri vsqꝛ ad ecclie sniaꝝ
7 ab eis licite sacra recipi. qz lz quo ad se
sint suspēsi ex snia dei: nō tñ q ad alios ex
snia ecclie. eꝛ de cobra. de. 7 mu. vñ. a. 7. c.
questi. **U**tz aliqꝛ a missis 7 alijs offi-
cijs pbyteroz pctōꝝ q adhuc ab ecclia
tolerant abstine licite possit. **H** q sic. si
bono zelo hꝫ faciat. s. vt p hꝫ pbyter confu-
sus a peccādo sibi caueat 7 peniteat. nō si
cet aut abstine ex p̄temptu. qz si ipse pby-
ter in fornicatiōe iacuat: eꝛ misteria nō sūt
p̄tēnēda: qsdm ab ecclia tolerat. eꝛ de
cobra. de. 7 mu. vñ. a. vbi ad hꝫ in tex. 7 glo
Pone q pbyter p̄cubinā teneat i do-
mo: 7 p̄cubiani videāt cū induti ad mis-
sam dicendā. qd faciēt. **S**i. n. audiāt mis-
sam eiꝫ: faciāt sꝫ cōsciam q oicitat eis sꝫ
7 etiā sꝫ phibitiōem Nicolai. 7 Alex. vi.
zz. nullus. vbi dī. **N**ullꝫ audiat missā p̄-
byteri quē scit p̄cubinā in como hꝫ. **S**i
aut nō audiāt: remanet sibi scrupulꝫ i cō-
scia: q p̄cipit q p̄cipiat cōiō a sacerdote
quānis polluto vsqꝛ quo epoz iudicio re-
probet. is. q. vlt. **H** ad maiore euidētiaꝝ
huiꝫ qdnis. p̄ de notozio est dicendū. de in-
de ad q̄situz m̄dendū. **C**irca p̄mā sciē-
dū: q oīa est iter famā. manifestū. notozij.
rumoz. oīno occultū. 7 p̄ne occultū. **S**a-
ma. n. fm hosti. duplex ē. vna q hꝫ de ho-
mine. 7 sic describit. **S**ama ē ille digni-
tatis statꝫ vita 7 moribꝫ pbat. s. de va. 7
eꝛoz. q̄gni. cogitationū. s. exercitio. 7 qui
talē famā negligit est crudelis. iz. q. i. nolo
7 p̄uenit ista descriptio tñ fame bone. **U**n
p̄ oppoꝫ p̄t describi mala fama. **U**n infā-
mia ē lēse dignitatꝫ statꝫ vita 7 moribꝫ re-
pbat. **A**lia ē fama q hꝫ inter boies. 7 hꝫ
sic describit hꝫ hosti. **S**ama ē publica siue
famosa insinuaꝫ siue p̄clamaꝫ 7 cōis ex
sola suspitiōe: 7 incerto autore p̄ueniens.
7 hꝫ descriptio p̄uit cōis bone fame 7 ma-
le. s. hꝫ fm Bern. eꝛ de co. de. 7 mu. vñ. a. 7
Huil. durl. in spe. nō peccat. qz fm eos fa-
ma q̄qꝛ peccat ex scia. q̄qꝛ ex suspitiōe
vt dīc Huil. ibidē de p̄se. di. 4. sanctū est.
Pōt aut describi fama. p̄nt se hꝫ cōiter
ad famā bonam 7 malam fm Huil. ibi-
dem. **H**oc mō fama est vehemens vulgi
siue maioris partis eius opinio rei de qua
querit cōfentiens. ar. z. q. 5. pbyter si. bec
autem. s. fama per se non probat. vñ dicit

fama volat. ideo nō est te facili credēdū.
 §. q. 7. si qd te quocūq. dicitū. n. vni? fa-
 cile sequit̄ multitudo. c. x. de purg. ca. cū in
 innocentie. §. i. 7. vane voces populi non
 sunt audiende. C. de penis. l. de curionū. Si
 tñ fama cōcurrat cum vno teste bñ. pbat
 sicut nō. **Huil.** in spec. ar. c. x. de pba. sicut.
 7. l. de re. credi. i. bone. Et videt̄ qd magi
 valet q̄s vni? testis. vt c. x. de pban. 7. af. sup
 eo. Et vbi iudex de fama dubitat: a vici-
 nis vbi puerfatus ē reus: in grat. extra de
 elect. post. p. Et ad hoc sufficiūt duo testes
 c. x. de accusa. inquisitiōis. §. si. l. 3. autē fa-
 ma p se nō pbat: s̄m tñ qd notat. **Hosli.** in
 dicit purgatiōem: si vicinis frequens sit
 7. scandalū inducat. c. x. de cobra. de. 7. mu-
 tua. in fi. Impedit etiā m̄rimoniū h̄ben-
 dum: ne veteris inde cōtingat. c. x. de con-
 san. 7. af. sup eo. Et forte pbatōem indu-
 cit vbi nō parat̄ alijs p̄iudiciū. c. x. de de.
 p. fal. pmo. c. i. fama etiā cōsentiens. s. cuz
 assertiōe parti. pbat vt aliqñ est in aliqui
 bus. ar. c. x. de te. psona. 7. 4. q. 3. vbi. Itēz
 sepe pbat adeo qd etiam aliqñ ppter talez
 famā vnozū celebrat. 25. q. 6. si duo. q̄li-
 bet etiā fama p̄sumptiōem inducit. ff. de
 questiō. l. de minore. in fine. **Huil.** autēz
 in spec. nō. qd dicendū est s̄m Martini de
 sano. famā p̄bare: 7. ci stare conec h̄iuz
 p̄bet. sup eo autēz qd dicit̄ in p̄dicto. v.
 Item sepe veluti fama cōsentiens rē. distin-
 guit sup quo cōsentiat hoc mō. s. qd si pe-
 to a te hereditatē Petri: 7. tu affirmas eū
 vincere sola fama pbat qd sit mortu? 7. au-
 fert ibi exceptiōem. Si autē dico te aliqd
 mihi vendidisse vel hominem occidisse: 7.
 hi? nō sufficit mihi famā p̄bare. 7. rō est.
 qd primū. s. mors neciō q̄q̄ cōtingit. 2.
 vō forte nō. 7. sic cum alijs pbat. **Qd** autē
 ff. de testi. l. 3. §. verba. notat̄: qd fama indu-
 cit semiplenā pbatōem. dicit hoc vbi in
 telligi in civilib? qd scens est in criminalib?
 l. de pbat. l. fi. 7. z. q. 8. sciant. **Manife-**
 stū est publica siue famosa insinuatio siue
 pdama: 7. cōis ex certa scia 7. certis au-
 ctoribus: paucis tñ pueniēs. vñ dicit̄ qd
 est manifestū p̄batiōis 7. p̄t anteq̄ aliqs
 p̄demnet. c. x. de cōsan. 7. af. sup eo. qd au-
 dirt̄ p̄t: etiam si manifestū iudici 7. certū
 sit. 2. q. 3. deus omnipotēs. Et tale manife-
 stū dicit̄ publicū ex fama. qd est fama: 7.
 qd est famosū 7. certum. c. x. de cobra. de. 7.
 multi. ma. §. si vō publicū sit. Fama ḡ ex
 sola suspitiōe orit̄. manifestū ex opinione

cōi 7. scia paucorū. **Sed** in quo orit̄ cōis
 opinio a fama. **Vndet̄ Huil.** i. spec. qd cō-
 munis opinio facit ius: 7. pbat 7. sumit̄ p
 vitate. vt. l. de testi. l. i. 7. ff. de of. p. barba-
 rius. 7. z. q. 7. §. tria. sed fama nō facit ius
 ei tñ stat̄ conec h̄iuz habet. vt habitus
 est. s. An cōis opinio vicinorū nō probat
 vt in p̄dicta. l. barbari? sed non or. sic enī
 l. de epi. audi. au. p̄fides. **Notoriū** ali-
 ud ē iuris. aliud ḡ facti. **Notoriū** iuris est
 de quo aliqs canonice per sniam est p̄dem-
 natus: vel in iure sponte cōfessus. l. 3. enim
 qd falso cōfiteat̄: vel inique p̄demnet. tñ
 per cōdemnatiōem vel per sniam illaz fa-
 etiū illud habet de iure p̄ notorio: conec h̄-
 rium ostendat. c. x. de tem. or. c. fi. 7. de re iu-
 di. sicut. Et hoc est vix de cōfesso. dūmō
 p̄leueret in cōfessiōe. alī non. ff. de questi. l.
 i. §. questiōi. **Notoriū** facti est cuius te-
 stis est populus: 7. dissimulatiōi 7. inficia-
 tiōi nō est locus: et cum exhibet se cōspe-
 cui hominū: ita qd nulla p̄t tergiverfati-
 one celari. c. x. de cobra. de. 7. mulie. vestra.
 7. c. tua. 7. c. questum. Et intelligit̄ popu-
 lus esse testis siue crimen notum sup omi-
 bus qd sunt in loco illo. s. in villa vel parro-
 chia: siue maiori parti s̄m Innoc. 2. q. i.
 scelus. 7. c. manifesta. 7. c. de manifesta. Si
 etiam villa vel parochia nō haberet nisi
 io. parochianos: sufficeret crimen esse no-
 tum illis. io. scz vt sic diceret̄ notoriū
 s̄m Jo. quia. io. homines faciunt populū
 siue prochia. io. q. 3. vniō. 7. testimoniū
 vnius parochie facit crimen esse notoriū.
 vt c. x. de purga. cano. cum dilectus.
 Si autem prochia habeat multos parro-
 chianos: etiam mille: 7. tñ ex eis. io. scan-
 dalizent̄ qd sint graues 7. honeste persone
 de fornicario sacerdote fieri p̄t s̄m Rōd
 interpretatio: qd populus scandalizat̄. ma-
 xime cum. io. homines faciant populū: vt
 dictum est. sicut duo cōgregatiōez. extra
 de elect. c. i. 7. tres collegium. 7. iz. vel. zo.
 turbam. 7. 4. or. porci vel. io. oues gregem.
 ff. de verbo. signi. l. neratius. Non tamē vi-
 ci potest vt notat **Huil.** in spec. notoriū
 aliquid in vico vel villa vbi tñ duo vel
 tres vel quinqs habitant. quia secretū vi-
 citur: qd sit coram quinqs. de peni. dis. i. §.
 hec ergo secreta. v. non sunt hec. **Quid-**
 dam etiam distinguūt 7. forte non male.
 vt dicit̄ idem qd relinquit̄ arbitrio iudi-
 cis qd hoies faciūt notoriū. cū in iure nō
 sit exp̄ssum. ar. c. x. de of. dele. de causis.

Item notoriū facti aliud est facti pma
nētis actu. vt cum qs publice tenet ꝓ cubi
nā vel mulierē suspectaz in como: vel ali
bi vbi forte argumēta apparēt. s. aialia su
per terrā gradiētia: et de hi⁹ notorio credit
simplici assertiōi officialis. 4. q. 4. §. aliqñ
Vñ si cōstet aliquem hēc fecit in como su
spectā mulierē coīpo fornicatio pbata vi
det. e. x. de coha. cle. 7 mu. si quisq. 7. c. de
ricos. 7 si publice teneat sam: coīpo est cō
uictus. vt in. c. clericos. 2. l. n. nō potest cē
certum: nisi ꝓ hi⁹ psumptiōem. e. x. de pre
sumpt. l. fis. 7. c. 2. B. Bern. e. x. de coha. cle.
7 mu. tua. Vñ fm Huil. in spec. tale noto
rium pōt dici notoriū facti a iure psumpti
qz ius sic adeo psumit q illud notoriū cē
reputat. 7 sic talis psumptio ꝓ notorio ha
bet. vt in. c. pallegan. tua. clericos. l. fis.
Aliud est facti trāseantis actu: vt si quis
publice occidat homiem: vel faciat sortile
giū: vel silē. vt e. x. de testi. cogen. puenit.
Aliud est notoriū facti interpolati: vt illd
qđ sic fit publice: qđ aliq tergiuerfatione
clari nō pōt: 7 qđ sepius iterat: nō fit tñ
ꝓtinue. hi⁹ est crimen vsurarij manifesti.
7 de hoc habet e. x. de vsur. cu. tu. manife
stos. l. notorios. hoc manbz notoriū po
nit Huil. in spec. Aliud est facti psumpti
vt cum aliqs est habitus publice ꝓ filio:
ꝓ sanguineo: vel affine alicui⁹ e. x. de fi. p. l. cō
querēte. Cōsanguinitat. n. psumpta dicit
notoria. e. x. de diuor. p. 2. §. i. qz q ali
qs sit filius alicuius: vere pbari nō pōt.
sed tñ psumptiue. e. x. de coha. cle. 7 mulie.
vestra. in glo. a. Tale etiā notoriū pōt ob
ci crimē infamati deficiētis in purgatiōe.
vt in. c. tua. §. fi. Sciendū aut q in no
torio iuris requirit qđ qđ negātem. ꝓ
batio. n. ꝓ ipm recipit: si in dubiū reuoce
tur. e. x. de sen. 7 re iu. sicut. In notorio vō
facti vt nō. Ray. nō requirit ordo iuris:
q est als regularit obseruādus. e. x. de iur.
iuran. ad nram. Enidētia. n. ꝓꝓtrati scele
ris clamore nō indiget accusatoris. e. x. de
accusa. enidētia. Aliqui tñ vt nō. Huil.
in spec. distinguit dicētes q in notorio
facti pmanētis: nullus ordo iuris requi
rit. Vñ nulla ꝓbatio est nēcia. vt extra d
purga. cano. cum dilectus. 7. z. q. i. de ma
nifesta. In notorio aut facti transeantis
nō iterati nēcia est ꝓbatio plena. vt e. x. de
elect. bone. §. 13. aut essent notoria. In no
torio vō facti trāseantis interpolati vt est
receptio vsurariū requirit semiplena ꝓba

tio. e. x. de vsur. cum in diocefi. m. Ray. di
cit in distinc. q si forte index vidit talem
i. notorie sue euidenter delinquentē ꝓ q ins
exigit corrigē. i. punire: 7 ille appellet non
est appellatiōi hi⁹ referenduz. e. x. de appel.
pterea. De. vō de fan. dicit: 7 Huil. in spe.
ei cōsentit. q in qlibet specie notoriū facti ē
distinguedū. qz qdam sunt notoria iudi
ci 7 alijs. s. q facta sunt corā eo: 7 tot alijs
quot sufficiūt ad faciēdam notoriū. qdaz
alijs tñ sic distinguit. z. q. i. §. sed scien
dum. 7. §. qñ autem. In p̄mis nulla requi
tur ꝓbatio: nec iuris ordo seruari dō i ali
quo nisi q reus vō citari 7 interrogari d
tali eo p̄ste. vel cōmunicat eo abite rebz
sua ꝓmulgari. ar. z. q. i. de manifesta. vbi
dicit q si nō citet: s̄nia non valebit fm
Tan. e. x. de iur. iuran. ad nram. 7. z. q. i.
nos in quēq. nec tñ tunc purgatio ei de
bet indici: nec eius appellatio admitti. sed
tñ s̄nia ꝓferri. e. x. de appel. cum sit roma
na. in fi. 7 e. x. de purg. cano. cum dilect.
In notorijs vō alijs tñ 7 nō indici offi
cialis: denunciās audit sine in scriptiōe.
vt. C. de accusa. ea qdem. 7 habet. 4. q. 4.
§. aliqñ. 7 in his requirit ꝓbatio. vt e. x.
de elect. bone. §. 13. 7 e. x. de vsur. cum tu.
Nō est tñ seruādus iudiciarius ordo. re⁹
tñ pōt interrogari an crimen cōmiserit.
qđ si neget: p̄nt testes sine aliqua lite cōte
stari: 7 sine iuramento aliquo recipi. 7 pōt i
hi⁹ notorijs appellari. e. x. de appel. roma
na. §. si autē. Ad ꝓbandū autē notori
um sufficiūt duo testes. e. x. de elect. bone. i.
quo ꝓbato 7 ꝓnunciato q sit notoriū si
nō appellet de cetero sine solēnitare iuris:
tanq sup notorio ꝓcedet de hac mā mul
tum plene 7 bene tractat Huil. in spe.
Nō tñ q aliqđ crimen pōt esse notoriū
in vna terra 7 nō notoriū in alia. 7 id co
ram iudice extraneo requirit ꝓbatio. Et
sic pōt intelligi ii. q. 2. clericus q epi. 7. c.
q. c. coz q accu. 7 e. x. de psumpti. qdaz. in
quo cau spaciū. 8. diez videt dandū. 7 si
infra illud tps ꝓbet notoriū indicatur
e. x. de excepti. pastoral. Ad hō. Huil.
in spe. q aliud est cōis opinio q notoriū
qz cōis opinio est tñ de longe ꝓteritis: 7
q non p̄nt pbari per testes. de visu. Ru
mor: autē est ꝓicularis insinatio: ex so
la suspitiōe 7 incerto autore ꝓueniens. ar
e. x. de co q ꝓgno. ꝓsan. vxo. sue. sup co. 7
hic nō ꝓbat: sed solum p̄sūptiōez inducit
vnde nō est multū ꝓsequēdus. qz vane

voce populi non sunt audiende. C. de pe-
nis. de curionu. 7 e x de elect. ofius. hic eni
loquit de rumore. i. clamore. vñ illud. Tu
dixisti quāuis est clamor populi. e x de excep.
pnel. ex lris. **¶** Occultū oino est qd nulla
rōne potest pbari: de quo nullus loquitur
qz nescit. qd vñ dicitā in hoc seculo non
habet. z. q. s. xpiana. suspendit tñ boian
quo ad se: 7 quo ad xum. e x de cobra. de.
7 muli. c. vlti. 7 dis. s. testamentū. **¶** Pe-
ne occultū est qd scit ab aliquib. s. duob.
vel tribus. vñ de est singularis 7 pñata in
sinuatio ex scia: 7 certo auctore pueniēs.
7 tale occultū probat. C. de appel. eos qui.
s. si quis autē. sed tunc pbatum sit: nō
pudicat. e x de cobra. de. 7 mu. vltra. s. ce-
teri. 7 quia nec manifestū. qd maius est:
pudicat ante pbatōem: vt. s. dictum est
sed ipō facto suspendit. qz etiam occultum
qd minus est: hoc facit. vt etiam pdictum
est. 7 autē iura plerūqz vtant vno pdicto
rū vocabuloy. p alio. ex pdictis tñ intelli-
gi potest vera 7 nālis eoz significatio. Si
autē innentat: qz manifestū nō egeat pba-
tione: manifestū ponit. p notorio. extra de
verbo. signi. cum clerici. Ex pmissis patet
qz qecquid est notoriū: est manifestū. 7 qz
quid est manifestū: est famosū. sed non cō-
uertit. **¶** Ex pdictis etiam patet rāso ad
quēstionē ppositam. sicut. n. ex pbatōis
colligi pot in sum. Pctōr famosus. maife-
stus rumore pdicatus. pene occult. nūqz
vitari debet: qd diu ab ecclia tolerat. is. q.
vlti. c. vlti. 7 e x de cobra. de. vltra. rāso. i.
7 probat. i. q. i. intra eccliam catholicā. 7
e. oia sacramēta. nisi forte ex rubore con-
fusus a peccato retrahat: 7 ceteri terreat.
dis. z. s. verū. vt etiam dicitur est. s. 7 tūc
in occulto: nō in publico. e x de sen. excō.
cum nō ab homie. sic intelligit illud. c. ve-
stra. s. penul. **¶** Oino vō occultus nō po-
test vitari. qz non possum. dīnare. e x de
tem. ordi. c. vlti. bec omia suspēcta. s. ab il-
lo. s. nota tñ qz aliqd crimen zē. dicta sūt
fm Hosti. pter. s. illam ad B no. Guil. Si
g non sit notoriū p̄sbiuz fornicariū ha-
bere cōcubinam: s. sit manifestum: qz est
publicum ex fama nū: nō ex euidētia fa-
cti: nō debet talis vitari qd diu ab ecclia
tolerat: nec ad eius cōdemnatiōez sola te-
stimonia sufficiūt: cum nō sit testimonijs:
sed testib. iudicādus. sed si ex illo talis su-
spitio habeat: vt ex eo scādali oriat i po-
pulo. s. cōtra eum accusator nō appareat

erit ei canonica purgatio indicenda: in. q̄
si defecerit: vel se purgare noluerit: puniri
d̄z aī aduersiōe canonica. e x de cobra. de.
7 mu. tua nos. Et ibides innuit in glo. qz
testimonia sunt siue iuramēto. testes cum
iuramēto. Et hoc etiā qz ibi dicit scanda-
lum: videt fm glo. qz ppter solam suspiti-
onē vel infamiā nō est indicenda purga-
tio nisi scādali de infamia oriat. ar. z. q. s.
p̄sbi. 7 e x de accu. qualif. fm etiā glo. ibi
testimonia valent ad infamiāz alicui. ar.
de cōse. di. i. iudemus. Notori. vō fm Ho-
stie. indistincte. i. siue sit notorius iuris: si
ne facti: vitari debet a subditis in vñis of-
ficijs 7 sacramētis. quia vterqz notori. su-
spensus est quo ad se 7 quo ad alios. dis.
z. nullus. 7. c. pter bec. 7 e x de cobra. de. 7
mulie. vltra. 7. c. vlti. Gregi. qd vey est: nī
si post longam pñiam 7 laudabilem vitā
dispenset cum eo p ep̄m suum. e x de iudi.
at si clerici. Et lz post penitētiā solā accu-
sari possit. z. q. z. admonere. tñ post peni-
tētiā 7 dispensatiōez nō pot. e x de scisma.
fraternitati. bec hosti. **¶** Quidam ergo ē
mortale peccū missam notori fornicatoris
audire. Vñ deo qz nō laycis. qz excusant
per ignorātiā iuris positū. quia milites
magis arma. 7 rusticos magis rura qz in-
ra scire legislator estimavit. C. de in. vlti. l.
scimus. **¶** Sed nūquid cōfessor teneat eis
ius illud dicere. Vñ deo hoc nō est cautū
qz tale ius ignorātiē non est eis p̄culosū.
cum non teneat illud scire. debet etiam ta-
lis. s. notorius qui iaz est suspensus ipō iu-
re ab officio quo ad se 7 quo ad alios ad-
moneri ab epō vt se corrigat. 7 si se corri-
gere noluerit: debet suspendi ab officio ec-
clesiastico vsqz ad satisfactiōem cōgruāz
Et si ad huc. s. post bi. suspensiōem pseue-
rauerit: debet in perpetuum remoneri. e x de
cobra. de. 7 mu. sic ad extirpādā. B Ray.
¶ Quidam autem dixerūt qz si sit notoriū
facti: moneri debet ab epō vt se corrigat. 7
si infra. 40. dies cōputādos a tpe admo-
nitiōis se corrigere noluerit: extitit suspen-
sus erit ab off. cio 7 vitabit a subditis i sa-
cramētis: 7 suspendet ab officio ecclia-
stico. Et si ad huc pseuerauerit in perpetuum
remonebit. vt in. c. sicut ad extirpādā.
7 sic intelligunt illud dis. z. nullus. 7. c. p-
ter bec. 7 dis. is. si qui sunt p̄sbi. 7 extra
de cobra. de. 7 mulie. vltra. hūius opi. sue-
runt Jo. 7 Lauri. sed p̄mam opionem re-
puto tutiōez. s. qz etiā notori. facti statim
d d

est ipso iure suspensus: 7 quo ad se: 7 quo ad alios. 7 vitari debet a subditis in diuini officijs 7 sacramētis: 7 eam tenuerit hosti. vt patet ex pdictis: 7 Tan. Hoff. 7 Bern. in glo. sup illud. c. ad extirpādam. 7 sup illud. c. quesiti. que habent ex co. ba. de. 7 nu. 7 etiam. Ricbar. 4. dif. 13. q. 1. arti. 4. o.

De vsu eucharistic. ti. 17.

Deinde cōsideranduz est de vsu sine sumptiōe eucharistic. Et p̄ de ipa sumptiōe sine manducatiōe. 2° de mō sumēdi seu manducandi. 3° de frequētatiōe huius sacramēti. 4° qbus debet vari. 5° de vsu xpi.

Circa p̄mum querit̄ vtz xps in hoc sacramēto vere manducet. H̄ndeo fm̄ Ricbar. 4. dif. 9. q. 1. ar. 1. c. q. in sumptiōe huius sacramēti est q̄dam manducatio carnalis qua p̄mestum masticat 7 in stomachum trahit: 7 postea digerit: 7 vltimo in substantiam manducātis cōuertit. 7 sic vere manducat illa spēs: sub qua realiter cōtinet̄ verū corpus xpi. Et 7 alia sacramentalis qua corpus xpi verū realit̄ sub specie panis cōtenti sumit. sed sic sumptū corporaliter nō masticat. 7 si spēs sic i ore masticent q̄ p̄ digestiōem ibi factam nō corrumpat in eis forma p̄pria: sed cōcedat in p̄pria forma in stomachū: descendit corpus xpi in stomachū per cōtentiōem spēs sub qua cōtinet̄. sub qua tandū cōtinet̄ corpus xpi q̄ dicit̄ in eadem specie forma p̄pria specier̄ saluat. Sed si spēs tandū in ore masticet q̄ p̄ digestiōem ibi factā corrumpat in eis p̄pria forma: 7 non descendat in stomachū. tunc nec corp⁹ xpi descendit in stomachū. 7 p̄ virtutem manducantis nō vnit̄ corpus xpi manducanti. sed per ipm̄ manducās vnit̄ spūaliter xpo capiti si digne manducat. Et etiam manducatio spūalis qua dicit̄ manducari corpus xpi mysticū q̄ nihil aliud est q̄ spūaliter in corpori corpori mystico p̄ fidem 7 charitates vel magi incorporari per augmentum fidei 7 charitatis. que manducatio nō cōuenit indigne suscipiētibz sacramēti. Nec obstat qd̄ de cōse. dif. 2. ego Berēgarius. dicit̄. verū corp⁹ 7 sanguinē dñi nostri Jesu xpi i veritate manibus sacerdotum tractari 7 frangi: 7 fidelibz dentibus atteri. quia illa attritio 7 fractio d̄ refecti

ad spēs: non ad verū corpus xpi. sed q̄ ille Berēgarius fuerat infamatus: q̄ nō credebat corpus xpi realiter cōtineri sub specie. ideo ad sui purgatiōem p̄ verba excessiua h̄m̄ asseruit. Ad autem de p̄se. dif. 1. c. tribus. super ver. tanta: d̄. H̄ndeo spēs dentibus atterit̄: t̄c̄ito in celum rapit̄. s. corpus xpi. intelligit̄ quādo species tandū masticat q̄ p̄ digestiōem que fit in ore non remanet in sua forma. hec Ricbar. ibidem. 7 cum eo cōuenit Bon. 4° di. 9. q. 1. ar. 1. 7. 2. Quid si spēs iste euomerent. H̄ndeo aliqui dixerūt q̄ ratio sacramēti tandū ibi saluat q̄ dicit̄ est species habilis ad refectiōem humanā. ideo enī statuta est 7 ad hoc ordinat̄ 7 hoc habet cum est extra stomachū 7 in stomacho qz ibi reficit. vnde corpus xpi in ventres vadit: 7 ibi morat̄ cōtē refectiōis opatio cōpleat. 7 huius inie videt̄ fuisse Ricb. vbi. 5. vt patet ex dictis eius in solutiōe p̄cedentis quesitiōis. 7 h̄ Bon. hec positio est multuz p̄babilis. fm̄ igit̄ hanc pos. dicendū q̄ si ille spēs euomant̄ euomit̄ eucharistia. 7 si spēs possit discerni ab alijs sumenda est. si autē species ille transeat p̄ stomachū indigeste p̄pter aliquā infirmitatem. tunc sūt extra p̄prietatem refectiōnis. 7 ideo si vadant in secessum nō ē ibi corpus dñi. securū tamē videt̄ q̄ si quis euomat spēs p̄ceptibiles magna reuerentia sit eis exhibēda: 7 magna diligētia exhibenda: ne quis euomat. Et piculum est ei dare de quo p̄sumit q̄ non possit tenere. hec Bon.

Quoniam videt̄ de 2° s. de modis sumendi sine manducādi corp⁹ xpi. Circa qd̄ sciēdum est sicut iā patet ex pdictis in articulo p̄cedenti: duo sūt modi manducādi corp⁹ xpi. s. spūaliter: 7 sacramentalit̄. 7 hoc etiā habet in glo. sup illud. 1. Cor. 11. Qui manducat 7 bibit indigne rē. habet etiā de cōse. dif. 2. qd̄ est. De spūali etiā mō manducādi d̄ Jo. 6. Qui mandu. meā carnē: 7 bibit meum sanguinē in me manet rē. De sacramentali dicit̄ 1. Cor. 11. Qui manducat 7 bibit indigne iudiciū sibi manducat 7 bibit rē.

De his igit̄ modis querunt̄ plura. scz quid est manducare spūalit̄. H̄ndeo hec manducatio spūalis translata est a corporalibus. 7 ideo sicut in manducatiōe corporali sunt duo p̄ncipalit̄. s. masticatio 7 incorporatio. sic 7 in spūali duo sūt suo mō.

sumenda faciat glibet qd fm fidez suam
 pie credit esse faciendum. Neq. n. inter se
 ligauerit Zacheus 7 Centurio. cu alter
 gaudens recepit dñm. alter dixerit. Dicit
 nō sum dignus vt intres sub tectū meum
 ambo saluatore honorificātes lz nō vno
 mō. ex cōse. di. z. quotidie. Dicit. n. Augl.
 Amortū 7 sps ad quā scriptura nos sp
 inducit pferē timori. Unde etiā cum Pe
 trus dixisset. Exi a me dñe. qz pctōz sum.
 Rōdit Iesus. Noli timere. Si quis igit
 experimētalitē agnoscat qd ex frequēti si
 ptiōe huius sacramēti seruoze charitatis i
 eo auget. 7 reuerētia ad sacm non mi
 nuir: frequēter cōficare debet. Si autē sen
 tiat p multā frequētatōne reuerētia ad
 sacm minui: 7 seruoze non multū auge
 ri: interdū abstinere debet: vt postea cū ma
 iori reuerētia 7 deuotiōe accedat. ¶ Utrū
 fideles possint sine debeāt pluries in anno
 cōficare. Bñdeo fm diuō sū statuz ecelle
 de hoc diuersa statuta fuerit. Hā in ecelle
 sia pmitina qñ deuotiō magis vigeat fi
 dei xpiane statutus fuit vt fideles quoti
 die cōficarent. vt p3 Act. 4. 7 habet ex cō
 se. di. z. p. tēretū Anacleti pape per acta.
 postea vō diminuto fidei seruoze Sabia
 nus papa indulxit. vt si nō frequētius sal
 tem ter in anno cōficarent omēs. s. in pa
 sca. penti. 7 natali dñi. Sothez etiāz papa
 dicit in cena dñi esse cōficandū. vt habet
 ex cōse. di. z. in cena. sed illud est cōciliū.
 Postea vō ppter iniquitatis abundātia re
 frigēte charitate multo p. statuit Inno
 centi⁹ 3. vt saltē semel in anno. s. in pasca
 fideles cōficent. Cōsulit vō in li. de ecelle.
 cognat. omnibus dñicis esse cōficandum
 ¶ Utrū possit homo pluries in die cōfica
 re. Bñdeo qd nō. ar. ex cōse. di. i. sufficit.
 qz. n. dñs dicit. Panē nō. quoti. da nobis
 ho. nō pluries in die est cōficandū vt sal
 tem p hoc qd aliqs semel in die cōficet: re
 pñentē veritas passiōis xpi. ¶ Utrū lice
 at cessare oīno a cōione. Bñdeo circa h
 est duplex modus dicēdi. Unus est qd h
 sacm non est de nēcitate salutis quātum
 ex sua instōne. sed si est. vel hoc est ex assū
 pto offō qd. s. quis nēcio tenet exequi: vt
 p3 b3 proebialis. vel mādato ecelle sup
 addito. s. vt fideles cōficent semel in anno
 s. in pascha. ex. de. 7 remis. omīs. Unde
 si qs tunc negligit nō est sine cōtemptu.
 7 ideo peccat mortalit. qñimo talis catho
 licus reputari nō d3. ar. ex cōse. di. z. secu

lares. qd intelligit si omittit ex cōtemptu
 7 post monitiōez. vt p3 ibidē. c. se. 7 silt in
 piculo mortis. ex cōse. di. z. p3 b3. Ratio
 autē quare hec ecelle instituit. est. qz hoc
 sacm est salubre: 7 multi negligebāt suaz
 salutē. Et fm hunc modū dicēdi illud Jo.
 6. Nisi man. car. si. ho. 7 bi. eius san. non
 ba. vi. in vo. intelligit ex manducatōe spi
 rituali qd est p fidē 7 charitatē: sine q nul
 lus adultus saluaf. 7 hoc etiā est in par
 nulo aliquo. mō quātum ad incorpatio
 nem. 7 hec h. opi. Bñ. 4. di. iz. p. z. q. z
 ar. i. c. ¶ Alius modus dicēdi est: qd cum
 sit duplex modus sumēdi hoc sacramen
 tū. s. spūalis 7 sacramētalit. omēs tenent
 saltē spūaliter māducare. quia hoc est xpo
 incorpari. vt dictū est. s. māducatio autē
 spūalis includit votum sine cōsideriū pei
 piendi sacramētū vt dictū est. s. 7 iō sine
 voto peipiendi hoc sacm nō pōt homini
 esse salus. Frustra autē esset votum nisi im
 pleret qñ optunitas adesset. 7 iō tenetur
 hō hoc sacm sumē: nō tñ ex statuto ec
 clesie: sed etiā ex mandato dñi. Jo. 6. Nisi
 man. car. si. ho. 2ē. 7 Luc. 22. Hoc facite
 in meā cōmemoratōne. Ex statuto autēz
 ecelle sunt tpa determinata exequēdi xpi p
 ceptū. 7 hec est opi. T. ho. z. q. 80. ar. ii. c.
 ¶ Utrū hoc sacm debeat in vtraqz spē po
 pūlo dari. Bñ ppls hoc sacm recipit ad
 efficacā qd est eque i altera spē sic i vtraqz
 eo q totus xps est sb vtraqz. 7 h volunt
 Bñ. 4. di. ii. p. z. q. i. ar. z. c. z. 7 Rich. 4.
 di. ii. q. 4. ar. 6. o. 7 ideo sufficit qd tñ sibi
 in altera spē tñ: ppter periculū erroris. qz
 forte nō crederēt aliq simplices totū xps
 recipere in altera spē: si eis daret in vtraqz.
 sicut p3 de eo cui exiit sanguis ex hostia.
 qz nō credebat qd sanguis ibi esset. Dicit
 etiā p3 in spē panis 7 nō vini ppter pi
 culū effusiōis vitāde. Ad signandū vero
 sufficit p3 qd cōficiat sub vtraqz spē: in
 eius pñtia. Datoibus tñ ex quibus non
 timeret periculū effusiōis: nec erroris pos
 set sub vtraqz spē dari. vt dicit Rich. ibi
 dem. ¶ Hō tñ fm Bñ. 4. di. ii. p. z. q. i.
 ar. z. qd h sacm est eque efficac. in altera
 spē: sicut in vtraqz. Postea sup lraz dicit
 qd ipe credit qd sanguis addit ad efficaci
 am aliquo mō. Dicit etiā Innoē. qd ipe
 nō reprobat cōsuetudinē cōsterciensū 7 qd
 rūdā alioz qd p sūptōez corpis 7 sangui
 nis xpi dimittunt ibi aliqd ex sanguie vt
 infundat vinū purū: 7 postea cōficantes:

aliquid inde possint sumē. ego autē puto
 qd nō sit faciendū: qz vinum additū fm
 aliquos ad minus illius sp̄i p̄tinuitatem
 solueret: 7 sic xp̄i sanguis ibi defineret eē.
 vt habitū est sup̄. ¶ Si obijciat q̄ p̄dicta
 illud Jo. 6. nisi man. car. si. ho. 12. dicendū
 qd sub vtraq̄ sp̄e corpus manducatur: 7
 sanguis bibit in re. licet nō i signo exp̄sso
 Uel dicendū qd illud intelligit de mandu-
 catione sp̄iali. Si dicat etiā qd in ecclesia
 grecoꝝ instituta p̄ paulū: tradit̄ s̄b v̄q̄
 sp̄e. dicendū qd licet ille bñ faciāt. latini
 tamen melius faciūt rōne superius dicta.
 ¶ Utrūq̄ hostia intincta i sanguine debeat
 p̄lo dari. R̄ qd nō. de con. di. 2. cū omne
 cui rōnem tangit. In. li. 2. de sacra. p̄te. 8.
 c. 4. qz inq̄t dñs traditori suo bucellam in
 tinctam ad notandū euz dedit. habet con-
 suetudo vt corpus xp̄i fideles intinctū nō
 accipiat. Non tñ est intelligendū qd xp̄us
 illam bucellā in sanguine intinxerit: s̄ i vino
 lactucayz agrestū: euz qbus edebat agn̄
 fm legem.

Sequit̄ videre de. 4. f. qbus dari
 debeat corpus xp̄i. 7 quibus non
 d̄ dari. Circa qd querant̄ plura
 f. Utrū p̄ byter peccet q̄ sciēter dat corp̄
 xp̄i ext̄i in mortali peccato. R̄ aut talis
 nō petit eucharistiam sibi dari. 7 tñc p̄ref
 byter peccat in dādo. Aut petit 7 tñc aut
 suūz pecc̄n mortale est manifestū: aut oc-
 cultum. si manifestū tunc p̄ref byter dādo
 sibi peccaret. qz contra ip̄m exceptionem
 legitimā h̄z: quā sibi publice obijcere p̄t.
 Accipio aut̄ hic manifestū: non p̄ eo qd
 p̄bati p̄t. qd p̄rie magis manifestabile
 dicit̄ q̄ manifestū. Uñ si sacerdos si sciret
 p̄obianum suū esse i crimine: qd legitie
 posset contra euz p̄bare. ita qd illud crimē
 nescirent nisi duo vel tres testes: per quos
 hoc p̄bare posset. non p̄pter h̄ debet illi eu-
 charistiam negare in publico petenti: quia
 iam inferret sibi penam an̄ criminis. p̄ba-
 tionē. qd fieri nō debet. xi. q. 3. eorum qui.
 s̄ accipio hic manifestū p̄ notorio. qd aut̄
 dicatur notorium dictum est sup̄. Si autē
 peccatū suū est occultū. aut petit i occulto
 7 tñc sacerdos sibi dādo peccaret: qz h̄z
 q̄ eam legitimā exceptōem: quā sibi in oc-
 culto obijcere p̄t: 7 ip̄m debet monere: ne
 petat i publico. vt b̄tur de con. di. 2. ne p̄-
 bibeat qd petit. Aut petit publice: 7 tunc sa-
 cerdos debet sibi dare. qz q̄ cū non habet
 legitimā exceptōem: quam ei in publico

obijcē possit. e. 7 de offi. indi. or. si sacerdos.
 bec Ric. 4. di. 9. q. 3. ar. i. c. Et h̄ intelligo
 verū esse: qd ille qui petit est p̄ref byteri s̄b
 vitis: secus credo eē si sit extraneus: qz q̄
 talem legitime excipere p̄t quod ei dare
 non debeat. de con. di. 2. tribus. vbi p̄ref
 pitur qd extraneo non datur eucharistia. de
 cuius p̄cia nihil cōstat. ¶ Utrū sacerdos
 peccet dādo sacramentum bistrionibus.
 R̄ solutio huius qōnis quasi ex solutioe
 p̄cedentis manifesta est. tales. n. ducūt illi-
 citam vitam. vñ de talibus dicit̄ de cō. di.
 2. p̄ dilectione. puto nec maiestati diuine
 nec euangelice discipline cōgruere. vt pu-
 cor 7 honor ecclesie: tam turpi 7 ifami cō-
 tagione fedet. vñ nec talibus: nec cuiq̄q̄
 infami notorio: manifeste dāda est eucha-
 ristia. fm etiā glo. ibidem. si tamē: vt dicit̄
 ibidem in se. c. tales reuertant̄ ad dñm: eis
 cōio vel reconciliatio non negat̄. Non ē
 tñ h̄ sic intelligendū qd statim debeat eis
 dari eucharistia: qz p̄pter reuerentiā facti
 vt p̄ref eoz conuersio esse non ficta. non
 debet eis dari v̄q̄ post pactaz p̄niaz: nisi
 aliq̄s articulus necessitat̄ vel pietatis ali-
 quādo aliū fieri suaderet. ¶ Sed nonne ē
 peius sumere corpus xp̄i q̄ infamari a sa-
 cerdote negando eucharistiam. R̄ qd licet
 sit peius peccatoꝝ peccare mortalit̄ sumen-
 to corpus xp̄i q̄ infamari. tamen sacerdoti
 ministrati corp̄ xp̄i: peius est peccare mor-
 taliter infamādo iniuste peccatoꝝ occultū
 q̄ qd ille mortaliter peccet. qz nullus debet
 peccatū mortale committere vt aliū liberet
 a peccato. Uñ Aug. in li. qōnū sup̄ B̄n̄.
 piculosissime admittit̄ h̄ compensatio. vt
 nos faciamus aliq̄d mali: ne alius q̄uis
 malum committat. peccatoꝝ tamen occultus
 potius debz eligere infamari: q̄ idigne ad
 mensam xp̄i accedere. B̄. ho. 3. q. 80. ar.
 6. c. 2. ¶ Nunq̄d eēt melius dare hostiā
 non cōsecratam. R̄ qd non. nam hostia si
 cōsecrata nullo modo debet dari loco cō-
 secrate: qz sacerdos hoc faciens: q̄ tum est
 i se facit idolatrare illos qui credūt hostiā
 esse consecratā. sine alios p̄ntes: siue etiā
 ip̄m sumentem. qz vt ait Aug. 7 b̄tur de
 cō. di. 2. accesserunt. nemo carnem & b̄st̄i
 manducat nisi prius adoret. Uñ Inno. q.
 3. extra de cele. mis. c. de homine. licet is q
 pro sui criminis cōscia reputat se idignū
 peccaret graviter: si se ingereret. gravis
 tamen videt̄ offendere: qd fraudulēt p̄e
 sūperit illud simulare. p̄osus qd euz falsa

remedia sunt abicienda: q̄ sūt veris p̄cul
 graniora. ¶ Utrū corpus xpi dandum sit
 suspectis & crimine. R̄ sicut dicit in glo.
 sup illud. c. 22. q. 1. dicit ois. triplex est su-
 spitio. s. temeraria. probabilis. & violenta.
 Temeraria suspitio est q̄ ex irrōabili cā
 cōsurgit: cuiusmōi est illa q̄ conficta est ru-
 moribus iterdictoy hominū & abstracto-
 ram. ii. q. 2. in c. 2. & p. tali suspitōne nō
 d̄ sacerdos dimitte dare eucharistiam su-
 specto. Probabilis ē q̄ cōsurgit ex p̄ba-
 bilibus signis: & p̄pter hāc suspitōem non
 d̄ etiā sacerdos dimitte eucharistia dare.
 vnde. 2. q. 1. c. 2. mala audita nullus mo-
 ueat: nec passim dicta absq̄ certa. p̄batōe
 quis p̄ credat. s. ante audita diligēt igrat
 nec precipitant q̄s aliqd agat. & infra. nullū
 ante verā instāq̄ p̄batōem iudicare & dā-
 nare d̄emus. Violēta est q̄ surgit ex p̄sum-
 ptōibus violētis: vt si inueniatur suspectus
 cuius suspecta nudus cum nuda solus cum
 sola in eodem lecto: loco & tempore suspe-
 ctis. & p̄ suspectos tales iudicādū est sicut
 iudicaret de facto. Und̄ sicut publice cri-
 minoso sacerdos nō d̄ dare eucharistiaz
 ita nec suspecto de crimine mō isto. Scdm̄
 etiā iura quōz mōis quincil hō de crimie
 sez vel iure. s. vel instrumentis. vel a testib⁹
 vel facti euidētia. c. 7. de co. de. & mu. ma.
 7. 2. q. 1. scelus. qd̄ lothari. ¶ Aut iuris iter-
 ptatōe: vt q̄s aliqs sepe citat & monetur.
 nec se purgat nec comparat. 2. q. 9. de cri-
 mino. vbi sic d̄. manifestū est p̄fiteri de cri-
 mie cā: q̄ indulto & toties delegato iudicio
 purgādū se occasiōe nō vitē. ¶ Aut violēta
 suspitōe. 22. q. 1. dicit ois. & h̄ nōf. 2. q. 1.
 c. 2. 7. 3. in glo. ¶ Utrū corpus xpi dandū
 sit suspectis & crimine ad eoz manifestā-
 tiōne. videri. n. q̄ sic legit. n. 2. q. 5. sepe cō-
 tigit. vt in monasterijs monachozuz furta
 p̄p̄trent. idcirco statuimus vt q̄s fratres
 de talibus se purgare debēt: missa celebret
 ab abbate vel aliquo ex presentibus fr̄ib⁹
 & expleta missa ois cōicent in bec verba
 corpus xpi sit tibi ad p̄batōem. R̄ decre-
 tum illud est abrogatū p̄ h̄ia documenta
 romanoy pontificum. dicit. n. Stephanus
 papa ferri cadētis vel aque feruētis exa-
 minatiōe cōfessidēs a quolibet sacri cano-
 nes nō concedunt. spontanea. n. cōfessidē
 vel testui approbatione publica delicta cō-
 missa sunt nostro regimini iudicare. occul-
 ta vō & icognita illi sūt relinquēda: q̄ sol⁹
 nouit corda filioy hominū. 2. q. 5. p̄suluisi

& idem d̄ e. 7. de purga. ca. ex tuarum. In
 oibus. n. talibus eē videt̄ rei temptatō. vñ
 sine pctō fieri non possit. Et granus pctū
 eē videt̄ si in B sacramento qd̄ ē iūctum
 in remediū salutis aliqs ingret̄ iudiciuz
 mortis. ¶ Utrū corpus xpi sit dandum
 suspendendis. p̄ suis maleficijs. R̄ bi⁹ si pe-
 nitent & pure confiteant̄ vel cupiat̄ con-
 fiteri: nō est in sine negāda eucharistia: nec
 sepultura & missa. p̄ eis sit celebrari: & obla-
 tio offerri. 26. q. 7. c. 1. 7. vlt. 7. di. 50. penite-
 tes. Un. 12. q. 2. p. to. 7. p̄f. c. vlt. 7. c. p. ob-
 euntibus. d̄ vtiatū oibus digne peniten-
 tibus in morte postis non est negandū:
 nec etiā bis q̄ in patibulis p̄ suis fcedib⁹
 suspendunt. 25. q. 2. q. 2. si q̄s cōm. dicitur
 q̄ bis q̄ defecerunt in accusatōe clericozū
 nō est danda eucharistia in sine. R̄ hoc
 dicit̄ est ad terrore. vel loquit̄ de nō digne
 penitentibus. alia vero. c. 7. loquuntur de
 digne penitentibus. h̄ 30. ¶ Utrum non
 habentes vsam rōnis debeant hoc sacm̄
 percipere. R̄ aliq̄ dicunt nō h̄re vsū rōnis
 dupliciter. vno q̄ h̄nt debile vsam rōnis.
 sicut dicit̄ non videns q̄ male videt. & q̄
 tales possunt aliquā tenotēz huius sacri
 cōcipere non est eis h̄ sacm̄ venegandū
 Alio modo q̄ vsū rōnis totaliter carēt. &
 h̄ p̄t eē dupliciter. aut enī nunq̄ habuerit
 vsam rōnis: s. a natiuitate sic p̄manerunt
 & talibus non est h̄ sacramētū exhibendū.
 q̄ nullo mō p̄cessit i eis hui⁹ sacri tenotio
 aut nō caruerunt sp̄ vsū rōnis. & tūc si p̄
 q̄s erant sue mētis p̄potes apparuit in eis
 huius sacri tenotio. d̄s eis in articulo mō-
 tis h̄ sacm̄ exhiberi. nisi forte timeat̄ peri-
 culū vomit⁹ vel expuitōis vel alteri⁹ irre-
 uerentiē. vñ d̄. 26. q. 6. is qui. Is q̄ in isir-
 mitate p̄niam petit. si dū ad eū sacerdos i-
 uitatus venit: oppressus ifirmitate obmu-
 tuerit. vel i frenesiz conuersus fuerit. cont
 testimoniū q̄ audierat: & accipiat p̄niam.
 i. absolutem fm̄ glo. cuius forma h̄c est
 de sen. ex. a nobis. & si cōtinuo credid̄ mo-
 riturus reconciliet̄ p̄ manus ipositionem
 & infundat̄ ozi eius eucharistia. & h̄ vide
 tractatu de p̄nia. ¶ Utrū arrepticis qui
 energumini dicunt̄ deat dari corpus xpi
 & vñ q̄ nō. q̄ etiā tales arcēt̄ ab inspe-
 ctōne huius sacri fm̄ Dion. li. eccliasice
 bicrar. R̄ Dion. loquit̄ ibidē de energu-
 minis nōdū baptizatis: in qbus. s. nōdū
 est vis remonis extincta: q̄ viget in eis per
 originale pctū. s. de baptizatis q̄ copalit̄
 d d 4

vexant a spiritibus imūdis ē eadem rō. sicut et alijs amentibus. vnde Cassianus dicit. eis q ab imūdis vexant spiritibus cōionem sacri sanctā nunq̄ a senioribus nostris meminimus iterdictā. **Thbo. 4. di. 9. arti. 5. q. 3. c. 2. 7. 7. q. 80. arti. 9. c. 2.**
¶ Aliqd pueris debet dari. **R.** eadez est rō de pueris receper natis: 7 de amentib⁹ q nunq̄ habuerūt vsuz rōnis. vno talib⁹ nō sunt sacra mysteria danda: licet qdam greci contrariū faciāt. ppter h q Diony. z. c. ecclesiastice hierar. dicit baptizatis esse sacra cōionē dandā. nō itelligētes q dō. loquit̄ de baptismo adultoz. Nec tamen aliqd vtrimentū vite eterne patiānt. ppter h qd dicit oīs. nisi man. car. fi. bo. 7 bi. eius san. z. c. qz sicut Aug⁹ scribit. bōifacio tunc vnusq̄sq̄ fidelis corpis 7 sanguinis p̄iceps fit spūalif. qñ in baptismo mēbz corpis xp̄i efficit. s. quādo pueri incipiunt aliq̄ rōis vsuz h̄re vt possint concipere deuotionē huius sacri: tūc pōt eis h sacm p̄ferri. vno si puer est i etate apta ad diu dicandū 7 reuerendū corpus xp̄i: vel ipe etatem adultā. s. anno. 10. vel. 12. tunc si ap parent i eo signa discretōnis 7 reuerentie pōt sumē: als non. **Thbo. 4. di. 9. arti. 5. q. 4. o.**

¶ Equitur videre de vsu xp̄i. h est de vsu huius sacri: quo xp̄us vsus est hoc sacro in p̄ma sui institūōe. Et circa h q̄runf plura. s. **¶** Utrum xp̄us sumpsit corpus 7 sanguinem suuz. **R.** tenet cōit q sic. h enim xp̄s sic dicunt sc̄i. vñ sup illud Rub. 2. q. 2. q. 2. comedisset 7 bibisset. dicit glo. q xp̄s in cena comedit 7 bibit: cū corpis 7 sanguis sui sacm discipulis tradidit. vno qz apli cōicauerūt carnē 7 sanguinē: 7 ipe p̄cipauit cum eis vno 7 antiq̄ metrice dixerūt. Rex sedet in cena turba cinctus duodena. Se tenet in manib⁹: se cibat ille cib⁹. Nō aut sumpsit vt p̄sequeret aliq̄n effectuz: s. vt alijs iu mendii p̄beret exemplū. vno **Chyso. p̄ns** bibit ne alijs potū sanguinis abhorerent. **Lū. 11. dicit** in euāgelio q xp̄s accepit panem 7 calicē: non est intelligendū q tātuz accepit in manibus vt qdam dicit. sed eo mō accepit: quo alijs accipiendam dedit. vno dixit discipulis. accipite 7 comedite. 7 itez. accipite 7 bibite. intelligēdū est q ipe accipēs comedit 7 bibit. **l. 3. n. in man** ducatoē corpali oporteat differre cēntialf māducantē: 7 illud qd manducat. non tñ

in sacrali. qz sicut ibi est cibus spūalis per accidēs. s. sp̄e mediante. sic p accis quod manducat debet differre cēn a māducate s. nō illud qd p accidēs. sicut illud qd p se mouet o3 cēntialf differre a mouente: vt corpus ab aia. nō tñ illud qd p accidēs mouet vt aiam a se. **¶** Utruz xp̄s sumpsit spūaliter. **R.** circa hoc est duplex mod⁹ dicendi. vnus est q nō. qz vbi est spūalis manducatio ibi est vnio. vbi aut est vnio ibi est diuersitas. cū q xp̄us nō differat a se: nō comedit spūaliter. 7 h modus est **fm Bos. 4. di. 9. q. 1. arti. 4. c. 7. Pe. 4. ois. 11. ar. 6. q. 2. c. 4.** Alius modus dicendi est q sic. sicut. n. dicit. j. effectus hui⁹ sacramēti est nō tñ augmentum spūalis gr̄e. s. etiam quedā actualis refectio dulcedinis spūal. l. 3. autē non fuerit xp̄o gratia augmentata ex huius sacramēti susceptōe. habuit tamē quādam dulcedinez spūalem in noua ei⁹ institutōe. vno **Lucl. 22. desiderio** desiderauit h pas. man. vo. qd Eusebius exponit de sacramēto hoc. qd discipulis tradebat. 7 iō spūaliter māducant. māducant etiaz sacramentaliter in q̄tuz corpus suū sub sacramēto sumpsit. 7 sacfz h intellexit quod discipulis alit tñ q̄ ceteri spūalit: 7 sacralf sumant: q augmentum gratie suscipiunt: 7 ad veritatis perceptōem signis sacramentalibus egent. 7 h modus dicēdi ē **fm Thbo 3. q. 81. ar. 1. c. 2.** **¶** Utruz xp̄s corpus suum dedit inde. **R.** **¶** Bilari⁹ dicit sup **Datb. q. nō. 7** puenies qdem fuisse p̄siderata malitia inde. **Sz qz xp̄s** dedit nobis cē ex iusticiā cōueniebat eius magisterio vt iudaz occultū pctōrem sine accusatione: 7 euidēti p̄batione separaret ab alioz cōiōne. ne daret p̄latis ex illa faciendū. 7 ipe iudas exasperat⁹ ex h sumeret occasionem peccādi. Et ideo dō est q xp̄s inde sicut 7 alijs discipulis dedit corpus suū 7 sanguinem. vt dicit **Dio. li. 2. ecclesiastica hierar. 7 Alan⁹ sup Jo. h̄c etiā. l. q. i. xp̄s. Quid** fecit. 7. 12. q. 2. illud cū h̄sti dare. **¶** Utruz xp̄s corpus suū inde dedit cū buccellā inuēctaz ei porrexit. **R.** q nō. s. simplicē panē **Uta. dicit Aug⁹ sup Jo. dñs p̄ns** distribu erat oibus discipulis corp⁹ suū. vbi 7 ipe iudas erat sicut lucas narrat. 7 postea per buccellā itinctā atq̄ porrectā pctōrē suū exp̄ssit. sicut aut vt **Aug⁹ dicit** ibi p panis intinctōem fictio inde. vt. n. inficiantur filatungunt. vel forte sicut dulcedo vine bonitatis. qz ex intinctōne sapidior: redditur

panis. qd bonum ppter sui ingratitude
factum est ei malum. quia introiuit in eum
satbanas.

De impedimento eucharistie. ti. 18.

Postea considerandum est de his q
habent impedire: vel retrahere
a sumptione eucharistie. Et p te
bis q hnt impedire ppter idigni-
tatem: vt sunt pctā. 2º de his q ppter sedi-
tatem: vt pollutio nocturna vel alie pollutio
2º de his q ppter statuti agruitate: vt cibº
vel potus passumptº. Circa pñm qñt
plura. s. Utrū pctōz habēs psciam peccati
mortalis sumat corpus xpi dñabiliter.
Rº q sic. 7 h ppter indignitatē q est in ipso
p pparationē tam ad sacm exterioris qd est
sancti: qd ad rē pntā interioris: q est scūs
scōz: qd etiā ad rē significatā tñ: q est scitaf
cui obicez ponit. vnde. i. Cor. ii. q. mā. 7 bi.
m. di. iudi. sibi man. 7 bi. l. 2. demnationem
Quis tñ distinguit q pcti mortalis cōscia
purgit i aliquo. aut ex certitudine sufficiēt
vt qz sit se fornicatū. aut pbabilis: vt quia
morose delectatus est: 7 timet fuisse morta-
lem p sensuz. aut leui: vt hō scrupulosus: q
timet de leui delectatōem ne facit mortale
pctm in p cāu peccat mortalit: 7 similis in
2º h nō in 2º hā in p contennit. in 2º disci-
mini se exponit. in 2º non. 7 ita distinguit
Pe. 4. di. 9. q. z. ar. i. c. 3. esto q sit pasca
cū pctōz tenet cōicare. vt q tūc nō peccet
cōicādo hº talis i eo q facit illd qd tenet
nō peccat: s. qz malo mō facit. vñd in cōi-
cando 7 omittēdo peccat. s. tñ magis cōi-
cando. qz cōicare i pctō est malū de se. sed
omittē cōicātōez sit malū ex pcepto ecclie
vñ potiº dº cōicātōez ecclie sustinē: qz i
pctō cōicare. nec tñ ppter est: qz pōt peni-
tere. h. Pe. vbi. s. c. 2. Quō pctō peccat
sumēs corpº xpi cū pscia pcti mortal. Rº
pctō omittōis 7 negligētie. dñ. s. se ad tan-
tū hospite suscipiēdū pparat p sui examia-
tōz omittit: 7 negligit. 7 et pctō ptempº 7
irreuerenº dñ. s. dñz suū i tā fetidū hospitiū
introducit: 7 gºz sibi ab eo oblatā in sacro
respuit. ac p h qstū ē in se ipi dño pume-
liā facit. h. Bos. 4. di. 9. q. z. ar. z. c. Utrū
aliquis exis i pctō mortali psciaz tñ eius nō
bñs sumēdo corpº xpi mortalit peccet. Rº
q aliquis nō hēat psciam pcti mortalis. aut
h ē quia pparant se 7 discunt pparatōne
sufficiēti psciam diligētissime examinādo

7 peritos pfulēdo aut pbabili psciaz suaz
pbabiliter examinādo: 7 pfulēdo. aut negli-
gēti. In p casti nō peccat: s. remissioz pctō
rum etiāz si q latēt accipit 7 meret. In 2º
sili non peccat mortalit. In 2º aut peccat
mortalit 7 temeret: maxie si negligentia
sit magna h. Pe. 4. di. 9. q. z. ar. i. c. 7 que-
nit euz eo Sco. 4. di. 9. q. vnica. c. Sed
obijciē. qz cū nemo sit certº an sit in pctō
mortali aut nō. si mortalit peccat q accedit
qlibet q accedit: discrimi se exponit. Rº q
nō requirē qd canēdū piculū discriminis
certitudo pscie. s. pbabil cōiecture: q pōt
hri fm Bos. p. 4. signa. p. 2. cū qs venote
vbi vci audit. 2º cū qs se ad bñ opanduz
pmpni iuenit. 2º cū qs ppositū hºz abstine-
di a pctō. 4º cū te pterit colet. h. Pe. vbi
s. c. 2. Utrū q accedit pntus 7 nō cō-
fessus peccet. Rº pctōz pntus an pscioz
qñ vult cōicare: aut pōt hie copā pscio-
ris idonei 7 tps sufficiēs: 7 loquelā liberā
7 tūc peccat cōicādo sine confessiōe. qz ad
sacm ecclie requirē recōciliatio ē fm iudi-
ciū ecclie. 7 sic intelligit hō. v. san. vic. cum
dicit li. de peate lig. dī atqz soluedi. Audā-
cter dico si an absolutōz sacerdoti crimio-
sus ad pñonē corpis xpi accedat. p certo
iudiciū sibi māducat 7 bibit ēt si eum an
mltū peniteat 7 si vebemēt colet 7 igemi-
scat. aut nō hºz: 7 tē aut iminet aliq necitas
celebrādi 7 pscādi: vt qz timet scādali per-
sone sue: nisi pccet: aut ppli. vel iam icēpit
sacri mysteriuz: vel amisit loquelā. 7 tūc si
peccat euz pposito pntēdi qñ poterit. Aut
nō iminet necitas 7 tūc peccat. h. Ric. 4.
di. 9. q. z. ar. z. c. 7 Pe. 4. di. 9. q. z. ar. z. c.
7 Sco. 4. di. 9. q. vnica. c. Utrūz pctōz
peccet vidēdo corpº xpi. Rº p visuz nō atti-
git corpº xpi s. solū sacm eiº. qz. s. visus nō
atigit ad sbam corpis xpi. s. solū ad spēs
sacrales. vt. s. dñ. s. ille q māducat non
solū sumit spēs sacrales. s. ēt xpm q est sb
eis. 7 iō a visioe corpis xpi nullº pbibet q
sit sacm pº psecutº. s. baptisimū. vñ nō ba-
ptisati nō sūt admittēdi ad vidēdū corpº
xpi. vt ēt p 3 p Dio. li. eccliaſtice Hierar. s.
ad māducatōez nō sūt admittēdi nisi soli
illi q nō tñ sacralit: s. ēt realk xpo se pñcti
Utrū pctōz peccet tūgēdo corpº xpi. Rº q
qñ necitas vrget: vt qz corpº xpi caderet
in locuz imundū vbi colligeret: tūc non
peccat: als peccat ppter irreuerentiā. Sº
p pdicta videt q sp peccat pctōz tūgēdo
7 videndo. qz betbsamite vidētes archas

ostii sunt interfecti. p. Regl. 6. et filii. Azo pens-
sus est: quod ipsam archam tetigit. z. Regl. 5. Ad
quod dicendum quod illud non fuit figura tangen-
tium et videndum quod in beblamite figuram
gerit simpliciter huius sacramenti archana
videtur volentia: quod propter timorem frequenter
petit: et moriuntur. et azo figuram gerit sacer-
dotum carnalium: quod in petis exites ad confi-
ciendum accedunt: nam alii dicunt quod illa
nocte cum prore iacuerit. et falsis vero ro quere
illi sunt interfecti et quod in mandatum ostii fecerunt
quod dominus preceperat: ut nullus a glabe ea vete-
ritas videret. Unde h. ut dicit glo. ibi. licebat
soli pontifici. preceperat etiam ut sacerdotes
eam ferret: et ideo vterque preceptum fecerunt:
et ideo percussus sunt. hec. 2. bo. 4. di. 9. ar. 2. q. 6.
c. 2. et 7. bo. 4. di. 9. q. 2. ar. 2. c. 4. ad op-
positum. **U**trique aliquis predicando corpus christi in
litum gram peccet quod sumendo ipsum cum
conscientia mortalis peccati. R. quod sic. p. quodam quod
ille hoc faceret ex intentione faciendi iniuriam
sacro: quod non intendit peccare indigne hoc
sacramentum suscipiens. z. quod hoc peccatum capax
est gratie. unde magis est aptus ad suscipiendum
hoc sacramentum quam quicumque alia creatura irrationalis.
unde maxime inordinate utret hoc sacro: qui
percipit ipsum in canibus: vel percipit ipsum in lutis
ad coculandum. h. 2. bo. 2. q. 80. ar. 5. c. 2.
8 Equit videtur de. 2. f. de his que habent
retrahere ab hoc sacro propter feditates
ut est pollutio nocturna et similia.
Et circa quod querunt plura. scilicet utrum pollutio
nocturna: et quod pollutiones habeant retrahere
a sumptione eucharistie. R. in somnis non potest
esse peccatum: potest esse tamen effectus peccati: vel signum: et
ideo consideranda est causa nocturne pollutionis.
Sciendum igitur quod pollutio quicquid puenit ex pre-
cedentibus cogitationibus carnalibus. hoc
autem quicquid potest esse sine peccato omnino. ut cum
quis causa lectiois vel disputatio cogit de tali-
bus cogitare. et si hoc sit sine concupiscentia et dele-
ctatione: non erunt cogitationes imunde sed be-
nefeste. ex quibus tamen pollutio sequi potest. ut patet per
Augustinum super Hieronimum ad Iram l. 12. ipsa inquit fa-
tasia: quod fit in cogitationibus somniantis: cum
episcopa fuerit in visio somniantis: ut inter
illam et conscientiam corporis non discernatur
continua mouet caro. et sequitur quod cum motus
sequitur: hoc tamen sine peccato quam cum peccato a vigilia-
tibus dicitur: quod ut diceret perculdubio cog-
itatum est. quicquid vero sunt cogitationes prece-
dentes cum concupiscentia et delectatione: et si assit conscien-
tia erit peccatum mortale: si autem veniale.
Unde pollutio puenit ex superfluitate cibi: et

potus: et hoc etiam potest esse veniale: vel mortale
quicquid puenit ex firmitate nature: quod non est peccatum
unde et quodam vigilando sine peccato sumitur semel
patitur. quicquid ex superfluitate nature: quod etiam
est sine peccato. puta quod semel quod fluit est super-
fluitas sanguinis secundum philosophum. Unde ex vicio
nunc illud de quo fantasmat: mouere possunt.
ex quorum apparitione pollutio sequitur. hoc
autem quandoque puenit ex precedenti negligencia
preparationis ad tenorem ve ofonem:
quod potest esse veniale peccatum vel mortale. quicquid ex
ex nequitia demonum impedire volentium
a receptione huius sacri. Si igitur pollutio no-
cturna pueniat ex alio predictarum causarum
quam cum mortali peccato per certo vel probabiliter
timeat esse. Dicendum est quod necesse est ipedit sumptio
nam huius sacri. quod 13 ipsa secundum se non potest esse
mortale peccatum. hoc tamen mortale peccatum auerit
ratione sue cause. Si vero pueniat ex causa: que sit
tamen peccatum veniale: non impedit necesse ita. scilicet quod
hoc sumendo sit reus corporis et sanguinis viti.
impedit tamen de congruo propter duo quod vnum
sepe accidit. scilicet feditas corporalis: cum qua propter
reuerentiam sacri non vult accedere ad altare.
Unde et volentes tangere aliquod sacrum manus
lauant: nisi forte talis immunditia sit perpetua vel
diuturna: ut de lepra vel fluxus sanguinis
vel aliqd aliud. z. est enagatio mentis: que
sequitur pollutionem nocturnam: precipue quicquid cum
turpi cogitatione vel imaginatione contingit.
De pollutione vero quod puenit ex crapula ve-
niali distinguitur in decreto. quod aut sentit in
somnia imaginatio turpis: et sic impedit de
congruo tam a sumptione huius sacri quam a confe-
ctioe. Aut non sentit et sic non impedit a sumptione
huius sacri. ipedit tamen de congruo a consecratione. Si
vero pollutio pueniat ex causa que sit sine peccato:
ex natura superfluitate: vel firmitate: non est ti-
meda. quod ut dicit Augustinus. hanc animus nesciens
preulisse magis volens est quam fecisse. unde a
nentro ipedit. Et idem dicit quod quicquid pollutio pro-
uenit ex cogitatione que fuit omnino sine peccato.
Pollutio vero quod puenit ex diabolica illusi-
one: et si sine peccato sit: ipedit tamen de congruo. unde
Isti. quicquid nocturna illusione polluit: licet ex
memoria turpi cogitationis se putat. ipedit
tamen ut hic temptaret culpe sue attribuat
suaque immunditiam statim sctibus tergat.
Si tamen euidenter appareat quod diabolus
conatur auferre fructum eucharistie potest
comunicare si non dedit eam pollutioni: sed
magis eam contraria: et hoc sepe accidit i
festis: quicquid est cocandum. ut legitur in colla-
tionibus patrum. quod cum quidam frater pollutus

pateretur semper in festis: quia erat coicantium. seniores propter quod ab eo nulla peccasse rat causa crederent quod propter hoc nullo modo a coitione cessaret: ita cessavit illusio demonum. Intelligendum tamen quod impedimentum est quod ex puritate puenit: postquam dicitur propter aliquam necessitatem. puta ut Gregorius dicit. et dicitur de 6. testium. cum forsitan aliqui dies festus exigit in quo prelati celebrare consuevit: aut ex bibere mysterium pro eo quod alius presbyter dicitur et necessitas cogit. et iste modus dicendi consonat verbis Gregorius. et Iheronimus. que habent de 6. testium. et c. non est peccatum. Si ergo queratur quid semper quod quis polluit cessare debet: at dicendum quod si sentiat indignationem illam inclinasse multam animam. consulendus esset ei quod faceret sacramento reuerentiam. si autem magis expeditam animam sentiat: et ulterius deuotio vel solennitas: vel aliud quod multum recompenset ad sumendum trahat. tunc arbitror ipsi sine remorsu conscientie accedere posse. hec Bonaventura. 4. dist. 12. p. 2. q. 2. ar. 2. o. Item secundum Thomam. 4. di. 9. ar. 4. q. 2. c. 2. pollutus tali pollutione: quod non impedit necessario. debet celebrare pro alio quod in peccato mortali esset ne celebrando mortaliter peccaret. Utrum pollutio quod in somno incipit: et in vigilia cessat peccatum sit. Respondeo secundum Thomam. ubi. 5. q. 1. c. 5. m. pollutio quod ad meritum vel demeritum magis iudicatur secundum principium quam secundum finem. quod corporalis motus non pertinet ad meritum vel demeritum: nisi secundum quod a voluntate capitur. ex quo autem ille motus est excitatus in dormiendo non subiacet ulterius voluntati vigilantis. nec reputatur euigilasse dormiens: quousque recuperantur verba aut versus. potest tamen contingere quod in ipsa euigilante peccatum oritur. si si pollutio placeat propter delectationem. quod quidem placetia si sit ex surreptione erit veniale. Si autem cum consensu deliberatino: et scilicet cum appetitu futuri. est mortalis. Illa tamen placetia non facit sterilitatem pollutionem esse peccatum: quod non est eius causa: si ipsa in se est peccatum. si autem placeat et est nature exoneratio: non est peccatum. Utrum pollutio carnalis debeat retrahere a sumptione eucharistie. Respondeo coitus carnalis si sit sine peccato. ut si fiat causa plis generande: vel debiti reddendi. non alia ratione retrahit ab hoc sacramento quam pollutio nocturna: que accidit sine peccato. scilicet propter immunditiam corporis et distractioem mentis. ratione cuius dicit Hieronymus super Mattheum. et dicitur. 22. q. 4. sciatis si panes propolis: ab his qui viros tetigerunt comedi non poterant. quod tomagis panis qui

de celo descendit: non potest ab his qui carnalibus paulo ante adhererunt amplexibus violari. non quod nuptias condemnem. sed quia coitus est carnes agni paschalis manducaturum sumus: a carnalibus opibus vacat deum. si quod hoc secundum congruitatem non secundum necessitatem est intelligendum. id dicit Gregorius. et dicitur. e. q. 4. vir cum propria. quod talis est suo iudicio relinquendus. Si autem voluptas dicitur in opere carnis. ut ibidem Gregorius. ibidem. tunc prohiberi debet: ne accedat ad hoc sacramentum: nisi prius fuerit locus agni. scilicet penitentie. Aliqui tamen distinguunt quod voluptas potest dicitur dupliciter. scilicet aut ita quod moueat ad cognoscendum propter fornicationem vitandam. et sic dicitur abstinere debet congruo. aut propter explendam libidinem. et sic abstinere debet necio quod cognoscit uxorem ut meretricem. 22. q. 4. vir cum propria. in text. et in glo. Item non quod de con. di. 2. ois homo. dicitur quod qui vult coicare debet abstinere ab uxore propria tribus aut. 4. aut. 5. diebus. et intellige secundum Iohannem. quod debet abstinere quantum est in se et non dicitur exigere. si exactus tenet reddere. sed illud non est preceptum: sed consilium. Utrum mulier menstruata arceat a precepto corporis christi. Respondeo quod non. nec etiam mulier statim postquam illa immunditia est pure naturalis. si tamen ex reuerentia recipere non presumit: vel quod plene est ab ingressu ecclesie abstinere voluerit et laudanda. si tamen recepit non est indicanda. di. 5. c. l. 7. c. ad c. et ex de puri. c. vno. Sicut dicitur potest de illa in firmitate quod de Leui. 15. semis fluxus. Utrum somnium homicidii impediat. Respondeo somnium hoc non inducit immunditiam corporis: nec tantam distractionem mentis. sicut somnium fornicationis propter inter se delectationem. si tamen somnium homicidii pueniat ex causa: quod est peccatum mortale impedit ratione sue cause a sumptione sacramenti. B. Thomam. 3. q. 80. ar. 7. c. 5.

Sequitur videtur de 2. f. de his qui habent reprobam a sumptione eucharistie. propter naturam congruitatem. Et circa hoc dicitur quod placet. scilicet utrum cibum vel potum passum impediat sumptionem huius sacri. Respondeo quod sic. et de cele. mis. ex parte in text. et glo. d. Et hoc triplici ratione. prout Augustinus dicit ob honorem sacri: ut. scilicet. spiritus in os intret non dum infectum aliquo cibo vel potu. de co. di. 2. ligdo. 2. propter significandem: ut. scilicet. et intelligi quod christus qui est res huius sacri. et charitas eius primo fundari debet in cordibus nostris. secundum illud Mattheum. 6. primum querite regnum dei. 3. propter piculum vomitus vel ebrietatis: que quibus contingunt quasi boies indurate partibus vel cibis vitis. sicut

Aplius dicit. i. Cor. ii. Alius quidem dicit
 alius autē ebrius est. Excipiunt tū infir-
 mi: qui statim sunt cōicādi: etiam p^o cibū
 si de eoz piculo timer: ne sine cōione dece-
 dant. quia nēcitas legem nō habet. et cō-
 se. vii. z. p^o rebz. Presbz infirmū statz cōi-
 cet: ne sine cōione decedat. Caplin autē il-
 lud qd̄ habet de cōse. v. i. sacramēta. Sa-
 cramentā inqt altaris nō nisi a ieiunio ce-
 lebrent p^oter dīcā: quo cena dñi celebra-
 tur. loquit de cōsuetudine aliquā apud ali-
 quos obseruata: ad representatiōez cene co-
 muni die illa. f. Jouis facte. vt a nō ieiunio
 corpus xpi sumeret. sed hoc mō est obzo-
 gatus. vt. n. dicit Augl. c. p^o dicto. p^o vniuer-
 sum orbem mos ille seruat: vt. f. cor. p^o xpi
 a ieiunio sumat. Sed obicit q^o dñs
 dedit hoc sacramētū aplis post cenā. Jo-
 lz. Hndeo q^o illa hora cōueniens fuit p^oter
 me inlōni. vt dictum fuit. s. sed nō cōue-
 nit nō vsui. qz institutio respicit effectum
 sacramētū. sed vsus vlt^o idoneitate su-
 scipiētis. vt qz homo plenus nō est aptus
 ad pagendū spūalia. ideo hoc seruare nō
 debet ecclia. Nec est silē de aplis. qz ipi so-
 brie comederāt exemplo xpi. z comederāt
 cibuz pascale: qui quodā mō spūalis erat
 q̄tum ad rōnem significādi. Utz sum-
 ptio aque vel alterius potus vel cibi i mi-
 nima q̄titate: vel etiam reliqz cibi i ore
 remanentiū impediāt. B^o duplex est iei-
 unū. f. nāc. qd̄ dicit puatōez cuiuscūqz pas-
 sumpti p modum cibi vel potus: z tale iei-
 unū requirit ad hoc sacramētū ppter p^o-
 dicta. z ideo post sumptiōem aque vel al-
 terius cibi vel potus vel medicine: etiā in
 minima quātitate: nō licet sumē hoc sacra-
 mentū. z qui fecerit: ex cōicatiōi subiace-
 bit. als bñficio erit puandns. ar. c. x. de ac-
 cusa. si cōstituerit. z. q. i. nihil. vbi dī. Hi-
 bil refert vtz aliqd̄ bi nutriat p se vl cū
 alijs: dūmō sumat p modum cibi vel po-
 tus. Reliquie tñ cibi remanētes in ore: si
 casualiter reglutiant: non impediūt. quia
 non trahiciūt p modum cibi vel potus
 sed p modum saline. Et eodem mō est de
 reliquis aque z vini: quibus os abluitur
 dūmō non trahiciūt in magna quātita-
 te: sed p mixta saline: qd̄ vitari nō potest.
 hec T. bo. z. q. 80. ar. 8. c. 4°. fm etiam Ri-
 char. 4. di. 8. q. z. art. 3. Si presbz añ mis-
 sam os suum ppter reuerētiām sacramētū
 aqua lauet: z a cāu aliq̄ gutta aque illius
 stomachū intret: non ppter hoc tenetur

missam dimittere celebrare: maxie in die
 solenni. qz hoc non videt impedire dignā
 pparatiōem presbz: nec reuerētiām sacra-
 menti. Et de silibus idem iudiciū habeat.
 Et eiusdem snie est hosti. Secus est si ex
 pposito illam gutta reglutiret. s. vtz qz
 est ar. 15. q. 6. c. i. Aliud ē ieiunū ecclie qd̄
 s. statuit ad carnis maceratiōem. z istud
 non impedit ppter p^odicta. qz p^odicta non
 multū nutriunt: sed magis ad alterādum
 sumunt. Utz cibus vel potus passum-
 ptus in nocte p^onta impediāt. Hndeo
 lz pncipium dicit fm diuersos diuersimo-
 de sumat. ecclia tñ fm curiam Romanā
 diem in cipit a medīa nocte: z fuit in me-
 dio noctis sequēns. c. x. de of. iudi. vel. p^osu-
 luit. z ideo si post medīa noctem aliquis
 aliqd̄ sumpserit p modum cibi vel potus:
 nō pōt eadem die hoc sacramētū sumē.
 potest vō ante medīam noctez. Nec refert
 vtz post cibum vel potū comierit: aut
 si cibus digestus sit quo ad pceptum. Re-
 fert autē quo ad turbatiōem mentis quā
 homines patiunt ppter insomnitatē vl in-
 digestiōem: in quibus sumens pturbat. Hō
 ad sumptiōem huius sacramētū ineptus
 reddīt. hec T. bo. z. q. 80. ar. 8. c. 5°. Hosti.
 autē dicit. qz presbz cibo vel potū sumpto
 p nimia siti celebrare poterit si tanto tem-
 pore comierit: vl etiā sine comitōe que-
 uerit qz cibus digestus esse possit. S. ego
 no credo sibi. qz quantūcūqz comierit de
 mane vsqz ad nonā: nō possit dicit qz iei-
 unis cēt. loquēdo de ieiunio qd̄ requiritur
 ad hoc sacm. Utz hoc sacramētū su-
 pto liceat statim cibum sumere: vel potuz
 Hndeo. maxia deuotio requirit in sum-
 ptiōe huius sacramētū. quia tūc percipit
 eius effectus. hec autem deuotio magi im-
 pedit per pcedentia q̄ per sequētia. z ideo
 magis est institutum qz homines ieiunent
 ante sumptiōem huius sacramētū qz post
 debet tamē esse aliqua mora inter sum-
 ptiōem huius sacramētū: z alios cibos. f.
 vsqz ad cōsumptiōem illarū specierū: siue
 alteratiōem ppter reuerētiām. quia tamē
 illa alteratio cito fit. non optet qz mora sit
 multum magna. Unde z vniuersa oratio
 actiōis gratiarū post cōmuniōem dicit. z
 cōmunicātes etiam dicant suas oratiōes
 pūnatas. Scdm tamen antiquos cano-
 nes statutum fuit a papa Clemente ter-
 tio vt habet de consecra. distinct. 2^a. tri-
 bus. ver. si igitur. qz si mane comunica-

portio edis. ergo ieiunet vsq; ad sextā qui
eam sumpserit. 7 si hora tertia vl' quarta
acceperit ieiunet vsq; ad vesperā. Antig-
tus. n. rarius missarū solēnia celebrabāt
7 cum maiori pparatōe. Nūc autē quia
frequentius optet sacra mysteria celebrare
non posset de facili obseruari. 7 ideo est p
cōsuetudinez huiam abrogatū. hec Tho.
3. q. 80. arti. 8. c. 6°.

De efficacia sacri eucharistie. ti. 19.

Deinde cōsiderādum est de effi-
cacia sacramēti eucharistie. 7
p̄mo quis sit effectus huius sa-
cramēti. 2° in quibus habeat ef-
fectum. **C**irca p̄mum sciēdum qd p hoc
sacramētum p̄mo gr̄a cōfert. omnē enim
effectum quē facit cibus 7 potus quātum
ad vitam corpalem: facit etiā h̄ sacramē-
tum quātum ad vitā spūalem. Jo. 6. Caro
mea vere est cibus: 7 sanguis me⁹ vere
est potus. vnde reficit spūalis: qd sine gra-
tia esse nō potest. vnde hoc sacramētum
gr̄am cōfert. cōfert autem gr̄a spūaliter
cum virtute charitatē. vnde Dani. cōpa-
rat ip̄m carboni. Carbo. n. non est simpli-
citer lignū: sed igni vniti. ita 7 panis iste
non est simpliciter panis: sed panis cōiun-
ctus diuinitati. Sicut autē dicit Hregl. in
omel. pent. Amor vni non est oculos ope-
rat⁹ enī magna si est. 7 ideo per hoc sacra-
mētū quātū est de sui virtute nō tñ habi-
tus gr̄e 7 virtutis cōfert: sed etiam exci-
tat in actuz fm illud. 2. Cor. 5. Caritas
Christi viget nos. Inde est qd ex virtute
huius sacramēti aīa spūaliter perficit per
h̄ qd cōfert 7 quodāmodō inebriat a dul-
cedine bonitatis diuine fm illud Cant. 5.
Comedite amici mei: 7 inebiamini charis-
simi. 2° virtutes augent: sicut per cibum
corpalez corp⁹ augmētatur. Vnde Diony.
dicit qd eucharistia pfectiuam habet vir-
tutem: qd non esset nisi p augmētum vir-
tutum. 3° peccata venialia remittit per
que feruor charitatis minuit: sicut p cor-
poralē cibuz restaurat: qd quotidie cōper-
dit. vñ Amb⁹ li. de sacramētis dicit qd ille
panis quotidie sumit in remediū quoti-
diane fragilitatis. Remittunt autē p hoc
sacramētum nō omnia venialia: sed plura
vel pauciora fm qd homo magis vel mi-
nus se disponit: 7 charitas vigorat cōtra
illa. remittit autem illud veniale vel illa

ad cuius vel quoz remissōem homo ma-
gis se disponit. hec Bon. 4. dist. 12. par. 2.
q. 1. arti. 2. c. 2° ad oppo^o. 7 Pe. 4. di. 12.
q. 4. arti. 1. q. 2. c. 1°. 4° etiā quicq; remit-
tit peccā mortale: vt quādo sumit ab eo q
est in peccato mortali: cuius cōsciam non
habet: 7 affectum. forte enī p̄mo non fuit
cōtritus: sed deuote 7 reuerēter accedens
cōsequit per hoc sacramētū gr̄am chari-
tatis: qd cōtritōez pficit: 7 remissōez peccā

5° homi tam sumenti q̄s etiam offerenti:
q̄s etiam illis q̄ quibus hoc sacramētum
offert: fm modum 7 quāritatem sue veno-
tōis 7 feruoris pena peccati remittit. 6°
homo a peccatis p̄seruat. tum quia p ip̄z
spūaliter roborat fm illud psal. Panis
cor ho. cōfirmat. tum quia p ip̄m in q̄stuz
est signū quoddā passōis xpi: per quā de-
uicti sunt demones: impugnatō demonz
repellit. vnde Basilost. dicit super Jo. Ut
leones flammā spirātes: sic ab illa mensa
discedim⁹ terribiles effecti in aīo. De hu-
ius sacramēti efficacia loquens Innoc.
7 q̄si omēs eius effectus sup̄dictos breui-
ter cōprehēdens dicit. Eucharistia libeat
a malo. cōseruat in bono. cōlet venialia. 7
cauet mortalia. huius etiam virtute sacra-
menti: omēs virtutes augent: oīum gra-
tiaz fructus exuberāt. Impedit autē ef-
ficacia huius sacramēti aliquo mō per ve-
nialia. Peccata autē venialia dupliciter
accipi possūt. Uno mō. put sunt p̄terita.
Alio mō. put sunt actū. P̄mo qdē mō
peccata venialia nullo mō impediūt effe-
ctum hui⁹ sacramēti. P̄t enim cōtingit
qd aliqs post multa peccā omīssa venialia
deuote accedat ad hoc sacramētū: 7 ple-
narē cōsequat huius sacramēti effectū.
2° autem mō peccata venialia nō ex to-
to impediūt huius sacramēti effectum. sed
in parte. dictum est enī qd effectus huius
sacramēti nō solum est adeptio habitual'
gratie: 7 charitatē. sed etiam est quēdaz re-
fectio actualis spūalis dulcedinis. que qd
denūmpedit si aliquis accedat ad hoc sa-
cramētū mente distracta p peccata ve-
nialia. non autem tollit augmētum spūa-
lis gratie: 7 charitatis. Cum omnibus p̄di-
ctis cōuenit Tho. 3. q. 79. 0.

Sequitur videre de secūdo. scz in
quibus habeat efficacā sacra-
mentum eucharistie. Et cir-
ca hoc queruntur plura. scilicet Utrum
habeat efficaciam in quolibet viro in isto.

Unde sacramentum non habet efficaciam in aliquo nisi digne accedat. digne autem accedit qui se preparat sicut debet. Et autem vero sacramentum accipere sicut alium cibum non est congruum: nec fructuosum erit. quia in hoc sacramento est presens divina maiestas: et summa exprimitur charitas. id debet recipi cum honore et reuerentia. et quia sic non recipitur tantus hospes in immundo hospitio: necesse est ut homo deo hospitium preparet per sui indicatorem. et quia nullus hospitium hospitii parat: nisi cum agnoscat. necesse est quod istum cibum ab alijs discernat. Ad hoc ergo quod hoc sacramentum in aliquo habeat efficaciam: oportet primo istum cibum ab alijs discernere per fidem. 2º hospitium parare per sui probationem. 3º in hospitio parato recipere cum honore et reuerentia. Primum et 2º habentur i. Cor. ii. Primum ibi. Homo diiudicatus corpe christi. 2º ibi. Probat autem seipsum homo. 3º in Zacheo. Et quia multi recipiunt hoc sacramentum: qui se non preparent debite. ideo multi imbecilles et infirmi et ad multum. Cum ergo queritur utrum vir iustus recipiat sacramentum efficaciam. Dicendum quod si preparat se recipit. Alioquin si ex quadam corruptione vel distractione non preparet se debite: aut nullam aut modicam reportat efficaciam. 13 non incurrat mortalem offensionem. hec Boss. 4º. dist. 12. par. 2. q. 1. arti. 1. c. Ut hoc sacramentum in aliquo potestate efficaciam habeat. scilicet qui est in mortali peccato. Unde non est limitanda dei largitas: quoniam in hoc sacramento possit facere et aliquando faciat omni culpe remissionem. sed secundum formam coram deo et generaliter rationem institutionis huius sacramenti. Dicendum est: quod istud sacramentum datum est in cibum illis qui sunt de corpore christi mystico. et omnes tales habent charitatem. ideo effectum habent in solis iustis. effectus autem in iustis est liberatio a culpa veniali: et preseruat a mortali. ut supra patuit. hec Boss. 4º. dist. 12. par. 2. q. 1. arti. 2. c. Ut hoc sacramentum possit tantum sumere. Unde quod non. sed etiam alijs. Nam sicut dictum est hoc sacramentum non tantum est sacramentum: sed etiam sacrificium. In quantum enim in hoc sacramento representat passio christi per quam christus obtulit se hostiam deo. ut dicitur ad Eph. 5. habet rationem sacrificij. sed in quantum in hoc sacramento traditur invisibilis gratia sub visibili specie habet rationem sacramenti. sic igitur hoc sacramentum potest sumere: et per modum sacramenti: et per modum sacrificij. quia per omnes

sumentibus offert. dicitur enim in canone missae. Quoties ex hac re. usque. Hinc repleamur. Sed alijs qui non sumunt potest per modum sacrificij: in quantum per eorum salute offert. Unde et in canone missae dicitur. Memoro re. usque. In columitat sue. et utrumque modum conciliandi exprimit. Dominus Martinus. 26º. An per vobis. scilicet sumentibus et per multos. scilicet alijs effundet in remissionem peccatorum. hec Abo. 3º. q. 79. arti. 7. c. Ut hoc sacramentum habeat suum effectum in omnibus per quibus offert. Unde quod non. Nam sic passio christi potest quidem omnibus quantum ad sufficientiam et ad remissionem culpe et ad remissionem gratie et glorie. sed effectum non habet nisi in illis qui passioui et Christi coniunguntur per fidem et charitatem. ita etiam hoc sacramentum quod est memoriale diuine passionis: non habet suum effectum nisi in illis qui coniunguntur huic sacramento per fidem et charitatem. Unde Augustinus dicit ad Romanum. Quis offerat corpus christi: nisi per his qui sunt membra christi. Unde et in canone missae non oratur per his qui sunt extra ecclesiam. Illis tamen potest plus vel minus secundum modum reuerentiae eorum. hec Abo. 3º. q. 79. arti. 7. c. 2º. Ut sumere plures hostias consecratis simul in eadem missa magis proficit sumentibus: vel etiam illis per quibus sunt oblati: quod sumere vna tantum. Unde quod non. nam sumptio pertinet ad rationem sacramenti. sed oblatio pertinet ad rationem sacrificij. et ideo ex hoc quod aliquis sumit corpus christi vel plures non accrescit alijs aliquid inuicem. sicut etiam nec ex hoc quod sacerdos consecrat plures hostias in vna missa multiplicat effectus huius sacramenti. quia non est nisi vnum sacramentum. nil enim plus est virtutis in multis hostijs consecratis quam in vna. cum sub obibus et sub vna non sit nisi totus christus. Unde nec si aliquis plures hostias consecratis in vna missa simul sumat: percipit maiorem effectum sacramenti. In pluribus vero missis multiplicat sacrificij oblatio. et ideo multiplicat effectus sacrificij. hec Abo. 3º. q. 79. arti. 7. c. 3º.

Explicit liber 4º.

